

LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJA

MOTYVUOTA IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJOS IR SUSISIEKIMO MINISTRO VALDYMO SRIČIAI PRISKIRTŲ ĮSTAIGŲ PRIE SUSISIEKIMO MINISTERIJOS, VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ, VALSTYBĖS ĮMONIŲ IR AKCINIŲ BENDROVIŲ VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE EGZISTUOJA KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, 2021 METŲ ANALIZĖS IR VERTINIMO REZULTATŲ

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – KPI) 6 straipsnio 3 dalimi, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 spalio 8 d. nutarimo Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“ 7 punktu ir atsižvelgiant į Valstybės ir savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) direktoriaus 2011 gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybių įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – KPR) taip pat atsižvelgdamos į Lietuvos Respublikos susisiekimio ministro 2017 m. spalio 9 d. įsakymą Nr. 3-466 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimio ministerijos ir susisiekimio ministro valdymo sričiai priskirtų biudžetinių įstaigų, valstybės įmonių, akcinių bendrovių ir viešųjų įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo“¹, Lietuvos Respublikos susisiekimio ministerijoje (toliau – SM), įstaigose prie ministerijos, viešosiose įstaigose, kuriose savininko (dalininko) teises ir pareigas įgyvendina Susisiekimio ministerija (toliau – viešosios įstaigos), valstybės įmonėse, kuriose savininko teises ir pareigas įgyvendina Susisiekimio ministerija (toliau – valstybės įmonės) ir akcinėse bendrovėse, kurių akcijų valdytoja yra Susisiekimio ministerija (toliau – akcinės bendrovės), atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą SM atliko Susisiekimio ministerijos antikorupcijos komisija, patvirtinta Lietuvos Respublikos susisiekimio ministerijos kanclerio 2021-06-09 potvarkiu Nr. 4-33 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimio ministerijos korupcijos prevencijos komisijos sudarymo“ (toliau – SM antikorupcijos komisija). Įstaigų prie ministerijos, viešųjų įstaigų, valstybės įmonių ir akcinių bendrovių veiklos sričių, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, įvertinimą atliko šių institucijų vadovų paskirti atsakingi asmenys arba sudarytos darbo grupės.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė buvo nustatoma SM, 2 įstaigose prie ministerijos – Lietuvos transporto saugos administracijoje (toliau – LTSA), Pasienio kontrolės punktų direkcijoje prie Susisiekimio ministerijos (toliau – PKPD), 5 valstybės įmonėse – VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija (toliau – KVJUD), VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijoje (toliau – Kelių direkcija), VĮ Lietuvos oro uostuose (toliau – LOU), VĮ „Oro navigacija“ (toliau – ON), VĮ Vidaus vandens kelių direkcija (toliau – VVKD), 7 akcinėse bendrovėse – AB „Kelių priežiūra“ (toliau – KP), AB „Lietuvos geležinkeliai“ (toliau – LG), AB Lietuvos paštas (toliau – LP), AB „Smiltynės perkėla“ (toliau – Smiltynės perkėla), AB „Detonas“ (toliau – Detonas), AB Lietuvos radijo ir televizijos centras (toliau – LRTC), AB „VIAMATIKA“ (toliau – VIAMATIKA) ir 3 viešosiose įstaigose – VšĮ „Placiajuostis internetas“ (toliau – PI), VšĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ (toliau – ASG) ir VšĮ Transporto kompetencijų agentūroje (toliau – TKA). Pažymėtina, AB „VIAMATIKA“ valstybei nuosavybės teise priklausančios akcijos 2019-04-19 perduotos VĮ Turto bankui, o 2020-03-26 valstybei nuosavybės teise priklausančios akcijos perduotos SM, todėl KPT nustatė SM antikorupcijos komisija.

¹ Aktuali redakcija – Lietuvos Respublikos susisiekimio ministro 2021-07-16 įsakymas Nr. 3-345 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimio ministro 2017 m. spalio 9 d. įsakymo Nr. 3-466 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimio ministerijos ir susisiekimio ministro valdymo sričiai priskirtų biudžetinių įstaigų, valstybės įmonių, akcinių bendrovių ir viešųjų įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo“ pakeitimo“.

Korupcijos prevencijos komisija patvirtino pasiūlytas Susisiekimo ministerijos ir susisiekimo ministro valdymo sričiai priskirtų įstaigų prie ministerijos, valstybės įmonių, viešųjų įstaigų ir akcinių bendrovių veiklos sritis:

- I. Turto valdymas;
- II. Personalo valdymas sprendžiant interesų konfliktų, darbuotojų priėmimo klausimus;
- III. Pirkimų vykdymas;
- IV. Lengvatų suteikimas;
- V. Kontrolės ir priežiūros vykdymas;
- VI. Kita.

Susisiekimo ministerijos korupcijos pasireiškimo tikimybės motyvuotoje išvadoje pateiktos išvadas ir pasiūlymus ketinama įtraukti į Lietuvos Respublikos susisiekimo ministrui priskirtų valdymo sričių kovos su korupcija programos įgyvendinimo ateinančių metų veiksmų planą.

NUSTATYTI KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI IR SIŪLOMOS KORUPCIJOS RIZIKOS MAŽINIMO PRIEMONĖS

Pagal pasirinktas veiklos sritis buvo atlikti tyrimai ir analizės, skirti nustatyti veikiančius rizikos veiksnius bei aplinkybes, kurios gali sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai bei parengti ir įgyvendinti prevencijos priemones analizės ir vertinimo metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams suvaldyti, pašalinti arba minimizuoti.

I. Turto valdymas

Vadovaujantis KPI 6 straipsnio 3 dalimi, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 7 punktu ir KPI, SM ir LRTC buvo atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas ir vertinimas turto valdymo srityje.

SM. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas Susisiekimo ministerijos Biudžeto ir investicijų departamento Strateginio planavimo skyriaus veiklos srityje: **investicijų projektų planavimas ir atranka į valstybės investicinių projektų sąrašą.**

Analizės tikslas – nustatyti, ar analizuojamoje veiklos srityje yra veiklą veikiančių išorinių ir/ar vidinių ir/ar individualių rizikos veiksnių sudarančių galimybes atsirasti korupcijai ir pasiūlyti korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo priemones.

Šioje srityje vertinta:

1) ar pasirinktoje veiklos srityse yra laikomasi įstatymų, kitų teisės aktų ar sutarčių, turinčių įtakos SM veiklai, ar priimti visi teisės aktai būtini įstatymų ir įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų įgyvendinimui;

2) ar juose nustatyta sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri, t. y. ar juose įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, aiškūs kriterijai, sprendimo priėmimo terminai, sprendimus priimančiosios subjektai, aiškiai apibrėžti jų įgaliojimai, atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos, nustatyta sprendimų apskundimo tvarka ir kt., ar ši nustatyta tvarka pakankama, ar ji nesuteikia per daug įgaliojimų darbuotojams veikti savo nuožiūra, ar joje nėra perteklinių reikalavimų.

Analizuotas laikotarpis: nuo 2020 m. rugpjūčio mėn. iki 2021 m. rugpjūčio mėn.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą dėl investicijų projektų įtraukimo į atitinkamų metų Valstybės investicijų programas, buvo analizuoti šie teisės aktai:

1. Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimas Nr. 827 „Dėl strateginio planavimo metodikos patvirtinimo“ (aktuali iki 2021 m. balandžio 28 d.);
3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimas Nr. 292 „Dėl Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo, Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo 4 straipsnio 3 ir 5 dalių, 7 straipsnio 1 ir 4 dalių ir Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 14¹ straipsnio 3 dalies įgyvendinimo“ (aktuali nuo 2021 m. balandžio 28 d.);

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 26 d. nutarimas Nr. 478 „Dėl valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“;

5. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001 m. liepos 4 d. įsakymas Nr. 201 „Dėl Investicijų projektų rengimui taikomų reikalavimų aprašo patvirtinimo“;

6. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2018 m. liepos 25 d. įsakymas Nr. 3-371 „Dėl investicijų projektų atrankos komisijos transporto, ryšių ir informacinės visuomenės plėtros investicijų projektų atrankos kriterijams ir jų reikšmėms nustatyti ir projektams, kurie bus siūlomi įtraukti į tam tikrų metų Valstybės investicijų programą, atrinkti komisijos sudarymo ir jos darbo reglamento patvirtinimo“;

7. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2018 m. liepos 28 d. įsakymas Nr. 3-434 „Dėl transporto, ryšių ir informacinės visuomenės plėtros investicijų projektų atrankos kriterijų ir jų reikšmių sąrašo ir transporto, ryšių ir informacinės visuomenės plėtros investicijų projektų atitikties investicijų projektų atrankos kriterijams ir jų reikšmėms lentelės patvirtinimo“.

Vertinimo būdas – teisės aktų ir vykdomų procedūrų peržiūra ir vertinimas.

Anksčiau korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas investicijų projektų planavimo ir atrankos į valstybės investicijų projektų sąrašą SM atliekamas nebuvo. 2020 m. SM Centralizuotas vidaus audito skyrius atliko Valstybės investicijų projektų vidaus auditą ir 2020 m. gruodžio 31 d. pateikė ataskaitą Nr. VA-33. Atlikus vidaus kontrolės vertinimą nustatyta, kad vidaus kontrolės sistema užtikrina tinkamą rizikos veiksnių valdymą ir vertinama gerai, tačiau tobulintinas rizikos valdymas.

Investicijų įstatyme nustatytos investavimo Lietuvos Respublikoje sąlygos.

Strateginio planavimo metodikoje buvo nustatyta strateginio planavimo sistema, planavimo dokumentų rengimo ir tvirtinimo tvarka.

Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklėse yra reglamentuota Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, kurios planuojamos tam tikrų metų Valstybės investicijų programoje ir skiriamos valstybės kapitalo investicijoms – naujo statinio statybos arba statinio rekonstravimo darbams atlikti, ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui, numatytam minėtų statybos darbų projektinėje dokumentacijoje, įsigyti arba analogiškam ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti. kai jį įsigyjant padidinamas ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto kiekis (išskyrus atvejus, kai turimas ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas atnaujinamas, tai yra atkuriamas buvęs jo kiekis ne vėliau kaip tais pačiais biudžetiniais metais), taip pat naujoms informacinių ir ryšių technologijoms įsigyti (sukurti) valstybės institucijoms, įstaigoms ir įmonėms, savivaldybių įstaigoms ir įmonėms, taip pat kitiems ūkio subjektams, planavimas, tikslinimas, naudojimas, apskaita ir kontrolė.

Investicijų projektų rengimo reikalavimų apraše nustatyta investicijų projektų, kurie teikiami įtraukti į tam tikrų metų Valstybės investicijų programą, rengimo reikalavimai.

Investicijų projektų atrankos komisijos, transporto, ryšių ir informacinės visuomenės plėtros investicijų projektų atrankos kriterijams ir jų reikšmėms nustatyti ir projektams, kurie bus siūlomi įtraukti į tam tikrų metų Valstybės investicijų programą, atrinkti, darbo reglamente nustatyta Investicijų projektų atrankos procedūros.

Susisiekimo ministro įsakymu patvirtintas Transporto, ryšių ir informacinės visuomenės plėtros investicijų projektų atitikties investicijų projektų atrankos kriterijų ir jų reikšmių sąrašas. Projektų rengėjai, teikdami pasiūlymus įtraukti investicijų projektą į tam tikrų metų Valstybės investicijų programą, užpildo įsakymu patvirtintą Transporto, ryšių ir informacinės visuomenės plėtros investicijų projektų atitikties investicijų projektų atrankos kriterijams ir jų reikšmėms lentelę.

Darytina išvada, kad visi investicijų projektų planavimo ir atrankos į valstybės investicinių projektų sąrašą procesai yra reglamentuoti, užtikrina skaidrų ir aiškų atrankos procesą, o sprendimai dėl investicijų projektų finansavimo priimami kolegialiai, nėra spragų ar nuostatų, leidžiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktų nuostatas.

Pažymėtina, kad analizuojamu laikotarpiu, t. y. nuo 2020 m. rugpjūčio 1 d. iki 2021 m. rugpjūčio 1 d., iš esmės pasikeitė investicijų projektų planavimo tvarka. Nuo 2021 m. sausio 1 d. įsigaliojo naujas Investicijų įstatymas, pagal kurį į atitinkamų metų Valstybės investicijų programas nauji investicijų projektai nebėra įtraukiami, valstybės biudžeto lėšos planuojamos ir

koncentruojamos tęstinoms investicijų projektams užbaigti. Valstybės investicijų programa bus įgyvendinama tik iki 2025 m., kol bus užbaigti visi pradėti įgyvendinti ir iki 2020 m. gruodžio 31 d. į Valstybės investicijų programą įtraukti investicijų projektai. Vadovaujantis šia nuostata, analizuojamu laikotarpiu į Valstybės investicijų 2021–2023 m. programą nebuvo įtrauktas nei vienas naujas investicijų projektas, finansuojamas valstybės biudžeto lėšomis. Be to, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2021 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 292 patvirtino naują Strateginio valdymo metodiką, kurios nuostatos galioja sudarant nuo 2022 m. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą ir kartu planuojant valstybės biudžeto lėšas investicijų projektams.

SM nėra gavusi skundų, pranešimų, kitokio pobūdžio informacijos dėl galimo piktnaudžiavimo dėl investicijų projektų planavimo ir atrankos į valstybės investicinių projektų sąrašą.

Investicijų projektų planavimo ir atrankos į valstybės investicinių projektų sąrašą procese nenustatyti korupcijos rizikos veiksniai, kadangi analizuojamu laikotarpiu nei vienas naujas investicijų projektas nebuvo įtrauktas į Valstybės investicijų programą, o lėšos buvo skiriamos tik jau anksčiau pradėtiems ir į Valstybės investicijų programą įtrauktiems projektams užbaigti.

Šiuo metu netikslinga teikti siūlymų dėl galimų korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo dėl į Valstybės investicijų programą įtraukiamų projektų.

LRTC. Analizuojamas laikotarpis: 2020-07-01 – 2021-06-30.

Vertinimą atliko LRTC Korporatyvinių reikalų departamento Prevencijos ir rizikos valdymo darbuotojas.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

- 1) LRTC generalinio direktoriaus 2018-04-06 įsakymas Nr. 2P-51 „Dėl rinkos kainų nustatymo komisijos sudarymo“;
- 2) LRTC generalinio direktoriaus 2021-06-16 įsakymas Nr. 2P-94 „Dėl ilgalaikio turto priėmimo ir įvedimo į eksploataciją tvarkos patvirtinimo“;
- 3) LRTC generalinio direktoriaus 2020-12-30 įsakymas Nr. 2P-107 „Dėl ilgalaikio turto priėmimo, įvedimo į eksploataciją ir ilgalaikio turto likvidavimo komisijų sudarymo“;
- 4) LRTC generalinio direktoriaus 2016-12-29 įsakymas Nr. 2P-184 „Dėl turto pripažinimo nereikalingu, netinkamu (negalimu) naudoti ir jo perleidimo tvarkos patvirtinimo“;
- 5) LRTC generalinio direktoriaus 2019-01-09 įsakymas Nr. 2P-1 „Dėl nekilnojamojo turto aukciono vykdymo tvarkos patvirtinimo“;
- 6) LRTC generalinio direktoriaus 2021-03-05 įsakymas Nr. 2P-38 „Dėl transporto priemonių naudojimo tvarkos patvirtinimo“;
- 7) LRTC generalinio direktoriaus 2016-04-04 įsakymas Nr. 2P-35A „Dėl statinių, kurių priežiūrą vykdo AB Lietuvos radijo ir televizijos centras, techninės priežiūros“;
- 8) LRTC generalinio direktoriaus 2016-12-29 įsakymas Nr. 2P-186 „Dėl nenaudojamo nekilnojamo turto nuomos tvarkos patvirtinimo“;
- 9) LRTC generalinio direktoriaus 2014-12-19 įsakymas Nr. 269 „Dėl LRTC objektuose patalpintos Operatorių įrangos aptarnavimo“;
- 10) LRTC generalinio direktoriaus 2020-04-15 įsakymas Nr. 2P-25 „Dėl AB Lietuvos radijo ir televizijos centro anteninių statinių ir anteninių įrenginių priežiūros ir techninio eksploatavimo tvarkos patvirtinimo“;
- 11) LRTC generalinio direktoriaus 2017-12-11 įsakymas Nr. 2P-148 „Dėl kompiuterinių darbo vietų valdymo tvarkos patvirtinimo“;
- 12) LRTC generalinio direktoriaus 2018-04-19 įsakymas Nr. 2P-59 „Dėl kompiuterių tinklo ir programinės įrangos naudojimo ir administravimo tvarkos patvirtinimo“;
- 13) LRTC generalinio direktoriaus 2014-12-19 įsakymas Nr. 271 „Dėl įrangos talpinimas ne LRTC objektuose proceso dokumentų patvirtinimo“;
- 14) LRTC generalinio direktoriaus 2018-12-04 įsakymas Nr. 2P-129 „Dėl rangovų (tiekėjų) kaltės bendrovės patirtų nuostolių apskaičiavimo ir atlyginimo tvarkos patvirtinimo“;
- 15) LRTC generalinio direktoriaus 2018-09-03 įsakymas Nr. 2P-101 „Dėl darbo su kavinės-baro „Paukščių takas“ dovanų kuponais tvarkos patvirtinimo“;

16) LRTC generalinio direktoriaus 2018-09-26 įsakymas Nr. 2P-110 „Dėl nuolaidų taikymo ir apskaitos kavinėje-bare „Paukščių takas“ tvarkos patvirtinimo“;

17) LRTC generalinio direktoriaus 2018-03-09 įsakymas Nr. 2P-41 „Dėl akcinės bendrovės Lietuvos radijo ir televizijos centro prekių, paslaugų ir darbų pirkimų taisyklių patvirtinimo“;

18) LRTC generalinio direktoriaus 2016-01-11 įsakymas Nr. 2P-4 „Dėl paslaugų apskaitos proceso patvirtinimo“;

19) LRTC generalinio direktoriaus 2018-05-02 įsakymas Nr. 2P-67 „Dėl bendrovės tarnybinių patalpų kainų“.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą buvo atlikta dokumentų analizė, teisės aktų ir dokumentų peržiūra bei atliktas jų vertinimas. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje buvo vertintas pagal KPI 6 straipsnio 3 dalyje pateiktus kriterijus:

1. Per analizuojamąjį laikotarpį LRTC nebuvo užfiksuoti Korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejai.

2. Nebuvo užfiksuoti teisės pažeidimų atvejų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė.

3. Per analizuojamąjį laikotarpį LRTC darbuotojų susijusių su vertinama veikla uždaviniai, vykdomos funkcijos, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka pakankamai išsamiai reglamentuoti ir apibrėžti.

4. Nebuvo registruota įvykių, susijusių su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu, nebuvo įvykių, susijusių su valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančios informacijos netinkamu valdymu;

5. Per analizuojamąjį laikotarpį Specialiųjų tyrimų tarnyba nėra atlikusi LRTC korupcijos rizikos analizės.

Turto valdymo, naudojimo ir disponavimo analizės atlikimo metu buvo nustatytos bei aptartos LRTC veiklos sritys, kuriose gali egzistuoti korupcijos pasireiškimo tikimybė, t. y.:

1. Nekilnojamojo turto (toliau -NT) pardavimo/nuomos valdymas;

2. LRTC įrenginių įsigijimo ir priežiūros valdymas;

3. LRTC IT sistemų ir nematerialaus turto valdymas;

4. Nenaudojamo, nereikalingo turto pardavimo/nuomos valdymas;

5. LRTC turimų bendrųjų resursų (automobilių, kuro, įvairios technikos ir kt.) naudojimas.

Veiklos srities vertinimo metu buvo analizuojami galimi tokie korupcijos rizikos veiksniai:

1. Išoriniai rizikos veiksniai. Piktybinė trečiųjų asmenų veika, atitikties rizika dėl neaiškių ar nesuderinamų su LRTC veikla teisės aktų, reguliuojančių turto valdymą, naudojimą ir disponavimą per analizuojamąjį laikotarpį nebuvo užfiksuota.

2. Vidiniai rizikos veiksniai. Veiklos politikos, procedūros, vidiniai teisės aktai yra reglamentuoti ir numato tinkamą turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo.

3. Žmogiškojo faktoriaus rizikos veiksniai. Darbuotojų piktybinė veika, netinkama veikla dėl nežinojimo, LRTC etikos kodekso pažeidimų, „mobingo“ darbo aplinkoje, interesų konfliktų deklaracijų duomenų klastojimo (neužpildymo) ar panašių atvejų per analizuojamąjį laikotarpį nebuvo užfiksuota.

4. Procesiniai rizikos veiksniai. Neskaidrių ar nefiksuojamų sprendimų priėmimo, netinkamo darbo procesų organizavimo ar procedūrinių spragų, kurios lemia, kad už tam tikrus veiksmus ar jų neatlikimą niekas neprisiima atsakomybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje nepastebėta.

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą bei išanalizavus LRTC aukščiau paminėtas veiklos sritis bei galimus rizikos veiksnius, galima teigti, kad gali susidaryti sąlygos pasireikšti korupcijos rizikai:

Nekilnojamojo turto pardavimo/nuomos valdyme. LRTC buvo parengtas ir keliais etapais įgyvendintas NT efektyvinimo planas 2015-2019 m., kuris įgalino LRTC kompleksiskai peržiūrėti NT valdymą, naudojimą ir disponavimą, bei kartu sumažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę papildomai apibrėžiant procesus, atsakomybes bei sprendimų priėmimą. Siekiant užtikrinti LRTC valdomo NT ekonominį naudingumą yra tikslinga parengti NT optimizavimo planą numatant nenaudojamų patalpų išnaudojimą.

LRTC įsigijimo ir priežiūros valdyme. Dėl LRTC tiesioginėje veikloje naudojamų specifinių ir unikalių įrenginių (ir/ar sistemų) kyla didesnė tikimybė galimam korupcinės rizikos pasireiškimui tokios įrangos įsigijimo, valdymo, priežiūros ar atnaujinimo procese. Siekiant užkardyti korupcinės rizikos pasireiškimo tikimybę yra tikslinga peržiūrėti vidaus kontrolės elementus bei sprendimų priėmimo procesus tokių pirkimų procese.

Vykdamas veiklą LRTC teikia paslaugas trečiosioms šalims – operatoriams ir telekomunikacijų įmonėms, kurios talpina savo įrangą LRTC patalpose ar bokštuose. Siekiant užkardyti galimos korupcinės rizikos pasireiškimą apibrėžiant tokios įrangos aptarnavimo, valdymo, priežiūros ir apskaitos procesus yra tikslinga peržiūrėti ir atnaujinti LRTC generalinio direktoriaus 2014-12-19 įsakymu Nr. 269 patvirtintą „LRTC objektuose patalpintos Operatorių įrangos aptarnavimo“ tvarką.

II. Personalo valdymas sprendžiant interesų konfliktų, darbuotojų priėmimo klausimus

Vadovaujantis KPI 6 straipsnio 3 dalimi, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 7 punktu ir KPI, ASG, KVJUD ir LOU buvo atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas ir vertinimas.

ASG. Pasirinkta veiklos sritis:

Žmogiškieji ištekliai (darbuotojų paieškos ir atrankos organizavimo) veiklos srityje. Pagal KPI 6 straipsnio 3 dalies 5 kriterijų (bendros veiklos sritys, taikomos visoms susisiekimo ministro valdymo sričiai priskirtoms įstaigoms, valstybės įmonėms, akcinėms bendrovėms ir viešosioms įstaigoms).

Analizės tikslas – nustatyti veiklos sritis veikiančius išorinius, vidinius ar individualius rizikos veiksnius (sąlygas, įvykius ar aplinkybes), galinčius sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai, ir parengti bei įgyvendinti prevencijos priemones analizės ir vertinimo metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ar šalinti, užkirsti kelią atsirasti bei plisti korupcijai viešojoje įstaigoje, mažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę.

ASG veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, įvertinimą atliko ASG darbuotojas atsakingas už korupcijos prevenciją.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, buvo analizuojamas laikotarpis nuo 2020 m. rugpjūčio 31 d. iki 2021 m. rugpjūčio 31 d.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. teisės aktai reglamentuojantys vertinamą veiklos sritį:

- Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas.
- Lietuvos Respublikos darbo kodeksas.

2. vidiniai dokumentai reglamentuojantys vertinamą veiklos sritį:

– VŠĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ įstatai, įregistruoti 2016 m. kovo 9 d. Juridinių asmenų registre;

– VŠĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ darbo tvarkos taisyklės, patvirtintos 2018 m. lapkričio 19 d. direktoriaus įsakymas Nr. DS-10;

– 2017-12-08 kolektyvinė sutartis Nr. 53;

– 2021-06-29 kolektyvinė sutartis Nr. 15;

– VŠĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ darbuotojų pareiginiai nuostatai.

Atlikta teisės aktų/vidinių dokumentų peržiūra – vertinimas, vykdyti pokalbiai su atsakingais darbuotojais, viešai prieinamos informacijos stebėjimas ir analizavimas.

Tinkamas ir efektyvus žmogiškųjų išteklių valdymas neįmanomas be tinkamos darbuotojų paieškos ir jos organizavimo. Tiek paieškos, tiek atrankos procesai sąlygoja vienas kitą, todėl ypač svarbu juos abu gebėti efektyviai derinti ir valdyti.

Atliekant ASG vidinių dokumentų peržiūrą bei stebint ir analizuojant viešai prieinamą informaciją pastebima, jog netinkamą žmogiškųjų išteklių valdymo įgyvendinimą, sklandžią įmonės veiklą trikdo būtent netinkamas įmonės požiūris į atrankos procesą, nes netinkamai atrinkti

darbuotojai negali kompetentingai atlikti jiems pavestų užduočių. Svarbu išmanyti atrankos komponentus ir taikymo procesus, kuriais remiantis bus atrenkami darbuotojai.

Atrankos proceso pradžia – personalo poreikių nustatymas, o pabaiga – kandidato įdarbinimas. Personalo atranka – procesas, kurio metu iš turimų pretendentų į tam tikrą darbo vietą ar pareigas atrenkamas ir samdomas tinkamiausias kandidatas. Personalo atrankos veikla ASG prasideda kandidatų sąrašo pateikimu ir baigiasi samdos sprendimu. Personalo atrankos metu ASG siekia įvertinti kandidatų protinius ir fizinius sugebėjimus, kad būtų galima įvertinti atitinkamo asmens tinkamumą užimti tam tikras pareigas. Asmenys, kurie įvertina kandidatus, turėtų priimti sprendimą remdamiesi visa vertinimo metu gauta informacija, nedaryti tipišku klaidų: išankstinė nuomonė, skubotas sprendimas, pirmas įspūdis, paskutinis įspūdis, su darbu nesusijęs faktorius, identifikacija, kontrastu.

Netinkamai atrinkti darbuotojai neigiamai veikia žmogiškųjų išteklių procesus, todėl prieš pradėdami ieškoti darbuotojo, įmonė visų pirma turi aiškiai žinoti atsakymus į šiuos klausimus:

- Ko įmonė siekia (vizija);
- Kokia įmonės misija;
- Kokia įmonės kultūra (vertybės);
- Ko tikimasi iš naujo darbuotojo.

Taip pat įmonei svarbu žinoti vertinimo kriterijus:

- Turėti iš anksto paruoštą pokalbio planą ir klausimus;
- Sutart, kas dalyvaus atrankos pokalbiuose;
- Pasiruošti vertinimo formą.

Įmonė negebės atrinkti tinkamo ir kompetentingo darbuotojo, jei negebės pasirinkti tinkamų atrankos būdų. Toliau pateikiami ASG dažniausiai naudojami personalo atrankos būdai, kuriais remiantis galima efektyviai atlikti personalo paiešką ir korupcijos pasireiškimo tikimybės įvertinimas (žemas, vidutinis, aukštas):

- Valstybinių darbo biržų paslaugos. Geras būdas rasti žemesnės kvalifikacijos darbuotojus ar paprastus darbininkus. Korupcijos pasireiškimo tikimybės lygis – žemas.

- Internetiniai skelbimai ir duomenų bazės. Internetu galima gana greitai rasti norimą darbuotoją, naudojantis didelėmis internetinėmis kandidatų duomenų bazėmis. Korupcijos pasireiškimo tikimybės lygis – žemas.

- Įdarbinimo agentūrų paslaugos. Šis darbuotojų paieškos būdas yra taikomas, kai ieškoma įvairios kvalifikacijos darbuotojų ir pagal tai yra renkama kokios įdarbinimo agentūros paslaugomis naudotis. Korupcijos pasireiškimo tikimybės lygis – žemas.

- Naudojimas vidiniais kompanijos ištekliais. Toks darbuotojų paieškos būdas sudaro galimybes įmonės žmonėms užimti aukštesnes pozicijas, skatina įmonės darbuotojus tobulėti, jei nori kilti karjeros laiptais įmonėje. Korupcijos pasireiškimo tikimybės lygis – aukštas.

- Atranka naudojantis esamų darbuotojų rekomendacijomis. Esami darbuotojai yra suinteresuoti rekomenduoti gerą kandidatą, kadangi jaučia atsakomybę už būsimą darbuotoją ir nenori susigadinti gero vardo darbdavio akyse. Darbuotojai dažniausiai žino žmones, kurie dirba panašiose srityse, ar yra dirbę ankstesnėse kompanijose ir gali juos rekomenduoti. Korupcijos pasireiškimo tikimybės lygis – aukštas.

- Skelbimai laikraščiuose. Skelbimai laikraščiuose dažniausiai pritraukia labai daug kandidatų, tačiau labai dažnai daugelis kandidatų neatitinka keliamų kvalifikacijos reikalavimų. Korupcijos pasireiškimo tikimybės lygis – vidutinis.

Taigi atrankos ir paieškos procesas nėra savaiminis procesas, kurio metu tiesiog užtenka paskelbti informaciją apie paieškos procesą, būtina procesą įvertinti ir antikorupciniu požiūriu. Personalo paieškos būdų galima panaudoti daug, todėl įmonei svarbu numatyti, kurios iš šių priemonių yra efektyviausios ir kuriose paieškos būduose yra labiausiai tikėtina mažiausia korupcijos pasireiškimo tikimybė.

Nors ASG darbuotojų paieškos ir atrankos struktūra nėra reglamentuota, tačiau pastebima struktūra, kuria vadovaujantis vyksta efektyvus žmogiškųjų išteklių paieškos ir atrankos procesas, kuris skirstomas į paruošimo, vykdymo ir baigimo etapus:

- Paruošimo etapas apima keliamų reikalavimų būsimam darbuotojui nustatymą (patirtis, žinios, kitos esminės savybės), terminų aptarimą.

- Vykdomo etapas apima skelbimų publikavimą internetiniuose portaluose, tinkamų kandidatų paiešką, kandidatų atitikimo iškeltiems reikalavimams ir jų motyvacijai įvertinimą, rekomendacijų surinkimą, labiausiai reikalavimus atitinkančių kandidatų sąrašo su įvertinimu, rekomendacijų ir CV pateikimą.

- Baigimų etapas apima susitikimų su kandidatais organizavimą, kandidatų testavimą (įvertinamas atitikimas konkrečiai savybei).

Labai svarbu suprasti, kad visoje darbuotojų paieškos ir atrankos struktūroje (etapuose) gali atsirasti apraiškų korupcinėms apraiškomis ar korupcinei veiklai vystytis, todėl reikalinga reglamentuoti darbuotojų atsakingų už darbuotojų paieškos ir atrankos organizavimo procedūras uždavinius, tikslus, funkcijas, vertinimo procedūras, formas ir kt.

Pačios atrankos etapai, siekiant atrinkti žmogiškuosius išteklius yra šie:

- Preliminarioji pretendentų atranka;
- Įdarbinimo testai;
- Atrankos interviu;
- Rekomendacijų ir informacijos patikrinimas;
- Medicininis patikrinimas;
- Interviu su tiesioginiu vadovu;
- Realaus darbo peržiūrėjimas;
- Samdos sprendimo priėmimas.

Pastebima, jog ne visada realizuojamas visas ciklas. Neretai samdos procesą siekiama sutrumpinti pasirenkant kelis iš minėtų kriterijų. Dažniausias ir efektyviausias atrankos etapas - atrankos interviu naudojimas.

Pažymėtina, jog atrankos procesai bei etapai yra svarbūs siekiant atrinkti ne tik tinkamus žmogiškuosius išteklius, bet ir gerinti įmonės veiklos rezultatus, nes tik tinkamai atrinkti žmogiškieji ištekliai gebės ne tik patenkinti įmonės veiklos poreikius, bet ir prisidėti prie jų gerinimo.

Paprastai darbuotojų atrankos metu vadovas siekia įvertinti kandidatų pažintinius (protinius) bei fizinius gebėjimus, kaip jam pavyks susidoroti su darbo užduotimis. Tačiau ne mažiau svarbūs ir asmens motyvuotumas, jo vertybės bei sugebėjimas bendrauti. Nuo organizacijoje vykdomos atrankos praktikos priklauso, kas bus priimtas į darbą. Jei šis procesas teisingai sukurtas, tinkami kandidatai bus rasti ir tiksliai parinkti darbui organizacijoje.

Žmogiškųjų išteklių paieška ir atranka yra nedalomos ir viena kitą sąlygojančios. Įmonės, ieškodamos žmogiškųjų išteklių, gali panaudoti įvairias paieškos priemones, kurios padeda efektyviau rasti tinkamus darbuotojus. Paieškos ir atrankos procese svarbu numatyti, kaip vyks visas paieškos ir atrankos procesas, kaip bus vertinami pretendentai, kokie matavimo būdai bus pasirinkti siekiant įvertinti žmogiškųjų išteklių kompetencijas ir gebėjimus.

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, galima teigti, kad egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė pagal šį KPI 6 straipsnio 3 dalies 5 kriterijų, tačiau ji minimali ir ją galima suvaldyti, įgyvendinus nustatytus siūlymus.

Analizuojamu laikotarpiu korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos atvejų ASG nenustatyta.

Darbuotojų paieškos ir atrankos organizavimas nėra pakankamai reglamentuotas. Siekiant mažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę ir nesuteikti per daug įgaliojimų darbuotojams, atsakingiems už darbuotojų paiešką ir atranką veikti savo nuožiūra, tikslinga parengti ir patvirtinti ASG Darbuotojų paieškos ir atrankos organizavimo tvarką.

ASG šiuo metu įstatuose nenumatyta visuotinio dalininkų susirinkimo kompetencija tvirtinti direktoriaus pareigoms užimti konkurso nuostatus, kitų pareigų, į kurias darbuotojai priimami konkurso būdu, sąrašą ir kvalifikacinius reikalavimus, konkurso kitoms pareigoms, į kurias darbuotojai priimami konkurso būdu, nuostatus, todėl siekiant užtikrinti skaidresnį ir efektyvesnį centralizuotos valstybės tarnautojų atrankos organizavimo ir vykdymo procesą tikslingas ASG įstatų patikslinimas. Įstatų pakeitimai, kuriuose numatyta kompetencija dalininkų susirinkimui tvirtinti direktoriaus pareigoms užimti konkurso nuostatus šiuo metu pateikta dalininkams.

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Parengti ir patvirtinti darbuotojų paieškos ir atrankos organizavimo tvarką	VšĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“	2022-07-01	Parengta ir patvirtinta darbuotojų paieškos ir atrankos organizavimo tvarka.

KVJUD. Analizuojamas laikotarpis: 2020-08-01 – 2021-08-01. Korupcijos pasireiškimo tikimybę nustatė, vertino ir aprašė KVJUD Prevencijos ir rizikos valdymo skyriaus darbuotojai.

1.1.1 Teisės aktai, kurie reglamentuoja žmogiškųjų išteklių administravimą KVJUD:

- 1) Lietuvos Respublikos darbo kodeksas.
- 2) VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos darbo reglamentas, patvirtintas KVJUD generalinio direktoriaus 2019 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. V-90.
- 3) VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos kolektyvinė sutartis, patvirtinta KVJUD visuotiniame darbuotojų susirinkime 2018 m. gruodžio 31 d. protokolu Nr. V2-442.
- 4) VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos atrankos ir pareigas tvarkos aprašas, patvirtintas KVJUD generalinio direktoriaus 2017 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. V-183.
- 5) KVJUD generalinio direktoriaus 2011 m. spalio 10 d. įsakymas Nr. V-372 „Dėl darbo su komercinę paslaptį sudarančia informacija“.
- 6) KVJUD generalinio direktoriaus 2015 m. lapkričio 30 d. įsakymas Nr. V-225 „Dėl Personalo dokumentų valdymo tvarkos aprašo tvirtinimo“.
- 7) KVJUD generalinio direktoriaus 2017 m. sausio 3 d. įsakymas Nr. V-3 „Dėl Personalo politikos nuostatų patvirtinimo“.
- 8) KVJUD generalinio direktoriaus 2019 m. balandžio 30 d. įsakymas Nr. V-92 „Dėl Lietuvos Respublikos aukštųjų mokyklų studentų praktikos atlikimo VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijoje tvarkos aprašo patvirtinimo“.
- 9) VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos personalo adaptacijos politika, patvirtinta KVJUD generalinio direktoriaus 2018 m. spalio 1 d. įsakymu Nr. V-239.
- 10) KVJUD generalinio direktoriaus 2020 m. gruodžio 2 d. įsakymas Nr. V-254 „Dėl veiklos aptarimo pokalbių organizavimo“.
- 11) KVJUD generalinio direktoriaus 2013 m. spalio 24 d. įsakymas Nr. V-323 „Dėl VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos darbuotojų premijavimo taisyklių“.
- 12) VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos darnaus vystymosi politika, patvirtinta KVJUD generalinio direktoriaus 2020 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. V-44.
- 13) KVJUD generalinio direktoriaus 2018 m. sausio 22 d. įsakymas Nr. V-17 „Dėl VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos lygių galimybių politikos ir jos įgyvendinimo programos patvirtinimo“.
- 14) KVJUD generalinio direktoriaus 2020 m. sausio 16 d. įsakymas Nr. V-11 „Dėl VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos prieš smurtą ir bauginimą darbe nukreiptos politikos ir prevencinių veiksmų aprašo patvirtinimo“.
- 15) KVJUD darbuotojų pareiginiai nuostatai.
- 16) KVJUD generalinio direktoriaus 2020 m. spalio 28 d. įsakymas Nr. V-211 „Dėl VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos vidaus kontrolės politikos ir jos įgyvendinimo tvarkos aprašo tvirtinimo“.
- 17) KVJUD generalinio direktoriaus 2019 m. spalio 9 d. įsakymas Nr. V-243 „Dėl Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų vykdymo ir Kontrolės valstybės įmonėje Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijoje tvarkos aprašo tvirtinimo“.

Nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę buvo vykdoma KVJUD darbuotojų apklausa, atlikta lyginamoji dokumentų analizė bei peržiūrėti ir įvertinti teisės aktai ir procedūros.

Žmogiškųjų išteklių administravimo KVJUD sritys anksčiau nebuvo vertintos surašant motyvuotas išvadas.

Žmogiškųjų išteklių administravimo KVJUD sritys.

Žmogiškųjų išteklių administravimas – tai šiuolaikinė personalo valdymo koncepcija, nusakanti organizacijos valdymo žmogiškąjį aspektą, darbuotojų elgseną kompanijų požiūriu.

Žmogiškųjų išteklių administravimo tikslas – gerinti organizacijos darbuotojų, t. y. žmogiškųjų išteklių panaudojimą taip, kad darbdavys galėtų gauti maksimalią naudą tinkamai panaudodamas personalo žinias ir įgūdžius. Tai visuma veiklų, užtikrinančių reikiamos darbo jėgos pritraukimą į organizaciją, jos tobulinimą ir išlaikymą. KVJUD 2021–2024 metų strateginiame veiklos plane žmogiškųjų išteklių administravimas išskirtas kaip vienas iš pagrindinių veiklos prioritetų, kurio tikslas – pritraukti ir išlaikyti aukščiausios kompetencijos profesionalus, maksimaliai atskleisti darbuotojų potencialą, įtraukiant juos į organizacijai svarbių tikslų siekimą. Žmogiškųjų išteklių valdymo paskirtis – nustatyti būsimąjį organizacijos personalo poreikį, jo tenkinimo šaltinius ir būdus.

Galima išskirti keturis žmogiškųjų išteklių valdymo principus. Pirmo principo esmė yra ta, kad organizacija turi vienodai investuoti lėšas tiek į darbuotojus, tiek į kitus organizacijos veiklai reikalingus dalykus. Antras principas yra tas, kad organizacijos vadovai, sudarydami strateginius planus ateičiai, privalo suvokti žmogiškųjų išteklių svarbą organizacijos veiklai. Trečias principas reiškia, kad darbuotojai turi būti ne verčiami dirbti, o skatinami atlikti tam tikrą darbą. Ketvirtuo principo esmė yra ta, kad žmogiškųjų išteklių valdymas turi būti orientuotas į pelno bei tam tikrų rezultatų pasiekimą.

Darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį (DS) – viešojo sektoriaus darbuotojas, kurio priėmimui į darbą, darbo sąlygoms, socialinėms garantijoms, atsakomybei taikomas Darbo kodeksas.

Atranka – personalo valdymo veikla, kurios metu iš turimų pretendentų į tam tikrą darbo vietą / pareigas atrenkamas ir pasamdomas tinkamiausias. Personalo atrankos veikla prasideda kandidatų sąrašo pateikimu ir baigiasi samdos sprendimu.

Įsidarbinimas – terminuotos arba neterminuotos darbo sutarties sudarymas tarp darbdavio ir darbuotojo, reiškiančios, kad darbuotojo profesinės žinios ir gebėjimai tenkina darbdavio interesus (konkrečios profesijos kvalifikacinius reikalavimus).

Adaptacija – skirta sklandžiam darbuotojo prisitaikymui prie naujos organizacijos aplinkos.

Pareigybė – darbo vieta, kurią užimti gali tam tikro išsilavinimo, profilio, patyrimo, įgūdžių, asmeninių (fizinųjų bei dvasinių) savybių darbuotojas, kuris privalo gebėti atlikti darbo vietai priskirtus darbus, esant tam tikroms technikos, organizavimo ir darbo sąlygoms.

Pareiginiai nuostatai – rašytinis pareigas reglamentuojantis dokumentas, kuriame apibūdinamas darbas ir reikalavimai asmeniui, kuris eina tas pareigas.

Apmokėjimo sistema – atlygio už darbą programos / plano dalis, apimanti įvairias tiesiogines finansines išmokas: pareiginį atlyginimą – pagrindinį darbo užmokestį; fiksuotą priedą – nepriklausantį nuo rezultatų, kintamą užmokestį – priedus, premijas, priklausančius nuo rezultatų, skatinimo programų.

Veiklos vertinimo tikslai – orientuoti į darbuotojų įvertinimą ir jų vystymąsi.

Darbuotojų sauga – tam tikrų priemonių ir sąlygų visuma, leidžianti darbuotojams organizacijoje jaustis fiziškai, finansiškai ir emociškai saugiams.

Žmogiškųjų išteklių administravimo sistema sudaro šios funkcinės sritys: 1) atranka ir įdarbinimas; 2) veiklos apimties nustatymas ir žmogiškųjų išteklių poreikio planavimas; 3) organizacinės struktūros sudarymas ir funkcijų paskirstymas darbuotojams; 4) atlyginimo sistema (darbo apmokėjimo sprendimai ir skatinimo priemonės); 5) darbuotojų ugdymas; 6) darbo saugos administravimas.

Žmogiškųjų išteklių administravimo KVJUD proceso aprašymas:

Atrankos į pareigas organizavimo tvarką KVJUD nustato Atrankos į pareigas tvarkos aprašas, patvirtintas KVJUD generalinio direktoriaus 2017 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. V-183. Atrankos procedūra apima: atrankos paskelbimą gavus generalinio direktoriaus pavedimą vykdyti atranką, pretendentų dokumentų priėmimą, pretendentų atrankos komisijos sudarymą, atranką (pokalbį), darbuotoją į pareigas priimančio asmens sprendimo dėl priėmimo į pareigas priėmimą. Sprendimą organizuoti atranką priima KVJUD generalinis direktorius. Priėmus sprendimą dėl atrankos skelbimo, Personalo skyriaus darbuotojas organizuoja atrankos paskelbimą. Personalo skyrius skelbimą apie atranką įkelia į KVJUD interneto svetainę, taip pat, jeigu reikia, skelbia spaudoje ar interneto skelbimų portaluose. Skelbime pateikiamas pareigybės, į kurią skelbiama atranka, aprašymas (jame pateikiami šie duomenys: pareigų pavadinimas ir pagrindiniai reikalavimai), būtini pateikti dokumentai, dokumentų pateikimo terminai, informacija, kur pateikti

būtinus dokumentus ir kur galima gauti išsamią informaciją apie paskelbtą atranką. Paskelbta atranka gali būti atšaukta ne vėliau kaip likus 1 darbo dienai iki atrankos pradžios. Informacija dėl atrankos atšaukimo paskelbiama KVJUD internetinėje svetainėje, taip pat el. paštu informuojami pretendentai, pateikę dokumentus dalyvauti atrankoje. Pretendentų dokumentai priimami skelbime nurodytu el. pašto adresu. Pretendentams pageidaujant dokumentų originalai ir dokumentų kopijos gali būti pateiktos skelbime nurodytu adresu. Terminas dokumentams pateikti negali būti trumpesnis nei 9 kalendorinės dienos nuo skelbimo įkėlimo KVJUD internetinėje svetainėje. Pretendentams, atitikusiems kvalifikacinius reikalavimus, ne vėliau kaip prieš 3 darbo dienas iki atrankos pranešama apie atrankos datą, laiką, vietą bei kokie dokumentai atvykstant turi būti pateikti. Atrankai vykdyti generalinio direktoriaus įsakymu sudaroma Atrankos vykdymo komisija. Komisija sudaroma iš ne mažiau kaip 3 narių. Įsakyme nurodomi komisijos pirmininkas, komisijos nariai, komisijos sekretorius, kuris gali būti komisijos narys. Komisijos sudėtyje turi būti Personalo skyriaus darbuotojas, būsimo darbuotojo tiesioginis vadovas arba jį pavaduojantis asmuo. Pretendentai, atvykę į atranką, privalo pateikti galiojantį asmens dokumentą (asmens tapatybės kortelę arba pasą). Nepateikus šio dokumento, neleidžiama dalyvauti atrankoje ir apie tai pažymima atrankos protokole. Atranka pradeda pretendams praneštu laiku. Atsižvelgiant į pretendentų skaičių, atranka gali būti vykdoma kelias dienas. Per pokalbį visiems pretendentams yra pateikiami vienodi klausimai ir (ar) praktinė užduotis, siekiant patikrinti pretendento gebėjimus atlikti pareigybes, dėl kurios vyksta atranka, aprašyme nustatytas funkcijas. Pretendentams gali būti pateikiami ir patikslinamieji klausimai. Pretendentų gebėjimai tikrinami individualiai, kitiems pretendentams nedalyvaujant. Kiekvienas komisijos narys pretendentų tinkamumą eiti pareigas vertina individualiai. Įvertinę kiekvieno pretendento tinkamumą eiti pareigas, pildo individualaus vertinimo lentelę. Galutinis balas gaunamas sudėjus visų komisijos narių balus ir išvedus vidurkį. Konkursą laimi daugiausiai balų (ne mažiau kaip 6 balus) surinkęs pretendentas. Jeigu keli pretendentai surenka po lygiai balų, komisijos sprendimas dėl konkursą laimėjusio pretendento priimamas komisijos narių balsų dauguma (arba konkurso laimėtoją pasirenka būsimo darbuotojo tiesioginis vadovas ar jį pavaduojantis asmuo). Atranka laikoma įvykusia, jeigu joje dalyvavo nors vienas pretendentas. Komisijos pirmininkas teikia tarnybinį pranešimą generaliniam direktoriui dėl konkurso laimėtojo ir generalinis direktorius priima galutinį sprendimą.

Atranka laikoma neįvykusia, jeigu: nei vienas pretendentas nepateikė dokumentų; nei vienas pretendentas neatitiko reikalavimų; nei vienas pretendentas nesurinko reikiamo balų skaičiaus.

Jeigu atranką laimėjęs pretendentas atsisako eiti pareigas, gali būti siūloma eiti pareigas antrą vietą užėmusiam pretendentui, o jam atsisakius, – atitinkamai kitam pretendentui iš eilės, bet surinkusiam ne mažiau nei 6 balus. Jeigu darbuotojo pareigybes aprašyme yra nustatytas specialusis reikalavimas atitikti Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytus reikalavimus, būtinus išduodant leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija ar suteikiant teisę dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, **arba darbuotojo pareigybė yra priskirta prie didesnės nei mažos korupcijos rizikos pareigybių kategorijos**, ne vėliau kaip po 5 darbo dienas nuo atrankos pabaigos, gavus asmens rašytinį sutikimą būti tikrinamam, pradeda teisės aktuose nustatyta atranką laimėjusio pretendento tikrinimo procedūra. Gavus sprendimą dėl leidimo dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija neišdavimo ar teisės dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, nesuteikimo, **arba KVJUD generaliniam direktoriui stropaus patikrinimo ataskaitos pagrindu priėmus sprendimą, kad asmuo netinkamas eiti didesnės nei mažos korupcijos rizikos pareigas**, į pareigas gali būti priimamas antrasis pagal atrankos rezultatus, bet ne mažiau 6 balus, surinkęs pretendentas. Šis pretendentas į pareigas priimamas, gavus teigiamą sprendimą dėl leidimo dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija išdavimo ar teisės dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, suteikimo. Gavus sprendimą dėl leidimo dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija neišdavimo ar teisės dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, nesuteikimo, į pareigas gali būti priimamas atitinkamai kitas iš eilės pretendentas. Antrojo ar kito iš eilės pretendento tikrinimo procedūra pradeda, jeigu šis pretendentas sutinka būti tikrinamas ir eiti pareigas, į kurias buvo organizuota atranka. Pretendento, laimėjusio atranką, priėmimas įforminamas generalinio direktoriaus įsakymu.

Pretendentas, laimėjęs atranką į pareigas KVJUD, kurias eidamas jis turės pareigą deklaruoti privačius interesus, prieš priimant į pareigas privalo deklaruoti privačius interesus, nurodydamas, kad jis pretenduoja į pareigas KVJUD.

Aprašo nuostatos gali būti netaikomos: perkeliant KVJUD darbuotojus iš vienu pareigų į kitas; darbuotojams, priimamiems į pareigas konkurso būdu (pareigos įtrauktos į konkursinių pareigų sąrašus); priimant į pareigas, kurioms nėra nustatytas reikalavimas turėti aukštąjį išsilavinimą; jeigu būtina skubiai priimti darbuotoją pagal terminuotą darbo sutartį; priimant į pareigas darbuotojus, kurie anksčiau dalyvavo KVJUD skelbiamose atrankose (vykusiose ne vėliau nei prieš metus) ir atitinkančius laisvos pareigybės keliamus reikalavimus, ir kurie sutinka eiti siūlomas pareigas; struktūrinio padalinio vadovui pačiam suradus tinkamą pretendentą į laisvas pareigas. Tuo atveju struktūrinio padalinio vadovas pretendento kandidatūrą teikia generaliniam direktoriui, kuris priima sprendimą priimti (nepriimti) į darbą ar pareigas (ant prašymo rašo rezoliuciją).

Atranka priimamiems į pareigas konkurso būdu (pareigos įtrauktos į konkursinių pareigų sąrašus) vykdoma remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“ patvirtintu Konkursų valstybės ir savivaldybių įmonėse, iš valstybės, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei iš kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų finansuojamose valstybės ir savivaldybių įstaigose ir viešosiose įstaigose, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybė, organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu.

Jeigu pretendento pareigos yra įtrauktos į Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2018-11-28 įsakymą Nr. 3-591 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos reguliavimo sričiai priskirtose nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiose įmonėse ir (arba) su nacionaliniam saugumui užtikrinti strateginę ar svarbią reikšmę turinčia infrastruktūra dirbančių asmenų (įskaitant nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių kolegialių priežiūros organų narius, valdymo organų narius ir vienasmenius valdymo organus), taip pat asmenų, kuriems dėl jiems priskirtų funkcijų ar pavesto darbo būtų suteikta teisė be palydos patekti prie įmonių infrastruktūros ar priimti sprendimus dėl šios infrastruktūros funkcionavimo, einamų pareigų sąrašo patvirtinimo“, vadovaujantis Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymu ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gegužės 9 d. nutarimu Nr. 447 „Dėl Asmenų, pretenduojančių eiti ar einančių pareigas nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiose įmonėse, tikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, atliekamas pretendento patikrinimas.

Jeigu pretendento pareigos yra įtrauktos į KVJUD pareigybių, į kurias prieš skiriant asmenį numatyta pateikti rašytinį prašymą – STT dėl informacijos pateikimo apie asmenį, sąrašą (toliau – Pareigų sąrašas), prieš skiriant į pareigas pretendentą yra kreipiamasi į STT pateikti informaciją apie asmenį ir tik gavus atsakymą iš STT yra priimamas sprendimas paskirti pretendentą į pareigas. Tokia pati tvarka galioja ir tuo atveju, kai KVJUD darbuotojas laikinai skiriamas į pareigas, kurios yra įtrauktos į pareigų sąrašą.

Vadovaujantis Darbo kodeksu, su naujai priimamu darbuotoju sudaroma darbo sutartis. Pirmos darbuotojo darbo dienos pradžioje darbuotojui įteikiamas darbo pažymėjimas, antras darbo sutarties egzempliorius, **darbuotojo pareiginiai nuostatai. Darbuotojas supažindinamas su KVJUD antikorpucine politika, jam įteikiama Antikorpucinės politikos aprašo kopija ir darbuotojas raštiškai patvirtina, kad susipažino su KVJUD antikorpucinės politikos aprašu ir išipareigoja laikytis jo nuostatų.** Su darbuotoju pasirašoma sutartis dėl komercinių paslapčių saugojimo. Pirmos darbuotojo darbo dienos pradžioje naujam darbuotojui įteikiama pirminė adaptacijos kortelė. Darbuotoją su dokumentais ir tvarkomis, nurodytomis darbuotojo pirminėje adaptacijos kortelėje, supažindina paskirti atsakingi darbuotojai.

Visas dokumentų ir tvarkų sąrašas išvardytas pirminėje ir antrinėje adaptacijos kortelėje.

Jeigu darbuotojo pareigybė yra įtraukta į KVJUD pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nustatyta tvarka, sąrašą, jis pasirašytinai supažindinamas su Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų vykdymo ir kontrolės KVJUD tvarkos aprašo 5 priedu, kuriame yra pateikta informacija, per kiek laiko ir koku būdu darbuotojas turi deklaruoti privačius interesus, informuojama apie pareigą nusišalinti, teisės atstovauti apribojimus, dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimus, pareigą raštu informuoti apie susitarimą (priimtą pasiūlymą pereiti į kitą darbą), kuris

taikomas valstybės tarnyboje dirbantiems asmenims, bei pažymima, kad darbuotojui neleidžiama: 1. naudotis tarnybinėmis pareigomis ar tarnybiniu statusu asmeninei naudai gauti; 2. naudotis valstybės ar savivaldybių valdomu turtu ne tarnybinei veiklai, išskyrus įstatymuose ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose nustatytas išimtis. Valstybinėje tarnyboje dirbantys asmenys taip pat pasirašytinai supažindinami su apribojimais atsisakius / praradus / netekus valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens statuso.

Departamento ar skyriaus vadovas, prieš darbuotojui pradėdant dirbti, privalo paskirti adaptacijos vadovą. Paskirtasis adaptacijos vadovas pokalbių su nauju darbuotoju metu išsiaiškina jo poreikius, sudaro bandomojo laikotarpio veiklos planą ir suderina jį su departamento direktoriumi ar skyriaus vadovu. Adaptacijos vadovas viso adaptacijos laikotarpio metu turi įsitikinti, ar naujas darbuotojas supranta ir be klaidų atlieka savo darbą, stebėti jo darbo rezultatus, išsiaiškinti, ar naujas darbuotojas daro pažangą mokydamasis ir atlikdamas jam pavestą darbą. Naujo darbuotojo stebėjimo ir vertinimo priemonės – pokalbių organizavimas siekiant išsiaiškinti, ar skiriamoms užduotims įgyvendinti pakanka darbuotojo profesinių žinių ir kompetencijos. Naujas darbuotojas, sėkmingai adaptavęsis per bandomąjį laikotarpį, tęsia darbą įmonėje.

KVJUD savo veiklą vykdo vadovaudamasi aukščiausiais etikos principais, o kartu gerbia darbuotojų laisves ir teises, skatina personalo tobulėjimą, mokymą bei iniciatyvumą. Kompetentinga ir profesionali darbuotojų komanda padeda pagrindus sėkmingai KVJUD veiklai. KVJUD yra patvirtinta lygių galimybių politika bei jos įgyvendinimo programa. Ja siekiama užtikrinti visų KVJUD darbuotojų ir besikreipiančių dėl įdarbinimo asmenų vienodą padėtį, nepaisant lyties, rasės, orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. KVJUD netoleruojamos tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos formos, taip pat bet kokia forma galintis pasireikšti priekabiavimas, psichologinis smurtas, patyčios ar naudojimas užimama padėtimi. 2020 m. sausio 16 d. generalinio direktoriaus įsakymu patvirtintas Prieš smurtą ir bauginimą darbe nukreiptos politikos ir prevencinių veiksmų aprašas. Pagrindinis KVJUD tikslas žmoniškųjų resursų administravimo srityje – suformuoti ir išlaikyti kompetentingą ir motyvuotą komandą, užtikrinant mažą personalo kaitą ir įmonės funkcijų tęstinumą. KVJUD nuolat rūpinasi darbuotojų sauga darbe ir sveikatos apsauga įgyvendindama visas tam reikalingas priemones ir veiksmus, skirdama tam reikiamą kiekį lėšų. Siekiant užtikrinti darbuotojų motyvaciją ir pasitenkinimą darbu, taikomos papildomos skatinamosios priemonės bei įgyvendinamos darbuotojų iniciatyvos. Siekiant užtikrinti konkurencingą atlygį ir darbuotojų įsitraukimą į organizacijos tikslų siekimą, 2020 m. atliktas darbuotojų darbo užmokesčio vertinimas ir visų grandžių darbuotojų darbo užmokestis susietas su pasiektais įmonės veiklos rezultatais (kintamoji atlygio dalis). Parengta tvarka dėl įmonės tikslų kaskadavimo iki įmonės darbuotojų lygmens – individualių tikslų darbuotojams nustatymo ir metinių pokalbių vedimo. Patvirtinta sistema, susiejanti įmonės darbuotojų metines premijas su jiems nustatytų tikslų vykdymu, kurios pagrindu metinės premijos už 2021 metus bus išmokamos atsižvelgiant į individualių darbuotojo tikslų vykdymą.

2021–2024 m. personalo srityje numatomos įgyvendinti tęstinės ir naujos priemonės:

- konkurencingo darbo užmokesčio įmonės darbuotojams užtikrinimas, kas dvejus metus peržiūrint ir indeksuojant darbo užmokestį, atsižvelgiant į rinkoje atitinkamoms pareigybėms mokamą darbo užmokestį;

- išplėstinio darbuotojų tikslų ir siektinų rodiklių žemėlapių sudarymas ir atnaujinimas kasmet, atsižvelgiant į strateginiame veiklos plane numatytus įmonės veiklos tikslus, nustatant tikslus visiems įmonės darbuotojams;

- priemonių plano kertinių pareigybių funkcijų tęstinumui užtikrinti parengimas ir tobulinimas;

- darbuotojų įsitraukimo ir pasitenkinimo darbo aplinka vertinimas – organizacijos mikroklimato tyrimų organizavimas, siekiant įvertinti pokytį, įgyvendintų priemonių poveikį;

- 360 laipsnių grįžtamojo ryšio tyrimų organizavimas, siekiant užtikrinti vadovų kompetencijų kėlimą;

- pareigybių gynimo komiteto sudarymas. Šia priemone siekiama įmonėje užtikrinti optimalų įmonės darbuotojų skaičių ir racionalų funkcijų paskirstymą, kolegialiai priimant sprendimą dėl naujų etatų sukūrimo ar jų panaikinimo, naujai kuriamų etatų funkcijų, pareigybės lygio ir darbo užmokesčio nustatymo.

KVJUD patvirtintas Lietuvos Respublikos aukštųjų mokyklų studentų praktikos atlikimo VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijoje tvarkos aprašas. Studentų praktikos tikslas – didinti KVJUD kaip darbdavio žinomumą ir patrauklumą, suteikiant galimybę susipažinti su KVJUD vykdoma veikla, darbo aplinka, ir skatinti studentus, baigusius aukštąsias mokyklas, siekti karjeros KVJUD.

KVJUD darbuotojų darbo pareigų pažeidimų tyrimai vykdomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos Darbo kodekso nuostatomis.

KVJUD korupcijos rizikų registre yra išskirtos rizikos, susijusios su žmogiškųjų išteklių administravimu įmonėje: nereikalingo naujo etato inicijavimas; didesnio ar per didelio darbo užmokesčio naujam etatui nustatymas; neteisėtas padalinio vadovo sprendimo dėl kandidato tinkamumo priėmimas, nesant komisijos; darbuotojo priėmimas į pareigas, kurias einant korupcijos rizika yra didesnė nei maža, be stropaus patikrinimo; darbuotojo veiklos vykdymas ties korupcijos pasireiškimo riba; Dovanų politikos nuostatų pažeidimas. Šioms rizikos minimizuoti ir suvaldyti buvo suplanuotos ir šiuo metu įgyvendintos šios priemonės: etatui įvesti reikia pakeisti etatų sąrašą, kurį keičia ne etato įvedimą inicijuojančio padalinio vadovas; reikia kuruojančio padalinio direktoriaus ir generalinio direktoriaus suderinimą; lėšos naujam etatui turi būti numatytos strateginiame veiklos plane, kurį svarsto valdyba ir tvirtina susisiekimo ministras; generalinio direktoriaus 2019-03-29 įsakymu Nr. V-77 sudaryta nuolat veikianti komisija dėl kandidatų parinkimo į pareigybes, dėl kurių rengiamas konkursas, vadovaujantis Darbo kodekso 41 straipsnio 3 dalimi; privačių interesų deklaravimas; parengtas, patvirtintas ir www.portofklaipeda.lt paskelbtas sąrašas pareigybių, į kurias prieš skiriant asmenį numatyta pateikti rašytinį prašymą STT dėl informacijos pateikimo apie asmenį; asmuo, kuris pretenduoja į pareigas, kuriose dirbdamas jis privalės deklaruoti privačius interesus, prieš priimant į pareigas deklaruoja privačius interesus kaip pretendentas; priimtas į pareigas darbuotojas yra supažindinamas su KVJUD antikorpucine politika; reguliariai organizuojami darbuotojų mokymai; darbuotojai reguliariai informuojami apie pareigą deklaruoti privačius interesus ir galimybę anonimiškai išreikšti susirūpinimą dėl galimai neteisėtų KVJUD darbuotojų veiksmų. Patvirtinta KVJUD dovanų politika; patvirtintas Dovanų, gautų / teiktų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų perdavimo, vertinimo, registravimo, saugojimo ir eksponavimo tvarkos aprašas; patvirtintas Veiksmų KVJUD gavus neteisėtą atlygį tvarkos aprašas; parengta dovanų politikos atmintinė; darbuotojai turi galimybę konsultuotis dėl dovanų priimtinum.

Per analizuojamą laikotarpį KVJUD nebuvo užfiksuota KPI 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos atvejų ar kitų tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės aktų pažeidimų, už kuriuos numatyta atsakomybė. **Įvertinus KVJUD esamą reglamentavimą, veikiančias kontrolės procedūras, galima daryti išvadą, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė KVJUD žmogiškųjų išteklių administravimo srityje yra minimali, numatytos ir įgyvendintos priemonės veiksmingos.**

Taip pat pažymėtina, kad, siekiant vykdyti savo veiklą pagal aukščiausius etikos reikalavimus bei principus, vadovautis atvirumo, sąžiningumo, dorumo ir atsakingumo standartais, 2018-06-11 buvo pasirašyta sutartis, kurią vykdant per 90 dienų KVJUD buvo įdiegta Antikorpucinė vadybos sistema, pagrįsta ISO 37001:2016 standarto nuostatomis. Identifikuotos įmonės veikloje kylančios korupcinės rizikos, sukurtas jų registras, sudarytas priemonių planas korupcinėms rizikoms mažinti. Rizikų registras ir priemonių joms mažinti planas periodiškai peržiūrimas ir leidžia laiku nustatyti visuose įmonės veiklos procesuose kylančią korupcijos riziką ir, ją įvertinus, parinkti proporcingas ir efektyvias antikorpucines ir kitas kontrolės priemones. 2019 m. rugsėjo 27 d. KVJUD Antikorpucinė vadybos sistema oficialiai sertifikuota kaip visiškai atitinkanti Standarto ISO 37001:2016 reikalavimus. 2020 m. rugsėjo 10–11 dienomis nacionalinio Italijos akreditacijos biuro „Accredia“ akredituota italų kompanija „RINA Services S.p.A.“ kartu su bendra Lietuvos–Vokietijos įmone UAB „TUV Uolektis“ atliko KVJUD antikorpucinės vadybos sistemos pirmąjį priežiūros auditą. Priežiūros audito metu buvo patvirtinta, kad KVJUD antikorpucinės vadybos sistema veikia tiksliai pagal ISO 37001:2016 standarto reikalavimus. Atsakingi asmenys KVJUD nuolat kontroliuoja, kaip įgyvendinamos korupcijos riziką mažinančios priemonės.

Vertinimo metu korupcijos rizikos veiksniai žmogiškųjų išteklių administravimo KVJUD srityse nenustatyti.

LOU. Nustatant LOU veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė laikytasi prielaidos, kad LOU įgyvendinant nustatytus uždavinius, gali kilti pavojus pasireikšti korupcijai padarant korupcinio pobūdžio nusikalstamas ar kitas su korupcija susijusias veikas. LOU veiklos sritys, kuriose gali pasireikšti didžiausia korupcijos pasireiškimo tikimybė yra patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2017 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. 3-466 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir susisiekimo ministro valdymo sričiai priskirtų biudžetinių įstaigų, valstybės įmonių, akcinių bendrovių ir viešųjų įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo“ (su vėlesniais pakeitimais).

Analizuotas laikotarpis – 2020 m. liepos 1 d. – 2021 m. birželio 30 d. (tam tikrais atvejais ir kiti laikotarpiai).

LOU sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas 2021 m. buvo atliktas žmogiškųjų išteklių administravimo veiklos srityje.

Pagal pasirinktas veiklos sritis buvo atlikti tyrimai ir analizės, skirti nustatyti veikiančius rizikos veiksnius bei aplinkybes, kurios gali sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai bei parengti ir įgyvendinti prevencijos priemonės analizės ir vertinimo metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams suvaldyti, pašalinti arba minimizuoti.

Minėtose srityse vertinta:

1. ar pasirinktose veiklos srityse yra laikomasi įstatymų, kitų teisės aktų ar sutarčių, turinčių įtakos LOU veiklai, ar priimti visi teisės aktai būtini įstatymų ir įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų įgyvendinimui;

2. ar juose nustatyta sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri, t. y. ar juose įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, aiškūs kriterijai, sprendimo priėmimo terminai, sprendimus priimančiosios subjektai, aiškiai apibrėžti jų įgaliojimai, atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos, nustatyta sprendimų apskundimo tvarka ir kt., ar ši nustatyta tvarka pakankama, ar ji nesuteikia per daug įgaliojimų darbuotojams veikti savo nuožiūra, ar joje nėra perteklinių reikalavimų;

3. ar yra įtvirtinti vidaus kontrolės sistemos funkcionavimo pagrindai, ar veiksmingai funkcionuoja vidaus kontrolės sistema ir kt.

Siekiant įvertinti korupcijos pasireiškimo tikimybę LOU **žmogiškųjų išteklių administravimo veiklos srityje** vertinti šių, veiklos sritį reglamentuojantys teisės aktų laikymąsi:

- Lietuvos Respublikos darbo kodeksas;
- Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymas;
- Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimas Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“;
- LOU generalinio direktoriaus 2015 m. birželio 15 d. įsakymas Nr. 1R-156 „Dėl VĮ Lietuvos oro uostų darbo tvarkos taisyklių tvirtinimo“;
- LOU generalinio direktoriaus 2020 m. balandžio 20 d. įsakymas Nr. 1R-52 „Dėl VĮ Lietuvos oro uostų darbuotojų atrankos proceso patvirtinimo“;
- LOU generalinio direktoriaus 2021 m. balandžio 26 d. įsakymas Nr. 1R-75 „Dėl VĮ Lietuvos oro uostų asmens duomenų apsaugos politikos patvirtinimo“;
- LOU generalinio direktoriaus 2021 m. vasario 3 d. įsakymas Nr. 1R-35 „Dėl atleidžiamų darbuotojų atrankos kriterijų nustatymo“;
- LOU generalinio direktoriaus 2021 m. sausio 5 d. įsakymas Nr. 1R-4 „Dėl ketinamų sudaryti sandorių, turto sunaikinimo ir asmenų atitikties nacionalinio saugumo interesams bei korupcijos prevencijos kriterijams valdymo procesų patvirtinimo“;
- LOU generalinio direktoriaus 2018 m. kovo 21 d. įsakymas Nr. 1R-57 „Dėl rekomenduojamų dokumentų, susijusių su įdarbinimu, darbo santykių keitimu bei nutraukimu, šablonų patvirtinimo“;

– LOU parengti veiklos sritį reglamentuojantys procesai: kandidato įdarbinimo procesas; darbuotojo atrankos procesas; darbuotojų adaptacijos procesas; darbo santykių nutraukimo procesas ir kt.

Atliekant LOU veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą buvo atlikta lyginamoji sisteminė teisės aktų analizė, vertinti veiklos sritį detalizuojantys procesai, atrankos būdu vykdyta atliekamų procedūrų peržiūra ir vertinimas, vykdyti pokalbiai su atsakingais darbuotojais.

Anksčiau STT šiose LOU veiklos srityse nebuvo atlikusi antikorporcinių ir korupcijos rizikos vertinimų, surašant išvadas, taip pat nebuvo atliktas ir korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas, surašant motyvuotas išvadas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas **žmogiškųjų išteklių administravimo veiklos srityje** pagal KPI 6 str. 4 d. 5 p. nustatytą korupcijos pasireiškimo tikimybės kriterijų (daugiausiai priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo).

LOU yra valstybės įmonė, t. y. iš valstybės turto įsteigta arba įstatymų nustatyta tvarka valstybei perduota įmonė, kuri nuosavybės teise priklauso valstybei. Valstybės ir savivaldybių įmonių įstatymo 11 str. 3 d. ir 4 d. LOU vadovui numatytos tokios funkcijos žmogiškųjų išteklių administravimo veiklos srityje kaip: priimti į darbą ir atleisti darbuotojus, parengti LOU darbuotojų darbo apmokėjimo ir skatinimo taisykles, organizuoti kasdieninę LOU veiklą ir kt. Pažymėtina, kad vadovaujantis valstybės ir savivaldybių įmonių įstatymo 10 str. 12 d. LOU struktūrą nustato valdyba. Dabartinė LOU struktūra buvo patvirtinta valdybos 2020 m. gruodžio 2 d. sprendimu „Dėl organizacinės struktūros nustatymo“ ir ji įsigaliojo nuo 2021 m. sausio 1 d.

LOU vadovo įsakymais yra tvirtinamas etatų sąrašas. LOU 2021 m. liepos 1 d. duomenimis LOU buvo patvirtinti 525, 625 etatai (faktinis darbuotojų skaičius – 487). Analizuojamu laikotarpiu atleisti – 181, priimti – 46 darbuotojai.

Už žmogiškųjų išteklių administravimo veiklos sritį yra atsakingas LOU Finansų ir administravimo departamento Teisės, personalo ir administravimo skyrius. Šio skyriaus darbuotojų funkcijos aiškiai apibrėžtos pareiginiuose nuostatuose su kuriais kiekvienas darbuotojas yra supažindintas pasirašytinai.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą žmogiškųjų išteklių administravimo veiklos srityje buvo išskirtos šios veiklos sritį sudarančios dalys:

1. atranka;
2. adaptacija;
3. darbo santykių nutraukimas.

Atranka. Atsiradus naujo darbuotojo poreikiui, pradedamas darbuotojo atrankos procesas. Šiame procese aiškiai išskirtos personalo specialisto, tiesioginio vadovo bei asmens, atsakingo už reputacijos patikrą funkcijos. Remiantis Darbo kodekso 41 str. 3 d. darbuotojui parinkti į vadovaujančiųjų darbuotojų ir specialistų pareigas, taip pat tokias pareigas, kurias gali eiti asmenys, turintys tam tikrų gebėjimų arba kuriems keliami ypatingi intelekto, fiziniai, sveikatos ar kiti reikalavimai, gali būti rengiamas konkursas, t. y. pareigybių, dėl kurių turi būti rengiamas konkursas, sąrašą ir konkursų valstybės ir savivaldybių įmonėse, iš valstybės, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei iš kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų finansuojamose valstybės ir savivaldybių įstaigose ir viešosiose įstaigose, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybė, organizavimo ir vykdymo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė, išskyrus pareigybes, dėl kurių turi būti rengiamas konkursas ir kurių sąrašą ir (ar) konkursų organizavimo ir vykdymo tvarką nustato specialūs įstatymai. Taigi, vykdant atrankas taip pat vadovujamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“ (toliau – Konkursų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas).

LOU vykdomos atrankos skirstomos į du tipus: konkursines ir nekonkursines atrankas. Analizuojamu laikotarpiu buvo vykdoma 51 atranka, iš jų 14 konkursinių. Abiejų tipų atrankos vykdomos pagal tą patį atrankos procesą, tačiau konkursinių atrankų organizavimui bei vykdymui papildomai taikomas Konkursų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas. Pagrindiniai konkursinių atrankų aspektai:

1. atrankos konkursas skelbiamas per valstybės tarnybos valdymo informacinę sistemą Valstybės tarnybos departamento interneto svetainėje ir LOU interneto svetainėje. Informacija gali būti skelbiama ir kituose šaltiniuose;

2. konkursas galioja 14 kalendorinių dienų po paskelbimo, per kurias priimamos pretendentų paraiškos. Šis terminas gali būti pratęstas 5 kalendorinėmis dienomis, jeigu pretendentai yra papildomai paklausiami dėl papildomų duomenų;

3. visi pretendentai dokumentus teikia tik per valstybės tarnybos valdymo informacinę sistemą;

4. darbo pokalbiuose dalyvauja komisija, sudaryta iš ne mažiau kaip trijų asmenų;

5. darbo pokalbiui fiksuoti rašomas protokolas ir daromas skaitmeninis garso įrašas;

6. komisijos nariai vertina pretendentus balais už kiekvieną testą (testas žodžiu ir/arba testas raštu);

7. galutinė balų vertinimo lentelė yra pasirašoma personalo specialisto ir Komisijos pirmininko ir saugoma kaip atrankos protokolas.

Vykdamas atrankas užtikrinama asmens duomenų apsauga ir vadovaujama Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu bei 2018 m. gegužės 25 d. įsigaliojusiu Europos Sąjungos Bendruoju duomenų apsaugos reglamentu, o visi kandidatų asmens duomenys yra tvarkomi laikantis LOU generalinio direktoriaus 2021 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 1R-75 „Dėl VĮ Lietuvos oro uostų asmens duomenų apsaugos politikos patvirtinimo“ patvirtintos politikos nuostatų.

Detalizuojant patį atrankos procesą reikėtų paminėti, kad jis pradedamas personalo specialistui ir konkrečiam vadovui suderinus kandidatams keltinus reikalavimus ir kriterijus, aptarus atrankos eigą, numatant papildomus vertinimo būdus. Pažymėtina, kad dėl žmogiškųjų išteklių trūkumo, dalį operatyvinių darbuotojų (klientus aptarnaujantys ir operatyvinę veiklą atliekantys darbuotojai) atrankų (ar atrankos procedūrų) gali vykdyti ne tik personalo specialistas, bet ir kitų padalinių darbuotojai, tačiau tai neatspindėta šiuo metu galiojančiame darbuotojo atrankos procese.

Praėjus atrankos etapui, pasirinktam kandidatui el. paštu pateikiamas darbo pasiūlymas, kuriame įvardinamos siūlomos sąlygos: tikslus siūlomos pozicijos pavadinimas, darbo užmokestis, kintama atlygio dalis, sutarties terminas. LOU darbuotojams taikoma nepriekaištingos reputacijos patikra pagal Aviacijos įstatymą, o tam tikroms pareigybėms taip pat yra taikoma patikra pagal KPI 9 str. bei pagal Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 17 str. nuostatas. Pažymėtina, kad procese yra išskirta, kad operatyvinių darbuotojų atrankų atvejais, prieš pateikiant darbo pasiūlymą yra tikrinama nepriekaištinga pasirinkto kandidato reputacija, o darbo pasiūlymas yra teikiamas tik tuo atveju, jei nepriekaištingos reputacijos paklausimas yra teigiamas, tuo tarpu patikra pagal Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymą yra numatyta tik kandidato įdarbinimo procese, o patikra pagal KPI 9 str. procesuose visai neišskirta. Dėl šios priežasties, siūlytina tobulinti darbuotojo atrankos procesą bei kandidato įdarbinimo procesą ir visas kandidatams taikomas patikras numatyti viename procese. Pažymėtina, kad patikros procedūros numatytos LOU generalinio direktoriaus 2021 m. sausio 5 d. įsakymu Nr. 1R-4 „Dėl ketinamų sudaryti sandorių, turto sunaikinimo ir asmenų atitikties nacionalinio saugumo interesams bei korupcijos prevencijos kriterijams valdymo procesų patvirtinimo“ patvirtintuose procesuose bei asmens nepriekaištingos reputacijos patikrinimo procese.

Remiantis Darbo kodekso 42 str. 1 d. darbo sutartis laikoma sudaryta, kai šalys susitaria dėl būtinųjų darbo sutarties sąlygų. Šias procedūras taip pat numato LOU kandidato įdarbinimo procesas, kuris pradedamas atrinkto darbuotojo informavimu. Suderinus sąlygas sudaryta darbo sutartis registruojama dokumentų valdymo sistemoje. Pasirašius sutartį pradedamas darbuotojo darbo vietos ir priemonių paruošimo procesas, kurio metu paruošiama fizinė darbo vieta, išduodami techniniai įrenginiai, naujo darbuotojo priemonės, išsiunčiamas sąrašas susipažinti būtinų teisės aktų, informuojama apie privalomus mokymus ir kt.

Adaptacija. Darbuotojo išbandymo laikotarpio ypatybes reglamentuoja Darbo kodeksas. Bandomojo laikotarpio paskirtis – darbdavio siekis patikrinti, ar darbuotojas tinka sulygtam darbui bei darbuotojo siekis nustatyti, ar sulygtas darbas tinka darbuotojui. Kitaip tariant, nustatant bandomąjį laikotarpį, siekiama patikrinti darbuotojo tinkamumą darbui. Tiek darbuotojas, tiek

darbdavys gali pasinaudoti teise nutraukti sutartį iki bandomojo laikotarpio pabaigos Darbo kodekso 36 str., įtvirtinančio susitarimo dėl išbandymo ypatumus, nustatyta tvarka:

1. darbdavio teisė nutraukti darbo sutartį bandomuoju laikotarpiu: pripažinęs, kad bandomojo laikotarpio rezultatai nepatenkinami, darbdavys iki išbandymo termino pabaigos gali priimti sprendimą nutraukti darbo sutartį, apie tai raštu įspėjęs darbuotoją prieš tris darbo dienas iki darbo sutarties pasibaigimo, ir nemokėti išieitinės išmokos (Darbo kodekso 36 str. 3 d.);

2. darbuotojo teisė nutraukti darbo sutartį bandomuoju laikotarpiu: darbuotojas gali per išbandymo terminą nutraukti darbo sutartį, apie tai raštu įspėjęs darbdavį prieš tris darbo dienas. Šis įspėjimas gali būti atšauktas ne vėliau kaip kitą darbo dieną po jo pateikimo. Darbuotojo pateiktas ir neatšauktas įspėjimas pabaigia darbo sutartį ir darbdavys ne vėliau kaip paskutinę darbo dieną privalo įforminti darbo sutarties pasibaigimą (Darbo kodekso 36 str. 4 d.).

Vadovaujantis Darbo kodekso 36 str. 2 d., išbandymo terminas negali būti ilgesnis negu trys mėnesiai, neskaitant laiko, kai darbuotojas nebuvo darbe dėl laikinojo nedarbingumo, atostogų ar kitų svarbių priežasčių.

LOU yra patvirtintas darbuotojų adaptacijos procesas, kuriame numatytos darbuotojo, kuratoriaus, tiesioginio vadovo ir personalo specialisto funkcijos. Procesas pradedamas informuojant tiesioginį vadovą apie darbuotojo pirmąją darbo dieną. Vadovas, įvertinęs naujo darbuotojo darbo funkcijas ir skyriaus kontekstą, nusprendžia, kuris skyriaus kolega (arba keli kolegos) galės ir gebės įvesti, mokyti, skatinti, konsultuoti ir palaikyti gerus santykius su nauju darbuotoju, siekiant greitesnės jo profesinės, o svarbiausia – socialinės adaptacijos LOU. Išrinkęs kuratorių, vadovas supažindina jį su pagrindinėmis funkcijomis ir atsakomybėmis, esant poreikiui, nukreipia į personalo specialistą, kuris pristato kuratoriaus funkcijas, atsakomybes ir pagalbines priemones kuratoriaus veiklai vykdyti. Vėliau yra sudaromas naujoko įvedimo planas, kuriame vadovas numato ir iškelia darbinis tikslus, kuriuos darbuotojas turėtų įgyvendinti per bandomąjį laikotarpį. Vadovas pristato tikslus darbuotojui bei užpildo bandomojo laikotarpio įvertinimo formą. Adaptacijos proceso metu darbuotojas turi išklausti visus reikiamus privalomus mokymus ir išlaikyti egzaminus (jei reikia) bei laipsniškai susipažinti su jam pateikiama aktualia informacija ir dokumentais.

Personalo specialistas siekia identifikuoti, ar sklandžiai vyksta adaptacija. Esant poreikiui, personalo specialistas perduoda apibendrintą informaciją vadovui ir kuratoriui bei organizuoja pokalbį su darbuotoju. Sprendimą dėl adaptacijos sėkmingumo ir darbo santykių pratęsimo priima vadovas, kuris ir inicijuoja bandomojo laikotarpio aptarimą, kurio metu darbuotojas informuojamas apie adaptacijos (ne)sėkmingumą. Sėkmingos adaptacijos atveju, vadovas užpildo bandomojo laikotarpio tikslų įvertinimo formą ir įkelia ją į dokumentų valdymo sistemą. Nesėkmingos adaptacijos atveju, vadovas informuoja personalo specialistą apie tai, jog turi būti nutraukiami darbo santykiai su darbuotoju.

Darbo santykių nutraukimas. Darbo santykių nutraukimą reglamentuoja Darbo kodeksas, kurio 53 str. numatyta, kad darbo sutartis pasibaigia: nutraukus darbo sutartį šalių susitarimu; nutraukus darbo sutartį vienos iš šalių iniciatyva; nutraukus darbo sutartį darbdavio valia; nutraukus darbo sutartį nesant šalių valios; mirus darbo sutarties šaliai – fiziniam asmeniui; Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka, kai neįmanoma nustatyti darbdavio – fizinio asmens ar darbdavio atstovų buvimo vietos; kitais šiame kodekse ir kituose įstatymuose nustatytais pagrindais. LOU šią sritį detalizuoja darbo santykių nutraukimo procesas, kuris numato veiksmų seką nutraukiant darbo sutartį darbuotojo iniciatyva, šalių susitarimu bei darbdavio iniciatyva. Šiame procese aiškiai išskirtos darbuotojo, atsakingo už darbuotojo išdarbinimą, tabelininko, personalo skyriaus specialisto, LOU vadovo ar jo paskirto atsakingo asmens, teisininko veiksmai. Procese taip pat aiškiai išskirti dokumentų parengimo ir pateikimo terminai. Šis procesas siejasi su darbo sąlygų pakeitimo procesu bei ilgalaikio turto perdavimo LOU viduje procesu.

Darbo santykių nutraukimo procesas pradedamas atsiradus poreikiui nutraukti darbo sutartį. Darbo sutarties nutraukimą savo iniciatyva ar šalių iniciatyva organizuoja darbuotojas (šalių iniciatyva arba darbdavio iniciatyva – tiesioginis vadovas). Šį sprendimą darbuotojas išreiškia užpildydamas pareiškimą/pasiūlymą dėl darbo sutarties nutraukimo ir įkeldamas pareiškimo formą į dokumentų valdymo sistemą bei informuodamas tiesioginį vadovą. Pažymėtina, kad LOU yra parengtos pavyzdinės dokumentų formos. Tiesioginiam vadovui vizavus pareiškimą dėl darbo

sutarties nutraukimo informuojamas personalo specialistas, kuris išsiunčia atsiskaitymo formą tabelininkui, nutraukia darbuotojo paskyrimą Navision, informuoja dėl darbo sutarties nutraukimo suinteresuotus asmenis, paruošia išdarbinimo dokumentus.

Darbo sutarties nutraukimo darbdavio iniciatyva ar šalių susitarimu atvejais, kai procesą inicijuoja tiesioginis vadovas, rengiamas įspėjimas dėl darbo sutarties nutraukimo, kuris derinamas su teisininku bei personalo specialistu.

Pažymėtina, kad darbo santykių nutraukimo atveju kiekvienas darbuotojas turi surinkti atsakingų asmenų vizas užpildant LOU darbuotojų atsiskaitymo formą. Ši forma taip pat pildoma pereinant dirbti į kitas pareigas bei planuojant nebūti darbe ilgiau nei 2 mėnesius. Pasitaiko atvejų, kai turto perdavimo atvejais ar atsakingų asmenų priskyrimo atvejais, už naujų asmenų priskyrimą atsakingi asmenys yra informuojami nesavalaikiai. Siekiant efektyviau užtikrinti funkcijų perdavimą (ypač klausimais susijusias su turto perdavimu, naujo atsakingo už sutartį asmens priskyrimu), tikslinga numatyti, kad tiesioginis vadovas, gavęs informaciją apie darbo santykių nutraukimą, nedelsdamas informuotų atsakingus asmenis dėl šių funkcijų perdavimo ir naujų atsakingų asmenų priskyrimo.

Vertintu laikotarpiu žmogiškųjų išteklių administravimo veiklos srityje korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejų bei kitų panašaus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės aktų pažeidimų, nefiksuota.

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą žmogiškųjų išteklių administravimo veiklos srityje nustatyta, kad atskirų darbuotojų funkcijos, uždaviniai ir atsakomybės yra apibrėžti patvirtintuose teisės aktuose bei procesuose, pareiginiuose nuostatuose. Įvertinus esamą reglamentavimą ir vykdomas procedūras darytina išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė yra minimali, tačiau siekiant dar aiškesnio funkcijų ir atsakomybių pasiskirstymo siūlytina tobulinti patvirtintus darbuotojų atrankos, adaptacijos bei darbo sutarties nutraukimo procesus numatant visus kandidato atrankos procedūras vykdančius asmenis, kandidatams taikomas asmens patikimumo patikros procedūras, taip pat detalizuojant atsakomybes priskiriant naujus atsakingus asmenis nutraukiant darbo sutartį.

Žmogiškųjų išteklių administravimo veiklos srityje nustatyti rizikos veiksniai:

1. dalį operatyvinių darbuotojų atrankų (ar atrankos procedūrų) gali vykdyti ne tik personalo specialistas, bet ir kitų padalinių darbuotojai, tačiau tai neatspindėta šiuo metu galiojančiame darbuotojo atrankos procese;
2. darbuotojo atrankos ir įdarbinimo procesuose išskirtos ne visos kandidatams taikomos asmenų patikimumo patikros procedūros;
3. pasitaiko atvejų, kai darbo sutarties nutraukimo metu, nesavalaikiai buvo informuojami asmenys, atsakingi už turto perdavimą arba naujų atsakingų už sutartis asmenų priskyrimą.

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Tobulinti darbuotojo atrankos procesą ir kandidato įdarbinimo procesą numatant, kad dalį atrankos procedūrų gali vykdyti ne tik personalo specialistas. Taip pat šiuose procesuose numatyti visas kandidatams taikomas personalo patikimumo procedūras.	VĮ LOU	2022-07-01	Koreguoti darbuotojo atrankos bei įdarbinimo procesai.
2.	Tobulinti darbo santykių nutraukimo procesą ir jame numatyti papildomas vidaus kontrolės priemones funkcijų perdavimo, atsakingų asmenų priskyrimo klausimais.	VĮ LOU	2022-07-01	Patobulintas darbo santykių nutraukimo procesas.

III. PIRKIMŲ VYKDYMAS

Vadovaujantis KPI 6 straipsnio 3 dalimi, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl

Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 7 punktu ir KPI, Detonas, KP, KVJUD, ON ir VVKD buvo atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas ir vertinimas.

Detonas. Analizuojamas laikotarpis: 2020 m. sausio 1 d. – 2020 m. gruodžio 31 d.

Analizę atliko Detonas darbuotojas.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas;
3. „AB Detonas“ viešojo pirkimo komisijos darbo reglamentas“ patvirtintas direktoriaus 2020 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. VI-29;
4. „AB Detonas“ prekių, paslaugų ir darbų pirkimo taisyklės“ patvirtintos 2018 m. kovo 13 d. valdybos posėdžio protokolu Nr. 1;
5. „Viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų laikymosi Akcinėje bendrovėje „Detonas“ tvarka“ patvirtinta direktoriaus 2017 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. K1-79;
6. AB „Detonas“ 2020 m. pirkimo komisijos posėdžių protokolai Nr. P/2020/01, P/2020-03, P/2020-05, P/2020-06, P/2020-08, P/2020-09, P/2020-10, P/2020-11, P/2020-12, P/2020-15, P/2020-17, P/2020-21, P/2020/22, P/2020/23, P/2020-24, P/2020-25;
7. 2020 m. birželio 15 d. advokatų kontoros LEXIMUM teisinė nuomonė dėl perkančiosios organizacijos teisinio statuso;
8. AB „Detonas“ 2020 m. viešųjų pirkimų ataskaita;
9. AB „Detonas“ įstatai;
10. Nepriklausomo auditoriaus išvada;
11. AB „Detonas“ 2020 m. finansinė ataskaita;
12. Informacija apie 2020 m. atliktus pirkimus.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą buvo atlikta dokumentų analizė, teisės aktų ir dokumentų peržiūra, viešai prieinamos informacijos peržiūra.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas viešojo pirkimo srityje, surašant motyvuotą išvadą buvo atliktas:

2018 m. rugsėjo 25 d. korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas rodo, kad Detonas korupcijos pasireiškimo tikimybė neegzistuoja;

2019 m. rugpjūčio 26 d. korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas rodo, kad Detonas vykdant viešuosius pirkimus, korupcijos pasireiškimo tikimybė neegzistuoja arba jos pasireiškimo tikimybė yra minimali;

Atliktuose korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimuose viešojo pirkimų srityje rekomendacijų ir priemonių korupcijos rizikos veiksniams mažinti nebuvo pateikta.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas viešojo pirkimo srityje buvo vertintas pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje pateiktus kriterijus.

1. Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika.

Per analizuojamąjį laikotarpį Detonas nebuvo užfiksuota KPI 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejų. Taip pat nebuvo užfiksuota teisės pažeidimų atvejų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė.

2. Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ir priežiūros vykdymas.

Detonas veikla neatitinka šio kriterijaus.

3. Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.

Per analizuojamąjį laikotarpį Detonas darbuotojų susijusių su vertinama veikla uždaviniai, vykdomos funkcijos, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka, veiklos kontrolė pakankamai išsamiai apibrėžta.

4. Veikla susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.

Detonas veikla neatitinka šio kriterijaus.

5. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

Detonas veikla neatitinka šio kriterijaus.

6. Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija.

Detonas veikla neatitinka šio kriterijaus.

7. Ankščiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.

Specialiųjų tyrimų tarnyba nėra atlikusi Detonas korupcijos rizikos analizės.

Vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai viešojo pirkimo veiklos srityje, pateikiant jų įvertinimą (maža, vidutinė, didelė)

Eil. Nr.	Rizikos veiksnio rūšis	Įvertinimas (maža, vidutinė, didelė)
1.	Išoriniai ir sisteminiai veiksniai neaiškių ar nesuderintų teisės aktų, reguliuojančių viešojo pirkimo Detonas reglamentavimą nenustatyta.	
2.	Vidiniai rizikos veiksniai strateginiai ir veiklos politikos, procedūros, vidiniai teisės aktai pakankamai apibrėžta ir reglamentuoja viešojo pirkimo tvarką.	
3.	Individualūs rizikos veiksniai nežinojimo, amoralumo, spaudimo darbo aplinkoje, interesų konfliktų deklaracijos nupildymo atvejų nenustatyta.	
4.	Darbo proceso rizikos veiksniai neskaidrių ar neaiškių sprendimų priėmimo, silpno darbo procesų organizavimo ar nuolatinio pobūdžio procedūrų nesilaikymo, blogos organizacijos kultūros, netinkamos darbų ir procesų kontrolės ir priežiūros apraiškų viešojo pirkimo veiklos srityje nenustatyta.	

Pagal vertinimo kriterijus korupcijos rizikos veiksniais viešojo pirkimo srityje Detonas nenustatyta, todėl priemonių korupcijos rizikos veiksniams mažinti ar panaikinti neteikiame.

SM antikorporacijos komisija įvertinusi, kad Viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų laikymosi Akcinėje bendrovėje „Detonas“ tvarka“ patvirtinta direktoriaus 2017 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. K1-79, neatitinka įstatymo pavadinimo, kurio laikymosi reglamentuoja, teikia siūlymą.

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Parengti ir patvirtinti naują Viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi Akcinėje bendrovėje „Detonas“ tvarką	Detonas	2022-07-01	Tvarka atitiks įstatymo reikalavimus

KP. Korupcijos pasireiškimo tikimybės analizės nurodytose veiklos srityse tikslas – antikorporciniu požiūriu įvertinti Viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymą KP bei interesų konfliktų valdymo riziką.

Analizuotas 2020 m. – 2021 m. I pusmečio laikotarpis. Atliekant korupcijos rizikos analizę, išnagrinėti ir (ar) įvertinti KP vidiniai teisės aktai ir dokumentai, vidiniame tinklapyje bei interneto svetainėje skelbiama informacija, atliktų vidinių tyrimų/patikrinimų, darbuotojų telefonu, susitikimų metu pateikta informacija apie darbo praktiką ir veiklos rezultatus analizuojamose veiklos srityse. Korupcijos rizikos analizę atliko KP Saugos ir prevencijos skyriaus verslo saugos specialistas.

Atliekant antikorporcinę analizę ir vertinimą veiklos srityje *Viešųjų ir privačiųjų interesų deklaravimas ir interesų konfliktų valdymas*, nagrinėti:

1. KP valdybos 2017-11-16 sprendimu patvirtinta VĮ „Kelių priežiūra“ Antikorporacijos politika (atnaujinta 2021-08-05 valdybos sprendimu VP21-19 Atsparumo korupcijai politika);

2. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2021-03-29 įsakymu Nr. 3-175 patvirtintas Viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo susisiekimo ministrui priskirtose valdymo srityse tvarkos aprašas;

3. KP generalinio direktoriaus 2020-03-03 įsakymu Nr. V-59 patvirtintas Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų įgyvendinimo AB „Kelių priežiūra“ tvarkos TV-7 2-asis leidimas;

4. KP generalinio direktoriaus 2020-12-17 įsakymu Nr. V-476 patvirtintas Korupcinių rizikų identifikavimo, vertinimo ir valdymo procedūros PRO-22 3-iasis leidimas;

5. KP Vidaus audito skyriaus 2021-04-28 atlikto Korupcijai atsparios aplinkos formavimo, korupcijos sričių nustatymo ir valdymo vidaus audito ataskaita VA-7;

6. KP generalinio direktoriaus 2020-08-20 įsakymas Nr. V-322 „Dėl AB „Kelių priežiūra“ vadovaujančių darbuotojų sąrašo patvirtinimo“ (atnaujintas 2021-07-13 įsakymu Nr. V-192);

7. KP generalinio direktoriaus 2021-06-15 įsakymas Nr. V-163 „Dėl viešųjų pirkimų vykdymo, organizatorių paskyrimo ir komisijų sudarymo“;

8. KP generalinio direktoriaus 2021-08-02 įsakymu Nr. V-223 patvirtinta Pirkimų inicijavimo, organizavimo ir vykdymo procedūra PRO-37.

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2021-03-29 įsakymu Nr. 3-175 patvirtintas Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo susisiekimo ministrui priskirtose valdymo srityse tvarkos aprašas reglamentuoja viešųjų ir privačių interesų deklaravimo tvarką KP valdybos nariams. Tvarkos apraše yra apibrėžtas interesų deklaracijos užpildymo bei pateikimo susipažinti aukštesniam/tiesioginiam vadovui bei ministerijos atitikties pareigūnui procesas, taip pat reglamentuotas pareigos nusišalinti įgyvendinimas, valdybos pirmininko bei ministerijos atitikties pareigūno prievolės.

KP generalinio direktoriaus 2020-03-03 įsakymu Nr. V-59 patvirtinta Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų įgyvendinimo AB „Kelių priežiūra“ tvarka (toliau – Interesų derinimo tvarka), taip pat patvirtintas KP darbuotojų pareigų ir funkcijų, kurias einantys/atliekantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas. Vykdyti privačių interesų deklaravimą ir derinimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatų įgyvendinimo kontrolės funkcijas tuo pačiu generalinio direktoriaus įsakymu paskirtas atitikties pareigūnas – verslo saugos specialistas.

Vertinant, kaip yra vykdomas privačių interesų deklaravimas pagal KP patvirtintų pareigų sąrašą, kurias užimantis asmuo pagal Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymą (toliau – VPIDĮ) privalo deklaruoti privačius interesus, nustatyta, kad sąrašė nurodytos pareigos kelia tam tikrų neaiškumų, pavyzdžiui, *KP centrinės būstinės struktūrinių padalinių bei skyrių vadovai; KP padalinių direktoriai, pavaduotojai, Kelių tarnybų vadovai bei juos pavaduojantys asmenys*. Generalinio direktoriaus 2020-08-20 įsakymu Nr. V-322 yra patvirtintas KP vadovaujančių darbuotojų, turinčių teisę duoti privalomus vykdyti nurodymus pavaldiems darbuotojams, pareigybių sąrašas, kuris 2021-07-13 įsakymu Nr. V-192 yra atnaujintas. Vadovaujantis pastaruoju atnaujintu 37 pareigybių sąrašu, siekiant aiškiai ir tiksliai apibrėžti KP darbuotojų, kuriems privaloma deklaruoti privačius interesus, ratą, tikslinga naujai patvirtinti privalančiųjų interesus deklaruoti konkrečių pareigybių sąrašą. Tokiu būdu būtų galima tinkamai įgyvendinti VPIDĮ ir KP Interesų derinimo tvarkoje numatytas nuostatas – *asmenys, pretenduojantys dirbti pareigose, kurias užimantiems generalinio direktoriaus įsakymu yra nustatyta prievolė deklaruoti privačius interesus, apie tokią prievolę yra informuojami iš anksto, prieš priimant į atitinkamas pareigas*. Tokia informavimo funkcija žodžiu yra deleguota personalo atrankos partneriui, tačiau, atsižvelgiant į vidaus audito 2021-04-28 ataskaitoje Nr. VA-7 pateiktą rekomendaciją, yra parengtas įsakymo projektas, kuriuo bus tvirtinamas atnaujintas KP pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas, ir papildomai įtraukta nuostata dėl personalo atrankų partnerio pareigos informuoti kandidatus prieš priimant į atitinkamas pareigas apie prievolę deklaruoti privačius interesus.

Atitikties pareigūnas (verslo saugos specialistas) yra atsakingas už privačių interesų deklaravimo administravimą, deklaracijose pateiktų duomenų stebėseną, konsultavimą ir kontrolę. Pagal faktinę situaciją atitikties pareigūnas tvarko duomenis privačių interesų deklaracijų sistemoje PINREG, stebi ir informuoja darbuotojus, kurie privalo pateikti privačių interesų deklaracijas, konsultuoja darbuotojus privačių interesų deklaracijų pateikimo ir pildymo klausimais, kitais VPIDĮ taikymo klausimais ir kontroliuoja, ar darbuotojai, privalantys pateikti privačių interesų deklaracijas, jas yra pateikę. Nustatęs, kad darbuotojas nevykdo VPIDĮ ir Interesų derinimo tvarkos reikalavimų laiku deklaruoti privačius interesus, nedelsdamas raštu apie tai informuoja generalinį direktorių ir

žodžiu ar elektroniniu paštu – savo ir darbuotojo tiesioginius vadovus. Situacijų, kai apie laiku nepateiktą deklaraciją informuotas generalinis direktorius, nagrinėjamu laikotarpiu yra užfiksuota viena.

Naujai į pareigas priimtų/paskirtų darbuotojų deklaracijų pateikimo faktą atitikties pareigūnas gali patikrinti, o nustatęs, kad deklaracija nepateikta laiku, pareikalauti ją nedelsiant pateikti ir tokiu būdu užtikrinti, kad KP pareigas, dėl kurių reikia deklaruoti privačius interesus, pradėję eiti asmenys vykdytų su tokiais pareigomis susijusius teisės aktuose nustatytus skaidrumo reikalavimus. Tačiau įvertinti, ar deklaracijų turinys pateiktas teisingai, nėra galimybių. Taip pat nėra galimybių sužinoti, ar pasikeitė kokie nors deklaruojančio asmens duomenys (pavyzdžiui, bendrieji duomenys apie deklaruojančio asmens sutuoktinį, sugyventinį, partnerį, ryšiai sudarius sandorius, ryšiai su fiziniais asmenimis ir t. t.) po paskutinio deklaracijos pateikimo. Vadovaujantis VPIDĮ, deklaruojantysis pats privalo patikslinti deklaraciją per 30 kalendorinių dienų, jeigu minėti duomenys pasikeitė, ir jis pats yra atsakingas už pateiktų duomenų teisingumą. Kol kas tokios informacijos pateikimo bei atnaujinimo/patikslinimo laiku vienintelis iš užtikrinimo būdų – darbuotojų supratingumo bei sąmoningumo skatinimas/didinimas. Tam užtikrinti KP darbuotojams yra organizuojami mokymai. 2020 metais 47 prievolę deklaruoti privačius interesus turintys KP darbuotojai dalyvavo šešių akademinų valandų trukmės nuotolinių mokymų programoje „Interesų konfliktų valdymas. Privačių interesų deklaravimas“ su žinių patikrinimo testu pabaigoje. Taip pat po Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2020-12-30 sprendimu Nr. KS-176 patvirtintų naujų Privačių interesų deklaracijos formos bei jos pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklių, kurios įsigaliojo nuo 2021-01-01, 2021-02-01 visiems darbuotojams, privalantiems deklaruoti privačius interesus, buvo išsiųsta parengta atmintinė bei vizuali mokomoji medžiaga, kaip tinkamai deklaruoti privačius interesus pagal naujai įsigaliojusias taisykles. Mokomoji medžiaga/instrukcija yra prieinama visiems darbuotojams, patalpinta KP intranete.

Siekiant įgyvendinti atitikties pareigūnui pavestą funkciją – *sudaryti sąlygas padalinių vadovams susipažinti su jiems tiesiogiai pavaldžių darbuotojų, o viešojo pirkimo komisijų pirmininkams – su atitinkamos komisijos narių privačių interesų deklaracijomis* – atitikties pareigūnas PINREG sistemoje pateiktas privačių interesų deklaracijas registruoja KP dokumentų valdymo sistemoje (toliau – DVS) PI registre ir per DVS pateikia jas susipažinti darbuotojų tiesioginiams vadovams bei viešųjų pirkimų komisijų pirmininkams. Tokiu būdu užtikrinama susipažinusių vadovų ir komisijų pirmininkų kontrolė (fiksuojasi susipažinimo su deklaracija data ir laikas), siekiant užtikrinti, kad darbuotojams nebūtų skiriamos užduotys, galinčios sukelti interesų konfliktą, bei siekiant suvaldyti galimo interesų konflikto situaciją. Po Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos patvirtintų naujų Privačių interesų deklaracijos formos bei jos pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklių įsigaliojimo, KP DVS sistemoje yra įtrauktos 194 darbuotojų deklaracijos.

Vertinant viešojo pirkimo komisijos narių, asmenų, KP vadovo paskirtų atlikti supaprastintus pirkimus, viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujančių ekspertų ir viešųjų pirkimų iniciatorių privačių interesų deklaravimą ir kontrolę, nustatyta, kad KP generalinio direktoriaus 2020-03-24 ir 2020-11-23 įsakymais Nr. V-81 ir Nr. V-448 paskirti viešųjų pirkimų organizatoriai bei sudarytos viešųjų pirkimų komisijos. 2021-06-15 KP generalinio direktoriaus įsakymu Nr. V-163 „Dėl viešųjų pirkimų vykdymo, organizatorių paskyrimo ir komisijų sudarymo“ yra panaikinti abu ankstesni įsakymai bei atsakingu už KP iniciatorių, organizatorių, viešųjų pirkimų komisijos narių ir ekspertų privačių interesų deklaracijų savalaikį užpildymą bei tokių deklaracijų registrą paskirtas verslo saugos specialistas. Tiek ir ankstesniuose įsakymuose, tiek ir paskutiniame galiojančiame įsakyme viešųjų pirkimų komisijas sudaro 4-5 komisijos nariai, įskaitant ir komisijos pirmininką, o tokių komisijų yra 9. Vienu iš komisijos narių yra paskirtas pirkimo iniciatorius (-ė), pateikęs (-usi) pirkimo paraišką-užduotį. Dėl pastarojo savalaikio privačių interesų deklaracijos pateikimo užtikrinimo ir kyla didelė rizika, kadangi kiekviename kitame inicijuotame pirkime komisijos nariu tampa vis kitas darbuotojas. O pareiga kaip komisijos nariui deklaruoti privačius interesus yra iki jo dalyvavimo pirkimo procedūrose pradžios. Siekiant iki minimumo sumažinti savalaikio deklaracijos pateikimo riziką, 2021-08-02 generalinio direktoriaus įsakymu Nr. V-223 koreguoti Pirkimų tvarkos IV ir V skyriai, patvirtinant naują Pirkimų inicijavimo, organizavimo ir vykdymo procedūrą PRO-37, kurioje yra įtvirtinta nuostata, kad *viešųjų pirkimų specialistas per 3 darbo dienas nuo paraiškos-*

užduoties gavimo vykdymui dienos patikrina, ar visi Komisijos nariai, ekspertai ir pirmininkas yra pasirašę nešališkumo deklaraciją, konfidencialumo pasižadėjimą ir užpildę privačių interesų deklaraciją. Jeigu deklaracijos ir pasižadėjimai neužpildyti, viešųjų pirkimų specialistas informuoja verslo saugos specialistą apie trūkstamas deklaracijas ir pasižadėjimą ir kreipiasi į Komisijos narius, ekspertus, kad pasirašytų trūkstamą nešališkumo deklaraciją, konfidencialumo pasižadėjimą. Verslo saugos specialistas kreipiasi į Komisijos narius, ekspertus, kad užsipildytų privačių interesų deklaraciją. Verslo saugos specialistas atsakingas, kad Komisijos nariai, ekspertai būtų pateikę privačių interesų deklaracijas.

Atliekant antikorupcinį vertinimą ir analizę viešųjų ir privačių interesų deklaravimo ir viešųjų ir privačių interesų konfliktų valdymo srityje, buvo vertinama, kaip KP nustatomos išankstinės interesų konfliktų grėsmės, atsižvelgiant į deklaracijų duomenis, ir valdomi interesų konfliktai.

Deklaruojantis asmuo privalo vykdyti įstaigos vadovo ar jo įgalioto asmens rašytines išankstines rekomendacijas, nuo kokių tarnybinių pareigų atlikimo jis privalo nusišalinti. Šios rekomendacijos, remiantis deklaracijų duomenimis arba asmens prašymu, yra sudaromos dėl konkrečios situacijos. Už deklaracijoje pateiktų duomenų tikrumą atsako deklaruojantis asmuo. Deklaracijoje pateiktus duomenis ir privačius interesus gali tikrinti institucijos ar įstaigos, kurioje deklaruojantis asmuo dirba, vadovas ar jo įgaliotas asmuo. Rekomendacijoje dėl VPIDĮ nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo rekomenduojama įstaigoje atlikti nuolatinę (prevencinę) deklaruojančių asmenų privačių interesų deklaracijų teikimo ir jų turinio stebėseną, nustatyti planinius (rutininius) visų deklaruojančių asmenų privačių interesų deklaracijų tikrinimo periodus. Iš privačių interesų deklaracijų turinio nustačius, kad deklaruojančiam asmeniui einant tarnybines pareigas gali kilti interesų konfliktas, nedelsiant raštu jam rekomenduoti, nuo kokių klausimų jis turėtų nusišalinti, arba nušalinti jį (neskirti atitinkamų tarnybinių užduočių) savo iniciatyva. Interesų derinimo tvarkoje yra pateikta dešimt situacijų/aprašymų, kada susidaro (gali susidaryti) interesų konflikto situacija bei aprašyti tolimesni darbuotojo veiksmai dėl informavimo apie galimą interesų konflikto situaciją bei nusišalinimą. Vertinamuoju laikotarpiu 2020 m. yra priimtas vienas darbuotojo nusišalinimas bei atliktas vienas tyrimas dėl galimos interesų konflikto situacijos, o 2021 m. priimtas vienas nusišalinimas bei pateiktos trys rašytinės rekomendacijos. Rašytinės rekomendacijos pateiktos pačių darbuotojų prašymais dėl konkrečių situacijų. Sprendimų nepriimti pareikšto nusišalinimo bei nušalinimų vertinamuoju laikotarpiu neregistruota.

KP nėra patvirtinto atskiro teisės akto, reglamentuojančio dovanų teikimo ir priėmimo tvarką. KP valdybos partvirtintoje ir interneto tinklapyje pavišintoje Antikorupcijos politikoje (atnaujintoje Atsparumo korupcijai politikoje) yra nurodyti antikorupcijos išipareigojimai, kurių vienas apibūdina tinkamą dovanų ir svetingumo laikymąsi – *Siekiant išvengti bet kokių nesusipratimų ar dviprasmybių, dėl kurių galėtų kilti abejonių Darbuotojo objektyvumu ir nešališkumu, Darbuotojai neteikia ir nepriima jokių dovanų (svetingumų), kurios galėtų būti suprastos kaip skatinimas ar atlyginimas už sprendimą, palankumo ar išskirtinio vertinimo siekimas bet kokiose su KP susijusiose veiklose. Gavus tokias dovanas, Darbuotojai privalo nedelsiant informuoti savo tiesioginį vadovą bei Saugos ir prevencijos skyrių ir užregistruoti KP dovanų registre. Gautą dovaną nedelsiant grąžinti dovanotojui (tiesiogiai, paštu, per kurjerius).*

Darbuotojų naudojamos verslo dovanos (svetingumas) vienam asmeniui negali viršyti 50 Eur ir yra skirtos tik KP prekės ženklo ir įvaizdžio stiprinimui (su KP simbolika). Darbuotojai, atlikdami jiems pavestas funkcijas, gali teikti ir priimti tik tokias dovanas (svetingumus), kurios yra susijusios su einamomis pareigomis pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtas dovanas su valstybės, savivaldybės, įmonės, įstaigos ar organizacijos simbolika (kalendoriai, knygos, kitokie informacinio pobūdžio spaudiniai ir pan.). Jei tokios dovanos vertė viršija 50 Eur, ji tampa KP nuosavybe. Visos gautos dovanos yra registruojamos KP dovanų registre.

Kvietimus į (nemokamus) oficialius renginius / vizitus Darbuotojai priima tik, jei tam yra pateisinamų verslo priežasčių – užmegzti ryšius ir (ar) stiprinti bendradarbiavimą, pagrįstą KP interesais – ir tik tuomet, jei yra organizatoriaus verslo renginys ir jei jame dalyvauja organizatoriaus atstovai. Kelionės, apgyvendinimo ir kitos išlaidos, išskyrus maitinimą, susijusios su aukščiau minimais renginiais ir vizitais, visada yra apmokamos KP. Sprendimas vykti į tokį renginį

visada turi būti raštiškai suderintas su tiesioginiu vadovu, nurodant galimas kelionės išlaidas ir deklaruojant dalyvavimo tikslą.

KP Interesų derinimo tvarkoje yra atskiras skyrius, numatantis dovanų ar paslaugų priėmimo ir teikimo apribojimus. Skyriuje numatyta, kad, prieš apsisprendamas priimti dovaną ar nepriimti, darbuotojas privalo įvertinti (atsakyti sau į klausimus): (1) dovanos įteikimo aplinkybės: dovanos teikimo priežastį, vietą, laiką, būdą, dovanos formą; (2) dovanos vertę; (3) dovanojimų dažnumą ir jų periodiškumą (pvz., smulkios, tačiau dažnai dovanojamos dovanos); (4) ar priėmęs dovaną, galės jaustis laisvas nuo įsipareigojimų dovanotojui; (5) ar galės skaidriai deklaruoti dovaną ir jos šaltinį.

Pažymėtina, kad dovanų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų vertės skirtinguose dokumentuose nesutampa – Interesų derinimo tvarkoje numatyta 150 Eur vertė (pagal VPIDĮ), o Atsparumo korupcijai politikoje nurodyta mažesnė – 50 Eur dovanos vertės riba, kurią viršijus, dovana tampa KP nuosavybe. Taip pat pažymėtina, kad nėra patvirtintos dovanų įvertinimo, registravimo, saugojimo tvarkos, kaip tai numatyta VPIDĮ 13 str. 3 d. (dovana įvertinama ir saugoma institucijos ar įstaigos vadovo nustatyta tvarka).

Išvada. Atlikus viešųjų ir privačių interesų deklaravimo ir viešųjų ir privačių interesų konfliktų valdymo srities antikorpucinę analizę ir vertinimą, darytina išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė yra maža.

Viešųjų ir privačių interesų deklaravimo ir viešųjų ir privačių interesų konfliktų valdymo srityje nustatyti rizikos veiksniai:

1. KP viešųjų ir privačių interesų deklaravimą reglamentuojančiuose dokumentuose nesutampa priimanų dovanų vertės, taip pat neregamentuotas gautų dovanų įvertinimo, registravimo ir saugojimo/panaudojimo procesas.

2. KP viešųjų ir privačių interesų deklaravimą reglamentuojančiuose dokumentuose nėra konkrečių pareigybių sąrašo, kurioms privaloma deklaruoti privačius interesus nustatyta, į kokias pareigas pretenduojančių asmenų prašoma deklaruoti interesus.

3. Nėra numatytos aiškios atsakomybės, kas turi prieš priimant į darbą iš anksto informuoti asmenis, pretenduojančius dirbti pareigose, kurias užimantiems generalinio direktoriaus įsakymu yra nustatyta prievolė deklaruoti privačius interesus.

4. Tik darbuotojų ugdymu ir sąmoningumo didinimu galima užtikrinti deklaruojančiojo asmens teisingų, tikrų, deklaruotinių duomenų laiku pateikimą, siekiant savalaikiai ir tinkamai valdyti galimus interesų konfliktus.

Siūlomos priemonės dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Sisteminis mokymų privačių interesų deklaravimo ir konfliktų valdymo klausimais organizavimas/vykdytas	Saugos ir prevencijos skyrius / personalo ugdymo partneris	2021-2022 m.	Tinkamas deklaracijų užpildymas ir pateikimas laiku, galimų interesų konfliktų atpažinimas ir suvaldymas – 0 VPIDĮ pažeidimo atvejų
2.	VTEK interesų deklaravimo sistemos PINREG sutvarkymas pagal KP struktūrą	Saugos ir prevencijos skyrius	2022 m. I ketv.	Funkcinių sistemos galimybių panaudojimas, vykdant deklaracijas pateikusių/nepateikusių KP darbuotojų kontrolę
3.	2022 m. I ketvirtyje, patvirtinus viešųjų pirkimų planą, patikrinti, ar visi plane nurodyti pirkimų iniciatoriai yra pateikę interesų deklaracijas bei, jeigu pateikę, visiems el. paštu	Saugos ir prevencijos skyrius	2022 m. I ketv. (kiekvienų metų I ketv.)	Tinkamas deklaracijų užpildymas ir pateikimas laiku, galimų interesų konfliktų atpažinimas ir

	priminti, ar nėra pasikeitusių/atsiradusių duomenų, dėl kurių reikalinga papildyti/patikslinti deklaracijas			suvaldymas – 0 VPIDĮ pažeidimo atvejų
--	---	--	--	---------------------------------------

KVJUD. Analizuojamas laikotarpis: 2020-08-01 – 2021-08-01. KPT nustatė, vertino ir aprašė KVJUD Prevencijos ir rizikos valdymo skyriaus darbuotojai.

1.1.2 Teisės aktai, kurie reglamentuoja *pirkimų techninių sąlygų ruošimą ir pasiūlymų vertinimą KVJUD*:

- 1) Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas.
- 2) Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų sritys perkančiųjų subjektų, įstatymas.
- 3) VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos darbo reglamentas, patvirtintas KVJUD generalinio direktoriaus 2019 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. V-90.

VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas, patvirtintas KVJUD generalinio direktoriaus 2019 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. V-242.

Nustatant KPT buvo vykdoma KVJUD darbuotojų apklausa, atlikta lyginamoji dokumentų analizė bei peržiūrėti ir įvertinti teisės aktai ir procedūros.

Pirkimų techninių sąlygų ruošimo ir pasiūlymų vertinimo KVJUD sritys anksčiau nebuvo vertintos surašant motyvuotas išvadas.

Pirkimų techninių sąlygų ruošimo ir pasiūlymų vertinimo sritis.

Techninė specifikacija:

1) perkant darbus, viešojo pirkimo dokumentuose pateikiama medžiagų, produktų, jų tiekimo procesui keliamų techninių reikalavimų visuma, apimanti duomenis, pagal kuriuos galima nustatyti, ar medžiagos, produktai arba jų tiekimo procesas atitinka perkančiosios organizacijos reikmes. Šie duomenys apima poveikio aplinkai ir klimatui rodiklius, tinkamumo visiems naudotojams reikalavimus (taip pat galimybę naudotis neįgaliesiems) ir jų atitikties įvertinimą, eksploatacines ypatybes, saugos reikalavimus arba duomenis, apimančius kokybės užtikrinimo tvarką, terminiją, simbolius, bandymus ir bandymų metodus, pakavimą, žymėjimą ir ženklumą, vartojimo (naudojimo) instrukcijas, gamybos procesus ir metodus bet kuriuo darbų gyvavimo ciklo etapu. Duomenys taip pat apima nurodymus dėl projektavimo ir savikainos apskaičiavimo, patikrinimo, kontrolės ir darbų bei statybos metodų ar technologijos priėmimo sąlygas, taip pat visas kitas technines sąlygas, kurias perkančioji organizacija gali nustatyti pagal bendruosius ar specialiuosius reglamentus, susijusius su baigtais darbais ir medžiagomis ar jų sudedamosiomis dalimis;

2) perkant prekes ar paslaugas, viešojo pirkimo dokumentuose nustatyti produktui ar paslaugai apibūdinti reikalingi duomenys: kokybės lygis, poveikio aplinkai ir klimatui rodikliai, tinkamumo visiems naudotojams reikalavimai (taip pat galimybės naudotis neįgaliesiems) ir jų atitikties įvertinimas, eksploatacines ypatybės, produkto vartojimas (naudojimas), saugumo reikalavimai arba duomenys, apimantys produkto reikalavimus: pavadinimas, kuriuo produktas parduodamas, terminija, simboliai, bandymai ir bandymų metodai, pakavimas, žymėjimas ir ženklumas, vartojimo (naudojimo) instrukcijos, gamybos procesai ir metodai bet kuriuo prekės ar paslaugos gyvavimo ciklo etapu, taip pat atitikties įvertinimo tvarka.

Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų sritys perkančiųjų subjektų, įstatymo 50 straipsnis nusako reikalavimus techninei specifikacijai:

„1. Perkamų prekių, paslaugų ar darbų ypatybės apibūdinamos pirkimo dokumentuose pateikiamoje techninėje specifikacijoje. Techninėje specifikacijoje taip pat gali būti pateikiamos perkamų prekių, paslaugų ar darbų ypatybės, susijusios su konkrečiu prekių gamybos, paslaugų teikimo ar darbų atlikimo procesu ar metodu arba konkrečiu kito gyvavimo ciklo etapo procesu, net jeigu šie veiksniai nėra susiję su fizinėmis perkamų prekių, paslaugų ar darbų ypatybėmis. Šios ypatybės turi būti susijusios su pirkimo objektu ir proporcingos perkamų prekių, paslaugų ar darbų

vertei ir tikslams. Techninėje specifikacijoje taip pat gali būti nurodyta, ar bus reikalaujama kartu perduoti ar suteikti intelektinės nuosavybės teises.

2. Visų pirkimų, skirtų fiziniams asmenims (visai visuomenei, perkančiojo subjekto darbuotojams), techninės specifikacijos, išskyrus pagrįstus atvejus, turėtų būti parengtos taip, kad jose būtų atsižvelgta į neįgaliųjų kriterijus ir tinkamumą visiems naudotojams. Jeigu Europos Sąjungos ar nacionalinės teisės aktu yra nustatyti privalomi neįgaliųjų kriterijai ir tinkamumo visiems naudotojams kriterijai, perkantysis subjektas privalo jais vadovautis rengdamas technines specifikacijas. Perkantysis subjektas, veikiantis gynybos srityje ar valdantis ypatingos svarbos informacinę infrastruktūrą, ar veikiantis srityse, kurios laikomos nacionaliniam saugumui užtikrinti strategiškai svarbių ūkio sektorių dalimi, rengdamas su nacionaliniu saugumu susijusių pirkimų technines specifikacijas, turi teisę reikalauti, kad tiekėjo siūlomos prekės, paslaugos ar darbai nekeltų grėsmės nacionaliniam saugumui. Perkantysis subjektas, veikiantis gynybos srityje, turi teisę spręsti, ar tiekėjo siūlomos prekės, paslaugos ar darbai kelia grėsmę nacionaliniam saugumui, įvertinęs kompetentingų institucijų pateiktą informaciją. Perkantysis subjektas, veikiantis srityse, kurios laikomos nacionaliniam saugumui užtikrinti strategiškai svarbių ūkio sektorių dalimi, ar valdantis ypatingos svarbos informacinę infrastruktūrą, turi teisę laikyti, kad tiekėjo siūlomos prekės, paslaugos ar darbai kelia grėsmę nacionaliniam saugumui, kai Lietuvos Respublikos Vyriausybė yra priėmusi sprendimą, patvirtinantį, kad ketinamas sudaryti sandoris neatitinka nacionalinio saugumo interesų vadovaujantis Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymu.

3. Techninė specifikacija turi užtikrinti konkurenciją ir nediskriminuoti tiekėjų.

4. Nepažeidžiant privalomų nacionalinių techninių reikalavimų tiek, kiek jie neprieštarauja Europos Sąjungos teisei, techninė specifikacija gali būti parengta šiais būdais arba šių būdų deriniu:

1) apibūdinant norimą rezultatą arba nurodant pirkimo objekto funkcinius reikalavimus. Funkciniai reikalavimai gali apimti ir aplinkos apsaugos reikalavimus. Tokie reikalavimai turi būti tikslūs, kad tiekėjai galėtų parengti tinkamus pasiūlymus, o perkantysis subjektas – įsigyti reikalingų prekių, paslaugų ar darbų;

2) nurodant standartą, techninį liudijimą ar bendrąsias technines specifikacijas. Techninėje specifikacijoje turi būti laikomasi tokios pirmumo tvarkos: pirmiausia nurodomas Europos standartą perimantis Lietuvos standartas, Europos techninio įvertinimo patvirtinimo dokumentas, informacinių ir ryšių technologijų bendrosios techninės specifikacijos, tarptautinis standartas, kitos Europos standartizacijos organizacijų nustatytos techninių normatyvų sistemos arba, jeigu tokių nėra, – nacionaliniai standartai, nacionaliniai techniniai liudijimai arba nacionalinės techninės specifikacijos, susijusios su darbų projektavimu, sąmatų apskaičiavimu ir vykdymu bei prekių naudojimu. Kiekviena nuoroda pateikiama kartu su žodžiais „arba lygiavertis“;

3) apibūdinant norimą rezultatą arba pirkimo objekto funkcinius reikalavimus, nurodytus šios dalies 1 punkte, ir kaip šių reikalavimų atitikties priemonę – šios dalies 2 punkte nurodytas technines specifikacijas;

4) nurodant tam tikrų pirkimo objekto ypatybių technines specifikacijas pagal šios dalies 2 punkte nustatytus reikalavimus, kitų ypatybių – apibūdinant šios dalies 1 punkte nurodytą norimą rezultatą ar funkcinius reikalavimus.

5. Apibūdinant pirkimo objektą, techninėje specifikacijoje negali būti nurodytas konkretus modelis ar tiekimo šaltinis, konkretus procesas, būdingas konkrečiam tiekėjo tiekiamoms prekėms ar teikiamoms paslaugoms, ar prekių ženklas, patentas, tipai, konkreti kilmė ar gamyba, dėl kurių tam tikriems subjektams ar tam tikriems produktams būtų sudarytos palankesnės sąlygos arba jie būtų atmesti. Toks nurodymas yra leidžiamas išimties tvarka, kai pirkimo objekto yra neįmanoma tiksliai ir suprantamai apibūdinti pagal šio straipsnio 4 dalyje nustatytus reikalavimus. Šiuo atveju nurodymas pateikiamas įrašant žodžius „arba lygiavertis“.

6. Kai perkantysis subjektas nurodo technines specifikacijas, vadovaudamasis šio straipsnio 4 dalies 2 punkte nustatytais reikalavimais, jis neturi teisės atmesti pasiūlymo dėl to, kad siūlomos prekės ar paslaugos, ar darbai neatitinka nurodytų techninių specifikacijų, kuriomis jis rėmėsi, jeigu dalyvis savo pasiūlyme bet kokiomis perkančiajam subjektui tinkamomis priemonėmis, įskaitant ir šio įstatymo 52 straipsnyje nurodytas priemones, įrodo, kad jo pasiūlyti sprendiniai yra lygiavertiniai ir atitinka techninėje specifikacijoje keliamus reikalavimus.

7. Kai perkantysis subjektas techninėje specifikacijoje nurodo objekto norimo rezultato apibūdinimo ar funkcinis reikalavimus pagal šio straipsnio 4 dalies 1 punkte nustatytus reikalavimus, jis neturi teisės atmesti pasiūlymo dėl to, kad siūlomos prekės, paslaugos ar darbai atitinka Lietuvos standartą, perimančią Europos standartą, Europos techninio įvertinimo patvirtinimo dokumentą, bendrą techninę specifikaciją, tarptautinį standartą arba Europos standartizacijos organizacijos nustatytą techninių normatyvų sistemą, jeigu juose yra nurodyti perkančiojo subjekto keliami norimo rezultato ir funkciniai reikalavimai ir jeigu dalyvis savo pasiūlyme bet kokiomis perkančiajam subjektui tinkamomis priemonėmis, įskaitant ir šio įstatymo 52 straipsnyje nurodytas priemones, įrodo, kad jo siūlomos technines specifikacijas atitinkančios prekės, paslaugos ar darbai atitinka perkančiojo subjekto keliamus norimo rezultato ir funkcinis reikalavimus.“

Perkančioji organizacija gali reikalauti, kad tiekėjas kaip tinkamą priemonę, įrodančią, kad prekės, paslaugos ar darbai atitinka techninėse specifikacijose nurodytus reikalavimus ar kriterijus, pasiūlymų vertinimo kriterijus ar pirkimo sutarties vykdymo sąlygas, pateiktą Lietuvos Respublikoje įsteigtos atitikties vertinimo įstaigos tyrimų ataskaitą ar pažymą. Perkančiosios organizacijos taip pat pripažįsta kitose šalyse įsteigtų lygiaverčių atitikties vertinimo įstaigų išduotas pažymas.

Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 58 straipsnis nusako tiekėjo ir jo pateiktos paraiškos ir pasiūlymo vertinimo bendruosius principus².

Pirkimų techninių sąlygų ruošimo ir pasiūlymų vertinimo KVJUD proceso aprašymas:

Planuodama ir atlikdama pirkimus, vykdydama pirkimo sutartis ir nustatydamą pirkimų kontrolės priemones, KVJUD vadovaujasi Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymu, Viešųjų pirkimų įstatymu, jo įgyvendinamaisiais teisės aktais, kitais įstatymais, KVJUD mažos vertės pirkimų taisyklėmis ir KVJUD priimtais vidaus dokumentais. Planuojant, vykdant pirkimus KVJUD siekiama racionaliai naudoti lėšas ir darbuotojų darbo laiką, laikytis konfidencialumo ir nešališkumo reikalavimų.

KVJUD reikmėms reikalingų pirkti prekių, paslaugų ar darbų poreikį formuoja KVJUD struktūriniai padaliniai. Kiekvienas struktūrinis padalinys kiekvienų biudžetinių metų pabaigoje raštu arba elektroniniu paštu pateikia KVJUD Viešųjų pirkimų skyriaus viršininkui ateinančių biudžetinių metų planuojamų pirkimų išsamų sąrašą. Pirkimą inicijuojančių struktūrinių padalinių viršininkai, projekto vadovai ar specialistai (toliau – pirkimą inicijuojantis darbuotojas), planuodami pirkimus, privalo atlikti rinkos tyrimą (**rinkos tyrimas** – kokybinis ir kiekybinis informacijos apie realių ir potencialių prekių, paslaugų ir darbų pasiūlą (tiekėjus, jų tiekiamas prekes, teikiamas paslaugas ir atliekamus darbus, užimamą rinkos dalį, kainas ir pan.) rinkimas, analizė ir apibendrintų išvadų rengimas, skirtas sprendimams, susijusiems su pirkimais, priimti. Rinkos tyrimų procesas paprastai apima duomenų rinkimą ir analizę) ir, atsižvelgdami į gautus rezultatus, objektyviai nustatyti planuojamo pirkimo vertę. Pirkimą inicijuojantis darbuotojas parengia tarnybinių pranešimą, kuriuo inicijuoja pirkimą. Kartu su tarnybiniu pranešimu inicijuojantis darbuotojas pateikia pirkimo techninių specifikacijų aprašymą, kuriame apibūdinamos perkamų prekių, paslaugų ar darbų ypatybės, pateikiama medžiagų, produktų, jų tiekimo procesui keliamų techninių reikalavimų visuma, apimanti duomenis, pagal kuriuos galima nustatyti, ar medžiagos, produktai arba jų tiekimo procesas atitinka perkančiosios organizacijos reikmes, produktui ar paslaugai apibūdinti reikalingi duomenys: kokybės lygis, poveikio aplinkai ir klimatui rodikliai, tinkamumo visiems naudotojams reikalavimai ir jų atitikties įvertinimas, eksploatacinės ypatybės, produkto vartojimas (naudojimas), saugumo reikalavimai arba duomenys, apimantys produkto reikalavimus: pavadinimas, kuriuo produktas parduodamas, terminija, simboliai, bandymai ir bandymų metodai, pakavimas, žymėjimas ir ženklavimas, vartojimo (naudojimo) instrukcijos, gamybos procesai ir metodai bet kuriuo prekės ar paslaugos gyvavimo ciklo etapu, taip pat atitikties įvertinimo tvarka. Techninių sąlygų aprašymą tvirtina inicijuojančio darbuotojo padalinio vadovas. KVJUD gali CVP IS iš anksto skelbti pirkimų techninių specifikacijų projektus ir (arba) vykdyti rinkos konsultacijas, jei tokį sprendimą dėl konkretaus pirkimo priima Viešojo pirkimo komisija, pirkimą inicijuojantis skyrius arba pirkimo organizatorius. Padalinį kuruojančio direktoriaus patvirtintas technines specifikacijas CVP IS paskelbia Viešųjų pirkimų skyriaus viršininkas arba viršininko pavedimu Viešųjų pirkimų skyriaus

² <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/f82d89d12fcb11e79f4996496b137f39/asr>

specialistas per 3 darbo dienas nuo dokumentų gavimo dienos. Ta pati informacija papildomai gali būti skelbiama KVJUD tinklalapyje, kitur internete, leidiniuose.

Apibūdinant pirkimo objektą, techninėje specifikacijoje negali būti nurodytas konkretus modelis ar tiekimo šaltinis, konkretus procesas, būdingas konkretaus tiekėjo tiekiamoms prekėms ar teikiamoms paslaugoms, ar prekių ženklas, patentas, tipai, konkreti kilmė ar gamyba, dėl kurių tam tikriems subjektams ar tam tikriems produktams būtų sudarytos palankesnės sąlygos arba jie būtų atmesti. Specifikacijų projektų viešinimo metu rinkos dalyviai gali reikšti savo pastebėjimus ir pretenzijas dėl specifinių reikalavimų, kurie gali mažinti konkurenciją ar sudaryti nevienodas sąlygas tiekėjams. **Per paskutinius trejus metus tokių rinkos dalyvių pretenzijų nėra gauta.**

Viešojo pirkimo skyriaus viršininkas arba viršininko pavedimu Viešųjų pirkimų skyriaus specialistas suderintus ir su generalinio direktoriaus rezoliucija tarnybinius pranešimus ir prekes, paslaugas ar darbus charakterizuojančius dokumentus (technines sąlygas, specifikacijas, užduotis ar techninius projektus, ekspertizės aktus, taip pat KVJUD darbo reglamente nustatyta tvarka suderintus pirkimo sutarčių projektus ir kitą dokumentaciją, reikalingą pirkimui organizuoti) pateikia Viešojo pirkimo komisijai. KVJUD yra suformuotos trys viešųjų pirkimų komisijos (dviejose iš jų narių teisėmis dalyvauja Prevencijos ir rizikos valdymo skyriaus darbuotojai). Komisija pagal kompetenciją svarsto techninių sąlygų aprašymą ir priima sprendimą dėl pirkimo būdo parinkimo. Jeigu komisijai kyla klausimų dėl techninėse sąlygose nurodytų parametrų ar kriterijų, ji gali kreiptis į inicijuojantį darbuotoją dėl paaiškinimų. Pirkimo dokumentus apsvarsčius ir jiems pritarus Viešojo pirkimo komisijos posėdyje, komisijos protokolą pasirašo visi komisijos nariai, taip pritardami pirkimo dokumentams. Pirkimo dokumentus tvirtina Viešojo pirkimo komisijos pirmininkas.

Pateiktus pasiūlymus nagrinėja ir vertina Viešojo pirkimo komisija ir pirkimą inicijuojantis darbuotojas. Pirkimą inicijuojantis darbuotojas gali būti pasitelkiamas į Viešojo pirkimo komisiją kaip ekspertas. Jeigu pirkimas vykdomas elektroninėmis (CVP IS) priemonėmis, tada pasiūlymai teikiami tik elektroninėmis priemonėmis naudojant CVP IS sistemą. Vokų arba elektroninių vokų atplėšimo procedūra vykdoma Viešojo pirkimo komisijos posėdyje ir protokoluoja. Pasiūlymai yra vertinami, remiantis Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 58 straipsnyje nusakytais tiekėjo ir jo pateiktos paraiškos ir pasiūlymo vertinimo bendraisiais principais. Jeigu ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kaina yra didesnė nei kaina, nustatyta ir užfiksuota tarnybiniame pranešime (orientacinė planuojama pirkimo vertė) prieš pradėdant pirkimo procedūras, ir maksimali pirkimo sutarties kaina nebuvo nurodyta pirkimo dokumentuose, KVJUD pirkimą inicijuojantys darbuotojai, įvertinę perkamo objekto ekonominę naudą, atsiperkamumą, išanalizavę perkamo objekto techninę dokumentaciją ir galimą riziką, kuri gali paveikti pasiūlymų kainas, parengia leidimą toliau vykdyti objekto pirkimo procedūras, jame pateikia rašytinį paaiškinimą, kuriuo pagrindžia šios kainos priimtinumą ir suderinamumą su racionalaus lėšų naudojimo principu. Parengtas leidimas toliau vykdyti objekto pirkimo procedūras suderinamas su skyrių kuruojančiu viršininku ir departamento direktoriumi (jei yra), suderinamas (perplanuojant, perskaičiuojant ar perskirstant lėšas) su Ekonomikos ir strateginio planavimo skyriaus viršininku ir su ekonomikos ir finansų direktoriumi-vyriausiuoju finansininku ir pateikiamas padalinį kuruojančiam direktoriui tvirtinti. Gavus padalinį (ar departamentą) kuruojančio direktoriaus patvirtintą leidimą toliau vykdyti objekto pirkimo procedūras, jis pateikiamas Viešųjų pirkimų skyriui tolimesnėms pirkimo procedūroms vykdyti. Jeigu tokio leidimo negaunama, viešojo pirkimo procedūros pabaigiamos.

Siekiant eliminuoti neteisėtą informacijos apie viešųjų pirkimų procesą ir eigą atskleidimą vykdant pirkimą neskelbiamos apklausos raštu būdu (tiekėjų apklausos raštu (elektroniniu paštu), metu pirkimo organizatorius neturėtų galimybės informuoti konkretų tiekėją apie konkurentų kainas ir pasiūlymus), 2020-09-04 įsakymu Nr. V-162 pakeistas KVJUD pirkimų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas, kuriame nurodyta, kad iniciatorius raštu apklausia ne mažiau kaip 3 (tris) tiekėjus dėl prekių, paslaugų ar darbų kainų, išsiųsdamas kvietimus tiekėjams pateikti pasiūlymus (būtina pateikti faksu išsiųsto kvietimo patvirtinimą ar išsiųsto elektroninio laiško (kuris kartu siunčiamas ir el. paštu pirkimai@port.lt (CC)) kopiją), jų atsakymai ir pasiūlymai turi būti siunčiami el. paštu pirkimai@port.lt, kurį kontroliuoja Prevencijos ir rizikos valdymo skyrius. Pasibaigus pasiūlymų teikimo laikui, visa informacija iš šio el. pašto adreso yra persiunčiama pirkimo iniciatoriui tolesniems veiksams atlikti. Siunčiamame kvietime nurodoma: pasiūlymų pateikimo terminas,

techniniai reikalavimai norimoms įsigyti prekėms, paslaugoms ar darbams, pateikiamas sutarties projektas ir nurodoma, kad tiekėjų pasiūlymai turi būti pateikti el. paštu pirkimai@port.lt. Įvertinęs gautus pasiūlymus, paruošia ir įkelia į dokumentų valdymo sistemą „Avilys“ pažymą apie tiekėjo (pardavėjo, rangovo) pasirinkimą, kurioje nurodo apklaustus tiekėjus (pardavėjus, rangovus), jų pasiūlytas kainas (kvietimas pateikti pasiūlymą ir elektronine ar rašytine forma pateikti pasiūlymai pridedami prie pažymos), pasirašius dokumentų valdymo sistemoje „Avilys“ skyriaus viršininkui, Viešųjų pirkimų skyriaus specialistui, atsakingam už mažos vertės pirkimus, pateikia Prevencijos ir rizikos valdymo skyriaus viršininkui tvirtinti, kuris įvertina, ar tiekėjų pasiūlytos kainos nėra nepagrįstai aukštos ir ar atitinka realias rinkos kainas.

KVJUD korupcijos rizikų registre yra identifikuotos rizikos, susijusios su **techninių sąlygų ruošimu ir pasiūlymų vertinimu** įmonėje: Techninės specifikacijos parengimas konkretaus gamintojo produktui ar tiekėjo paslaugai; Kvalifikacinių reikalavimų parengimas konkrečiam tiekėjui; Susitarimas su įrangos arba paslaugų tiekėju dėl mažesnių kvalifikacinių reikalavimų taikymo; Tyčinis pirkimo objekto neskaitymas į dalis; Netinkamas ekonominio vertinimo atlikimas; Dovanų politikos nuostatų pažeidimas, kai dovanos priėmimo faktas gali sukelti abejonių dėl darbuotojo šališkumo, neobjektyvumo ar interesų konflikto priimant sprendimus.

Šioms rizikos minimizuoti ir suvaldyti buvo numatytos ir įgyvendintos šios priemonės: techninių specifikacijų (toliau – TS) projektai skelbiami viešai; TS projektus vertina viešųjų pirkimų specialistai; TS tvirtina inicijuojančio padalinio vadovas ir su visa pirkimo dokumentacija teikia derinti per dokumentų valdymo sistemą AVILYS administracijos darbo reglamento nustatyta tvarka. Suderinta dokumentacija pateikiama viešųjų pirkimų (toliau – VP) komisijai; Tiekėjai VP metu turi galimybę teikti pastabas VP komisijai; VP komisijų nariais yra paskirti ir Prevencijos ir rizikos valdymo skyriaus atstovai, kurie turi galimybę reaguoti į tiekėjų pastabas nedelsdami; kvalifikacinius reikalavimus tvirtina komisija; kvalifikaciniai reikalavimai rengiami pagal VPT rekomendacijas; pakeistas Viešųjų pirkimų procedūrų aprašas, kuriame numatyta, kad pirkimą inicijuojantis skyrius, atlikdamas rinkos tyrimą / analizę, turi įvertinti, ar pirkimą tikslinga skaidyti į dalis, ir rinkos tyrimo medžiagą pridėti prie pirkimą inicijuojančių dokumentų, kurie derinami dokumentų valdymo sistemoje AVILYS; vertinant pasiūlymus ekonominio naudingumo vertinimo būdu, kriterijais yra imami objektyvūs parametrai, kuriuos tiekėjas gali pagrįsti dokumentais; pirkimus inicijuojantys asmenys ir pirkimų organizatoriai yra deklaravę privačius interesus, o jų privačių interesų deklaracijos yra viešos; patvirtinta KVJUD dovanų politika; patvirtintas Dovanų, gautų / teiktų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų perdavimo, vertinimo, registravimo, saugojimo ir eksponavimo tvarkos aprašas; patvirtintas Veiksmų KVJUD gavus neteisėtą atlygį tvarkos aprašas; parengta dovanų politikos atmintinė; darbuotojai turi galimybę gauti konsultacijas dėl dovanų priimtimumo.

Per analizuojamą laikotarpį KVJUD nebuvo užfiksuota Korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos atvejų ar kitų tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės aktų pažeidimų, už kuriuos numatyta atsakomybė. **Įvertinus KVJUD esamą reglamentavimą, veikiančias kontrolės procedūras, galima daryti išvadą, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė KVJUD pirkimų techninių sąlygų ruošimo ir pasiūlymų vertinimo srityje yra minimali, numatytos ir įgyvendintos priemonės yra veiksmingos.**

Vertinimo metu korupcijos rizikos veiksniai pirkimų techninių sąlygų ruošimo ir pasiūlymų vertinimo KVJUD srityse nenustatyti.

Kelių direkcija. Pasirinkta korupcijos rizikos tyrimo veiklos sritis – pirkimų vykdymas ir organizavimas, išskiriant procedūros vykdymo kaštų/naudos analizės atlikimo dalį Kelių direkcijoje.

Korupcijos rizikos tyrimo tikslas – nustatyti galimus korupcijos rizikos veiksnius, sudarančius prielaidas Kelių direkcijos darbuotojams padaryti korupcinio pobūdžio pažeidimus, organizuojant ir vykdant pirkimus iš valstybės biudžeto ir ES lėšų. Nustačius korupcijos rizikos veiksnius, pasiūlyti priemones, šioms veiksniais valdyti.

Korupcijos rizikos tyrimo imtis – per 2020 metų (vienerių biudžetinių metų) laikotarpį Kelių direkcijos organizuoti ir vykdyti investicijų projektai pagal Valstybės investicijų 2020-2022

metų programą: Valstybinės reikšmės kelių (gatvių) plėtrai ir priežiūrai skiriamas finansavimas iš KPPP ir (ar) ES 2014–2020 m. struktūrinės paramos lėšomis finansuojami projektai (automobilių keliams tiesti, rekonstruoti ir saugaus eismo priemonėms įgyvendinti).

Atlikto korupcijos rizikos tyrimo laikotarpis –2020 m. sausio 1 d. – 2020 m. gruodžio 31 d.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

- Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas;
- Lietuvos Respublikos priežiūros plėtros programos finansavimo įstatymas;
- Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas;
- Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymas;
- 2002 m. birželio 6 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 827 „Dėl Strateginio planavimo metodikos patvirtinimo“;
- 2001 m. balandžio 26 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 478 „Dėl Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“;
- 2020 m. kovo 18 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 243 “Dėl valstybės investicijų 2020–2022 metų programoje numatytų valstybės kapitalo investicijų paskirstymo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus (investicijų projektų įgyvendinimo programas)“;
- 2001 m. liepos 4 d. Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymas Nr. 201 „Dėl Investicijų projektų rengimo reikalavimų aprašo patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. birželio 4 d. įsakymas Nr. 3-357 „Dėl Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos 2020 m. Veiklos plano patvirtinimo“;
- 2020 m. vasario 11 d. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymas Nr. 3-72 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro valdymo sričių 2020-2022 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“
- 2020 m. rugpjūčio 31 d. Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys
 - Valstybės įmonės Lietuvos automobilių kelių direkcijos 2020 m. veiklos ataskaita;
 - 2020 m. investicijų projektas „Valstybinės reikšmės krašto kelio Nr. 106 Naujoji Vilnia–Rudamina–Vaidotai 1,30–4,50 km ruožo rekonstravimas” su šio projekto sąnaudų/naudos analizės skaičiuokle;
 - 2020 m. investicijų projektas „Valstybinės reikšmės krašto kelio Nr. 145 Kėdainiai–Šėta–Ukmergė ruožo nuo 26,80 iki 40,27 km rekonstravimas” su šio projekto sąnaudų/naudos analizės skaičiuokle;
 - 2020 m. investicijų projektas „Valstybinės reikšmės krašto kelio Nr. 150 Šiauliai–Pakruojis–Pasvalys 1,636 km esančios sankryžos rekonstravimas į žiedinę sankryžą ir 2,000–4,439 km ruožo rekonstravimas nutiesiant pėsčiųjų ir dviračių taką” su šio projekto sąnaudų/naudos analizės skaičiuokle;
 - 2020 m. investicijų projektas „Valstybinės reikšmės magistralinio kelio Nr. A1 Vilnius–Kaunas–Klaipėda ruožo nuo 102,90 iki 107,00 km rekonstravimas” su šio projekto sąnaudų/naudos analizės skaičiuokle;
 - 2020 m. investicijų projektas „Valstybinės reikšmės magistralinio kelio A14 Vilnius–Utena ruožo nuo 16,00 iki 21,50 km rekonstravimas” su šio projekto sąnaudų/naudos analizės skaičiuokle;
 - 2021 m. birželio 4 d. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos centralizuoto vidaus audito skyrius atlikta vidaus audito ataskaita Nr. VA-11;

Buvo atlikta nustatyto teisinio reglamentavimo, veiklos dokumentų, bei procedūrų peržiūra ir lyginamoji analizė, vertinant Kelių direkcijos pirkimų vykdymą ir organizavimą, procedūros vykdymo kaštų-naudos analizės atlikimą. Siekiant įvertinti ir nustatyti galimas rizikas dėl galimų korupcijos apraiškų arba veiklos trūkumų atvejų, buvo vertinama pirkimų organizavimą ir

kaštų/naudos analizės procedūros vykdymo veiklos atitiktis teisiniam reglamentavimui, nustatytų procedūrų ir reikalavimų įgyvendinimas.

2021 m. birželio 4 d. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus atliktoje vidaus audito ataskaitoje Nr. VA-11, dėl Strošiūnų tunelio įrengimo LAKD vykdomo ir iš 2014–2020 metų Europos Sąjungos (toliau – ES) fondų investicijų finansuojamo projekto Nr. 06.1.1-TID-V-501-01-0011 „Transeuropinio tinklo kelio E85 (Vilnius–Kaunas–Klaipėda) rekonstravimas. Kelio ruožo Vilnius-Kaunas rekonstravimas. Saugaus eismo priemonių įrengimas“ apimtyje, buvo nustatyti trūkumai, susiję su projektų planavimu ir įgyvendinimu.

Valstybinės reikšmės keliai išimtinę nuosavybės teise priklauso valstybei. Juos turto patikėjimo teise valdo, naudoja ir jais disponuoja Kelių direkcija. Pagal Kelių įstatyme nustatytas funkcijas ir specialiuosius įpareigojimus, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatyme nustatytais pagrindais, Kelių direkcija organizuoja veiklą įgyvendindama tęstinę Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro valdymo srities programą **Susisiekimo valstybinės ir vietinės reikšmės keliais užtikrinimas**.

2020 m. Kelių direkcija vykdė tęstinę programą – **Susisiekimo valstybinės ir vietinės reikšmės keliais užtikrinimas**, kodas 01.009 (toliau – programa), pagal dvi valstybės funkcijas: - **kelių transporto plėtra, kontrolė ir priežiūra**; - kiti jokiai grupei nepriskirti su transportu susiję reikalai (institucijos valdymo išlaidos). Programos finansavimo šaltiniai yra Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšos (1.6.1.1.8), valstybės biudžeto lėšos ir 2014-2020 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšos. Programai vykdyti 2020 m. patvirtintas 739,8 mln. Eur bendras biudžeto asignavimų planas, įskaitant patikslinimus. Pažymėtina, kad iš 2020 metais skirtų 589,8 mln. Eur programos sąmatos lėšų panaudota 566 mln. Eur (96 proc.) (2019 m. šis rodiklis sudarė 93 proc.). Programos sąmatos panaudojimas nuo surinktų įmokų ir perkeltos iš praėjusių laikotarpių sumos (2019 m. nepanaudotų lėšų dalies) – 99 proc.

Pažymėtina, kad per 2020 m. neplanuotų netinkamų finansuoti išlaidų, kurios buvo apmokėtos Europos Sąjungos finansinės paramos lėšomis ir turėjo būti grąžintos iš valstybės biudžeto lėšų Kelių direkcija neturėjo.

Toliau, analizuojant teisės aktus, nustatančius taikyti sąnaudų ir naudos pagrindimo būdą, pažymėtina, kad **Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklėse (toliau – Taisyklės), patvirtintose 2001 m. balandžio 26 d. Lietuvos Respublikos nutarimu Nr. 478 „Dėl Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“** nustatyta, kad Taisyklės taikomos valstybės institucijoms, įstaigoms ir įmonėms įsigyti iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų teikiamų paskolų ir valstybės garantuojamų paskolų (toliau – valstybės lėšos), planuojamų tam tikrų metų Valstybės investicijų programoje ir skiriamų valstybės kapitalo investicijoms:

- naujo statinio statybos arba statinio rekonstravimo darbams atlikti,
- ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui, numatytam minėtų statybos darbų projektinėje dokumentacijoje arba analogiškam ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti, kai jį įsigyjant padidinamas ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto kiekis (išskyrus atvejus, kai turimas ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas atnaujinamas, tai yra atkuriamas buvęs jo kiekis ne vėliau kaip tais pačiais biudžetiniais metais),
- naujoms informacinių ir ryšių technologijoms įsigyti (sukurti).

Reikalavimus, taikomus investicijų projektams (investicijų projektų įgyvendinimo programoms), kurie gali būti įtraukti į tam tikrų metų Valstybės investicijų programą, nustato finansų ministras. Investicijų projektams, siūlomiems įtraukti į tam tikrų metų Valstybės investicijų programą, kuriems ankstesnių metų Valstybės investicijų programoje nebuvo skirta valstybės kapitalo investicijų, pagrįsti turi būti taikomas sąnaudų ir naudos pagrindimo būdas.

Pažymėtina, kad Valstybės investicijų programoje neplanuojamos:

- ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti iki 360 tūkst. eurų;
- naujoms informacinių ir ryšių technologijoms įsigyti (sukurti) iki 100 tūkst. eurų.

(planuojant valstybės biudžeto lėšas bendrai iš Europos Sąjungos finansinės paramos finansuojamiems investicijų projektams šios nuostatos netaikomos).

Investicijų projektų rengimo reikalavimų apraše (toliau – Aprašas) patvirtintame 2001 m. liepos 4 d. Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu Nr. 201 „Dėl Investicijų projektų rengimo reikalavimų aprašo patvirtinimo“ nustatyta:

Į tam tikrų metų Valstybės investicijų programą siūlomam įtraukti investicijų projektui turi būti taikomas sąnaudų ir naudos pagrindimas, kai investicijų projektas tenkina šias sąlygas:

- investicijų projektui įgyvendinti per pastaruosius trejus metus, įskaitant ir einamuosius metus, nebuvo skirta valstybės lėšų;
- pagal tam tikrų metų Valstybės investicijų programą investicijų projektui buvo panaudota mažiau negu 50 proc. jam įgyvendinti reikiamų valstybės lėšų;
- investicijų projekto likutinė vertė lygi 360 tūkst. eurų arba viršija šią sumą.

Apraše nustatyta, kad Investicijų projektams, siūlomiems įtraukti į tam tikrų metų Valstybės investicijų programą, pagrįsti turi būti taikoma viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros patvirtinta *Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir / ar valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodika*.

Atsižvelgiant į nustatytą teisinį reglamentavimą dėl kaštų/naudos metodo taikymo planuojant biudžeto lėšas – valstybės kapitalo investicijas, tyrimui pasirinkta investicijų projektų programa.

Kelių direkcija 2020 m. svarbiausius investicijų projektus finansavo panaudodama ES struktūrinių ir kitų fondų lėšas teisės aktų nustatyta tvarka. 2020 m. kovo 18 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 243 „Dėl valstybės investicijų 2020–2022 metų programoje numatytų valstybės kapitalo investicijų paskirstymo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus (investicijų projektų įgyvendinimo programas)“ buvo paskirstytos Valstybės investicijų 2020–2022 metų programoje numatytos valstybės kapitalo investicijos pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus.

Per 2020 m. laikotarpį įgyvendinant Valstybės investicijų 2020–2022 metų programos Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos investicijų projektų programą Kelių direkcija vykdė (organizavo, planavo, įgyvendino) 18 investicijų projektų, iš kurių 10–čiai projektų ES paramos lėšos planuojamos pradėti naudoti tik nuo 2021 m.

Peržiūrėti visi 2020 m. Kelių direkcijoje vykdyti investicijų projektai. Išsamesnei dokumentų analizei atsitiktine tvarka pasirinkti ir analizuoti 5 Kelių direkcijos investicijų projektai, nurodyti analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašė. Įvertinus Kelių direkcijos parengtų investicijų projektų dokumentaciją, galima daryti išvadą, kad investicijų projektai parengti vadovaujantis aukščiau nurodytų teisės aktų nuostatomis. Visos nustatytos būtinosios investicijų projekto dokumentacijos dalys yra parengtos tinkamai. Kaštų/naudos analizės skaičiuoklės parengtos pagal Centrinės projektų valdymo agentūros patvirtintos Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir / ar valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodikoje patvirtintus reikalavimus, vadovaujantis Aprašu ir Taisyklėmis. Neatitikimų minėtiems teisės aktams nenustatyta.

Vertinant Kelių direkcijos organizuojamų investicijų projektų rengimo ir vykdymo etapuose nustatytų procedūrų atitiktį investicijų projektų rengimo reikalavimams, šio tyrimo metu nenustatyta.

Apibendrinus šio tyrimo rezultatus, manytina, kad teisės aktais apibrėžtas reglamentavimas ir nustatyta metodika *pirkimų vykdymo ir organizavimo, išskiriant procedūros vykdymo kaštų/naudos analizės atlikimo dalį*, nustatyta pakankamai aiškiai ir Kelių direkcijoje taikoma teisingai, ir šiuo vertinimo aspektu nesukuria prielaidų korupcijos pasireiškimo tikimybei.

Pažymėtina, kad atlikus tyrimą, nenustatyta nei išorinių, nei sisteminių, nei vidinių ar individualių rizikos veiksnių. Teisės aktų nustatytų procedūrų pažeidimų taip pat nenustatyta. Pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnyje numatytus kriterijus, vertinant *pirkimų organizavimą ir vykdymą, išskiriant procedūros vykdymo kaštų/naudos analizės atlikimo dalį, Kelių direkcijoje*, ši veikla nėra priskirtina prie veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nes:

- įgyvendinant teisės aktais nustatytos kaštų/naudos analizės procedūros vykdymą nėra nustatyta korupcinio pobūdžio nusikalstamos veiklos požymių;
- kontrolės ir priežiūros funkcija atliekant kaštų/naudos analizę projektams nepriskirta Kelių direkcijai;

- aiškiai reglamentuotas kaštų/naudos analizės procedūros vykdymas;
- veikla nėra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ir apribojimu;

- sprendimus dėl pirkimų organizavimo, atliekant teisės aktų nustatyta tvarka kaštų/naudos analizės procedūrą, priima ne Kelių direkcija;

- tiriamam objektui nėra naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija.

Todėl, darytina išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybės rizika, įgyvendinant ir taikant kaštų/naudos analizės procedūrą, organizuojant pirkimus Kelių direkcijoje yra maža.

SM antikorupcijos komisija įvertinusi pirkimų vykdymo ir organizavimo procesus, išskiriant procedūros vykdymo kaštų/naudos analizės atlikimo dalį Kelių direkcijoje, siūlome šias priemones korupcijos rizikos veiksniams mažinti:

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Atlikti galimų korupcijos rizikos veiksnių, sudarančių prielaidas Kelių direkcijos darbuotojams padaryti korupcinio pobūdžio pažeidimus ir pateikti veiksnių planą dėl rizikos veiksnių valdymo ir mažinimo: -organizuojant ir vykdant pirkimus iš valstybės biudžeto ir ES lėšų; - organizuojant ir vykdant kelių plėtros projektus.	Kelių direkcija	2022-04-01	Išanalizuotas pirkimų ir kelių projektų rengimo, derinimo procesai. Nustatytos galimos korupcijos rizikos ir sudarytas planas kaip jas šalinti.

ON. Analizės objektas – su veiklos partneriais susijusių viešųjų pirkimų ir sutarčių valdymo sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymas. Atsižvelgiant į tai, kad ON yra įdiegusi antikorupcinės vadybos sistemą pagal LST ISO 37001:2017 „Antikorupcijos vadybos sistemos. Reikalavimai ir naudojimo gairės“ standartą ir atlikdama korupcijos rizikų pasireiškimo tikimybės nustatymą nuolat vertina visas ON nustatytas rizikas, šioje analizėje taip pat pateikta apibendrinta informacija apie 2021 m. pervertintas 2020 m. nustatytas ir valdomas korupcijos rizikas ON, tiesiogiai susijusias su analizės objektu. Taip pat pateikti apibendrintą informaciją apie bendras veiklos sritis, taikomas visoms susisiekimo ministro valdymo sričiai priskirtoms įstaigoms, valstybės įmonėms, akcinėms bendrovėms ir viešosioms įstaigoms.

Analizės tikslas – atsižvelgdami į 2020 m. ON Vidaus audito tarnybos 2020 m. gruodžio mėn. atlikto antikorupcinės vadybos sistemos vidaus audito rezultatus ir pateiktas rekomendacijas, atlikti su veiklos partneriais susijusių ON viešųjų pirkimų ir sutarčių valdymo sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir pateikti informaciją apie ON nustatytas ir valdomas korupcijos rizikas susijusias su analizės objektu.

Analizės laikotarpis – 2020-01-01 – 2021-07-30

Analizę atliko – ON Saugumo skyriaus, Teisės, rizikų ir atitikties valdymo skyriaus ir Saugos ir kokybės skyriaus darbuotojai.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. VĮ „Oro navigacija“ pirkimų proceso aprašas, patvirtintas generalinio direktoriaus 2021 m. vasario 17 d. įsakymu Nr. V-63;

2. VĮ „Oro navigacija“ kokybės valdymo procedūra VP-2-02 „Sutarčių valdymas“, patvirtinta generalinio direktoriaus 2021 m. birželio 25 d. įsakymu Nr. V-204;

3. VĮ „Oro navigacija“ kokybės valdymo procedūra VP-3-06 „Projektų valdymas“, patvirtinta generalinio direktoriaus 2021 m. birželio 3 d. įsakymu Nr. VP-178;

4. VĮ „Oro navigacija“ Vidaus audito tarnybos atliktų vidaus auditų ataskaitos;

5. VĮ „Oro navigacija“ korupcijos rizikų registras ir mažinimo priemonių planas;

6. VĮ „Oro navigacija“ korupcijos rizikų vertinimo metodika.

Atlikta sisteminė dokumentų, įvykdytų sutarčių analizė, teisės aktų ir procedūrų peržiūra/vertinimas, rizikos pasekmių vertinimo analizė. Rizikų vertinimas atliktas vadovaujantis ON antikorupcinės vadybos sistemoje taikoma korupcijos rizikų vertinimo metodika.

STT, FNTT, Valstybės kontrolė analizuojamo periodu vertinimų neatliko.

Pirkimų organizavimas ir vykdymas:

ON 2021 m. vasario 17 d. generalinio direktoriaus įsakymu Nr. V-63 atnaujintas viešųjų pirkimų procesų aprašas.

ON, organizuodama viešųjų pirkimų procedūras užtikrino, kad kartu su pirkimo dokumentais būtų teikiamas Antikorupcinės politikos aprašas ir Veiklos partnerių elgesio kodeksas, su kuriais tiekėjai privalo susipažinti ir įsipareigoti laikytis jų nuostatų. Už šių dokumentų nuostatų nesilaikymą ar pažeidimą yra galimybė nutraukti sutartį.

Pažymėtina, kad daug šiai sričiai taikomų kontrolės priemonių buvo nustatyta ir įgyvendinta 2019-2020 m.

Nustatytas galimų šios srities korupcijos atvejų lygis labai mažas arba mažas, rizika priimtina, todėl papildomų rizikos mažinimo priemonių nenumatyta.

Turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo:

2020 m. atlikus turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo srities korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą, nustatytas galimų šios srities korupcijos atvejų rizikos lygis labai mažas arba mažas, rizika priimtina, todėl papildomų rizikos mažinimo priemonių nenumatyta.

Žmogiškųjų išteklių administravimas:

2020 m. pagal gautą informacinį pranešimą apie galimą viešųjų ir privačių interesų konfliktą darbuotojų atrankos metu, atliktas išsamus atrankos konkurso tyrimas (2020-09-25 Nr. T-875), informacija pasitvirtino. Darbuotojui pateikta išankstinė rašytinė rekomendacija.

2020 m. atliktas kokybės valdymo procedūros VP-3-01 „Personalo valdymas“ antikorpacinis vertinimas, patikslintos / papildytos nuostatos dėl atrankų organizavimo.

ON pranešimų kanalu pasitikėjimolinija@ans.lt 2021 m. gautas vienas pranešimas personalo valdymo klausimais. Atlikus antikorpacinį vertinimą pateiktos rekomendacijos dėl su pranešimu susijusių aplinkybių gerinimo. Generalinio direktoriaus įsakymu patvirtintas rekomendacijų įgyvendinimo priemonių planas, paskirti atsakingi darbuotojai.

Viešųjų ir privačių interesų derinimo valdymas ir deklaravimas:

Ataskaitiniu laikotarpiu buvo nustatytas vienas pažeidimas dėl ne laiku užpildytos privačių interesų deklaracijos, nenurodant paskyrimo į ekspertus fakto. Gavus iš VTEK, deklaracija buvo papildyta. Visi kiti darbuotojai, kuriems privalu deklaruoti viešuosius ir privačius interesus, tai atliko laiku ir tinkamai. Du darbuotojai savarankiškai nusišalino nuo dalyvavimo veikloje, galinčioje sukelti interesų konfliktą. Vienam darbuotojui buvo teikta rašytinė rekomendacija dėl galimo viešųjų ir privačių interesų konflikto bei pasiūlyta nusišalinti nuo sprendimo priėmimo. Darbuotojams pagal poreikį nuolat teikiama reikalinga informacija, konsultacijos.

Vadovaudamasis Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės susisiekimo ministrui priskirtose valdymo srityse tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. lapkričio 13 d. įsakymu Nr. 3-692 „Dėl viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo susisiekimo ministrui priskirtose valdymo srityse tvarkos aprašo patvirtinimo“, Privačių interesų deklaracijų formų bei jų pildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklėmis, patvirtintomis Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2020 m. gruodžio 30 d. sprendimu Nr. KS-176 „Dėl Privačių interesų deklaracijos formos bei jos pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“, ir siekdami užtikrinti ON priimamų sprendimų nešališkumą bei padėti ON darbuotojams, vykdančioms jiems pavestas funkcijas, išvengti viešųjų ir privačių interesų konfliktų, 2021 m. sausio 13 d. generalinio direktoriaus įsakymu buvo patvirtintas naujos redakcijos ON Viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašas.

Atsižvelgiant į veiklos srities reglamentavimą ir taikomas kontrolės priemones, nustatytas galimų šios srities korupcijos atvejų rizikos lygis labai mažas arba mažas, rizika priimtina, todėl papildomų rizikos mažinimo priemonių nenumatoma.

Dovanos ir svetingumas:

Iki 2021 m. ON Darbo tvarkos taisyklėse buvo įtrauktas skyrius, reglamentuojantis dovanų politiką.

Papildomai buvo nustatyta, kad nepranešimas apie gautą dovaną (net ir tokią, kurios vertė neviršija 150 eurų) antikorpacinės atitikties funkcijos vykdytojui ar neužregistravimas gautos dovanos ON dovanų registracijos žurnale laikomas šturksčiu darbo pareigų pažeidimu.

2021 m. gegužės 4 d. ON generalinio direktoriaus įsakymu V-152 patvirtintas Dovanų politikos aprašas (atitinkamai panaikintas skyrius iš Darbo tvarkos taisyklių). Jame nustatyta, kad darbuotojui gavus dovaną, apie tokį dovanojimo faktą informuojami už korupcijos prevenciją atsakingi darbuotojai. Visos gautos dovanos privalomai registruojamos dovanų registre, kuris skelbiamas viešai ON interneto svetainėje.

Atsižvelgiant į veiklos srities reglamentavimą ir taikomas kontrolės priemones, nustatytas galimų šios srities korupcijos atvejų rizikos lygis labai mažas, rizika priimtina, todėl papildomų rizikos mažinimo priemonių nenumatyta.

Informacijos, galinčios kelti korupcijos rizikos grėsmes, naudojimas, administravimas, apsauga ir kontrolė:

ON darbuotojai skatinami informuoti įmonės vadovybę, valdybą, antikorporcinės atitikties funkcijos vykdytoją, už korupcijos prevenciją atsakingus darbuotojus arba pranešti el. paštu pasitikejimolinija@ans.lt apie bet kokius Antikorporcinės politikos ir antikorporcinės vadybos sistemos dokumentų nuostatų pažeidimus, galimus korupcijos atvejus, viešųjų ir privačių interesų derinimo pažeidimus.

ON taip pat skatina veiklos partnerius ir suinteresuotąsias šalis pranešti apie bet kokius Antikorporcinės politikos nuostatų pažeidimus ar galimus korupcijos atvejus ON interneto svetainės www.ans.lt skiltyje „Korupcijos prevencija“ nurodytu el. pašto adresu pasitikejimolinija@ans.lt.

ON vadovybė išipareigoja saugoti pranešėjų konfidencialumą bei imtis visų galimų priemonių, kad asmuo, pranešęs apie pagrįstai įtariamą ON antikorporcinės politikos pažeidimą, korupcijos atvejus, viešųjų ir privačių interesų derinimo pažeidimus, nepatirtų neigiamų su jo pranešimu susijusių pasekmių. Pranešėjų apsaugos nuostatos galioja ir tais atvejais, jeigu paaiškėja, kad asmens pateikta informacija nepasitvirtino.

Gauti pranešimai, atsižvelgiant į jų turinį, nagrinėjami ir atsakymai pranešimą pateikusiems asmenims rengiami Lietuvos Respublikos ir ON vidaus teisės aktų nustatyta tvarka bei negali būti perduoti nagrinėti padaliniui ar darbuotojui, jeigu dėl jų veiksmų išreikškė susirūpinimą pareiškėjas.

Pranešimus pateikusiems asmenims gali būti taikomos apsaugos, skatinimo ir pagalbos priemonės Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

2020 m. korupcijos pranešimų kanalais gauti 5, 2021 m. – 4 pranešimai, pranešimų pagal Pranešėjo apsaugos įstatymą negauta.

Vidaus kontrolės kūrimas, įgyvendinimas, tobulinimas ir vidaus kontrolės vykdymas:

Siekiant įgyvendinti pagrindinius vidaus kontrolės tikslus pagal nustatytus reikalavimus, vidaus kontrolė ON įgyvendinama apimant šiuos vidaus kontrolės elementus: kontrolės aplinką, rizikos vertinimą, kontrolės veiklą, informavimą ir komunikaciją bei stebėseną.

2021 m. kovo mėn. įmonėje sėkmingai atliktas antrasis priežiūros auditas pagal ISO 37001 standarto reikalavimus ir pratęstas 2019 m. įgytas sertifikato galiojimas. 2021 m. IV ketv. planuojama inicijuoti pirkimo procedūras naujoms antikorporcinės vadybos sistemos sertifikavimo paslaugoms įsigyti.

Vadovaujantis LST ISO 37001:37001 standartu, kasmet atliekamas antikorporcinės vadybos sistemos vidaus auditas.

ON sudarytas Vadovų komitetas, kurio nariais skiriami aukščiausio lygmens įmonės vadovai. Vadovų komitetui priskirta antikorporcinės politikos tikslų ir uždavinių formavimo funkcija, jų tinkamumo bei įgyvendinimo ON vertinimas (bent 1 kartą per metus). Taip pat įmonėje nustatyta, kad Vadovų komitete antikorporcinės atitikties funkcijos vykdytojas ar už korupcijos prevenciją atsakingas darbuotojas.

Su veiklos partneriais susijusių viešųjų pirkimų ir sutarčių valdymo analizė:

Atliekant analizę vadovautasi Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, taip pat atsižvelgta į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 12 d. nutarimą Nr. 243 „Dėl teisės aktų projektų antikorporcinio vertinimo taisyklių patvirtinimo“.

Su veiklos partneriais susijusių viešųjų pirkimų ir sutarčių valdymo sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymas pasirinktas, atsižvelgiant į ON Vidaus audito

tarnybos 2020 m. gruodžio mėn. atlikto antikorupcinės vadybos sistemos vidaus audito rezultatus ir pateiktas rekomendacijas.

2020 m. vertinant su korupcija susijusias rizikas buvo nustatytas didesnis rizikos lygis šioms rizikoms:

- 1) Priimamos nekokybiškos prekės, paslaugos ar darbai;
- 2) Veiklos partneris / tiekėjas gali netinkamai suteikti paslaugas, o įmonės darbuotojas gali priimti netinkamai suteiktas paslaugas;
- 3) Tiesioginio vadovo neteisėti veiksmai (spaudimas), siekiant paveikti darbuotojo sprendimą.

Atsižvelgiant į vidaus audito rezultatus, rekomenduota 2021 metais daugiau dėmesio skirti ne tik veiklos partnerių stropaus patikrinimo organizavimui ar rizikų pervaldinimui, bet ir konkrečioms veiklos partnerių stropiems patikrinimams atlikti. Žymų rizikos lygio padidėjimą minėtose veiklos srityse lėmė 2020 m. įmonėje atliktas vidinis patikrinimas dėl dviejų ON įgyvendinamų projektų.

ON generalinio direktoriaus 2020 m. gegužės 18 d. įsakymu Nr. V-160 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudaryta darbo grupė buvo įpareigota atlikti 2016 m. liepos 27 d. sutarties Nr. S-105 su Indra Sistemas S.A. (toliau — Sutartis), kurios objektas oro eismo valdymo sistemos įsigijimas ir diegimas, vykdymo aplinkybių bei jos įgyvendinimo eigos patikrinimą. Patikrinimą atliko ON Vidaus audito tarnybos vadovas, antikorupcinės atitikties funkcijos vykdytojas ir už korupcijos prevenciją atsakingas darbuotojas. Patikrinimo metu buvo nustatyta, kad vadovaujančias pareigas užimantys darbuotojai, savo veikimu ir atitinkamai neveikimu galimai piktnaudžiavo savo, kaip vadovaujančių darbuotojų, darbo pareigomis, naudodamiesi jomis galimai nepagrįstai reikalavo iš atsakingų ON darbuotojų netinkamų veiksmų atlikimo, paveikė jų sprendimus, kurie pakenkė ON interesams — siekė, kad netinkamą naudoti oro eismo valdymo sistemos iTEC (toliau — iTEC) įrangą ON pripažintų tinkama naudoti; galimai tiesiogiai ir netiesiogiai darė neteisėtą poveikį darbuotojams, dalyvaujantiems vietos bandymų procese, numatytu laiku pagal ON sutartiniuose įsipareigojimuose su INDRA SISTEMAS S.A. (toliau — INDRA) ir Inovacijų ir tinklų programų vykdomosios įstaigos (toliau — INEA) nustatytus terminus priimti nebūtinai tinkamai veikiančią įrangą, objektyviai neįvertinant jos veikimo, nors įranga negalėjo būti priimta ir nebuvo jokio pagrindo ON tvirtinti ir teigti, kad ji yra tinkama naudoti; 2019-07-12 priimta netinkama naudoti iTEC įranga, jos priėmimo metu patvirtinant, kad ji yra tinkama naudoti; 2019-07-12 ON priėmus iTEC sistemą perdavimo - priėmimo aktu (angl. Handover) turėjo būti pradėtos teikti saugios ir kokybiškos oro eismo paslaugos naudojant iTEC sistemą, kuriai nuo vietos priėmimo bandymų (angl. Site acceptance test, SAT) 2019-07-21 prasidėjo garantinis 36 mėnesių laikotarpis. Vietos priėmimų bandymų (SAT) metu nebuvo atliekami iTEC sistemos bandymai su integruotomis sistemomis InNova, CPDLC, A-SMGCS bei APP funkcionalumu, nes sistemų InNova, A-SMGCS vietos priėmimų bandymų (SAT) terminai buvo nukelti, o APP funkcionalumas buvo nukeltas iki 2021 metų liepos mėn. Minėti darbuotojai neatliko ir neinicijavo jokių veiksmų, ginančių ON interesus dėl priimtai ir neveikiančiai įrangai pradėto skaičiuoti 36 mėn. garantinio laikotarpio stabdymo ar atidėjimo, netaikyta sutartinė atsakomybė INDRA, nesikreipta į INDRA ir dėl vietos priėmimų bandymų (SAT) ir/ar įrangos perdavimo - priėmimo aktų pripažinimo netinkamais ar negaliojančiais, nes iTEC įrangos iki 2021-02-25, kai buvo išduotas tinkamumo pažymėjimas, negalima buvo naudoti pagal jos paskirtį - teikti saugias ir kokybiškas oro eismo paslaugas. Neveikiant įrangai, su INDRA pasirašyti vietos priėmimų bandymų (SAT) ir įrangos perdavimo - priėmimo aktai jų sudarymo metu neatitiko faktinės situacijos. 2020 m. birželio 25 d. buvo nustatytos ir patvirtintos septynios II kritiškumo lygio klaidos iTEC sistemoje ir trys II kritiškumo klaidos InNova sistemoje, todėl šios sistemos negalėjo būti pripažintos tinkamomis teikti saugias ir kokybiškas oro eismo paslaugas. Dėl galimai netinkamai organizuotos ON veiklos iTEC sistemos neįdiegimas laiku ON sukėlė žalą/neigiamus padarinius: Komisijos Reglamento (EB) Nr. 29/2009 3 straipsnio 1 dalyje nustatyto reikalavimo teikti duomenų ryšio paslaugas (angl. Data Link Service, toliau – DLS) neįvykdymą. Dėl to Europos Komisija buvo pradėjusi formalią ES teisės pažeidimo procedūrą prieš Lietuvos Respubliką. Europos Sąjungos finansavimas gautas pateikiant tikrovės neatitinkančius duomenis, kas gali padaryti finansinę žalą įmonei ir pakenkti jos įvaizdiui bei reputacijai tarptautiniu mastu, INEA nusprendus reikalauti įmonei suteiktų lėšų grąžinimo.

Minėti ON darbuotojai, deklaruodami aukščiausius skaidrumo standartus, turėjo visus įgaliojimus ir galimybes sustabdyti už projektų įgyvendinimą atsakingus darbuotojus nuo netinkamų veiksmų, tačiau sąmoningai to nepadarė ir, priešingai, skatino juos priimti neteisingus sprendimus, kuriais galimai norėjo sudaryti darbuotojų, gebančių valdyti ON įvaizdį, taip pat galimai ir siekdami gauti premiją už metinius veiklos rezultatus.

Po patikrinimo išvadų pateikimo buvo nuspręsta nutraukti darbo sutartis su dviem vadovaujančias pareigas užėmusiais darbuotojais ir vieną vadovaujančias pareigas užėmusį darbuotoją pažeminti pareigose.

Šioje vertinimo analizėje plačiau nedetalizuojama tyrimo metu nustatytų aplinkybių, kadangi buvę ON darbuotojai dėl galimai neteisėto atleidimo ir galimai nepagrįstų kaltinimų inicijavo teisinius ginčus su ON. Nors pirmos instancijos teismo sprendimas yra palankus ON, tačiau buvę darbuotojai sprendimą apskundė aukštesnės instancijos teismui (šiuo metu teismas priėmė sprendimą, kuris yra nepalankus ON).

Siekiant tinkamai valdyti projektus ir rizikas, susijusias su juose dalyvaujančiais veiklos partneriais, 2021 m. birželio 3 d. generalinio direktoriaus įsakymu Nr. V-178 buvo patvirtinta nauja Projektų valdymo procedūra, kurioje numatytos aiškios projektų valdymo atsakomybės, planavimas, tarpinių rezultatų sekimas, kontrolės priemonės, kas sumažina projektų neįgyvendinimo laiku rizikas, ir sumažina galimo intereso tikimybę priimti netinkamas prekes ar paslaugas; tarpinių rezultatų kontrolė sumažina tikimybę, kad projekto metu kuriamų prekių ar paslaugų kokybė neatitiks techninėje specifikacijoje nustatytų reikalavimų.

Atsižvelgiant į tai, pervertinus minėtą riziką, tikimybė pasireikšti šiai rizikai sumažėjo, todėl pati rizika tapo vidutinio lygio (toleruotina).

Pažymėtina, kad nepaisant įgyvendintų kontrolės priemonių projektų valdymo srityje, išlieka rizika dėl sutarčių su INDRA sudarymo, atsižvelgiant į specifines prekes ir paslaugas, kurias ši įmonė teikia. INDRA yra skrydžių valdymo sistemos gamintojas, todėl bet kokie ITEC sistemos patobulinimai, papildomi darbai ar mokymai ir kt., privalomai turės būti perkami iš vieno tiekėjo (INDRA) dėl jos turimų intelektualinės nuosavybės teisių ir sukurtų ITEC sistemos technologinių sprendinių.

Atkreiptinas dėmesys, kad bet kuriuo atveju (ar tai būtų INDRA, ar kitas tiekėjas) su skrydžių valdymo sistemos gamintojais sudarius sutartį dėl skrydžių valdymo sistemos pirkimo, sutartiniai santykiai tęsiasi visą įrangos gyvavimo ciklą (apie 10 metų). Šios priežastys sudaro palankesnes sąlygas tiekėjui derantis dėl sutarties sąlygų, atitinkamai sudėtingesnė tokių sutarčių vykdymo kontrolė.

Teikiame siūlomas priemones veiklos srities vertinimo metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams mažinti:

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Nustatyti kriterijus, kuriais remiantis atrinkus veiklos partnerius, bus atliktas jų rizikos vertinimas	Antikorupcinės atitikties funkcijos vykdytojas	2021-11-30	Atliktas atrinktų veiklos partnerių rizikos vertinimas

VVKD. Atliktas veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas ir korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas:

1. Viešųjų pirkimų organizavimas ir vykdymas.

Analizės tikslas – nustatyti rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai VVKD vykdomos veiklos srityse, įvertinti, ar veiklos sritis reglamentuojantys vidaus teisės aktai yra aiškūs ir nedviprasmiški (nedidina korupcijos pasireiškimo rizikos) ir pasiūlyti prevencijos priemones šiems korupcijos rizikos veiksniams suvaldyti ir pašalinti.

Analizės laikotarpis – 2020 m. liepos 1 d. – 2021 m. birželio 30 d.

Analizę atliko – valstybės įmonės VVKD už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo, teisininkas.

1) VVKD viešųjų pirkimų organizavimo tvarka, patvirtinta generalinio direktoriaus 2015 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. 4S-28 „Dėl valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos patvirtinimo“ (su analizės laikotarpiui aktualiais pakeitimais).

2) VVKD mažos vertės pirkimų taisyklės, patvirtintos generalinio direktoriaus 2017 m. rugpjūčio 9 d. įsakymu Nr. 4S-129 „Dėl valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos mažos vertės pirkimų taisyklių patvirtinimo“ (su analizės laikotarpiui aktualiais pakeitimais).

3) Prekių, paslaugų ir darbų viešojo pirkimo bei kitų sutarčių rengimo, įforminimo ir saugojimo valstybės įmonėje Vidaus vandens kelių direkcijoje taisyklės, patvirtintos generalinio direktoriaus 2015 m. vasario 2 d. įsakymu Nr. 4S-15 „Dėl prekių, paslaugų ir darbų viešojo pirkimo bei kitų sutarčių rengimo, įforminimo ir saugojimo valstybės įmonėje Vidaus vandens kelių direkcijoje taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Sutarčių rengimo taisyklės) (su analizės laikotarpiui aktualiais pakeitimais).

4) VVKD viešojo pirkimo komisijos darbo reglamentas, patvirtintas generalinio direktoriaus 2017 m. rugpjūčio 9 d. įsakymu Nr. 4S-131 „Dėl valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos viešojo pirkimo komisijos darbo reglamento patvirtinimo“ (su analizės laikotarpiui aktualiais pakeitimais).

5) VVKD generalinio direktoriaus 2019 m. lapkričio 29 d. įsakymas Nr. 4S-79 „Dėl valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos viešųjų pirkimų komisijos sudarymo“ (su analizės laikotarpiui aktualiais pakeitimais).

6) VVKD generalinio direktoriaus 2019 m. gruodžio 19 d. įsakymas Nr. 4S-84 „Dėl valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos 2020 metų viešųjų pirkimų plano patvirtinimo ir pirkimų organizatoriaus paskyrimo“ (su analizės laikotarpiui aktualiais pakeitimais).

7) VVKD generalinio direktoriaus 2020 m. vasario 6 d. įsakymas Nr. 4S-2 „Dėl nenuolatinės viešojo pirkimo komisijos sudarymo“ (su analizės laikotarpiui aktualiais pakeitimais).

8) VVKD generalinio direktoriaus 2020 m. birželio 5 d. įsakymas Nr. 4S-25 „Dėl nenuolatinės viešojo pirkimo komisijos sudarymo“ (su analizės laikotarpiui aktualiais pakeitimais).

9) VVKD generalinio direktoriaus 2020 m. rugsėjo 30 d. įsakymas Nr. 4S-50 „Dėl valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos viešųjų pirkimų komisijos sudarymo“.

10) VVKD generalinio direktoriaus 2020 m. rugsėjo 30 d. įsakymas Nr. 4S-49 „Dėl pirkimo iniciatorių skyrimo“ (su analizės laikotarpiui aktualiais pakeitimais).

11) VVKD generalinio direktoriaus 2021 m. sausio 11 d. įsakymas Nr. 4S-5 „Dėl valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos 2021 metų viešųjų pirkimų plano patvirtinimo ir pirkimų organizatoriaus paskyrimo“ (su analizės laikotarpiui aktualiais pakeitimais).

12) VVKD generalinio direktoriaus 2019 m. sausio 8 d. įsakymas Nr. 4S-2 „Dėl viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančių asmenų paskyrimo“.

13) VVKD generalinio direktoriaus 2021 m. balandžio 7 d. įsakymas Nr. 4S-28 „Dėl viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančių asmenų paskyrimo“.

14) VVKD generalinio direktoriaus 2019 m. balandžio 24 d. įsakymas Nr. 4S-39 „Dėl prevencinę kontrolę viešuosiuose pirkimuose atliekančio asmens paskyrimo“.

15) VVKD generalinio direktoriaus 2021 m. vasario 4 d. įsakymas Nr. 4S-13 „Dėl žaliųjų viešųjų pirkimų specialisto“.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės VVKD vykdomos veiklos srityse, buvo atlikta sisteminė teisės aktų ir kitų dokumentų analizė, vertintos procedūros.

Viešųjų pirkimų organizavimas ir vykdymas, sutarčių rengimas ir vykdymas buvo vertinamas VVKD atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą, surašant motyvuotą išvadą 2017 ir 2018 metais.

2017 metais pasiūlytos priemonės (patikslinti VVKD Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos nuostatas, reglamentuojančias rinkos tyrimo atlikimą, aiškiai nurodant, kada rinkos tyrimas yra neprivalomas, įtvirtinti neskelbiamuose pirkimuose apklausiamą tiekėjų parinkimo taisyklės, prevencinę kontrolę vykdančiu asmeniu paskirti asmenį, nedalyvaujantį nei viename viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo etape) per nustatytus terminus buvo įgyvendintos. Atskiras prevencinę kontrolę vykdančio asmens buvo paskirtas atsižvelgiant į tuo metu galiojusį Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2011 m. lapkričio 30 d. įsakymą Nr. 1S-174 „Dėl perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijų patvirtinimo“ (neteko galios 2019 m. liepos

3 d.). Kadangi Viešųjų pirkimų tarnyba 2020 m. parengė naujas Pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės gaires, pagal kurias sumažintas pirkimų organizavime dalyvaujančių asmenų skaičius ir prevencinę kontrolę atliekančio asmens funkcijos priskirtos kitiems asmenims, rekomenduotina peržiūrėti VVKD darbuotojų, dalyvaujančių viešuosiuose pirkimuose, funkcijas ir nustatyti VVKD poreikius atitinkančias pareigybes (funkcijas).

2018 metais pasiūlytos priemonės (suderinti Prekių, paslaugų ir darbų viešojo pirkimo bei kitų sutarčių rengimo, įforminimo ir saugojimo valstybės įmonėje Vidaus vandens kelių direkcijoje taisyklės, patvirtintas generalinio direktoriaus 2015 m. vasario 2 d. įsakymu Nr. 4S-15 „Dėl prekių, paslaugų ir darbų viešojo pirkimo bei kitų sutarčių rengimo, įforminimo ir saugojimo valstybės įmonėje Vidaus vandens kelių direkcijoje taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Sutarčių rengimo taisyklės) su galiojančiais norminiais teisės aktais, patikslinti Sutarčių rengimo taisyklės nuostatomis dėl prekių, paslaugų, darbų perdavimo-priėmimo aktų saugojimo, organizuoti vidinius mokymus darbuotojams, dalyvaujantiems viešųjų pirkimų procesuose) yra įgyvendintos. Sutarčių rengimo taisyklių nuostatos buvo patikslintos ir suderintos su galiojančiais norminiais teisės aktais. Darbuotojų žinios pagilintos viešųjų pirkimų vykdymo ir sutarčių sudarymo srityje vidinių mokymų metu. Vertinant iš dabarties perspektyvų, priemonių veiksmingumas sumažėjęs, dėl besikeičiančių teisės aktų nuostatų bei dėl vykusios didelės VVKD darbuotojų kaitos, todėl rekomenduotina viešųjų pirkimų mokymus organizuoti reguliariai.

Veiklos sritis (viešųjų pirkimų organizavimas ir vykdymas) įvertinta pagal KPI 6 straipsnio 4 dalyje 5 punkte nustatytą kriterijų ir KPR nuostatas.

VVKD yra patvirtinti visi būtini viešųjų pirkimų organizavimą ir vykdymą reglamentuojantys vidiniai teisės aktai (nurodyti šios motyvuotos išvados 2.1 dalyje „Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas“).

Nustatytos pagrindinės priežastys, didinančios korupcijos pasireiškimo rizikos lygi:

1. Viešųjų pirkimų planavimas.

1.1. Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkoje (dokumentų sąrašo 1 punktas) nustatyta VVKD metinio viešųjų pirkimų plano rengimo procedūros ir terminai. VVKD reikmėms reikalingų pirkti prekių, paslaugų ir darbų poreikį formuoja pirkimų iniciatoriai. Pirkimų iniciatoriais Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos 5.4 punkte yra įvardinti VVKD struktūriniai padaliniai. Vidiniuose teisės aktuose, reglamentuojančiuose konkrečių funkcijų paskyrimą asmenims (dokumentų sąrašo 10 – 13 punktai), pirkimų iniciatoriais įvardinti konkretūs VVKD darbuotojai, tai atitinka Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 2 str. 15¹ d. nuostata, kad pirkimo iniciatorius – perkančiojo subjekto darbuotojas, kuris nurodo poreikį pirkimo būdu įsigyti reikalingų prekių, paslaugų arba darbų ir (ar) parengia jų techninę specifikaciją ir (ar) jos projektą. *Ši vidinių teisės aktų kolizija, kai pirkimų iniciatoriaus sąvoka aiškinama skirtingai, gali sudaryti prielaidas korupcijos rizikos apraiškoms, kadangi atsiranda atsakomybės už savo veiksmus vengimo tikimybė, kyla rizika, kad gali būti neįvykdytos nustatytos pareigos.*

1.2. Atlikus analizuojamo laikotarpio viešųjų pirkimų plano analizę, nustatyta, kad per ataskaitinį laikotarpį viešųjų pirkimų planas buvo papildytas 60 kartų. Atsižvelgiant į VVKD pagrindinę veiklą (valstybinės reikšmės vidaus vandenų kelio priežiūra, vandens transporto priemonių priežiūra ir remontas), viešųjų pirkimų plano keitimas metų eigoje yra neišvengiamas, kadangi remontams reikalingų prekių ir (ar) jų kiekių negalima numatyti iš anksto. Tačiau, vertinant 2021 metų viešųjų pirkimų plano keitimų priežastis išskirtina tai, kad VVKD gavo papildomą finansavimą tikslinėms veikloms bei projektams, kurių nebuvo galima numatyti sudarant 2021 metų viešųjų pirkimų planą. *Pažymėtina, kad viešųjų pirkimų planavimo procesas turėtų būti vykdomas apsvarsčius visus galimus finansavimo šaltinius siekiant mažesnio galimo viešųjų pirkimų plano keitimų skaičiaus, kadangi tai gali sudaryti prielaidas korupcijos rizikai atsirasti.*

1.3. VVKD 2020 metais viešųjų pirkimų valdymui įdiegė viešųjų pirkimų informacinę sistemą VIPIS (toliau – VIPIS), kurioje buvo standartizuotos tipinės pirkimo dokumentų (paraiškos, pažymos ir kt.), skaitmenizuotas viešųjų pirkimų vykdymo įforminimo procesas. Nustatyta, kad Viešųjų pirkimų organizavimo tvarka (dokumentų sąrašo 1 punktas) nėra unifikuota su faktiškai vykstančiu procesu, kadangi joje nėra aprašytas viešųjų pirkimų vykdymo procesas, įskaitant

planavimą, VIPIS sistemoje. *Ši vidinių teisės aktų neatitiktis gali sudaryti prielaidas korupcijos rizikos apraiškoms, kadangi neužtikrinamas procedūrų aiškumas.*

2. Pirkimų inicijavimas.

2.1. Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkoje (dokumentų sąrašo 1 punktas) nustatyta viešųjų pirkimų inicijavimo procesas, kuris yra aiškiai reglamentuotas: nustatyta aiški paraiškų rengimo, derinimo ir tvirtinimo procedūra, kontrolės tvarka, apibrėžtos visų VVKD struktūrinių padalinių ir atskirų darbuotojų funkcijos, numatyti aiškūs terminai. Atlikus analizuojamu laikotarpiu vykdytų viešųjų pirkimų vertinimą, nustatyta, kad pirkimų iniciatoriai laikosi VVKD vidiniais teisės aktais patvirtintos tvarkos. Vertinant tai, kad VVKD yra įdiegta VIPIS sistema, būtina Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkoje (dokumentų sąrašo 1 punktas) aktualizuoti nuostatas, susijusias su viešųjų pirkimų proceso inicijavimu (dėl pirkimų vykdytojų nustatymo, mažos vertės pirkimų apklausos sąlygų tvirtinimo ir kt.) įtraukiant VIPIS sistemos funkcijas. *Neatitiktis tarp faktinės situacijos ir vidinio reglamentavimo gali sudaryti sąlygas korupciniam veiksmams pasireikšti.*

3. Pirkimuose dalyvaujantys asmenys.

3.1. VVKD pirkimuose dalyvaujantys asmenys nurodyti Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos (dokumentų sąrašo 1 punktas) III skyriuje „Pirkimuose dalyvaujantys asmenys ir jų funkcijos“: pirkimų administratorius, pirkimų iniciatorius, pirkimų organizatorius, viešojo pirkimo komisija, CVP IS administratorius, VVKD darbuotojas, kuriam suteikta teisė atlikti pirkimus per CPO ir prevencinę kontrolę atliekantis asmuo. Vidiniuose teisės aktuose, kuriais paskiriamos konkrečios funkcijos, konkrečioms darbuotojams – VVKD generalinio direktoriaus 2021 m. vasario 4 d. įsakymas Nr. 4S-13 „Dėl žaliųjų viešųjų pirkimų specialisto“ (dokumentų sąrašo 12 punktas) ir VVKD generalinio direktoriaus 2021 m. balandžio 7 d. įsakymas Nr. 4S-28 „Dėl viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančių asmenų paskyrimo“ (dokumentų sąrašo 14 punktas) nurodytas pirkimuose dalyvaujantis asmuo - žaliųjų viešųjų pirkimų specialistas. *Žaliųjų viešųjų pirkimų specialistu paskirtas VVKD darbuotojas, kuris yra pirkimų iniciatorius ir pirkimų organizatorius. Nors žaliųjų viešųjų pirkimų specialistas nėra atskiras pirkimuose dalyvaujantis asmuo, tačiau siekiant eliminuoti net minimalią korupcijos rizikos pasireiškimą tikimybę, jo funkcijas reikalinga apibrėžti paskyrimo įsakyme ar kituose vidiniuose VVKD teisės aktuose, reglamentuojančiuose viešųjų pirkimų procesą.*

3.2. VVKD mažos vertės pirkimų taisyklių (dokumentų sąrašo 2 punktas) 16 punkte nurodyta, kad yra reikalaujama, jog VVKD ar pagalbinės pirkimų veiklos paslaugų teikėjo darbuotojai, Komisijos nariai ar ekspertai, stebėtojai, dalyvaujantys pirkimo procedūroje ar galintys daryti įtaką jos rezultatams, pirkimo procedūrose dalyvautų ar su pirkimu susijusius sprendimus priimtų, tik prieš tai pasirašę konfidencialumo pasižadėjimą ir nešališkumo deklaraciją. Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos (dokumentų sąrašo 1 punktas) 75 punkte pateikiamas baigtinis sąrašas asmenų, turinčių pasirašyti nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą: viešojo pirkimo komisijos pirmininkas, nariai, ekspertai, pirkimų organizatoriai, pirkimų administratorius, prevencinę kontrolę atliekantis asmuo. Baigtinio sąrašo pateikimas suponuoja teisės aktų normų koliziją, kadangi Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos (dokumentų sąrašo 1 punktas) 75 punktas nereikalauja, kad nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą būtų pasirašęs pirkimo iniciatorius ar kitas viešųjų pirkimų vykdyme dalyvaujantis asmuo.

Bet to, vidinių teisės aktų normų kolizija konstatuotina ir tarp Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos (dokumentų sąrašo 1 punktas) 76 punkto nuostatų, reglamentuojančių nešališkumo deklaracijų ir konfidencialumo pasižadėjimų pasirašymo periodiškumą - vieną kartą per metus bei VVKD mažos vertės pirkimų taisyklių (dokumentų sąrašo 2 punktas) 16 punkto nuostatų, nurodančių, kad konfidencialumo pasižadėjimą ir nešališkumo deklaraciją asmuo pasirašo, kai yra paskiriamas atlikti jam numatytas pareigas. *Neiškus teisinis reglamentavimas bei vidinių teisės aktų normų kolizija gali būti laikoma korupcijos pasireiškimu rizikos veiksmu.* Be to, atkreiptinas dėmesys, kad ydingas ir tų pačių klausimų reglamentavimas dviejuose skirtinguose VVKD dokumentuose, todėl rekomenduotina Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkoje nustatyti bendrąsias viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo taisykles, nešališkumo deklaracijų ir konfidencialumo pasižadėjimų pasirašymą, o VVKD mažos vertės pirkimų taisyklėse reglamentuoti tik išimtinai mažos vertės pirkimų procedūras.

3.3. Pirkimuose dalyvaujančių asmenų funkcijos aiškiai aprašytos VVKD vidiniuose teisės aktuose, tačiau nėra aktualizotos atsižvelgiant į tai, kad viešųjų pirkimų valdymui VVKD yra

įdiegusi VIPIS sistemą. *Todėl esama atveju, kai dėl VIPIS sistemos struktūros joje nurodyta informacija nevisiškai atitinka vidinį reglamentavimą. Neatitiktis tarp faktinės situacijos ir vidinio reglamentavimo gali sudaryti sąlygas korupciniams veiksniams pasireikšti.*

3.4. Atlikus vidinių VVKD teisės aktų, reglamentuojančių konkrečių funkcijų paskyrimą asmenims (dokumentų sąrašo 5 - 15 punktai), analizę bei įvertinus konkrečius VVKD vykstančius viešųjų pirkimų procesus, ir atsižvelgiant į VVKD darbuotojų kaitą, ne visi vidiniai teisės aktai šiuo aspektu yra aktualūs. VVKD generalinio direktoriaus 2020 m. rugsėjo 30 d. įsakyme Nr. 4S-50 „Dėl valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos viešųjų pirkimų komisijos sudarymo“ (dokumentų sąrašo 9 punktas) nurodytoje viešųjų pirkimų komisijos sudėtyje yra asmenų, kurie VVKD nebedirba arba dirba kitose pareigose. *Neatitiktis tarp faktinės situacijos ir vidinio reglamentavimo gali sudaryti sąlygas korupcijos rizikai pasireikšti.*

3.5. Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos (dokumentų sąrašo 1 punktas) 23 punkte išvardintos pirkimų administratoriaus funkcijos, o tos pačios tvarkos 31 punkte – prevencinę kontrolę atliekančio asmens funkcijos. Prevencinę kontrolę atliekančio asmens funkcijos apima tam tikrų pirkimo administratoriaus funkcijų vykdymo kontrolę, pavyzdžiui: 31.1 punktas – vertina Pirkimų plano projektą, planuojamų pirkimų reikalingumą ir pagrįstumą, Pirkimų plano keitimo (tikslinimo) dokumentus, vizuoja Pirkimų plano projektą ir keičiamų (tikslinamų) pirkimų paraiškas, 31.4 punktas – vykdo Įmonės dokumentų (pirkimų suvestinės, pirkimų ataskaitų ir kt.), privalomų skelbti Komunalinio sektoriaus pirkimų įstatyme nustatyta tvarka, paskelbimo kontrolę, terminų laikymąsi, 31.5 punktas - tikrina Pirkimų plano rengimo, jo keitimo procedūras, viešojo pirkimo komisijos arba pirkimų organizatoriaus vykdomo pirkimo, įvykusio pirkimo procedūrų dokumentus, pirkimo sutarčių sudarymo procedūras, pirkimo sutarčių vykdymą ir kt. VVKD generalinio direktoriaus 2021 m. balandžio 7 d. įsakyme Nr. 4S-28 „Dėl viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančių asmenų paskyrimo“ (dokumentų sąrašo 13 punktas) pirkimų administratoriaus ir prevencinę kontrolę atliekančio asmens funkcijos paskirtos tam pačiam asmeniui. Nors nurodytų funkcijų priskyrimas tam pačiam asmeniui korupcijos pasireiškimo tikimybės nedidina (pirkimų administratorius vienasmeniškai sprendimų nepriiminėja, o tik dalyvauja procesuose su kitais darbuotojais, t. y. įformina pirkimų planavimo, organizavimo dokumentus, viešina kai kurią informaciją), tačiau rekomenduotina peržiūrėti ir išgryninti visų pirkimuose dalyvaujančių darbuotojų funkcijas pagal Viešųjų pirkimų tarnybos rekomendacijas.

4. Pirkimų vykdymas, pirkimo sutarčių sudarymas.

4.1. Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkoje (dokumentų sąrašo 1 punktas) nustatyta viešųjų pirkimų vykdymo procesas, kuris yra aiškiai reglamentuotas: nustatyta aiški pirkimų dokumentų rengimo, derinimo ir tvirtinimo procedūra, kontrolės tvarka, apibrėžtos visų VVKD struktūrinių padalinių ir atskirų darbuotojų funkcijos, numatyti aiškūs terminai, pateikiamas VVKD registru, susijusių su pirkimais, sąrašas. Atlikus analizuojamą laikotarpį vykdytų viešųjų pirkimų vertinimą, nustatyta, kad pirkimų viešojo pirkimo komisija, organizatoriai laikosi VVKD vidiniais teisės aktais patvirtintos tvarkos. Vertinant tai, kad VVKD yra įdiegta VIPIS sistema bei dokumentų valdymo sistema (toliau - DVS), būtina Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkoje (dokumentų sąrašo 1 punktas) aktualizuoti nuostatas, susijusias su viešųjų pirkimų proceso vykdymu įtraukiant VIPIS ir DVS sistemų funkcijas. *Neatitiktis tarp faktinės situacijos ir vidinio reglamentavimo gali sudaryti sąlygas korupcijos rizikos veiksniams atsirasti.*

4.2. Sutarčių sudarymo procesas VVKD reglamentuojamas Sutarčių rengimo taisyklėse (dokumentų sąrašo 3 punktas), kuriose išsamiai aprašyta procedūra. VVKD įdiegus DVS sistemą dalis nuostatų turi būti aktualizuotos atsižvelgiant į proceso skaitmenizavimą. Minimų taisyklių 17 punkte nurodyta dokumentų valdymo sistema AIVA VVKD yra nebenaudojama, punktas neaktualus. *Neatitiktis tarp faktinės situacijos ir vidinio reglamentavimo gali sudaryti sąlygas korupciniams veiksniams pasireikšti.*

4.3. Tam tikrų funkcijų vykdymo paskyrimo reglamentavimas Sutarčių rengimo taisyklėse nesutampa su praktika, kurios laikomasi VVKD. Pavyzdžiui, 17 punkte nurodoma, kad sutarys yra registruojamos Buhalterijos darbuotojo, atsakingo už sutarčių registravimą, nors faktiškai šias funkcijas vykdo VVKD administratorius. Darbuotojo funkcijų reglamentavimo stoka yra ydinga ir gali kelti riziką, kad bus priimti neteisėti sprendimai arba atvirksčiai – neįvykdytos nustatytos pareigos. *Neaiškus teisinis reguliavimas gali lemti korupcijos prielaidas sudarančių rizikos veiksnių*

atsiradimą, kadangi atsiranda darbuotojo atsakomybės už savo veiksmus vengimo tikimybė, taip pat gali būti neįgyvendintos VVKD, kaip darbdavio, teisės pareikalauti darbuotojo atsakomybės už pareigų nevykdymą ir pan. Pastebėtina, kad Viešųjų pirkimų tarnyba rekomenduoja tiek viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo, tiek vykdymo etapus reglamentuoti ne atskirame dokumente, bet perkančiosios organizacijos vidiniame teisės akte, reglamentuojančiame viešųjų pirkimų organizavimą ir vykdymą, tad VVKD viešųjų pirkimų organizavimo tvarką tikslinga papildyti šiomis nuostatomis.

5. Kitos viešųjų pirkimo organizavimo procedūros.

5.1. VVKD mažos vertės pirkimų taisyklių (dokumentų sąrašo 2 punktas) 20 punkte reglamentuojama per kalendorinius metus sudarytų pirkimo sutarčių, atlikus mažos vertės pirkimus, ataskaitos teikimo tvarka. Punkto nuostatos neatitinka aukštesnės teisinės galios teisės akto – Viešųjų pirkimų ir pirkimų ataskaitų rengimo ir teikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. 1S-80 „Dėl Viešųjų pirkimų ir pirkimų ataskaitų rengimo ir teikimo tvarkos aprašo, viešųjų pirkimų ir pirkimų ataskaitų formų patvirtinimo“, nuostatų. *VVKD vidinio teisės akto nesuderinimas su norminiais teisės aktais gali būti laikoma korupcijos pasireiškimo rizikos veiksniumi.*

Vertinimo metu nustatyti šie vidiniai viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo korupcijos rizikos veiksniai:

1. VVKD vidiniuose teisės aktuose reglamentuojamas viešųjų pirkimų procesas nėra tinkamai susietas su VVKD viešųjų pirkimų procesų skaitmenizavimu (viešųjų pirkimų sistema VIPIS, dokumentų valdymo sistema DVS).

2. Neaiškus teisinis reglamentavimas, vidinių teisės aktų normų kolizija, viešųjų pirkimų organizavimo etapų reglamentavimas keliuose dokumentuose.

3. VVKD darbuotojų kaita neatsispindi vidiniuose teisės aktuose, reglamentuojančiuose viešųjų pirkimų vykdymo proceso dalyvių funkcijų priskyrimą konkrečioms darbuotojams.

Atsižvelgiant į veiklos srities vertinimo metu nustatytas aplinkybes, rizikos veiksniumis, darytina išvada, kad korupcijos rizika yra vidutinė.

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Patikslinti valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos Viešųjų pirkimų organizavimo tvarką, suderinti su kitais vidiniais teisės aktais ir susieti su viešųjų pirkimų procesų skaitmenizavimu	VVKD	2021-12-31	Skaidresnis, aiškesnis viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo procesas, pašalintos neaiškios ir dviprasmiškos nuostatos, išgrynintos darbuotojų funkcijos
2.	Patikslinti valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos mažos vertės pirkimų taisykles, suderinti su kitais vidiniais teisės aktais	VVKD	2021-12-31	Skaidresnis, aiškesnis viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo procesas, pašalintos neaiškios ir dviprasmiškos nuostatos
3.	Organizuoti mokymus darbuotojams, dalyvaujantiems viešųjų pirkimų procesuose	VVKD	2021-12-31	Atnaujintos darbuotojų žinios apie viešųjų pirkimų vykdymo procesus

IV. LENGVATŲ SUTEIKIMAS

Vadovaujantis KPI 6 straipsnio 3 dalimi, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 7 punktu ir KPI, SM buvo atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas ir vertinimas.

SM. Akcinių bendrovių, kurių akcijos ar dalis akcijų priklauso valstybei, teikiančių keleivių vežimo geležinkelių transportu ir perkėlimo keltais per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją į (iš) Kuršių neriją paslaugas lengvatų taikymo ir kompensavimo reglamentavimas.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ir kitų dokumentų sąrašas:

1. Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 balandžio 21 d. nutarimas Nr. 447 „Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo įgyvendinimo“.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo vertinimas atliktas naudojant duomenų rinkimo ir peržiūros/vertinimo metodus:

1. Teisės aktų turinio analizė;
2. Teisės aktų praktinio įgyvendinimo analizė.

STT nėra atlikusi korupcijos rizikos analizės nagrinėjamoje veiklos srityje.

2019 m. Smiltynės perkėla priėmė sprendimą netaikyti pirmumo tvarkos patekti į keltą vietiniams gyventojams bei darbuotojams, dirbantiems Klaipėdos miesto dalyje Smiltynėje bei Neringos mieste (pirmumo tvarka buvo įteisinta Smiltynės perkėla direktoriaus, Klaipėdos miesto ir Neringos savivaldybių administracijų direktorių susitarimu, kuriuo pagrindu Smiltynės perkėla išdavinėjo leidimus). Kito teisinio pagrindo išdavinėti leidimus nebuvo.

Nebuvo užtikrintas skaidrus kontrolės mechanizmas, išdavinėjant leidimus, buvo didelis žmogiškasis faktorius priimant sprendimus dėl leidimo išdavimo.

Siūlymas: Smiltynės perkėloje veikia informacinė sistema, valdoma Kelių direkcijos, kuri leidžia Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo (toliau – KPPPFĮ) 9 straipsnio 7 dalyje nurodytiems asmenims ir transporto priemonėms, turinčioms teisę į perkėlimo keltais per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją į Kuršių neriją ir iš Kuršių nerijos bilieto kainos kompensaciją, per trumpą laiką, nesudarant eilių prie patikros punktų Smiltynės perkėloje, persikelti keltais per Kuršių marias.

Kadangi KPPPFĮ 9 straipsnio 7 dalyje nurodyti asmenys ir transporto priemonės jau įrašyti į minėtos informacinės sistemos duomenų bazę, o duomenys, kurie turi būti įtraukti į minėtą informacinę sistemą, nustatyti Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšų naudojimo perkėlimo keltais per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją į Kuršių neriją ir iš Kuršių nerijos bilieto kainai kompensuoti ir gyventojų ir jų lengvųjų automobilių neatlygintino perkėlimo užlietu krašto kelio Šilutė–Rusnė ruožu sąnaudoms kompensuoti tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. balandžio 21 d. nutarimu Nr. 447 „Dėl Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo įgyvendinimo“, todėl tikslinga nustatyti, kad pirmumo tvarka įleidžiami į keltą, keliantį per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją į Kuršių neriją ir iš Kuršių nerijos, tie, kas turi teisę į bilieto kainos kompensaciją, nesiejant jos su leidimais.

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Lietuvos Respublikos vidaus vandens transporto kodekso 30 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas	SM Vandens ir geležinkelių transporto politikos grupė	2022-06-01	Sudarytos sąlygos asmenims ir transporto priemonėms, registruotoms Neringoje ir Klaipėdos miesto dalyje Smiltynėje, pirmumo tvarka patekti į keltą, keliantį per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją į Kuršių neriją ir iš Kuršių nerijos, nesiejant pirmumo tvarkos su išduodamu leidimu.

SM Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą ir vertinimą viešųjų keleivių vežimo geležinkelių transportu poreikio nustatymo srityje atliko SM Vandens ir geležinkelių transporto politikos grupės darbuotojas.

SM veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė nustatymo ir vertinimo tikslas – nustatyti SM veiklos sritis įtakojančius rizikos veiksnius (sąlygas, įvykius ar aplinkybes), galinčius sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai, nustatyti veiklos sritis, kurios turi

daugiausia korupcijos rizikos veiksnių ir pasiūlyti prevencijos priemones šiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ar šalinti.

Analizuotas laikotarpis – 2020 m. rugpjūčio 1 d. – 2021 m. rugpjūčio 1 d.

Nustatant SM veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė laikytasi prielaidos, kad SM įgyvendinant nustatytus uždavinius, gali kilti pavojus pasireikšti korupcijai padarant korupcinio pobūdžio nusikalstamas ir kitas su korupcija susijusias veikas. Ši prielaida laikytina didele, jei SM atitinkama veiklos sritis atitinka bent vieną KPI 6 str. 4 d. nustatytą kriterijų. Atlikus SM veiklos sričių analizę nustatyta, kad tam tikrose srityse, korupcijos pasireiškimo tikimybė gali būti didelė, nes atitinkama veiklos sritis formaliai atitinka vieną ar kelis KPI 6 str. 4 d. numatytus kriterijus.

SM veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas 2021 m. buvo atliktas viešųjų keleivių vežimo geležinkelių transportu poreikio nustatymo srityje.

Šioje srityje vertinta:

1) ar pasirinktoje veiklos srityse yra laikomasi įstatymų, kitų teisės aktų ar sutarčių, turinčių įtakos SM veiklai, ar priimti visi teisės aktai būtini įstatymų ir įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų įgyvendinimui;

2) ar juose nustatyta sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri, t. y. ar juose įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, aiškūs kriterijai, sprendimo priėmimo terminai, sprendimus priimančiosios subjektai, aiškiai apibrėžti jų įgaliojimai, atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos, nustatyta sprendimų apskundimo tvarka ir kt., ar ši nustatyta tvarka pakankama, ar ji nesuteikia per daug įgaliojimų darbuotojams veikti savo nuožiūra, ar joje nėra perteklinių reikalavimų;

3) ar yra įtvirtinti vidaus kontrolės sistemos funkcionavimo pagrindai, ar veiksmingai funkcionuoja vidaus kontrolės sistema ir kt.

Siekiant įvertinti korupcijos pasireiškimo tikimybę viešųjų keleivių vežimo geležinkelių transportu poreikio nustatymo srityje vertinti šie veiklos sričių reglamentuojantys teisės aktai:

1. 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1370/2007 dėl keleivinio geležinkelių ir kelių transporto viešųjų paslaugų ir panaikinant Tarybos reglamentus (EEB) Nr. 1191/69 ir (EEB) Nr. 1107/70, su pakeitimais, padarytais 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/2338 (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 1370/2007);

2. Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodeksas;

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimas Nr. 1036 „Dėl įgaliojimų suteikimo“, galiojęs iki 2020 m. rugsėjo 1 d.;

4. Nuostolių, patirtų vykdant viešųjų paslaugų įsipareigojimą, kompensavimo tvarkos aprašas³ galiojęs iki 2020 m. rugsėjo 1 d. (toliau – galiojęs Aprašas);

5. Nuostolių, patirtų teikiant viešąsias keleivių vežimo geležinkelių transportu paslaugas ir (ar) viešąsias kombinuotojo keleivių vežimo vietiniais maršrutais paslaugas, jų poreikio nustatymo ir kompensavimo tvarkos aprašas⁴ (toliau – Aprašas (nauja redakcija), įsigaliojęs nuo 2020 m. rugsėjo 1 d.

Atliekant SM veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą buvo atlikta sisteminė teisės aktų ir kitų dokumentų lyginamoji analizė, atrankos būdu vykdyta atliekamų procedūrų peržiūra ir vertinimas.

2020 m. SM Vidaus audito skyrius atliko SM programos „Susisiekimo geležinkeliais užtikrinimas“ (kodas 01 11) pirmo tikslo „Užtikrinti viešosios geležinkelių infrastruktūros konkurencingumą krovinių ir keleivių vežimo rinkoje, išlaikant aukštą traukinių eismo saugumo bei aplinkosaugos reikalavimų tenkinimo lygį“ uždavinio „Užtikrinti keleivių vežimą lengvatinėmis sąlygomis ir paslaugų teikimą vežėjams komerciškai nenaudingais, tačiau visuomenei būtinais

³ Patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 716 „Dėl Nuostolių, patirtų vykdant viešųjų paslaugų įsipareigojimą, kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimo Nr. 1036 „Dėl įgaliojimų suteikimo“ pakeitimo“.

⁴ Patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugpjūčio 26 d. nutarimu Nr. 944 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. birželio 7 d. nutarimo Nr. 716 „Dėl Nuostolių, patirtų vykdant viešųjų paslaugų įsipareigojimą, kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimo Nr. 1036 „Dėl įgaliojimų suteikimo“ pakeitimo“ pakeitimo“.

maršrutais“ vidaus auditą (audituojamas laikotarpis 2019 m.) ir, be kita ko, vertino geležinkelio įmonės (vežėjo) sąnaudų, patirtų teikiant viešąsias keleivių vežimo geležinkelių transporto paslaugas, nurodytų jo pateiktose ataskaitose priskyrimo tinkamumas.

Viešųjų keleivių vežimo geležinkelių transportu poreikio nustatymas iki šiol nebuvo vertintas.

Reglamente (EB) Nr. 1370/2007 yra nustatyta viešųjų keleivių vežimo geležinkelių transportu paslaugų teikimo sutarčių (toliau – viešųjų paslaugų teikimo sutartis) trukmė, sudarymo tvarka, sąlygos, nuostolių, patirtų vykdant viešųjų paslaugų išpareigojimus, apskaičiavimo tvarka, tačiau viešųjų paslaugų poreikio nustatymo tvarka ar kriterijai nedetalizuoti.

Geležinkelių transporto kodekso 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad <...> *Vyriausybės įgaliota institucija nustato viešųjų keleivių vežimo geležinkelių transportu paslaugų ir (ar) viešųjų kombinuotojo keleivių vežimo vietiniais maršrutais paslaugų (toliau kartu – viešosios paslaugos) poreikį ir užtikrina jų teikimą, sudarydama viešųjų paslaugų teikimo sutartis su geležinkelio įmonėmis (vežėjais) <...>*, be to, Geležinkelių transporto kodekso 12 straipsnio 9 dalimi suteikti galiojimai Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai nustatyti <...> *viešųjų paslaugų poreikio nustatymo kriterijus*. Įgyvendinant Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 ir Geležinkelių transporto kodekso 12 straipsnio 1 dalies nuostatas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 1036 „Dėl įgaliojimų suteikimo“ SM buvo pavesti vykdyti kompetentingos institucijos, užtikrinančios viešųjų keleivių paslaugų teikimą, funkcijas, nustatytas Reglamente (EB) Nr. 1370/2007, be kita ko, nustatyti viešųjų paslaugų poreikį.

Pažymėtina, kad analizuojamu laikotarpiu, t. y. nuo 2020 m. rugpjūčio 1 d. iki 2021 m. rugpjūčio 1 d., iš esmės pasikeitė viešųjų paslaugų poreikio nustatymo tvarka.

Pažymėtina, kad pagal iki 2020 m. rugsėjo 1 d. galiojusio Aprašo 3 p. nuostatas viešųjų keleivių vežimo geležinkelių transportu poreikį, t. y. <...> *vietinio susisiekimo maršrutai, kuriuose nuostoliai, patirti geležinkelio įmonei (vežėjui) vykdant viešųjų paslaugų išpareigojimą, yra kompensuojami, buvo nustatomas atsižvelgiant į šiuos kriterijus:*

3.1. *socialinę vietinio susisiekimo maršruto svarbą;*

3.2. *faktinį maršruto keleivių srauto ir gaunamų pajamų iš vietinio susisiekimo maršruto santykį;*

3.3. *galimybę ir tikslingumą patenkinti viešojo transporto paslaugų poreikius vietinio susisiekimo maršrute kitomis viešojo transporto rūšimis.*

Įvertinus tai, kad galiojusio Aprašo 3 p. nustatyti kriterijai buvo neaiškūs, neapibrėžti, taip pat tai, kad SM rengiasi ilgametės viešųjų paslaugų teikimo sutarties pasirašymui, siekiant sumažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę nustatant viešųjų paslaugų teikimo poreikį Apraše (naujoje redakcijoje) buvo nustatyti nauji, detalūs viešųjų paslaugų poreikio nustatymo kriterijai, t. y. <...> *viešųjų paslaugų poreikis vietinio susisiekimo maršrute ir tarptautinio susisiekimo maršrute Lietuvos Respublikos teritorijoje (toliau – maršrutas) nustatomas prieš pasirašant viešųjų paslaugų teikimo sutartį, apskaičiavus socialinio, aplinkosauginio, traukinių užimtumo ir geležinkelio įmonių (vežėjų) sąnaudų ir pajamų koeficientų balų sumą pagal formulę:*

$A+B+C+D \geq 40\%$, kur:

A – socialinis koeficientas, sudarytas iš trijų dedamųjų – maršruto potencialo, esamų darbo vietų skaičiaus ir licencijuotų gydymo įstaigų skaičiaus gyvenamosiose vietovėse, kuriose sustoja maršruto traukinys, koeficientų sumos;

B – aplinkosauginis koeficientas, skaičiuojamas lyginant traukinio ir autobuso išmetamo anglies dvideginio kiekį;

C – maršruto traukinių užimtumo koeficientas;

D – geležinkelio įmonių (vežėjų) planuojamų sąnaudų ir pajamų santykio maršrute koeficientas.

Apraše (naujoje redakcijoje) buvo nustatyta kiekvieno iš kriterijaus vertė, detalizuojant socialinio, aplinkosauginio, traukinių užimtumo ir geležinkelio įmonių (vežėjų) sąnaudų ir pajamų koeficientų apskaičiavimo tvarką, t. y.:

- *socialinis koeficientas (A) gali sudaryti iki 40 proc. balų sumos, kur licencijuotų gydymo įstaigų skaičiaus gyvenamosiose vietovėse, kuriose sustoja maršruto traukinys, dedamoji gali sudaryti iki 10 proc. balų sumos, esamų darbo vietų skaičiaus gyvenamosiose vietovėse, kuriose*

sustoja maršruto traukinys, dedamoji gali sudaryti iki 5 proc. balų sumos, maršruto potencialo dedamoji – iki 25 proc. balų sumos;

- aplinkosauginis koeficientas (B) gali sudaryti iki 10 proc. balų sumos;
- maršruto traukinių užimtumo koeficientas (C) gali sudaryti iki 25 proc. balų sumos;
- maršruto sąnaudų ir pajamų santykio koeficientas gali sudaryti iki 25 proc. balų sumos.

Aprašo 9 ir 10 p. (naujoje redakcijoje) nustatytas sprendimo dėl viešųjų paslaugų poreikio priėmimo tvarka, t. y. <...> jeigu maršruto balų suma yra lygi arba didesnė, nei Aprašo (nauja redakcija) 3 punkte nustatyta ribinė norma, laikoma, kad maršrute yra poreikis teikti viešąsias paslaugas, o jeigu maršruto balų suma yra mažesnė, nei Aprašo (nauja redakcija) 3 punkte nustatyta ribinė norma, laikoma, kad maršrute nėra poreikio teikti viešąsias paslaugas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad teisinio reguliavimo pokyčiai viešųjų paslaugų poreikio nustatymo srityje užtikrina aiškų viešųjų paslaugų poreikio nustatymo procesą:

- Apraše (naujoje redakcijoje) nustatytas teisinis reguliavimas nesudaro išskirtinių ar nevienodų sąlygų subjektams, su kuriais susijęs šio teisės akto įgyvendinimas, t. y. jis taikomas tik vienam subjektui – geležinkelio įmonei (vežėjui), su kuriuo planuojama sudaryti/sudaryta viešųjų paslaugų teikimo sutartis;

- Apraše (naujoje redakcijoje) nėra spragų ar nuostatų, leisiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti šio teisės akto nuostatas, t. y. Apraše (naujojoje redakcijoje) nustatyta aiški sprendimų dėl viešųjų paslaugų teikimo poreikio priėmimo tvarka (sprendimų priėmimo principai, nustatytas aiškus ir baigtinis sprendimo dėl viešųjų paslaugų teikimo poreikio priėmimo kriterijų (atvejų) sąrašas, sprendimo dėl viešųjų paslaugų teikimo poreikio priėmimo terminai ir šį sprendimą priimanti valstybės institucija).

Nors Apraše (naujoje redakcijoje) nėra nustatyta SM sprendimų dėl viešųjų paslaugų poreikio nustatymo apskundimo tvarka, tačiau minėti sprendimai gali būti apskundžiami bendra tvarka, nustatyta Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme.

SM nėra gavusi skundų, pranešimų, kitokio pobūdžio informacijos dėl galimo piktnaudžiavimo nustatant viešųjų paslaugų poreikį.

Viešųjų keleivių vežimo geležinkelių transportu poreikio nustatymo srityje, atsižvelgiant į Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklėse 4 nurodytus kriterijus, nustatyti šie korupcijos rizikos veiksniai:

- nėra užtikrinamas sprendimo dėl viešųjų paslaugų teikimo poreikio nustatymo priėmimo atsekamumas (viešųjų paslaugų teikimo poreikio (pagrindimo) įforminimas; skaičiavimų, kuriai remiantis priimtas sprendimas, dokumentavimas ir pan.);
- įvertinus sprendimo dėl viešųjų paslaugų teikimo poreikio svarbą visuomenei, nėra užtikrinamas sprendimo dėl viešųjų paslaugų teikimo poreikio viešinimas.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Nustatyti sprendimo dėl viešųjų paslaugų teikimo poreikio nustatymo įforminimo ir viešinimo, skaičiavimų, kuriai remiantis priimtas šis sprendimas dokumentavimo ir archyvavimo tvarką.	Vandens ir geležinkelių transporto politikos grupė	2022-06-30	Užtikrinamas sprendimo dėl viešųjų paslaugų teikimo poreikio nustatymo priėmimo atsekamumas ir viešumas.

V. KONTROLĖS IR PRIEŽIŪROS, LEIDIMŲ SUTEIKIMŲ VYKDYMAS

Vadovaujantis KPI 6 straipsnio 3 dalimi, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 7 punktu ir KPI, LOU, LP, LTSA ir PKPD buvo atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas ir vertinimas.

LOU. Atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas, kurį atliko LOU Saugos ir saugumo departamento darbuotojas.

Nustatant LOU veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė laikytasi prielaidos, kad LOU įgyvendinant nustatytus uždavinius, gali kilti pavojus pasireikšti korupcijai padarant korupcinio pobūdžio nusikalstamas ar kitas su korupcija susijusias veikas. LOU veiklos sritys, kuriose gali pasireikšti didžiausia korupcijos pasireiškimo tikimybė yra patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2017 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. 3-466 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir susisiekimo ministro valdymo sričiai priskirtų biudžetinių įstaigų, valstybės įmonių, akcinių bendrovių ir viešųjų įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo“ (su vėlesniais pakeitimais).

Analizuotas laikotarpis – 2020 m. liepos 1 d. – 2021 m. birželio 30 d. (tam tikrais atvejais ir kiti laikotarpiai).

LOU sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas 2021 m. buvo atliktas neaviacinių paslaugų valdymo (nuomos sutarčių valdymo) veiklos srityje.

Pagal pasirinktas veiklos sritis buvo atlikti tyrimai ir analizės, skirti nustatyti veikiančius rizikos veiksnius bei aplinkybes, kurios gali sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai bei parengti ir įgyvendinti prevencijos priemones analizės ir vertinimo metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams suvaldyti, pašalinti arba minimizuoti.

Minėtose srityse vertinta:

1. ar pasirinktose veiklos srityse yra laikomasi įstatymų, kitų teisės aktų ar sutarčių, turinčių įtakos LOU veiklai, ar priimti visi teisės aktai būtini įstatymų ir įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų įgyvendinimui;

2. ar juose nustatyta sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri, t. y. ar juose įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, aiškūs kriterijai, sprendimo priėmimo terminai, sprendimus priimančiosios subjektai, aiškiai apibrėžti jų įgaliojimai, atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos, nustatyta sprendimų apskundimo tvarka ir kt., ar ši nustatyta tvarka pakankama, ar ji nesuteikia per daug įgaliojimų darbuotojams veikti savo nuožiūra, ar joje nėra perteklinių reikalavimų;

3. ar yra įtvirtinti vidaus kontrolės sistemos funkcionavimo pagrindai, ar veiksmingai funkcionuoja vidaus kontrolės sistema ir kt.

Siekiant įvertinti korupcijos pasireiškimo tikimybę **Neaviacinių paslaugų valdymo (nuomos sutarčių valdymo)** veiklos srityje vertinti šie veiklos sritį reglamentuojantys teisės aktai:

1. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas;

2. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas;

3. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymas;

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimas Nr. 665 „Dėl valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“;

5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gruodžio 14 d. nutarimas Nr. 1524 „Dėl valstybės ilgalaikio materialiojo turto, valstybės ir savivaldybių nekilnojamojo turto nuomos“;

6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 8 d. nutarimas Nr. 1098 „Dėl tarptautinių oro uostų žemės nuomos“;

7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. spalio 31 d. nutarimas Nr. 1088 „Dėl tarptautinių oro uostų žemės nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašo ir dydžių patvirtinimo“;

8. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. rugsėjo 30 d. įsakymą Nr. 1K-360 „Dėl nuompinigių už valstybės ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomą skaičiavimo taisyklių patvirtinimo“

9. LOU Vilniaus filialo direktoriaus 2017 m. liepos 13 d. įsakymas Nr. 9R-18 „Dėl valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos“;

10. LOU parengti veiklos sritį reglamentuojantys procesai: pastatų, patalpų ar automobilių stovėjimo aikštelių nuomos konkurso būdu valdymas; žemės nuomos aukciono būdu valdymo procesas; žemės nuomos ne aukciono būdu valdymo procesas; pastatų, patalpų ar automobilių

stovėjimo aikštelių nuomininko veiklos priežiūros procesas; pastatų, patalpų ar automobilių stovėjimo aikštelių nuomininko veiklos nutraukimo ir patalpų atlaisvinimo procesas ir kt.

Atliekant LOU veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą buvo atlikta lyginamoji sisteminė teisės aktų analizė, vertinti veiklos sritį detalizuojantys procesai, atrankos būdu vykdyta atliekamų procedūrų peržiūra ir vertinimas, vykdyti pokalbiai su atsakingais darbuotojais.

Anksčiau Specialiųjų tyrimų tarnyba šiose LOU veiklos srityse nebuvo atlikusi antikorporcinių ir korupcijos rizikos vertinimų, surašant išvadas, taip pat nebuvo atliktas ir korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas, surašant motyvuotas išvadas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas buvo atliktas **neaviacinių paslaugų valdymo (nuomos sutarčių valdymo)** veiklos srityje pagal KPI 6 str. 4 d. 5 p. nustatytą korupcijos pasireiškimo tikimybės kriterijų (daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo). Už neaviacinių paslaugų valdymo sritį LOU yra atsakingas Komercijos departamento Pardavimų skyrius bei Nekilnojamojo turto valdymo skyrius. Šių skyrių darbuotojų funkcijos aiškiai apibrėžtos pareiginiuose nuostatuose, su kuriais kiekvienas darbuotojas yra supažindintas pasirašytinai.

Analizuojamu laikotarpiu buvo sudarytos:

1. žemės nuomos sutartys. Iš jų aukciono būdu – 2. Ne aukciono būdu sudarytų sutarčių nebuvo (paminėtini 5 atvejai, kai buvo sudaryti susitarimai anksčiau sudarytų sutarčių pagrindu);

2. patalpų nuomos sutartys. Iš jų konkurso būdu – 28, ne konkurso būdu (trumpalaikės) – 6.

LOU yra valstybės įmonė, t. y. iš valstybės turto įsteigta arba įstatymų nustatyta tvarka valstybei perduota įmonė, kuri nuosavybės teise priklauso valstybei ir jai perduotą ir jos įgytą turtą valdo, naudoja bei juo disponuoja patikėjimo teise. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (toliau – Valstybės turto įstatymas) 15 str. 1 d. numatyta, kad sprendimą dėl valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos gali priimti valstybės turto valdytojas, o sprendimą dėl savivaldybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos – savivaldybės taryba ar jos įgaliota institucija, jeigu:

1. valstybės arba savivaldybės ilgalaikis materialusis turtas neskirtas šalies gynybai ar saugumui užtikrinti, išskyrus atvejus, kai turtas nuomojamas karinių pratybų ir kitų karinio bendradarbiavimo renginių metu;

2. valstybės arba savivaldybės ilgalaikis materialusis turtas nenaudojamas valstybinėms arba savivaldybių funkcijoms įgyvendinti.

Valstybės turto įstatymo 15 str. 2 d. numatyta, kad valstybės arba savivaldybės ilgalaikis materialusis turtas išnuomojamas viešo nuomos konkurso būdu, išskyrus šiuos valstybės arba savivaldybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos atvejus, kai toks turtas gali būti išnuomotas be konkurso, jeigu:

1. valstybės ilgalaikis materialusis turtas Vyriausybės sprendimu išnuomojamas vykdant Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis ar tarptautinius susitarimus arba toks turtas išnuomojamas užsienio valstybių ambasadoms ar konsulinėms įstaigoms, taip pat tarptautinių organizacijų atstovybėms;

2. valstybės arba savivaldybės ilgalaikis materialusis turtas išnuomojamas neatidėliotinam darbui atlikti (avarijoms, stichinėms nelaimėms likviduoti ir panašiai) ar trumpalaikiam renginiui (parodoms, sporto varžyboms, pasitarimams, seminarams, šventėms, kultūros renginiams), kurio trukmė yra ne ilgesnė kaip 30 kalendorinių dienų, organizuoti;

3. perkamos paslaugos, kurioms teikti bus naudojamas valstybės ar savivaldybių ilgalaikis ir trumpalaikis materialusis turtas, ir šis turtas išnuomojamas Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka vykdomo viešojo paslaugų pirkimo metu;

4. bent 3 kartus neįvyksta valstybės arba savivaldybės ilgalaikio materialiojo turto viešas nuomos konkursas;

5. bendrosios nuosavybės teise valdomas valstybės arba savivaldybės nekilnojamas turtas išnuomojamas šio turto bendraturčiams arba kai išnuomojamas valstybės arba savivaldybės nekilnojamas turtas yra greta šio turto nuomininkams priklausančių ir (arba) jų naudojamų statinių;

6. valstybės arba savivaldybės ilgalaikis materialusis turtas išnuomojamas pelno nesiekiantiems subjektams arba regionų plėtros taryboms;

7. valstybės arba savivaldybės ilgalaikis materialusis turtas išnuojamas subjektams Lietuvos Respublikos įstatymų numatytais atvejais.

Vyriausybė arba savivaldybės taryba nustato atitinkamai valstybės arba savivaldybės ilgalaikio materialiojo turto viešo nuomos konkurso ir nuomos be konkurso organizavimo ir vykdymo tvarką, taigi LOU šioje veiklos srityje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gruodžio 14 d. nutarimu Nr. 1524 „Dėl valstybės ilgalaikio materialiojo turto, valstybės ir savivaldybių nekilnojamojo turto nuomos“ (toliau – Nutarimas).

Sprendimą dėl valstybės turto nuomos priima valstybės turto valdytojas, išskyrus nustatytą atvejį, kai sprendimą dėl turto nuomos priima Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Sprendime išnuomoti valstybės turtą nustatomos šios nuomos sąlygos: valstybės turto nuomos būdas, nuojamas turtas ir jo identifikavimo duomenys, turto naudojimo paskirtis, numatomas nuomos terminas, pradinis turto nuompinigių dydis ir kitos nuomos ar nuomos organizavimo sąlygos. Sprendimų dėl valstybės nekilnojamojo turto nuomos projektai su institucijomis derinami valstybės turto informacinėje paieškos sistemoje (toliau – VTIPS), pateikiant sprendimą priimančiai institucijai VTIPS ataskaitą, kurioje nurodomi sprendimo dėl valstybės nekilnojamojo turto nuomos suderinimo duomenys.

LOU turto nuoma konkurso būdu numatyta pastatų, patalpų ir automobilių stovėjimo aikštelių nuomos konkurso būdu valdymo procese, kuriame aiškiai išskirti konkretūs veiksmai bei pareigos viešojo materialiojo turto nuomos konkurso komisijos nariams, skaitmeninės komunikacijos projektų vadovui, projektų vadovui, pardavimo vadovui, administravimo veiklos specialistui, inžinerijos ir eksploatacijos darbuotojui ir konkurso dalyviams.

Viešajam turto nuomos konkursui organizuoti LOU sudaro turto nuomos konkurso komisiją. Komisija sudaroma iš ne mažiau kaip 3 narių. Procesas pradedamas pardavimo vadovui atlikus rinkos analizę ir identifikavus poreikį išnuomoti nekilnojamąjį turtą. Tuomet kreipiamasi į Projektų valdymo skyrių, kad būtų paskirtas už projektą atsakingas projektų vadovas (jei reikalingas patalpų remontas). Priėmus sprendimą dėl patalpų, pradedamos rengti konkurso sąlygos, kurios tvirtinamos komisijos protokolu ir įkeliamos į LOU dokumentų valdymo sistemą. Konkurso sąlygos ne vėliau kaip per 5 dienas nuo jų patvirtinimo komisijos posėdyje yra skelbiamos LOU interneto svetainėje <https://www.ltou.lt/lt/galimybes-verslui/patalpu-nuoma/> ir bent vienoje visuomenės informavimo priemonėje.

Konkurso dalyviai, norintys dalyvauti konkurse, paskelbtose konkurso sąlygose nurodytu laiku pateikia LOU administravimo veiklos specialistui užklijuotą voką. LOU administravimo veiklos specialistas užpildo valstybės materialiojo turto nuomos konkurso dalyvių registracijos pažymą. Pasibaigus konkurso dalyvių registravimo laikui, registracijos pažymoje įrašoma, kada baigta registracija. Konkurso dalyviui išduodamas, jeigu konkurso dalyvis pats dalyvauja registruojant dokumentus, arba paštu išsiunčiamas konkurso dalyvio pažymėjimas, kuriame nurodytas registracijos eilės numeris, voko gavimo data ir laikas (minučių tikslumu), komisijos posėdžio vieta (adresas), data ir tikslus laikas (atspausdintame dokumente, taip pat dedama gavimo žyma). Iki komisijos posėdžio pradžios konkurso dalyvių vokai su dokumentais neatplėšiami, kiti asmenys su duomenimis apie įregistruotus konkurso dalyvius nesupažindinami.

Viešasis nuomos konkursas vykdomas per jo sąlygose numatytą komisijos posėdį. Dalyvauti konkurse turi teisę įregistruoti konkurso dalyviai, turintys konkurso dalyvio registracijos pažymėjimą ir pateikę asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą. Komisijos posėdžio metu įsitikinama, kad vokai su dokumentais nepažeisti, tuomet komisijos pirmininkas atplėšia vokus, nepažeisdamas voko užklėjimo juostos. Komisijos nariai, nustatę, kad konkurso dalyvių vokuose yra visi reikiami dokumentai, o paraiškose nurodyta visa reikiama informacija bei įvertinę konkurso dalyvių atitikimą keliamiems reikalavimams skelbia konkurso dalyvių siūlomus valstybės turto nuompinigių dydžius.

Konkurso laimėtoju pripažįstamas konkurso dalyvis, pasiūlęs didžiausią valstybės turto nuompinigių dydį. Paskelbti valstybės turto nuompinigių dydžiai, juos pasiūlę konkurso dalyviai, konkurso rezultatai įrašomi komisijos protokole. Konkurso dalyviai ar jų įgalioti atstovai turi teisę susipažinti su komisijos protokolu. Konkurso dalyviams, nelaimėjusiems konkurso, arba konkursą paskelbus neįvykusiu, dalyviams gražinami pradiniai įnašai, todėl procese numatoma, kad su komisijos protokolu nedelsiant supažindinamas buhalteris.

Proceso baigiamasis žingsnis – sutarties parengimas ir pasirašymas, kuris vykdomas laikantis sutarčių pasirašymo proceso nuostatų. Vėliau naujam nuomininkui sukuriamas vartotojas www.ltou.lt portale bei išsprendžiamas nuomininko įsirengimo klausimas (jei jam reikalingas projektas, sprendimas priimamas dalyvaujant pardavimo vadovui, projekto vadovui, filialo vadovui ir kt. asmenims). Procese taip pat numatytos papildomos kontrolės priemonės, kad pardavimo vadovas turi stebėti visą nuomininko įsirengimą. Paskesnioji nuomininko kontrolė vykdoma remiantis LOU pastatų, patalpų ar automobilių stovėjimo aikštelių nuomininko veiklos priežiūros procesu, kuris numato aiškias pardavimų vadovo, nekilnojamo turto valdymo specialisto, inžinieriaus atsakomybes, pvz.: nuomojamo turto valdymo specialistas yra atsakingas už nuomininko kontaktinių asmenų įvedimą į sistemą, nuomininko priežiūrą kaip vykdomi sutartiniai įsipareigojimai, raštų nuomininkui teikimą dėl įsipareigojimų nevykdymo, baudų taikymą ir kt., o pardavimų vadovo atsakomybė – kontroliuoti tinkamą ir savalaikį nuomos sutarties pasibaigimą. Šis procesas baigiamas pereinant į pastatų ar patalpų nuomininko veiklos nutraukimo ir patalpų atlaisvinimo arba pastatų ar patalpų nuomininko atrankos konkurso būdu procesą.

LOU nuomojant turtą ne konkurso būdu vadovaujama Nutarimu patvirtinto valstybės ilgalaikio materialiojo turto **nuomos be konkurso organizavimo** ir vykdymo tvarkos aprašo nuostatomis. Pažymėtina, kad LOU nėra patvirtintas procesas reglamentuojantis būtent ilgalaikio materialiojo turto nuomos be konkurso atvejus, todėl atsižvelgiant į tai, kad analizuojamu laikotarpiu tokių atvejų buvo ir siekiant aiškiai paskirstyti atsakomybes tarp darbuotojų, siūlytina svarstyti tokio proceso patvirtinimo tikslingumą.

Žemės nuomos klausimai reglamentuojami Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 8 d. nutarimu Nr. 1098 „Dėl tarptautinių oro uostų žemės nuomos“, kuriuo buvo patvirtinti Tarptautinių oro uostų žemės nuomos aukciono būdu tvarkos aprašas ir Tarptautinių oro uostų žemės nuomos ne aukciono būdu tvarkos aprašas. Taip pat LOU yra parengti žemės nuomos aukciono būdu ir žemės nuomos ne aukciono būdu procesai, kuriuose išskirti veiksmai bei pareigos atsakingiems asmenims. Pažymėtina, kad žemė nuomojama tik su oro uosto veikla susijusioms reikmėms.

Prieš skelbdamas žemės nuomos aukcioną, žemės nuomotojas: inicijuoja žemės sklypo teritorijų planavimo dokumento ar žemės valdos projekto (jeigu tokie dokumentai neparengti) rengimą, keitimą ar koregavimą; organizuoja ketinamo nuomoti žemės sklypo plano rengimą pagal patvirtintą teritorijų planavimo dokumentą ar žemės valdos projektą; nustato žemės nuomos mokesčio mokėjimo terminus; apskaičiuoja pradinį metinį žemės nuomos mokesį, nustato žemės nuomos terminą, atsižvelgdamas į valstybės interesus ir numatomų statyti statinių ar įrenginių, nurodytų teritorijų planavimo dokumente ar žemės valdos projekte, ekonomiškai pagrįstą naudojimo trukmę; nustato kitus siūlomo išsinuomoti žemės sklypo naudojimo apribojimus ir sąlygas ir kt.

Žemės nuomos **aukciono būdu** procese pagrindinės atsakomybės išskirtos Komercijos departamento direktoriui, projektų vadovui. Procesas pradedamas atlikus rinkos analizę ir nustačius poreikį išsinuomoti valstybinę žemę. Atlikus teisės aktuose numatytus veiksmus, parengiamos ir derinamos sutarties (aukciono) sąlygos. Parengus ir suderinus sutarties projektą ir jei projekto vertė didesnė nei 500 tūkst. Eur yra kreipiamasi į Valdybą pritarimo. Gavus pritarimą, pradedamas vykdyti aukcionas, kurį organizuoja ir vykdo LOU vadovo sudaryta aukciono komisija iš ne mažiau kaip 3 darbuotojų (vienas iš jų skiriamas aukciono komisijos pirmininku). Pažymėtina, kad procese detalai aprašyta pasirengimo aukcionui stadija numatant ir papildomus veiksmus, kurie nėra numatyti Tarptautinių oro uostų žemės nuomos aukciono būdu tvarkos apraše, tačiau procese nėra detalai išskirtos darbuotojų atsakomybės vykdančią patį aukcioną, o tiesiog nurodoma, kad tolesni veiksmai vykdomi pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintas valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos aukcionų organizavimo taisykles, todėl siūlytina procesą detalizuoti, numatant tik teisės aktuose išskirtus veiksmus pasirengiant aukcionui ir detalizuojant atsakomybių pasiskirstymą pačio aukciono metu. Taip pat siūlytina įtraukti ir aplinkybę, kad būtų įvertinta ar aukciono laimėtojai yra taikoma Investuotojo patikra pagal Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymą.

Kaip ir buvo minėta, konkretūs žemės nuomos aukciono būdu veiksmai LOU vykdomi pagal patvirtintas Valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos aukcionų organizavimo taisykles, t. y.:

1. apie žemės sklypų ar žemės sklypo dalių nuomą aukciono būdu ne vėliau kaip prieš 15 kalendorinių dienų iki aukciono dokumentų registravimo pradžios skelbiama interneto svetainėje;

2. aukciono komisija teikia informaciją apie išnuojamus žemės sklypus ar žemės sklypo dalis visiems to pageidaujantiems asmenims ir supažindina juos su aukciono sąlygomis;

3. aukciono dalyviai yra registruojami ir prieš atvykdami registruotis aukciono dalyviais, turi sumokėti į aukciono komisijos nurodytą kredito įstaigos sąskaitą pradinį įnašą;

4. aukcionas vykdomas, jeigu dalyvauti jame įregistruojamas bent vienas asmuo;

5. aukciono metu pildomas žemės nuomos aukciono protokolas;

6. vykdydamas aukcioną, aukciono komisijos pirmininkas privalo apibūdinti išnuojamą žemės sklypą ar žemės sklypo dalį ir paskelbti skelbime nurodytą pradinį metinį žemės nuomos mokestį. Po to aukciono komisija atplėšia užklijuotus vokus su aukciono dokumentais ir patikrina kiekviename voke esančius dokumentus. Jeigu jie atitinka reikalavimus, aukciono komisijos pirmininkas skelbia aukciono dalyvio siūlomą metinį žemės nuomos mokestį, nenurodydamas asmens rekvizitų;

7. aukciono dalyviams suteikiama teisė toliau varžytis – didinti metinį žemės nuomos mokestį. Didžiausią metinį žemės nuomos mokestį pasiūlęs aukciono dalyvis aukciono komisijai turi nedelsdamas pateikti savo kortelę su aukciono dalyvio numeriu ir parašu patvirtinti, kad galutinis pasiūlytas metinis žemės nuomos mokestis, nurodytas aukciono protokole, atitinka jo pasiūlytąjį;

8. patvirtinus žemės nuomos aukciono rezultatus apie tai informuojamas aukciono laimėtojas.

Žemės nuomos **ne aukciono būdu** tvarką reglamentuoja Tarptautinių oro uostų žemės nuomos ne aukciono būdu tvarkos aprašas bei LOU žemės nuomos ne aukciono būdu valdymo procesas, kuriame įvardinti veiksmai bei pareigos administravimo specialistui, LOU vadovui, teisininkui, nekilnojamo turto valdytojui, nuomininkui.

Subjektai, norintys išsinuomoti valstybės turtą be konkurso LOU pateikia prašymą dėl galimybės išsinuomoti valdomą valstybės turtą, t. y. prašymą dėl žemės nuomos sutarties atnaujinimo ar naujo nuomininko valdančio statinį/ar jo dalį. Prašyme turi būti nurodyta kokiam tikslui nuomininkas naudos valstybės turtą, nuomos terminas, prašomo išsinuomoti valstybės turto adresas. Jeigu turto valdytojas gali išnuomoti prašyme nurodytą valstybės turtą, – tada atsakyme nurodo informaciją apie nuompinigių dydį, kuris apskaičiuojamas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. spalio 31 d. nutarimą Nr. 1088 „Dėl tarptautinių oro uostų žemės nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašo ir dydžių patvirtinimo” (jeigu valstybės turtas išnuojamas be konkurso, nes nuomos viešasis konkursas neįvyksta bent 3 kartus, turto valdytojas nurodo paskutinį turto valdytojo patvirtintą nuompinigių dydį), prireikus kitą su valstybės turtu susijusią informaciją, kurią turto valdytojas laiko svarbia. Jeigu turto valdytojas negali išnuomoti prašyme nurodyto valstybės turto, – atsakyme nurodo argumentus, kodėl prašomas išsinuomoti valstybės turtas negali būti išnuomotas. Taigi, turto valdytojas įvertinęs, pateiktą prašymą ir dokumentus, bei tai, ar siūlomas valstybės turto nuompinigių dydis ne mažesnis už nurodytą dydį, priima sprendimą dėl valstybės turto nuomos. Šis sprendimas patvirtinamas LOU vadovo įsakymu. Turto valdytojas prašymą išsinuomoti turtą pateikusiam asmeniui išsiunčia sutarties derinimui projektą. Pasirašius sutartį, naujam vartotojui sąskaitoms pateikti LOU svetainėje sukuriama profilis. Procesas baigiamas sutarties pasirašymu. Pažymėtina, kad procese nekilnojamojo turto valdytojui numatyta pareiga patikrinti ar nekilnojamojo turto registre yra registruotas šis naujas susitarimas.

Vertintu laikotarpiu neaviacinių paslaugų valdymo (nuomos sutarčių valdymo) veiklos srityje korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejų neužfiksuota. Taip pat nefiksuota kitų panašaus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės aktų pažeidimų.

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą neaviacinių paslaugų valdymo (nuomos sutarčių valdymo) veiklos srityje nustatyta, kad pastatų, patalpų ir automobilių stovėjimo aikštelių nuomos konkurso būdu procese, pareiginiuose nuostatuose ir teisės aktuose atskirų darbuotojų funkcijos, uždaviniai ir atsakomybė yra aiškiai apibrėžti. Įvertinus esamą reglamentavimą, vykdomas procedūras ir tai, kad visi sprendimai yra priimami kolegialiai, t. y. komisijos, laikytina, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė minimali, tačiau siūlytina tobulinti žemės nuomos aukciono būdu procesą jame numatant tik teisės aktuose nurodytus veiksmus pasirengiant aukcionui ir aiškiai detalizuojant atsakomybių pasiskirstymą pačio aukciono metu.

Neaviacinių paslaugų valdymo (nuomos sutarčių valdymo) veiklos srityje nustatyti rizikos veiksniai:

1. Žemės nuomos aukciono būdu procese detalai aprašyta pasirengimo aukcionui stadija numatant ir papildomus veiksmus, kurie nėra numatyti Tarptautinių oro uostų žemės nuomos aukciono būdu tvarkos apraše, tačiau procese nėra išskirtos darbuotojų atsakomybės vykdant aukcioną.

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Tobulinti žemės nuomos aukciono būdu procesą jame numatant aiškų atsakomybių pasiskirstymą vykdant aukciono procedūras.	VĮ LOU	2022-07-01	Pakeistas žemės nuomos aukciono būdu procesas, kuriame aiškiai išskirtos darbuotojų atsakomybės.

LP. Tikslas – antikorpuciniu požiūriu įvertinti mažmeninės prekybos organizavimo ir vykdymo veiklos sritį, nustatyti egzistuojančius korupcijos rizikos veiksnius ir pateikti priemones tiems veiksniams valdyti.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą ir vertinimą atliko LP Saugos ir prevencijos departamento Prevencijos ir tyrimų grupės darbuotojas.

Analizuotas laikotarpis – 2020 m. III ketv. – 2021 m. II ketv.

Mažmeninės prekybos organizavimą ir vykdymą reglamentuojantys teisės aktai ir kiti dokumentai:

- Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas;
- Mažmeninės prekybos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 11 d. nutarimu Nr. 697 „Dėl mažmeninių prekybos taisyklių patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymas;
- Žaislų saugos techninis reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2011 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. 4-174 „Dėl žaislų saugos techninio reglamento patvirtinimo“;
- Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos Ne maisto produktų ir vartotojų teisių apsaugos srityse teisės aktais nustatytų reikalavimų teminis sąvadas;
- AB Lietuvos pašto mažmeninės prekybos organizavimo tvarka, patvirtinta akcinės bendrovės Lietuvos pašto generalinio direktoriaus 2019 m. balandžio 11 d. potvarkiu Nr. T-2019-00012 „Dėl mažmeninės prekybos organizavimo“;
- AB Lietuvos pašto mažmeninės prekybos vykdymo tvarka, patvirtinta akcinės bendrovės Lietuvos pašto generalinio direktoriaus 2019 m. balandžio 8 d. potvarkiu Nr. T-2019-00011 „Dėl mažmeninės prekybos vykdymo“.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatyme naudoti šie metodai: teisės aktų ir dokumentų turinio analizė, teisės aktų praktinio įgyvendinimo analizė, dokumentų analizė, antikorpucinis vidaus teisės aktų vertinimas, interviu metodas, nustatytų korupcijos rizikos veiksnių vertinamoji analizė, stebėjimo metodas.

Korupcijos rizikos analizė Mažmeninės prekybos organizavimo ir vykdymo veiklos srityje anksčiau atlikta nebuvo.

2017 m. laikotarpiu buvo atliktas Mažmeninės prekybos organizavimo ir vykdymo veiklos sričių vidaus auditas, kurio metu vertintos rizikos, susijusios su išorės teisės aktų reikalavimais ir LP vykdomų procesų atitiktimi. Po atlikto audito buvo pateiktos 7 rekomendacijos, visos rekomendacijos įgyvendintos.

LP, vykdydama savo veiklą, laikosi teisės aktuose numatytų reikalavimų, o savo valdymui kelia aukštus skaidrumo reikalavimus ir skatina skaidrią, atsakingą ir etišką veiklą rinkoje. LP, kurdama atsparią aplinką korupcijai, siekia atitikti Antikorpucinės vadybos sistemos standartą ir SM keliamus lūkesčius, taip pat atsižvelgia į SM svarbiausius atsparumo korupcijai dokumentus, kuriuose yra aiškiai įtvirtinti principai dėl interesų konfliktų vengimo ir skatinimo veiklos partnerius laikyti tokių pačių aukštų skaidrumo ir etiško verslo reikalavimų. Susisiekimo ministerijos Etikos kodekso⁵

⁵ Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir jos reguliavimo srities įmonių, įstaigų ir bendrovių darbuotojų Elgesio kodeksas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. 3-575 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir jos reguliavimo srities įmonių, įstaigų ir bendrovių svarbiausių atsparumo korupcijai dokumentų patvirtinimo“.

33 punktą numato, kad „Ministerija ir organizacijos veikdamos su veiklos partneriais ir (ar) klientais turi tinkamai suvaldyti bet kokius galimus interesų konfliktus”. Atsparumo korupcijai politikos⁶ 32.1.2 papunktis numato, kad „Ministerijos, organizacijų darbuotojai privalo vengti situacijų, kuomet privatūs interesai galėtų susikirsti su Ministerijos, organizacijų interesais ir turėtų neigiamos įtakos nešališkam ir objektyviam funkcijų vykdymui“. Taip pat Veiklos partnerių etikos kodekso⁷ 19 punktą numato, kad „Ministerijos, organizacijų veiklos partneriai turi vengti viešųjų ir privačių interesų konfliktų, kurie gali sukelti korupcijos rizikas. Esant galimiems viešų privačių interesų konfliktams, kiek tai susiję su veiklos partnerių Ministerijai ir (ar) organizacijoms tiekiamais produktais, veiklos partneriai visada informuoja Ministeriją, organizacijas“. LP patvirtinti Viešųjų ir privačių interesų derinimo politika ir Viešųjų ir privačių interesų derinimo ir kontrolės tvarkos aprašas, kuriais privalo vadovautis LP darbuotojai. Mažmeninės prekybos organizavimo tvarkos 3 punkte numatyta, kad „LP netoleruojama bet kokios formos korupcija, santykiuose su partneriais LP vadovaujasi skaidrumo ir kovos su korupcija principais, pirkimo bei pardavimo procedūros vykdomos maksimaliai teisingai ir skaidriai, remiantis galiojančiais teisės aktais“, o 23 punkte numatyta, kad prekių tiekimo komisijos nariai privalo vadovautis Viešųjų ir privačių interesų derinimo ir kontrolės tvarka. Siekiant aiškiau įtvirtinti principą dėl sandorių nesudarymo su LP darbuotojais, LP priežiūros ir valdymo organų nariais ar su jais susijusiais asmenimis, tikslinga Mažmeninės prekybos organizavimo tvarkoje įtvirtinti šį principą, o LP sudaromose sutartyse su veiklos partneriais numatyti nuostatą, kad veiklos partneriai laikytųsi Veiklos partnerių etikos kodekso.

LP mažmeninės prekybos organizavimą vykdo vadovaudamasi Civiliniu kodeksu, Mažmeninės prekybos taisyklėmis⁸, Produktų saugos įstatymu⁹ ir LP vidaus tvarkomis – Mažmeninės prekybos organizavimo tvarka¹⁰ ir Mažmeninės prekybos vykdymo tvarka¹¹. Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą ir aprašymą Mažmeninės prekybos organizavimo ir vykdymo veiklos srityje, nustatyta, kad ši veiklos sritis patenka į didelės korupcijos pasireiškimo tikimybės veiklos sritį, kadangi LP savarankiškai priima visus su šia veiklos sritimi susijusius sprendimus ir tam nereikia kitos institucijos patvirtinimo ar leidimo.

Mažmeninės prekybos organizavimo procesuose korupcijos pasireiškimo tikimybė gali pasireikšti 1 lentelėje pateiktuose proceso etapuose. Šiems veiksniams valdyti numatytos ir papildomai siūlomos priemonės pateiktos 1 lentelėje.

1 lentelė. Mažmeninės prekybos organizavimo proceso riziką keliantys etapai, taikomos rizikų valdymo priemonės ir siūlomi papildomi veiksmai.

Proceso etapas	Dabar taikomos rizikos valdymo priemonės	Siūlymai
Metinių apyvartos ir bendrojo pelno tikslų nustatymas (IV sk.)	Tikslai nustatomi pagal praėjusių metų tendencijas, rinkos situaciją, planuojamus veiksmus	Tvarkoje patikslinti, kad mažmeninės prekybos tikslai nustatomi atsižvelgiant į patvirtintą LP biudžetą ir siektinus tikslus

⁶ Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir jos reguliavimo srities įmonių, įstaigų ir bendrovių atsparumo korupcijai politika, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. 3-575 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir jos reguliavimo srities įmonių, įstaigų ir bendrovių svarbiausių atsparumo korupcijai dokumentų patvirtinimo“.

⁷ Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir jos reguliavimo srities įmonių, įstaigų ir bendrovių veiklos partnerių elgesio kodeksas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. 3-575 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir jos reguliavimo srities įmonių, įstaigų ir bendrovių svarbiausių atsparumo korupcijai dokumentų patvirtinimo“.

⁸ Mažmeninės prekybos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 11 d. nutarimas Nr. 697 „Dėl mažmeninės prekybos taisyklių patvirtinimo“.

⁹ Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymas.

¹⁰ Mažmeninės prekybos organizavimo tvarka, patvirtinta akcinės bendrovės Lietuvos paštas 2019 m. balandžio 11 d. generalinio direktoriaus įsakymu Nr. T-2019-00012 „Dėl mažmeninės prekybos organizavimo tvarkos patvirtinimo“.

¹¹ Mažmeninės prekybos vykdymo tvarka, patvirtinta akcinės bendrovės Lietuvos paštas 2019 m. balandžio 8 d. generalinio direktoriaus įsakymu Nr. T-2019-00011 „Dėl mažmeninės prekybos vykdymo tvarkos patvirtinimo“.

Naujų prekių kategorijos įvedimas (1 procesas)	Galimas tik gavus Sprendimų priėmimo komiteto (toliau – SPK) pritarimą Rengiamas prekių atsiperkamumo planas	
Naujų prekių įvedimas (1 procesas)	Apklausiami ne mažiau kaip trys tiekėjai Lyginamasis variantas fiksuojamas komercinių pasiūlymų vertinimo lentelėje Pildomas naujos prekės protokolas Sprendimą dėl naujų prekių įvedimo priima prekių tiekimo komisija (toliau – komisija) arba SPK. Į SPK kreipiamasi, jei prekei taikomi ypatingi reikalavimai Tvarkoje numatyta, į ką privalo atsižvelgti komisija ir SPK, prieš priimdama sprendimą (finansinės nauda, kur vyks prekyba, ar atitinka strategiją) Detalizuotas procesas Procesas dokumentuojamas	Tvarkoje patikslinti, kad prekės, kurioms taikomi ypatingi reikalavimai, dėl kurių įvedimo kreipiamasis į SPK, yra tokios prekės / prekių grupės, kaip pvz. <i>tabakas, maisto produktai</i> Atnaujinti procese sudaromų dokumentų saugojimo vietą
Naujos prekės atitikties įvertinimas (IX sk.)	Prekės turi turėti atitikties dokumentus Prekės pavyzdys apžiūrimas Numatytos prekių kategorijos, kurioms privalomi atitikties dokumentai Atitikties dokumentai saugomi prie protokolo	Tvarkoje patikslinti nuorodas į prekių protokolus, kurie, esant reikalui, keliami į sistemą kartu su prekių atitiktimis
Naujo prekių tiekėjo įvedimas (2 procesas)	Tvarkoje numatyti tiekėjo paieškos kriterijai (pasiūlyti rinkos naujienas, kitas giminingas pašto veiklai ar kliento poreikius tenkinančias prekes) Sprendimą dėl naujo tiekėjo įvedimo priima komisija Tvarkoje numatyta, į ką turi atsižvelgti komisija prieš priimdama sprendimą Su prekės tiekėjais sudaromos konsignacijos sutartys Vykdomas pasirinkto tiekėjo rizikos vertinimas (Kontrahentų rizikos vertinimo tvarkos aprašas) Sutartyse su tiekėjais numatytas vienašalis sutarties nutraukimas, pasireiškus bet kokios formos korupcijai Detalizuotas procesas Procesas dokumentuojamas	Tvarkoje atnaujinti informaciją apie kontrahento rizikos vertinimą DVS (dabar numatyta, kad pildomas DVS naujo tiekėjo įvedimo protokolas)
Pakuotės ardymas (42.6 p.)	Faktas fiksuojamas prekių įvedimo protokole Vėlesniais atvejais užtenka MPG vadovo patvirtinimo	
Prekės apyvartumo vertinimas (XIII sk.)	Numatytas apyvartumo terminas Numatyti atvejai, kada prekės šalinamos iš asortimento Numatyti prekių šalinimo būdai	
Prekės atšaukimas iš prekybos (XI sk., 3 procesas)	Numatyti aiškūs kriterijai, kada prekės atšaukiamos (kai prekė netinkama naudoti, neatitinka reikalavimų, pavojinga ar negalima jos platinti) Detalizuoti procesai	
Nurašymo formavimas dėl	Numatytos nurašymų pašto skyriuose ribinės ribos	Atnaujinti iš paštų gautų susistemintų prekių

prekių trūkumo (15 procesas)	Trūkumų atvejais, kai viršija ribines ribas, vykdomi tyrimai Vykdomas monitoringas dėl dažniausių atvejų Kontroliuojamas nurašymų pagrįstumas Detalizuotas procesas Procesas dokumentuojamas	nurašymų saugojimo vietą
Metinės derybos (32 p.)	Numatyti klausimai, kurie aptariamais derybų metu	Papildyti tvarką, kad derybų metu taikomas „keturių“ akių principas
Tiekėjų metinis vertinimas (5 priedas)	Numatyti vertinimo kriterijai Fiksuoja anketose	Atnaujinti procese sudaromų dokumentų saugojimo vietą

Mažmeninės prekybos vykdymo procesuose korupcijos pasireiškimo tikimybė gali pasireikšti 2 lentelėje pateiktuose proceso etapuose. Šiems veiksniams valdyti numatytos ir papildomai siūlomos priemonės pateiktos 2 lentelėje.

2 lentelė. Mažmeninės prekybos vykdymo proceso riziką keliantys etapai, taikomos rizikų valdymo priemonės ir siūlomi papildomi veiksmai.

Proceso etapas	Dabar taikomos rizikos valdymo priemonės	Siūlymai
Prekių sauga	Žaislai laikomi atskirai nuo pramoninių prekių Vykdomi tikrinimai Numatyti saugaus sandėliavimo kriterijai	
Prekių užsakymas (XIII sk., 1 priedas)	Prekių užsakymai formuojami atsargų valdymo programoje pagal algoritmą Nustatytas minimalus prekių likutis Detalizuotas procesas Dokumentuojamas procesas	
Prekių priėmimas (XV sk., 6 procesas)	Numatyti veiksmai dėl prekių trūkumo ar pertekliaus Numatyti veiksmai dėl pažeistų pakuočių įforminimo Detalizuoti procesai Dokumentuojamas procesas	Atnaujinti pareigybę
Prekių tikrinimas (7 priedas)	Numatytas prekių kategorijų tikrinimo planas Vykdoma metinė inventorizacija Dokumentuojamas procesas	Atnaujinti pareigybę
Prekių išėmimas iš prekybos (2 procesas)	Numatyti atvejai, kada prekė atšaukiama iš prekybos Detalizuotas procesas Dokumentuojamas procesas	
Prekių nurašymas (5, 7, 12, procesas, 8 priedas)	Numatyti atvejai dėl prekių trūkumo atsiradimo Numatytos ribinės ribos pašto skyriuose (mėnesinė nurašymo suma) Vykdomas periodinis dažniausiai ribą peržengiančių paštų monitoringas, aptariamoms ir numatomoms prevencinėms priemonėms Detalizuotas procesas Dokumentuojamas procesas	Atnaujinti pareigybę
Prekių gražinimas (XVI sk., 10 procesas, 11 priedas)	Neparduotų prekių ir leidinių gražinimas iš paštų į vidaus sandėlį vykdomas pagal UPDV naudotojo instrukciją Numatytas terminas, per kiek laiko prekės gali būti gražinamos	Atnaujinti pareigybę

	Numatytas negražinamų prekių sąrašas Detalizuoti procesai Dokumentuojamas procesas	
--	--	--

Procesuose numatyta, kad didžiąją dalį veiksmų atlieka pašto viršininkas arba atsakingas pašto darbuotojas. Kadangi LP naujoje struktūroje nėra pašto viršininko pareigybės, o atsakingo darbuotojo paskyrimas nėra detalizuotas, siūloma tvarkoje numatyti konkrečią pareigybę, kuri atlieka pašto viršininkui numatytas funkcijas ir detalizuoti, kokiū būdu ir kur yra fiksuojama informacija apie pašto atsakingo darbuotojo paskyrimą. Nedetalizavus atsakingo darbuotojo paskyrimo įforminimo, kyla rizika dėl atsekamumo ir atskaitingumo nebuvimo vykdant pavestus darbus (piktnaudžiavimo rizika).

Kitos rizikos, kurios gali kilti Mažmeninės prekybos organizavimo ir vykdymo procesuose, identifiкуotos LP rizikų registre ir valdomos LP rizikų valdymo tvarkoje numatyta tvarka.

Analizuojamu laikotarpiu buvo vienas įvykis, kuomet dėl netinkamos kokybės prekės buvo išimta iš apyvartos ir gražinta tiekėjui. Taip pat analizuojamu laikotarpiu buvo gautas 21 pranešimas dėl prekių vagysčių iš savitarnos zonos, pagal kuriuos buvo inicijuoti administraciniai arba ikiteisminiai tyrimai.

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą galima daryti išvadą, kad šios srities skaidrumui ir korupcijos pasireiškimo tikimybei mažinti LP naudojamos pakankamos prevencinės priemonės:

- proceso etapuose, kuriuose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, numatyti ir detalizuoti atvejai arba kriterijai dėl sprendimų priėmimo;
- taikomas „keturių akių“ principas priimant sprendimus;
- sprendimai įforminami komisijos protokoluose;
- su veiklos partneriais bendradarbiaujama konsignacijos (komiso) pagrindais;
- tipinių konsignacijos sutarčių šablonuose yra numatytas vienašališkas sutarties nutraukimas dėl pasireiškusių bet kokios formos korupcijos ir patirtų išlaidų atlyginimo LP;
- pasirinkti nauji tiekėjai tikrinami vadovaujantis Kontrahentų rizikos vertinimo tvarkos aprašu;
- procesai detalizuoti pakankamai, priskirtos atsakomybės už veiksmų vykdymą;
- mažmeninės prekybos vykdymo procesuose numatyta pakankama vidaus kontrolė;
- procesai stebimi, vykdomas monitoringas;
- veiksmai dokumentuojami tiek mažmeninės prekybos organizavimo, tiek mažmeninės prekybos vykdymo procesuose;
- rizikingose proceso vietose numatytos pakankamos rizikos valdymo priemonės;
- vykdomas procesų nuolatinis gerinamas.

Įvertinus šių priemonių įgyvendinimą, atsižvelgiant į analizuojamo laikotarpio praktinį įgyvendinimą, į tai, kad LP įgyvendino visas pateiktas vidaus audito rekomendacijas ir pastebėjimus, kurie buvo pateikti nustatytiems rizikos veiksniams mažinti, daroma išvada, kad minėtos priemonės yra pakankamos ir veiksmingos, papildomos prevencinės priemonės pateiktos 1 ir 2 lentelėse.

Mažmeninės prekybos organizavimo tvarkoje nėra numatyta aiškaus principo dėl sandorių nesudarymo su LP darbuotojais, valdybos nariais ar su jais susijusiais asmenimis¹².

Sutartyse nėra numatyta, kad Veiklos partneriai privalo laikytis Veiklos partnerių etikos kodekso¹³.

¹² Susijęs asmuo – su įmone susijęs juridinis ir (ar) fizinis asmuo, kuris: a) tiesiogiai ar netiesiogiai daro lemiamą poveikį įmonei; b) gali daryti įmonei reikšmingą poveikį; c) bendrai kontroliuoja jungtinės veiklos sutarties objektą; d) yra įmonė, kuriai daro lemiamą poveikį ta pati patronuojanti įmonė arba tas pats fizinis asmuo (jų grupė); e) yra asocijuotoji arba dukterinė įmonė; f) yra pagal jungtinės veiklos sutartį kontroliuojama įmonė; g) yra vienas iš įmonės arba patronuojančios įmonės vadovų; h) yra vieno iš a), b), c) arba g) punktuose nurodytų asmenų artimas šeimos narys; i) yra įmonė, kuriai daro lemiamą poveikį, ją bendrai kontroliuoja ar jai reikšmingą poveikį gali daryti bet kuris iš g) arba h) punktuose nurodytų asmenų; j) yra įmonė, kaupianti ir, pasibaigus darbo santykiams, mokanti pensijas ir kitas išmokas įmonės arba su ja susijusio juridinio asmens darbuotojams.

¹³ Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir jos reguliavimo srities įmonių, įstaigų ir bendrovių veiklos partnerių elgesio kodeksas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. 3-575 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir jos reguliavimo srities įmonių, įstaigų ir bendrovių svarbiausių atsparumo korupcijai dokumentų patvirtinimo“.

Tvarkoje nėra aiškiai įtvirtintas principas, kad derybų su tiekėjais proceso metu būtų taikomas „keturių akių“ principas.

Neatnaujinta tvarka ir procesai pagal šiai dienai aktualią informaciją. Tvarkos ir procesai neatitinka naujoje LP struktūroje numatytų pareigybių, į procesą neįtrauktas Kontrahentų rizikos vertinimo procesas, pasikeitusios procesuose sudaromų dokumentų saugojimo vietos, naudojama nauja informacinė sistema duomenims rinkti, prognozuoti ir analizuoti.

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Į Mažmeninės prekybos organizavimo tvarką įtraukti nuostata: „LP <i>nesudaro sandorių su LP darbuotojais, LP priežiūros ir valdymo organų nariais ar su jais susijusiais asmenimis</i> “	LP	2021-12-31	Nustatytas aiškus principas dėl sandorių nesudarymo su LP darbuotojais, LP priežiūros ir valdymo organų nariais ar su jais susijusiais asmenimis
2.	Papildyti LP sudaromas sutartis nuostatas su kontrahentais apie <u>Veiklos partnerių etikos kodekso laikymąsi</u>	LP	2021-12-31	LP kontrahentai informuoti ir supažindinti su jiems keliamais reikalavimais Atnaujinti sutarčių šablonai
3.	Atnaujinti Mažmeninės prekybos organizavimo tvarką pagal pateiktus pastebėjimus	LP	2021-12-31	Atnaujinta Mažmeninės prekybos organizavimo tvarka ir procesai
4.	Atnaujinti Mažmeninės prekybos vykdymo tvarką pagal pateiktus pastebėjimus	LP	2021-03-31	Atnaujinta Mažmeninės prekybos vykdymo tvarka ir procesai

LTSA. Techninės priežiūros ir remonto paslaugų teikimo kontrolės tvarka vertinta antikorpuciniu požiūriu, kadangi ši funkcija atitinka KPI 6 straipsnio 4 dalies 2 punkte nustatytą korupcijos pasireiškimo tikimybės kriterijų¹⁴.

Analizės tikslas – nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę vertinant techninės priežiūros ir remonto paslaugų teikimo kontrolės tvarką.

Analizės laikotarpis – 2020-06-21 – 2021-07-08.

Analizę atliko LTSA Teisės ir rizikų valdymo skyriaus darbuotojas.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas (toliau – Saugaus eismo įstatymas);

2. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas ;

3. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas ;

4. Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo gairių aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 511 „Dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo“ (toliau – Priežiūros funkcijų optimizavimo gairių aprašas);

5. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008 m. sausio 21 d. įsakymas Nr. 3-13 „Dėl Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo įgyvendinimo“ (toliau – Įsakymas dėl Saugaus eismo įstatymo įgyvendinimo);

6. Ūkio subjektų, susijusių su kelių transportu, stebėsenos ir informavimo valstybės informacinės sistemos „Vektra“ nuostatai, patvirtinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2011 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. 2B-340 „Dėl Ūkio subjektų, susijusių su kelių transportu, stebėsenos ir informavimo valstybės informacinės sistemos „Vektra“ nuostatų patvirtinimo“ (toliau – IS Vektra nuostatai).

7. Laikinosios ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklės, patvirtintos Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2012 m. sausio 4 d. įsakymu Nr. 2B-

¹⁴ „pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“

5 „Dėl Laikinių ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Laikinosios ŪSVP taisyklės);

8. Valstybinė kelių transporto inspekcija prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2015 m. sausio 8 d. įsakymas Nr. 2B-01 „Dėl kontrolės dokumentų formų patvirtinimo“ (toliau – Įsakymas dėl kontrolės dokumentų formų);

9. Transporto priemonių techninio aptarnavimo ir remonto paslaugų teikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2016 m. vasario 1 d. įsakymu Nr.2BE-45 (toliau – Techninio aptarnavimo ir remonto paslaugų teikimo tvarkos aprašas);

10. Ūkio subjektų rizikingumo vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2018 m. vasario 2 d. įsakymu Nr. 2BE-36 „Dėl Ūkio subjektų rizikingumo vertinimo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Rizikingumo vertinimo metodika).

Vertinimo metodas – teisės aktų nuostatų, skelbiamos informacijos vertinimas, darbuotojų apklausa.

STT techninės priežiūros ir remonto paslaugų teikimo kontrolės funkcijos antikorupcinio ir korupcijos rizikos vertinimo nėra atlikusi, anksčiau šios srities korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas nebuvo atliktas.

Vertinta LTSA priskirta funkcija – „vykdo techninės priežiūros ir remonto paslaugų teikimo kokybės kontrolę“¹⁵.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja dėl neaiškių, nesuderintų teisės aktų, nepakankamo reglamentavimo, nepakankamo informacijos skelbimo.

Siekiant teisinio reguliavimo tikslumo, aiškumo, nuoseklumo, skaidrumo ir atsparumo korupcijai pateikiami siūlymai.

Saugaus eismo įstatymas paveda SM arba jos įgaliotai institucijai atlikti „transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugų kontrolę“¹⁶.

Galiojantis Techninio aptarnavimo ir remonto paslaugų teikimo tvarkos aprašas nustato, kad „Inspekcijos pareigūnai turi teisę <...> **atlikti** <...> **patikrinimą**“¹⁷ ir „pareikalauti iš techninių aptarnavimą ir remontą atliekančio asmens <...> pateikti“ užsakymo paraišką ir transporto priemonės priėmimo–perdavimo aktą, „paaiškinimus raštu ir kitokius dokumentus, reikalingus **skundui ištirti**“¹⁸. Šiuo metu Administracija rengia Transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugų teikimo tvarkos aprašo projektą, pakeisiantį Techninio aptarnavimo ir remonto paslaugų teikimo tvarkos aprašą. Šiame tvarkos aprašo projekte nuostatų dėl transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugų kontrolės numatyta visai atsisakyti.

Saugaus eismo įstatymas nustato, kad „Transporto priemonių techninė priežiūra ir remontas turi būti atliekami laikantis Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos (Lietuvos standartizacijos departamento) patvirtinto **standarto**“¹⁹. Techninio aptarnavimo ir remonto paslaugų teikimo tvarkos aprašas nustato, kad „Techninį aptarnavimą ir remontą atliekantys asmenys privalo <...> teikti techninio aptarnavimo ir remonto paslaugas pagal <...> standarto LST 1438:2005 „Automobiliai. Techninė priežiūra ir remontas“ <...> nustatytus reikalavimus“²⁰. Tačiau teisinis reguliavimas nenustato ar vykdant transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugų kontrolę turi būti vertinama atitiktis nurodytam standartui.

Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymu, „Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekantis subjektas tvirtina <...> planinių patikrinimų atlikimo tvarką ir trukmę įtvirtinančias taisykles“²¹ ir „neplaninių patikrinimų tvarkos aprašą ir trukmę, atrankos neplaniniam patikrinimui kriterijus įtvirtinančias taisykles“²². Techninio aptarnavimo ir remonto paslaugų teikimo tvarkos

¹⁵ LTSA nuostatų 13.2.13 papunktis.

¹⁶ Saugaus eismo įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 27 punktą.

¹⁷ Techninio aptarnavimo ir remonto paslaugų teikimo tvarkos aprašo 32.1 papunktis.

¹⁸ Techninio aptarnavimo ir remonto paslaugų teikimo tvarkos aprašo 32.2 papunktis.

¹⁹ Saugaus eismo įstatymo 28 straipsnio 3 dalis.

²⁰ Techninio aptarnavimo ir remonto paslaugų teikimo tvarkos aprašo 9.4 papunktis.

²¹ Viešojo administravimo įstatymo 33 straipsnio 2 dalies 1 punktą.

²² Viešojo administravimo įstatymo 33 straipsnio 2 dalies 2 punktą.

aprašę tokių nuostatų nėra. Laikinosios ŪSVP taisyklės transporto priemonių techninę priežiūrą ir remontą atliekantiems asmenims nėra taikomos²³.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, iš Techninio aptarnavimo ir remonto paslaugų teikimo tvarkos aprašo nėra aišku, kokia apimtimi turi būti vykdoma transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugų kontrolė (ar vertinama tik užsakymo paraiška ir transporto priemonės priėmimo–perdavimo aktas, ar turi būti vertinama atitiktis Lietuvos standartizacijos departamento patvirtintam standartui, ar patikrinimai turi būti atliekami tik gavus skundą ir t. t.). Taip pat, nėra nustatyti šios veiklos planinių patikrinimų atlikimo tvarka ir trukmė, neplaninių patikrinimų tvarka, trukmė ir atrankos neplaniniam patikrinimui kriterijai. Nepakankamas teisinis reglamentavimas sudaro prielaidas nuostatas aiškinti ir taikyti dviprasmiškai, todėl gali turėti įtakos korupcijos pasireiškimui.

Administracijos nuostatų formuluotė „vykdo techninės priežiūros ir remonto paslaugų teikimo **kokybės** kontrolę“²⁴ neatitinka Saugaus eismo įstatymo²⁵ ir Įsakymo dėl Saugaus eismo įstatymo įgyvendinimo²⁶ formuluotės „atlieka transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugų kontrolę“.

Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymu, „*Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekantis subjektas <...> taiko poveikio priemones ūkio subjektams įstatymų ir jų pagrindu priimtų kitų teisės aktų nustatyta tvarka*“²⁷. Pažymėtina, kad Administracinių nusižengimų kodeksas poveikio priemonių dėl transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugų teikimo pažeidimų nenustato.

Vadovaujantis Įsakymu dėl Saugaus eismo įstatymo įgyvendinimo, Administracija ir tvirtina reikalavimus transporto priemonių techninę priežiūrą ir remontą atliekantiems asmenims²⁸, nustato transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugų teikimo tvarką²⁹, ir atlieka transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugų kontrolę³⁰. Situacija, kai tas pats subjektas nustato reikalavimus ir vykdo šių reikalavimų vykdymo kontrolę, subjektas (šiuo atveju – LTSA) turi užtikrinti, kad šios funkcijos būtų atskiros, t. y. kad jas vykdytų skirtingi LTSA padaliniai. Funkcijų atskyrimas į skirtingus LTSA padalinius leidžia užtikrinti objektyvumą ir nešališkumą, taip pat skaidrumą antikorupciniu požiūriu.

Viešojo administravimo įstatymas nustato, kad „*Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekantis subjektas savo interneto svetainėje skelbia <...> teisės aktų, nustatančių atitinkamą ūkio subjektų veiklos priežiūrą bei poveikio priemonių taikymą, įtvirtinančių ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančio subjekto įgaliojimus, interaktyvų sąrašą*“³¹. Teisės aktai, reglamentuojantys transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugų kontrolę, LTSA interneto svetainėje nėra skelbiami³². Antikorupciniu požiūriu, tokia situacija gali būti vertinama kaip ydinga dėl galimai mažinamo veiklos skaidrumo.

Dalies LTSA prižiūrimų ūkio subjektų rizikingumas vertinamas automatinio būdu Ūkio subjektų, susijusių su kelių transportu, stebėsenos ir informavimo valstybės informacinėje sistemoje „Vektra“³³ (toliau – IS Vektra). Ūkio subjektų, teikiančių transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas, rizikingumas šioje sistemoje nėra vertinamas. Rizikingumo vertinimo metodika nenustato koks LTSA padalinys ar pareigybė atlieka ūkio subjektų, teikiančių transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas, rizikingumo vertinimą. Tai nėra nustatyta ir padalinių nuostatuose ar LTSA valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis (toliau – darbuotojai), pareigybių aprašymuose. Nereglamentuojant ūkio subjekto rizikingumo vertinimo procedūroje dalyvaujančių asmenų atsakomybės atsiranda rizika, jog nebus tinkamai atskirtos

²³ Laikinių ŪSVP taisyklių 1 punktą.

²⁴ Administracijos nuostatų 13.2.13 papunktis.

²⁵ Saugaus eismo įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 27 punktą.

²⁶ Įsakymo dėl Saugaus eismo įstatymo įgyvendinimo 2.20 papunktis.

²⁷ Viešojo administravimo įstatymo 31 straipsnio 3 dalies 4 punktą.

²⁸ Įsakymo dėl Saugaus eismo įstatymo įgyvendinimo 2.18 papunktis.

²⁹ Įsakymo dėl Saugaus eismo įstatymo įgyvendinimo 2.19 papunktis.

³⁰ Įsakymo dėl Saugaus eismo įstatymo įgyvendinimo 2.20 papunktis.

³¹ Viešojo administravimo įstatymo 34 straipsnio 2 dalies 1 punktą.

³² Prieiga internete: <https://tsa.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teisės-aktai/ukio-subjektu-veiklos-prieziura-reguliuojanciu-teises-aktu-sarasas-1/ukio-subjektu-veiklos-prieziura-reguliuojanciu-teises-aktu-sarasas-2> (žiūrėta 2021-06-30).

³³ IS Vektra nuostatų 7.3, 8.4.1, 8.7.14, 19.4.1 papunkčiai.

darbuotojų vykdomos funkcijos ir tie patys darbuotojai atliks ūkio subjektų rizikingumo vertinimą, tikrintinų ūkio subjektų atranką ir vykdys ūkio subjektų patikrinimus, kas antikorupciniu požiūriu yra vertinama neigiamai.

Rizikingumo vertinimo metodika nenustato už ūkio subjektų, teikiančių transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas, rizikingumo vertinimo duomenų saugojimą atsakingų asmenų, kur ir kiek laiko saugomi rizikingumo vertinimo duomenys. Nenustačius ūkio subjektų rizikingumo vertinimo duomenų saugojimo vietos ir terminų bei nepaskyrus už jų saugojimą atsakingų darbuotojų, atsiranda rizika prarasti duomenis niekam už tai neprisiimant atsakomybės, kas antikorupciniu požiūriu vertintina kritiškai.

Rizikingumo vertinimo metodika nustato, kad **vidutinis** ūkio subjekto darbuotojų **atlyginimas** „*parado įmonės darbo sąlygų ir darbuotojų kvalifikacijos lygį. Daroma prielaida, kad įmonėje, kurioje vidutinis atlyginimas yra didesnis, sukuriamos geresnės darbo sąlygos arba joje dirba aukštesnės kvalifikacijos darbuotojai, kurie bus linkę daryti mažiau pažeidimų, t. y. tokios įmonės rizikingumas bus mažesnis*“³⁴. Šios prielaidos pagrindumas kelia abejonių, kadangi vertinamas ne konkrečios pareigybės, o visų ūkio subjekto darbuotojų vidutinis atlyginimas. Pažymėtina, kad ūkio subjektas gali būti mažos apimties (vykdantis vieną veiklą, įdarbinti vos keli darbuotojai), tokiu atveju, vidutinį atlyginimą gali „išpūsti“ ūkio subjekto vadovaujančių darbuotojų didelis darbo užmokestis, o eilinių darbuotojų darbo užmokestis gali būti minimalus. Dar, ūkio subjektas gali būti didelės apimties (vykdantis kelias skirtingas veiklas, įdarbinta šimtai ar tūkstančiai skirtingos kvalifikacijos ir sričių darbuotojų), tokiu atveju, vertinant vidutinį visų ūkio subjekto darbuotojų atlyginimą, lieka visiškai neaišku koks LTSA prižiūrimą veiklą vykdančių ūkio subjekto darbuotojų darbo užmokestis. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, jog ūkio subjekto vidutinio darbuotojų atlyginimo vertinimas iš esmės neužtikrina aiškaus, efektyvaus ir objektyviais duomenimis pagrįsto ūkio subjektų rizikingumo vertinimo ir taip sudaro sąlygas korupcijos rizikai atsirasti.

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Inicijuoti Administracinių nusižengimų kodekso keitimą dėl poveikio priemonių dėl transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugų teikimo pažeidimų nustatymo.	Susisiekiama ministerija, LTSA	2022-12-31	Pakankamas reglamentavimas
2.	Įtvirtinti transporto priemonių techninę priežiūrą ir remontą atliekančių asmenų patikrinimų plano sudarymo kriterijus, planinių patikrinimų atlikimo tvarką ir trukmę bei neplaninių patikrinimų tvarkos aprašą ir trukmę, atrankos neplaniniam patikrinimui kriterijus.	LTSA	2022-12-31	Aiškus ir pakankamas reglamentavimas
3.	LTSA interneto svetainėje paskelbti teisės aktų, reglamentuojančių transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugų kontrolę, interaktyvų sąrašą.	LTSA	2022-12-31	Teisėta veikla
4.	Tobulinti IS Vektra, sudarant sąlygas šioje sistemoje atlikti ūkio subjektų, teikiančių transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas, rizikingumo vertinimą.	LTSA	2022-12-31	Efektyvi veikla
5.	Keisti Rizikingumo vertinimo metodiką:	LTSA	2022-12-31	Skaidri veikla, efektyvus reglamentavimas

³⁴ Rizikingumo vertinimo metodikos 1 priedas (kriterijaus ID – K₂₅).

	1.5.1 nustatyti ūkio subjektų, teikiančių transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas, rizikingumo vertinimo duomenų saugojimo vietą ir terminą bei paskirti už šių duomenų saugojimą atsakingą darbuotoją; 1.5.2 dėl kriterijaus grupės “Specialistų kompetencija” ir šios grupės kriterijaus “Vidutinis įmonės darbuotojų atlyginimas” patikslinimo / pakeitimo.			
6.	Keisti LTSA padalinių nuostatus ir darbuotojų pareigybių aprašymus, nustatant kuris (-ie) LTSA padalinys (-iai) ir kurios pareigybės atlieka ūkio subjektų rizikingumo vertinimą. Atliekant šiuos pakeitimus, užtikrinti, kad būtų tinkamai atskirtos darbuotojų vykdomos funkcijos – tiems patiems darbuotojams nebūtų pavesta atlikti ūkio subjektų rizikingumo vertinimą ir vykdyti ūkio subjektų patikrinimus.	LTSA	2022-12-31	Skaidri veikla

PKPD. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas šioje PKPD veiklos srityje: **vidaus kontrolės kūrimas, įgyvendinimas, tobulinimas ir vidaus kontrolės vykdymas.**

Analizės tikslas – nustatyti, ar analizuojamoje veiklos srityje yra veiklą veikiančių išorinių ir/ar vidinių ir/ar individualių rizikos veiksnių sudarančių galimybes atsirasti korupcijai ir pasiūlyti korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo priemones.

Analizuotas laikotarpis: nuo 2020 rugpjūčio mėn. iki 2021 m. rugpjūčio mėn.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliko PKPD Administravimo skyriaus darbuotojas.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą vidaus kontrolės kūrimo, įgyvendinimo, tobulinimo ir vidaus kontrolės vykdymo srityje analizuoti šie teisės aktai:

1. Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2005 m. rugsėjo 21 d. įsakymas Nr. 3-399 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos nuostatų patvirtinimo“;
3. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2020 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. 1K-195 „Dėl vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje“;
4. 2018 m. rugpjūčio 22 d. PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-62 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos darbo reglamento patvirtinimo“;
5. 2015 m. rugpjūčio 18 d. PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-47 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos vidaus tvarkos taisyklių patvirtinimo“;
6. 2021 m. kovo 1 d. PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-19 „Dėl Vidaus kontrolės įgyvendinimo Pasienio kontrolės punktų direkcijoje prie Susisiekimo ministerijos tvarkos aprašo patvirtinimo“;
7. 2018 m. balandžio 27 d. PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-35 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos veiklos rizikos valdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
8. 2015 m. spalio 27 d. PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-71 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos finansų kontrolės taisyklių patvirtinimo“;
9. 2018 m. balandžio 25 d. PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-31 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“;

10. 2018 m. kovo 22 d. PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-23 „Dėl viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamento patvirtinimo“;
11. 2020 m. birželio 22 d. PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-33 „Dėl pasienio kontrolės punktų priskyrimo ir atsakingų asmenų priskyrimo“;
12. 2013 m. vasario 11 d. PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-5 „Dėl valstybės biudžeto programos ir programos tikslų įgyvendinimo kontrolės“;
13. 2020 sausio 8 d. PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-7 „Dėl Pasienio kontrolės punktuose esančių statinių techninės ir naudojimo priežiūros reikalavimų vykdymo, statinių techninės priežiūros dokumentų pildymo ir saugojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
14. 2020 m. sausio 10 d. PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-11 „Dėl Pasienio kontrolės punktų priežiūros ir remonto darbų organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
15. 2021 m. sausio 12 d. PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-4 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos statybos investicijų projektų patikrinimo vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
16. 2020 m. spalio 7 d. PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-48 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimo taisyklių patvirtinimo“;
17. 2021 m. sausio 20 d. PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-6 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie susisiekimo ministerijos tarnybinių lengvųjų automobilių kuro normų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
18. 2005 m. lapkričio 30 d. PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-16 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos trumpalaikio turto ir atsargų įsigijimo ir nurašymo vidaus tvarkos patvirtinimo“;
19. PKPD administravimo skyriaus nuostatai, patvirtinti PKPD direktoriaus 2019 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. 3-74 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos Pasienio kontrolės punktų administravimo skyriaus nuostatų patvirtinimo“;
20. Statybos ir turto valdymo skyriaus nuostatai, patvirtinti PKPD direktoriaus 2019 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. 3-75 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos Statybos ir turto valdymo skyriaus nuostatų patvirtinimo“.

Vertinimo būdas – teisės aktų ir procedūrų peržiūra ir vertinimas.

Anksčiau korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas vidaus kontrolės kūrimo, įgyvendinimo, tobulinimo ir vidaus kontrolės vykdymo srityje PKPD atliekamas nebuvo.

PKPD paskirtis yra įgyvendinti pasienio kontrolės punktų plėtros priemonės, vykdyti pasienio kontrolės punktų infrastruktūros priežiūrą ir organizuoti patekimą į pasienio kontrolės punktus. PKPD turtą valdo patikėjimo teise, siekdama sudaryti tinkamas sąlygas kontrolę kertant Lietuvos Respublikos valstybės sieną atliekančioms valstybės institucijoms vykdyti jų tiesiogines funkcijas.

Vertinta PKPD darbuotojų veikla ir administracinės procedūros vykdant *vidaus kontrolės kūrimą, įgyvendinimą, tobulinimą ir vidaus kontrolės vykdymą*.

Analizė atlikta vadovaujantis KPR:

1. Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika.

Vertinamoje veiklos srityje per vertinamąjį laikotarpį nebuvo padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ir nebuvo užfiksuota kitų tapataus pobūdžio teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė ar tarnybinė atsakomybė, atvejų.

2. Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas.

Vertinamoje veiklos srityje PKPD nėra suteikti įgaliojimai vykdyti veiklą, skirtą prižiūrėti, kaip jai nepavaldūs fiziniai ir / ar juridiniai asmenys laikosi įstatymų, kitų teisės aktų reikalavimų ir nėra suteikta įgaliojimų vykdyti kontrolės ar administracinės priežiūros funkcijas.

3. Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.

Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai ir atsakomybė yra apibrėžti Pasienio kontrolės punktų administravimo, Statybos ir turto valdymo ir Administravimo skyrių nuostatuose, pareigybių aprašymuose ir procesus reglamentuojančiuose tvarkų aprašuose.

2021 m. kovo 1 d. PKPD direktoriaus įsakymu Nr. 3-19 „Dėl Vidaus kontrolės įgyvendinimo Pasienio kontrolės punktų direkcijoje prie Susisiekimo ministerijos tvarkos aprašo patvirtinimo“ skyrių vadovai paskirti atsakingais už vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą, vidaus kontrolės analizės ir vertinimo atlikimą. PKPD direktoriaus vyresnysis patarėjas, tiesiogiai pavaldus PKPD direktoriui, paskirtas atsakingu už informacijos apie vidaus kontrolės įgyvendinimą PKPD ir informacijos apie vidaus kontrolės vertinimą per praėjusius metus rengimą ir pateikimą Susisiekimo ministerijai, kaip PKPD steigėjai, iki kiekvienų metų vasario 15 dienos.

Valstybės tarnautojai vykdydami vidaus kontrolę vadovaujasi PKPD direktoriaus patvirtintomis taisyklėmis ir tvarkų aprašais:

- Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos darbo reglamentu;
- Vidaus kontrolės įgyvendinimo Pasienio kontrolės punktų direkcijoje prie Susisiekimo ministerijos tvarkos aprašu;
- Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos veiklos rizikos valdymo tvarkos aprašu;
- Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos finansų kontrolės taisyklėmis;
- Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašu;
- Pasienio kontrolės punktuose esančių statinių techninės ir naudojimo priežiūros reikalavimų vykdymo, statinių techninės priežiūros dokumentų pildymo ir saugojimo tvarkos aprašu;
- Pasienio kontrolės punktų priežiūros ir remonto darbų organizavimo tvarkos aprašu;
- Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos statybos investicijų projektų patikrinimo vykdymo tvarkos aprašu;
- Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimo taisyklėmis;
- Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos trumpalaikio turto ir atsargų įsigijimo ir nurašymo vidaus tvarka.

PKPD direktoriaus įsakymu yra paskirti už pasienio kontrolės punktuose esančio PKPD valdomo turto saugojimą ir administravimą atsakingi darbuotojai, keičiantis įstaigos darbuotojams teisės aktas nuolat atnaujinamas.

PKPD direktoriaus įsakymu direktoriaus pavaduotojas yra paskirtas kontroliuoti Valstybės biudžeto programos ir programos tikslų įgyvendinimą PKPD, tačiau įsakymas neredaguotas atleidus už kontrolės vykdymą atsakingą pavaduojantį asmenį.

Dalis tvarkų aprašų (Pasionio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos finansų kontrolės taisyklės, Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos trumpalaikio turto ir atsargų įsigijimo ir nurašymo vidaus tvarka) nepakeisti atsižvelgiant į pasikeitusias įstatymų nuostatas ir pakeistą PKPD struktūrą perdavus buhalterinės apskaitos funkcijas Nacionaliniam bendrųjų funkcijų centrui.

4. Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.

Vertinamoje veiklos srityje PKPD nėra suteikta įgaliojimų išduoti leidimus, licencijas, suteikti nuolaidas, lengvatas ar kitokias papildomas teises (atsisakyti jas išduoti, sustabdyti, panaikinti jų galiojimą ir kt.).

5. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

PKPD direktorius siekdamas strateginio planavimo dokumentuose PKPD numatytų tikslų, kuria vidaus kontrolę pagal vidaus kontrolės tikslus, nustatytus Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme. Priimamiems sprendimams nereikia kitos valstybės įstaigos patvirtinimo. Tačiau informacija apie vidaus kontrolės įgyvendinimą PKPD ir informacija apie vidaus kontrolės vertinimą per praėjusius metus teikiama Susisiekimo ministerijai kiekvienais metais iki vasario 15 dienos.

Dalis vidaus kontrolės yra veiksminga finansų kontrolė. Finansų kontrolė viešajame juridiniame asmenyje atliekama vadovaujantis viešojo juridinio asmens vadovo patvirtintomis finansų kontrolės taisyklėmis, reglamentuojančiomis finansų kontrolės organizavimą viešajame

juridiniame asmenyje ir finansų kontrolę atliekančių darbuotojų pareigas ir atsakomybę, laikantis tokio nuoseklumo:

1. išankstinė finansų kontrolė, kurios paskirtis – priimant arba atmetant sprendimus, susijusius su turto panaudojimu, prieš juos tvirtinant viešojo juridinio asmens vadovui, nustatyti, ar ūkinė operacija yra teisėta, ar dokumentai, susiję su ūkinės operacijos atlikimu, yra tinkamai parengti ir ar jai atlikti pakaks patvirtintų asignavimų;

2. einamoji finansų kontrolė, kurios paskirtis – užtikrinti, kad tinkamai ir laiku būtų vykdomi viešojo juridinio asmens priimti sprendimai dėl turto panaudojimo;

3. paskesnė finansų kontrolė, kurios paskirtis – nustatyti, kaip yra įvykdyti viešojo juridinio asmens priimti sprendimai dėl turto panaudojimo.

Finansų kontrolės procedūros PKPD vykdomos, yra paskirti atsakingi asmenys, tačiau patvirtintos PKPD finansų kontrolės taisyklės yra neatnaujintos ir neatitinka realių kontrolės procedūrų.

6. Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija.

Vertinama veiklos sritis nėra susijusi su informacijos išlaptinimu ar išslaptinimu, išlaptintos informacijos naudojimu ar jos apsauga.

7. Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.

Korupcijos rizikos analizė vertinamoje veiklos srityje anksčiau nebuvo atlikinėjama.

Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

1) Nepakankamas procedūrų reglamentavimas:

- Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos trumpalaikio turto ir atsargų įsigijimo ir nurašymo vidaus tvarka neatitinka realiai vykdomų procedūrų ir procesų.

- PKPD vykdoma išankstinė, einamoji ir paskesnė finansų kontrolė neatitinka patvirtintų Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos finansų kontrolės taisyklių.

2) Nepaskirtas pavaduojantis asmuo atliekant Valstybės biudžeto programos ir programos tikslų įgyvendinimo PKPD kontrolę.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Parengti PKPD trumpalaikio turto ir atsargų įsigijimo ir nurašymo vidaus tvarkos aprašą	PKPD	2022-06-01	Vadovaujantis turto apskaitą reglamentuojančiais teisės aktais parengtas PKPD trumpalaikio turto ir atsargų įsigijimo ir nurašymo vidaus tvarkos aprašas
2.	Siekiant užtikrinti veiksmingą išankstinę, einamąją ir paskesniąją finansų kontrolę, parengti PKPD finansų kontrolės taisykles	PKPD	2022-07-01	Parengta nauja PKPD finansų kontrolės taisyklių redakcija
3.	Paskirti pavaduojantį asmenį atliekant Valstybės biudžeto programos ir programos tikslų įgyvendinimo PKPD kontrolę	PKPD	2022-02-01	Parengtas 2013 m. vasario 11 d. PKPD direktoriaus įsakymo Nr. 3-5 „Dėl valstybės biudžeto programos ir programos tikslų įgyvendinimo kontrolės“ pakeitimas numatant pavaduojantį asmenį Valstybės biudžeto programos ir programos tikslų įgyvendinimo PKPD kontrolei atlikti

VI. KITOS VEIKLOS VYKDYMAS

Vadovaujantis KPI 6 straipsnio 3 dalimi, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 7 punktu ir KPR, SM, KP, Smiltynės perkėla, LTG, LTSA, PI ir TKA buvo atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas ir vertinimas.

SM. Viešųjų ir privačiųjų interesų deklaravimas.

Pagrindiniai teisės aktai reglamentuojantys vertinamą sritį:

- Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo įstatymas (toliau – VPIDĮ);
- Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 20219 m. kovo 29 d. įsakymas Nr. 3-175 „Dėl Viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo susisiekimo ministru priskirtose valdymo srityse tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas);
- Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos (toliau – VTEK) 2019 m. lapkričio 13 d. sprendimas Nr. KS-291 „Dėl rekomendacijos dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo“;
- VTEK 2019 m. spalio 30 d. sprendimas Nr. KS-270 „Dėl privačius interesus deklaruojančio asmens pareikšto nusišalinimo nepriėmimo kriterijų patvirtinimo“;
- VTEK 2019 m. gruodžio 19 d. sprendimas Nr. KS-339 „Dėl Perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto vadovų, pirkimo komisijos narių, asmenų, perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto vadovo paskirtų atlikti supaprastintus pirkimus, pirkimų procedūrose dalyvaujančių ekspertų ir pirkimų iniciatorių nusišalinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- Privačiųjų interesų deklaracijos formos bei jos pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklių, patvirtintų VTEK 2020 m. gruodžio 30 d. sprendimu Nr. KS-176 „Dėl Privačiųjų interesų deklaracijos formos bei jos pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės)
- Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas;
- Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2021 m. kovo 29 d. įsakymas Nr. 3-175 „Dėl Viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo susisiekimo ministru priskirtose valdymo srityse tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos kanclerio 2020 m. sausio 27 d. potvarkis Nr. 4-3 „Dėl viešųjų pirkimų organizavimo procedūrų vadovo Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijoje patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos kanclerio 2021 m. vasario 24 d. potvarkis Nr. 2K-7 „Dėl pirkimų iniciatorių, pirkimų organizatorių ir kitų atsakingų asmenų skyrimo“.

Pasirinktas vertinimo būdas – sisteminė dokumentų analizė, teisės aktų ar procedūrų peržiūra / įvertinimas.

Anksčiau atliktų vertinimų nebuvo.

VPIDĮ nuostatos ir Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2019 m. lapkričio 13 d. sprendimas Nr. KS-291 „Dėl rekomendacijos dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo“ Susisiekimo ministerijoje yra įgyvendinti.

SM atitikties pareigūnais Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2021 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. 3-175 „Dėl Viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo susisiekimo ministru priskirtose valdymo srityse tvarkos aprašo patvirtinimo“ paskirti Teisės ir personalo skyriaus darbuotojai.

Susisiekimo ministerijoje privačiųjų interesų deklaravimą, nusišalinimo tvarką, sąrašą pareigybių, kurioms būtina deklaruoti privačius interesus, tiesioginių vadovų, viešojo pirkimo komisijos pirmininkų pareigas, atitikties pareigūnų funkcijas reglamentuoja Viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo susisiekimo ministru priskirtose valdymo srityse tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2021 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. 3-175 „Dėl Viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo susisiekimo ministru priskirtose valdymo srityse tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas). Šio aprašo projektas buvo suderintas su VTEK.

SM taip pat galioja Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir jos reguliavimo srities įmonių, įstaigų ir bendrovių atsparumo korupcijai politika, patvirtinta Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. 3-585 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir jos reguliavimo srities įmonių, įstaigų ir bendrovių svarbiausių atsparumo korupcijai dokumentų patvirtinimo“. Šiame dokumente taip pat įtvirtintos nuostatos, užtikrinančios viešųjų ir privačių interesų derinimą.

Apraše nustatyta, kad darbuotojai, VPIDĮ ir Taisyklių nustatyta tvarka ir terminais užpildę, patikslinę, papildę ir pateikę deklaraciją, per 3 darbo dienas nuo deklaracijos užpildymo, patikslinimo, papildymo ir pateikimo Privačių interesų registre (PINREG) <https://pinreg.vtek.lt/app/> atlieka deklaracijos viešą paiešką ir elektroniniu paštu persiunčia tiesioginiam vadovui deklaracijos internetinio adreso nuorodą, informuodami, kad užpildė deklaraciją; jeigu deklaraciją patikslino ar papildė, nurodo, kurias deklaracijos dalis patikslino ar papildė. Elektroninio laiško kopija siunčiama atitikties pareigūnui. Esant šiai nuostatai padalinių vadovai žino visas aplinkybes apie savo pavaldinius ir skirstydami užduotis jau gali išvengti interesų konflikto. Taip pat yra užtikrinamas operatyvus informavimas apie pasikeitusius duomenis privačių interesų deklaracijoje. Manytina, kad vadovas perskaitęs elektroniniu paštu pateiktą informaciją iš karto su ja ir susipažįsta, o atskiro termino susipažinimui nustatyti netikslinga. Aiškumo tikslu, būtų galima papildyti Aprašą nuostata, kad elektroninio laiško gavimas apie interesų deklaracijos užpildymą, jos papildymu ar patikslinimu, reiškia automatišką susipažinimą su duomenimis.

SM viešųjų pirkimų procesą reglamentuoja Viešųjų pirkimų organizavimo Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijoje procedūrų vadovas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos kanclerio 2020 m. sausio 27 d. potvarkiu Nr. 4-3 „Dėl viešųjų pirkimų organizavimo procedūrų vadovo Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijoje patvirtinimo“ (toliau – Procedūrų vadovas). Procedūrų vadovo 32 punktas nustato, kad paskirti pirkimo iniciatoriai, pirkimų organizatoriai, komisijos nariai, ekspertai prieš pradėdami pirkimo procedūras, turi užpildyti ir dokumentų valdymo sistemos Avily (toliau – DVS) priemonėmis pasirašyti Procedūrų vadovo 4 priede pateiktą konfidencialumo pasižadėjimo formą ir Viešųjų pirkimų tarnybos kartu su VTEK nustatytos formos nešališkumo deklaraciją (toliau – nešališkumo deklaracija), susipažinti su Etiško elgesio viešuosiuose pirkimuose gairėmis, VPIDĮ ir Taisyklių nustatyta tvarka patikslinti ir pateikti privačių interesų deklaraciją. Taip pat Susisiekimo ministerijos kanclerio 2021 m. vasario 24 d. potvarkiu Nr. 2K-7 „Dėl pirkimų iniciatorių, pirkimų organizatorių ir kitų atsakingų asmenų skyrimo“ paskirti pirkimų iniciatoriai, pirkimų organizatoriai, kuriems pavedama prieš pradėdant inicijuoti / organizuoti pirkimus, pasirašyti nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą ir susipažinti su Etiško elgesio viešuosiuose pirkimuose gairėmis, deklaruoti privačius interesus VPIDĮ nustatyta tvarka. Prieš pradėdant darbą viešojo pirkimo komisijoje komisijos pirmininkas patikrina, ar komisijos nariai yra deklaravę privačius interesus nustatyta tvarka. Apie tai paprastai pažymima viešojo pirkimo komisijos protokole. Pasikeitus Susisiekimo ministerijos kanclerio potvarkiui dėl pirkimų iniciatorių ar pirkimo organizatorių skyrimo – per DVS su pasikeitimais yra supažindinamas ir atitikties pareigūnas.

SM galioja Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, adaptacijos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2017 m. spalio 16 d. įsakymu Nr. 3-447 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, adaptacijos aprašo patvirtinimo“, kurio 2 priedo atsakomybių matricoje nustatyta, kad Teisės ir personalo skyriaus atsakingas darbuotojas supažindina kiekvieną naują su privačių interesų deklaravimo tvarka SM, padeda užpildyti privačių interesų deklaraciją Privačių interesų registre (PINREG).

Atleidžiant darbuotojus, kiekvienam valstybės tarnautojui ir darbuotojui, kurio pareigos yra darbuotojų, kurie turi deklaruoti privačius interesus, sąraše, pasirašytinai pateikiamas informacinis pranešimas dėl apribojimų atsisakius valstybės tarnyboje dirbančio asmens statuso.

SM, išduodant leidimą dirbti kitą darbą, vadovaujamosi Valstybės tarnybos įstatymo 18 straipsniu, o kiekviename sprendime nustatomas įpareigojimas vengti viešųjų ir privačių interesų konflikto valstybės tarnyboje ir užtikrinti viešųjų interesų viršenybę, t. y. pareikšti nusišalinimą rengiant, svarstant ir priimant sprendimus arba kitaip juos paveikiant ar bandant paveikti dėl klausimų, susijusių su <...> vykdoma veikla, taip pat atliekant funkcijas <...> nusišalinti rengiant,

svarstant ir priimant sprendimus arba kitaip juos paveikiant ar bandant paveikti dėl klausimų, susijusių su SM veikla, užtikrinti, kad pirmenybė būtų teikiama tinkamam tarnybinių pareigų vykdymui pagrindinėje darbovietėje ir nesudaryti prielaidų valstybės tarnybą panaudoti asmeniniais tikslais, t. y. nenaudoti SM iš įvairių informacijos šaltinių gautos informacijos ir SM suteiktų darbo priemonių asmeniniais tikslais kitame darbe. SM yra išduota 14 leidimų dirbti kitą darbą.

Organizuojant valstybės įmonių, viešųjų įstaigų vadovų konkursus pagal Konkursų valstybės ir savivaldybių įmonėse, iš valstybės, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei iš kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų finansuojamose valstybės ir savivaldybių įstaigose ir viešosiose įstaigose, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybė, organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“, vadovaujamosi VPIDĮ 5 straipsnio 3 dalimi ir pretendentų reikalaujama deklaruoti privačius interesus.

2020 m. išankstinių rašytinių rekomendacijų neišduota, 2021 m. pateiktos 2 išankstinės rašytinės rekomendacijos.

2020 m. buvo priimti 3 nusišalinimai. 2021 m. buvo priimti 2 nusišalinimai. Nušalinimų nebuvo.

Aprašo 22.5 papunktyje nustatyta, kad atitikties pareigūnas turi atlikti Aprašo 2 punkte nurodytų asmenų privačių interesų deklaracijų teikimo stebėseną, ne rečiau kaip kas metus tikrinti šių asmenų privačių interesų deklaracijas. 2021 m. įsteigus naują privačių interesų registrą PRINREG, atitikties pareigūnas patikrino, ar visi asmenys, kuriems privaloma deklaruoti privačius interesus, yra juos deklaravę ir užpildę deklaraciją. Nedeklaravusių asmenų nenustatyta. Šis faktas užfiksuotas dokumente nebuvo. Įvertinus tai, kad įstaigos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi pareigą kontroliuoti ir prižiūrėti, kaip asmenys laikosi VPIDĮ nuostatų, siūlytina patikslinti Aprašo nuostatas, numatant, kad atitikties pareigūnas, atlikęs asmenų privačių interesų deklaracijų periodinę peržiūrą PINREG sistemoje, raštu pateikia informaciją Susisiekimo ministerijos kancleriui apie stebėsenos rezultatus.

2020 m. ir 2021 m. SM nenustatyta atvejų, kai darbuotojas būtų pažeidęs VPIDĮ. 2020 m. VTEK nustatė, kad susisiekimo ministras Jaroslav Narkevič pažeidė VPIDĮ.

2021 m. Susisiekimo ministerija organizavo mokymus vadovybei viešųjų ir privačių interesų derinimo ir deklaravimo tema. Taip pat 2021 m. buvo organizuoti 2 VTEK mokymai SM darbuotojams apie viešųjų ir privačių interesų deklaravimą naujoje informacinėje sistemoje PRINREG, taip pat STT organizuoti mokymai temomis „Korupcijos samprata ir pasireiškimas Lietuvoje“, „Interesų konfliktai“. SM atitikties pareigūnai ne kartą dalinosi VTEK rekomendacijomis ir skrajutėmis, kuriose paaiškinta kaip deklaruoti privačius interesus, kas turi deklaruoti, kuo skiriasi deklaravimas įsigaliojus naujam VPIDĮ.

Siūlytina skirti daugiau lėšų mokymams, organizuoti mokymus SM darbuotojams, kad jie suprastų interesų konfliktus ir regimybę. Tik tinkamai supratęs interesų konflikto požymius, darbuotojai galės teisingai ir pilnai užpildyti privačių interesų deklaraciją. Mokymai taip pat svarbūs ir atitikties pareigūno tinkamų funkcijų vykdymui ir rizikų dėl interesų konfliktų ar jų regimybės identifikavimui, darbuotojų konsultavimui interesų valdymo klausimais.

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Mokymai apie interesų konfliktus ir tinkamą deklaravimą Susisieikimo ministerijos darbuotojams	Susisieikimo ministerija	2022-06-01	Sąmoningesni darbuotojai, interesų deklaravimo nauda ir svarba, kada reikia deklaruoti privačius interesus
2.	Mokymai, kaip atpažinti interesų konfliktą, atitikties pareigūnams	Susisieikimo ministerija	2022-06-01	Atitikties pareigūnai mokės vykdyti privačių interesų deklaravimo stebėseną, vertinti interesų konfliktus ir jų regimybę.
3.	Patikslinti Aprašo nuostatas, nustatant, kad atitikties pareigūnas apie atliktą stebėseną informuoja ministerijos kanclerį	Susisieikimo ministerija	2021-12-31	Ministerijos kancleris bus informuotas apie atliktą stebėseną.
4.	Patikslinti Aprašo nuostatas, nurodant, kad gavus laišką su informacija apie deklaracijos užpildymą, papildymą, patikslinimą, laikoma, kad su informacija susipažinta	Susisieikimo ministerija	2021-12-31	Aiškesnis teisės aktas
5.	Dėl pasikeitusios SM administracinės struktūros patikslinti pareigybių sąrašą, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus,	Susisieikimo ministerija	2021-12-31	Pareigybių sąrašas atitiks esamai SM struktūrai ir pareigybių sąrašui
6.	Patikslinti Aprašo nuostatas, dėl pirkimų organizatorių privačių interesų valdymo	Susisieikimo ministerija	2021-12-31	Aiškesnis teisės aktas
7.	Patikslinti Aprašo nuostatas, nurodant, kad už interesų konfliktų prevenciją atsakingi tiesioginiai vadovai	Susisieikimo ministerija	2021-12-31	Aiškesnis teisės aktas
8.	Papildyti Aprašo nuostatas naujaisiomis VTEK rekomendacijomis ir tvarkų aprašais	Susisieikimo ministerija	2021-12-31	Aiškesnis teisės aktas

KP. Atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę srityje – *karjerų eksploatavimo administravimas*.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės analizės nurodytose veiklos srityse tikslas – antikorpuciniu požiūriu įvertinti eksploatuojamų karjerų apskaitos vidaus kontrolės sistemos funkcionavimą ir nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidų darbuotojams ar kitiems asmenims padaryti korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus, bei pateikti pasiūlymų, kurie padėtų geriau valdyti nustatytus korupcijos rizikos veiksnius ir KP veiklą padarytų skaidresnę.

Analizuotas 2020 m. – 2021 m. I pusmečio laikotarpis. Atliekant korupcijos rizikos analizę, išnagrinėti ir (ar) įvertinti KP vidiniai teisės aktai ir dokumentai, vidiniame tinklapyje bei interneto svetainėje skelbiama informacija, atliktų vidinių tyrimų/patikrinimų, darbuotojų telefonu, susitikimų metu pateikta informacija apie darbo praktiką ir veiklos rezultatus analizuojamose veiklos srityse. Korupcijos rizikos analizę atliko KP Saugos ir prevencijos skyriaus verslo saugos specialistas.

Atliekant antikorpucinę analizę ir vertinimą veiklos srityje *karjerų eksploatavimo administravimas*, nagrinėta 2020-03-20 KP generalinio direktoriaus įsakymu patvirtinta Karjerų

veiklos planavimo, organizavimo ir vykdymo procedūra PRO-20 (2-asis leidimas) (toliau – Karjerų veiklos procedūra).

Pažymėtina, kad 2018 metais šioje veiklos srityje buvo atlikta korupcijos pasireiškimo tikimybės analizė, po kurios KP, įvertinusi kontrolės aplinką prižiūrint bei eksploatuojant žvyro karjerus bei atsižvelgdama į auditorių pastabas ir rekomendacijas, įgyvendino šias priemones dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

1. 2019-04-03 generalinio direktoriaus įsakymu patvirtinta Karjerų veiklos planavimo, organizavimo ir vykdymo procedūra PRO-20;

2. 14 KP eksploatuojamų karjerų įrengtos apsaugos priemonės – vaizdo kameros su nuotoliniu būdu informacijos perdavimu ir saugojimu;

3. KP eksploatuojamuose karjeruose įsigyta 14 vnt. svėrimo įrangos komplektų, montuojamų ant pakrovimo technikos bei 3 pakrovėjai su iš karto sumontuota svėrimo įranga, siekiant kuo tiksliau ir efektyviau vykdyti pakraunamų medžiagų apskaitą, maksimaliai eliminuojant galimas žmogiškojo faktoriaus klaidas. Svėrimo įranga papildomai įsigyta prie jau anksčiau turimų 31 vnt.

Taip pat pažymėtina, kad 2020 metais vienoje kelių tarnyboje buvo išaiškinta karjero medžiagų pasisavinimo schema, kuomet iš vaizdo kameromis apsaugoto karjero medžiagos buvo gabenamos į laikinąją saugojimo aikštelę šalia kelių tarnybos teritorijos, o iš ten be jokių apskaitos dokumentų buvo naudojamos asmeniniams interesams tenkinti.

Karjerų veiklos procedūroje yra numatytas karjerų veiklos planavimo, organizavimo, vykdymo, apskaitos ir kontrolės procesas, apibrėžta taikymo sritis ir darbuotojai, nustatytos jų atsakomybių ribos. Procedūros 5.4 punkte *Karjerų veiklos kontrolė* yra numatyta, kad karjerų veiklos kontrolę organizuoja Karjerų ir asfaltbetonio grupės (toliau – KAG) vadovas, vykdo KAG vadovas ir KAG inžinieriai. Planuojant karjerų veiklos tikrinimą, numatoma, kad per metus kiekvienas karjeras bus patikrintas bent kartą. KAG vadovo sprendimu, karjerai gali būti tikrinami dažniau nei vieną kartą metuose. Poreikis tikrinti grindžiamas karjero veiklos svarba (pvz., gaminamos sertifikuotos medžiagos) arba rizika (paskutinių tikrinimų metu buvo rasta ženklių neatitikimų). Karjerų veiklos tikrinimo metu įvertinami šie aspektai: karjerų teritorijos atitikimas reikalavimams (žymėjimas, sauga, apsauga); kasybos dokumentacija (kasybos projektas, markšeideriniai planai); kasybos ir medžiagų išvežimo apskaita; krovinio dokumentų išrašymas, registravimas, įvedimas į iVAZ sistemą; karjerų veikloje naudojamų matavimo prietaisų metrologinės patikros ar kalibravimo atitikimas; kasybos ir karjerinių produktų vartojimo ataskaitų pateikimo savalaikiškumas ir pateiktos informacijos tikslumas; už karjerų eksploataciją paskirto atsakingo darbuotojo statusas. Patikrinimo rezultatai, pastabos ir sutarti veiksmai įforminami patikrinimo aktu, kuris saugomas DVS vidaus dokumentų registre PA.

Išanalizavus karjerų kontrolės vykdymą pagal procedūroje numatytas nuostatas, nustatyta, kad 2020-04-06 KAG vadovo buvo sudarytas karjerų veiklos tikrinimo grafikas, kuriame numatyta 2020 m. gegužės–spalio mėnesiais patikrinti 76 karjerus. Patikrinus PA registrą, rasti 10 karjerų patikrinimo aktai. KAG vadovo teigimu, karjerų patikrinimų atlikta ženkliai daugiau, tačiau, nesant nustatytų veiklos trūkumų, patikrinimo aktai nebuvo surašyti. Patikrinimo planas nėra pilnai įgyvendintas dėl Covid-19 pandemijos metu įvestų apribojimų.

Pažymėtina, kad 2021-06-30 buvo atliktas patikrinimas dėl Mikališkių karjero apskaitos duomenų neatitikimo su markšeiderinio plano už 2020-06-26 – 2021-01-06 laikotarpį duomenimis. Patikrinimo metu nustatytos galimos duomenų neatitikimo priežastys: apskaitos klaidos, t. y. darbuotojai dėl aplaidumo nesurašo karjero medžiagų pajamavimo aktų, neįveda pajamavimo aktų į dokumentų valdymo sistemą, pajamaujant „Rivilė“ neteisingai suvedami kiekiai, ne vienodai sistemoje pildomos dimensijos. Taip pat su pakrovimo technika, ant kurios yra sumontuota svėrimo įranga, dirbančių darbuotojų kvalifikacijos stoka, kadangi ne visada sėkmingai pavyksta užfiksuoti svorį, o stengiantis sparčiau dirbti, dažnai kiekiai paskaičiuojami pagal pakrovimo kaušo gamyklinius parametrus (kaušo tūrį), kas per atitinkamą jų kiekį ilgainiui ir sudaro galimus duomenų neatitikimus. Patikrinimo metu tiesioginių/patvirtinančių duomenų apie galimą karjero medžiagų pasisavinimą/išvaistymą nenustatyta. Neatmestini ir duomenų apskaičiavimo markšeiderinio plano sudarymui netikslumai, todėl pakartotinai bus sulyginami vidaus apskaitos ir naujai atliktų markšeiderinių paskaičiavimų duomenys.

Vertinant informaciją, kad karjeruose ne visuomet yra naudojama sumontuota svėrimo įranga, yra rizika ne tik dėl tikslios apskaitos užtikrinimo, bet ir dėl gabenamo viršsvorio kontroliuojančių institucijų galimų sankcijų.

Išvada. Įvertinus karjerų eksploataavimo procesų, medžiagų apskaitos, kontrolės bei įdiegtų svėrimo įrangos, elektroninių apsaugos sistemų visumą, korupcijos pasireiškimo tikimybė vertintina kaip minimali, t. y. sistemiškumo nėra, bet pavieniai atvejai, kaip ir buvo išaiškinti 2020 metais, galimi.

Karjerų eksploataavimo administravimo srityje nustatyti rizikos veiksniai:

1. Dėl kvalifikacijos ir įgūdžių stokos bei krovimo spartos ne visuomet naudojama ant pakrovimo technikos sumontuota svėrimo įranga, dėl to egzistuoja galimybių į apskaitą įtraukti netikslūs parduodamų karjero medžiagų kiekius ir taip netiksliai apskaityti klientų mokėtinas sumas.

2. Egzistuoja galimybė karjero vadovui (už karjero veiklą atsakingam meistrijos darbuotojui) visiškai neįtraukti į vidaus apskaitą išvežamo karjero medžiagų kiekio.

3. Karjerų eksploataavimo kontrolė/ataskaitų pildymas atliekami pagal markšeideriniuose planuose pateikiamus duomenis, nesiaiškinant neatitikimo priežasčių su vidaus apskaitoje įtrauktais duomenimis.

Siūlomos priemonės dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Karjerų veiklos procedūroje nustatytų apskaitos ir kontrolės procesų, atsakomybių peržiūrėjimas su proceso šeimininku	KAG vadovas/ Saugos ir prevencijos skyrius	2021 m. IV ketv.	Tinkamas karjerų eksploataavimas ir kontrolė
2.	Atlikti 2021 metais intensyviausiai eksploatuotų 10 karjerų markšeiderinių planų ir vidaus apskaitos duomenų atitikimo patikrinimą/sulyginimą	Saugos ir prevencijos skyrius	2022 m. I-II ketv.	Duomenų atitikimo sutikrinimas, galimų neatitikimų priežasčių išaiškinimas
3.	Duomenų apskaitai pateikimo proceso (dažnumo) sugriežtinimas	KAG vadovas/ Saugos ir prevencijos skyrius	2021 m. IV ketv.	Tiksli iš karjerų išgaunamų išteklių apskaita

LTG. Objektas (veiklos sritis) – LG įmonių grupės dukterinės įmonės AB „LTG Cargo“ (toliau – LTG Cargo) grūdų vežimas.

Tikslas – vertinant LTG Cargo grūdų vežimo organizavimą, identifikuoti esamus ar galimus atsirasti rizikos veiksniai bei aplinkybes, kurios sudaro ar gali sudaryti prielaidas korupcijoms apraiškų atsiradimui bei atlikus korupcijos rizikos analizę, numatyti prevencijos priemones identifikuotiems korupcijos rizikos veiksniams suvaldyti, pašalinti arba minimizuoti, priemones korupcijos pasireiškimo tikimybei suvaldyti.

Analizuotas laikotarpis 2020 – 2021 m.

Analizė atlikta 2021 m. liepos 1 d. – 2021 m. rugpjūčio 5 d.

Analizė atlikta naujai, iki šiol neanalizuotoje veiklos srityje.

Veiklos vertintojas. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliko LTG Saugos ir rizikų valdymo (toliau – SRV) Verslo saugos (toliau – VS), darbuotojai.

Veiklos vertinimo metu bendradarbiavo LTG Cargo darbuotojai.

Pagrindiniai LTG teisės aktai, reglamentuojantys grūdų vežimo tvarką, yra šie:

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 19 d. nutarimas Nr. 610 „Dėl užmokesčio už minimalųjų prieigos prie viešosios geležinkelių infrastruktūros paketą ir užmokesčio už skirtus, bet nepanaudotus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus apskaičiavimo ir mokėjimo taisyklių patvirtinimo“.

- AB „LG Cargo“ krovinių vežimo geležinkelių transportu ir su tuo susijusių paslaugų kainodaros nustatymo ir taikymo metodika, patvirtinta 2019 m. lapkričio 26 d. AB „LG CARGO“ valdybos nutarimu Nr. PRO-VLP(CARGO)-10;

- AB „LTG Cargo“ Kainodaros komitetui 2021 m. birželio 22 d. teikimas Nr. LS(CARGO)-5305;

- AB „LTG Cargo“ Kainodaros komiteto 2021 m. birželio 22 d. posėdžio protokolas;

- AB „LG Cargo“ generalinio direktoriaus 2021 m. vasario 19 d. įsakymas Nr. 29 „Dėl vagonų ir konteinerių minimalių nuomos įkainių patvirtinimo“;

- AB „LG Cargo“ Vagonų nuomos paslaugos proceso standartas, patvirtintas 2019 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. IS(CARGO)-108;

- AB „LG Cargo“ Pardavimų PVM sąskaitų faktūrų formavimo proceso standartas, patvirtintas 2020 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. IS(CARGO)-105;

- AB „LG Cargo“ Atsiskaitymų kontrolės proceso standartas, patvirtintas 2021 m. sausio 13 d. įsakymu Nr. IS(CARGO)-4.

Vertinama grūdinių kultūrų vežimo kainodaros modelio veikimas, grūdinių kultūrų vežimo organizavimo (planavimas, vykdymas) ir atsiskaitymo už paslaugas ypatumai, taip pat teisės aktų atitiktis per skaidrumo prizmę. Vertinimo metu siekiama suprasti, kaip su skaidrumu susiję principai – konkurencingumo, aiškumo, veiklos viešinimo – realizuojami/įgyvendinami atskiruose grūdų vežimo organizavimo etapuose.

Anksčiau šios veiklos vertinimas nebuvo atliktas.

Bendras situacijos kontekstas ir pagrindai korupcijos pasireiškimo tikimybei nustatyti ir atlikti.

Atliekant analizę, buvo identifikuoti šie pagrindiniai grūdų vežimo organizavimo etapai.

1. Grūdinių kultūrų vežimo kainodaros modelis;
2. Grūdinių kultūrų vežimo ir su juo šiuo procesu susijusių paslaugų suteikimas (planavimas ir vykdymas);
3. Atsiskaitymas už paslaugas.

Analizės metu nustatyti šie pagrindiniai minėtų etapų procesų ypatumai ir atliktas jų įvertinimas.

I ETAPAS. GRŪDINIŲ KULTŪRŲ VEŽIMO KAINODAROS MODELIS

LTG Cargo grūdinių kultūrų vežimo procese sukurtas ir veikia apibrėžtas grūdinių kultūrų vežimo kainodaros modelis. Šio modelio veikloje dalyvauja dvi subjektų grupės: LTG Cargo, kaip šalis, teikianti vežimo paslaugą klientui, ir klientas (paslaugos pirkėjas), kaip kita šalis, gaunanti vežimo paslaugą grūdinių kultūrų vežimui.

Išskiriamos dvi paslaugų pirkėjų grupės:

- Klientai – grūdinių kultūrų vežimo paslaugų pirkėjai, su kuriais sudaryti ilgalaikiai susitarimai (sudarantys ne daugiau kaip 12 proc. visų šios srities paslaugų pirkėjų pagal bendrą juridinių asmenų, dalyvaujančių šiame procese, skaičių, ir sudarantys beveik 2/3 (63 proc.) visų grūdinių vežimų apimčių pagal vežimo mastą).

- Klientai – įprasta tvarka dirbantys grūdų perdirbėjai ir prekybininkai pagal krovinių siuntėjų-gavėjų/ekspeditorių sutartis, kurie dėl grūdinių kultūrų vežimo sąlygų nėra sudarę atskirų susitarimų su LTG Cargo (grupė skaitlinga, tačiau pagal pervežimo apimtį sudaro apie 1/3 visų bendros grūdinių vežimų apimties).

Analizuojant šio modelio veikimą, pirmoje dalyje nagrinėjama krovinių vežimo mokesčių, tarifų ir nuolaidų sistema, antroje dalyje – vagonų nuomos tiekimo paslaugų kainodaros reglamentavimo ypatumai.

1. Bendroji informacija

Grūdinių kultūrų vežimo kainodaros modelis yra reglamentuotas „AB „LG CARGO“ krovinių vežimo geležinkelių transportu ir su tuo susijusių paslaugų kainodaros nustatymo ir taikymo metodikoje“ (toliau – Metodika), kuri reglamentuoja bazinių krovinių vežimo geležinkelių transportu tarifų ir su krovinių vežimu geležinkelių transportu susijusių mokesčių dydžių, jų indeksavimo, faktinių tarifų ir mokesčių nustatymo ir taikymo tvarką. Šioje Metodikoje apibrėžiami esminiai kainodaros modelio principai: LTG Cargo paslaugų kainodaros formavimo politika, esminės gairės,

kuriomis remiamasi nustatant paslaugų kainas bei procesai koreguojant bazinių tarifų (numatytų viešai skelbiamose Tarifų knygoje) dydžius (t. y. kreipimasis į Kainodaros komitetą, jų skelbimas ir t.t.). Šios Metodikos nuostatos, kaip atspirties taškas, tampa formuojant ir rengiant klientams grūdų vežimo skatinimo (nuolaidų) sistemą: yra nustatytos grūdų vežimo apimtys, kurias pasiekus, taikomos tam tikros nuolaidos nustatytam vežimo tarifui; kuo daugiau vežama grūdinių kultūrų, tuo klientui galutinė nuolaida yra didesnė. Minėta nuolaidų sistema taikoma daugelį metų, kas tris metus ji peržiūrima ir atnaujinama. Pagal galiojančią praktiką tokia nuolaidų sistema galioja 3 metus, o apie aktualias šios sistemos sąlygas klientai informuojami kasmet. Baiginėjantis nustatytam galiojimo laikui, vadovaujantis Metodika, yra išnagrinėjami vežimo srantai, dėl nuolaidų sistemos pateikiami nauji siūlymai, kurie privalomai teikiami ir patvirtinami ne vienasmeniškai, o kolegialiaime LTG Cargo Kainodaros komitete (Komiteto pirmininkas yra LTG Cargo generalinis direktorius, o komiteto nariai – skirtingų LTG Cargo padalinių atstovai). Bet koks nuokrypis yra svarstomas ir (ne)gaunamas pritarimas. Tokiu veiklos modeliu svarstant klausimus Komitete, užtikrinamas veiklos skaidrumas, nėra savavališkų ir vienasmeniškų veiksmų ir sprendimų. Svarstant klausimus dėl rengiamos medžiagos turinio, siūlymai derinami su teisininkais ir finansų specialistais, tokiu būdu siekiama užtikrinti konkurencinės teisės reikalavimus ir tai, kad pasiūlymas būtų ekonomiškai naudingas pačiai įmonei. Tokiu modeliu užtikrinama priimamų sprendimų pagrindimas. Komiteto priimami sprendimai svarstant grūdų vežimą yra privalomi. Iš AB „LTG Cargo“ Kainodaros komiteto 2021 m. birželio 22 d. teikimo matyti, kad teikimas svarstyti klausimą siejamas su skaidraus grūdų vežimo skatinimo sistemos veiklos modelio sukūrimu: „teikiamo klausimo tikslas – patvirtinti skaidrią, visiems klientams vienodais pagrindais taikomą ir ilgalaikiu resursų planavimu pagrįstą įvežamų, išvežamų ir vietiniais maršrutais vežamų grūdinių kultūrų (BKN poz. 0713, 1001-1008, 1205) vežimo skatinimo sistemą“. Iš komiteto posėdžio metu priimtų sprendimų (protokolo) matyti, kad naujoji grūdinių kultūrų vežimo skatinimo sistema apima dvi dalis: pirmą, bendrąją kiekio nuolaidų sistemą, taikomą visiems grūdines kultūras vežantiems LTG Cargo klientams, ir antrą, ilgalaikių susitarimų pagrindu taikomą grūdinių kultūrų nuolaidų sistemą. Sistemos veikimas paremtas skaidrumo, visiems klientams vienodų pagrindų nustatymo (lygiateisiškumo), ilgalaikio resursų planavimo (sklandaus resursų valdymo) principais.

Grūdinių kultūrų vežimo kainodaros modelis yra pagrįstas rinkos principu: „kuo daugiau perki, tuo kaina mažesnė“. Tokia taikoma sistema konkurencinės teisės nepažeidžia, nes yra objektyviai pagrįsta: didėjant paslaugų kiekiui, mažinamas pastoviosios sąnaudos.

Informacija, susijusi su kainomis, numatyta Tarifų knygoje ir kituose dokumentuose, kurie viešinami LTG Cargo tinklapyje <https://cargo.litrail.lt/kroviniu-vezimo-tarifai>. Tarifų knygoje esanti informacija paremta siekiant pilnai realizuoti lygiateisiškumo (nediskriminavimo) principą. Nustatytus įkainių dydžius lemia vagono, vežamo krovinio ypatumai ir pan. Taigi, įkainio nustatymo ypatumai priklauso nuo vežimo sąlygų ir sąlygoti aiškiai apibrėžtų objektyvių kriterijų, lemiančių kainą. Esantiems vienodiems kriterijams, užtikrinamas klientų lygiateisiškumas, t. y. esant identiškoms vežimo sąlygoms, nustatyti vienodi tarifai.

2. Bendroji kiekio nuolaidų sistema

Kaip minėta, bendroji kiekio nuolaidų sistema yra taikoma visiems grūdines kultūras vežantiems LTG Cargo klientams, kurie dėl grūdinių kultūrų vežimo sąlygų nėra sudarę atskirų susitarimų su LTG Cargo. Susitarimai dėl grūdinių kultūrų vežimo sąlygų reglamentuoja LTG Cargo ir kliento tarpusavio santykius vykdant grūdinių kultūrų vežimus numatytais maršrutais. Šiame susitarime yra įvardinti konkretūs kroviniai (t. y. grūdinės kultūros), kuriems yra taikomos šiame susitarime numatyta kainodara ir kitos su tuo susijusios sąlygos. Jokių kitų krovinių vežimams šių susitarimų sąlygos nėra taikomos. Tokių susitarimų nesudarę, tačiau taip pat vežantys grūdines kultūras LTG Cargo klientai už šių krovinių vežimą ir kitas susijusias paslaugas atsiskaito pagal standartines krovinių siuntėjų-gavėjų (ar ekspeditorių) sutartis. Minėtos sutartys (priešingai nei susitarimai dėl grūdinių kultūrų vežimo sąlygų) nenumato konkrečios krovinių rūšies, kuriai taikomos šioje sutartyje numatytos sąlygos, taip pat nenumato konkrečių (sutarties pagrindu taikomų) paslaugų teikimo apmokestinimo sąlygų, o vadovaujamosi bendraisiais LTG Cargo kainodaros principais – LTG Cargo krovinių vežimo tarifų knyga, bendraisiais pranešimais dėl papildomų bazinių įkainių koeficientų taikymo. Pagal pastarąsias sutartis vežami bet kokios rūšies kroviniai (ne vien grūdinės kultūros) bei teikiamos ir kitos paslaugos. Taigi minėtos bendrosios grūdinių kultūrų vežimo kiekio

nuolaidos sistemos taikymo pagrindas yra ne tarp paslaugos teikėjo LTG Cargo ir paslaugos gavėjo sulygta ir atskirame susitarime reglamentuota krovinių vežimo kainų taikymo tvarka, o bendrieji LTG Cargo kainodaros principai.

Informacija apie Komiteto priimtus sprendimus ir įsigaliosiančią bendrąją grūdinių kultūrų vežimo tarifų skaičiavimo tvarką yra skelbiama viešai LTG Cargo tinklapyje <https://cargo.litrail.lt/kroviniu-vezimo-tarifai> (2021-07-20 pranešimas Nr. SD(CARGO)-3153). Be šio viešai skelbiamo pranešimo, LTG Cargo apie Komiteto patvirtintą bendrąją kiekio nuolaidų sistemą papildomai raštu informuoja Lietuvos grūdų perdirbėjų ir prekybininkų asociaciją, t. y. pateikiama informacija apie naujos (atnaujintos) sistemos įsigaliojimą. Kainodaros komiteto protokolas – vidinis LTG Cargo dokumentas – viešai nėra skelbiamas, vietoj jo parengiamas šio protokolo išrašas, kuriame pateikiami duomenys liečiantys aktualią informaciją, kuri klientus pasiekia viešai skelbiamu 2021-07-20 pranešimu Nr. SD(CARGO)-3153 arba per minėtą asociaciją, kuriai priklauso dauguma paslaugų pirkėjų. Tokiu būdu pilnai užtikrinama tikslinės informacijos pavišėjimas ir kliento teisė sužinoti atnaujintą informaciją naudojant ne vienintelį kanalą – per Grūdų vežimo asociaciją, bet alternatyviai gaunant informaciją tiesiogiai iš pačio vežėjo LTG Cargo.

Tokia sistema veikia automatiškai, todėl klientų veiksmų nereikalauja. Todėl klientas iš anksto supažindinamas su kainodara, kuri bus taikoma. Tokiu būdu realizuojamas aiškumo principas ir užtikrinamas skaidrumas, išvengiama dviprasmybių, kad informacija neaiški ar nėra aiškių kriterijų. Be to, klientas informuojamas apie tvarką, pagal kurią jam bus vykdomi skaičiavimai.

Laukiama galutinio metinio rezultato, pagal kurį yra suskaičiuojamos grūdinių kultūrų vežimo apimtys ir tuomet patikrinama, ar klientas pasiekė ribą, nuo kurios jam galėtų būti taikomos konkrečios nuolaidos. Įkainis naujai perskaičiuojamas jau pritaikius nuolaidą, o pačioje sąskaitoje faktūroje atsispindi gražintina suma. Tokiu būdu užtikrinamas klientų lygiateisiškumas ir sistemos veikimo skaidrumas, kadangi sistema nesudaro galimybių nuolaidoms interpretuoti.

3. Ilgalaikių susitarimų pagrindu taikoma grūdinių kultūrų nuolaidų sistema

Siekiant užtikrinti LTG Cargo finansinį stabilumą, investicijų planavimą, o tuo pačiu galimybę klientui suteikti papildomų naudų, klientai yra skatinami sudaryti ilgalaikius susitarimus dėl grūdinių kultūrų vežimo sąlygų. Klientui pageidaujant sudaryti susitarimą dėl grūdinių kultūrų vežimo sąlygų, leistina pasirinkti susitarimo trukmę. Sudarant 2 metų galiojimo trukmės susitarimą, kontrahentas gauna papildomą 1 proc. dydžio nuolaidų prie jau turimos pagal bendrąją nuolaidų sistemą suteikiamos pervežtą kiekį atitinkančios nuolaidos. Sudarant 3 metų galiojimo trukmės susitarimą – papildomos nuolaidos dydis yra 2 proc. Šios papildomos naudos ilgalaikių susitarimų kontrahentams yra pagrįstos ilgalaikio bendradarbiavimo suteikiamomis galimybėmis LTG Cargo efektyviau panaudoti turimus resursus vežimo paslaugoms teikti, tiksliau planuoti resursų poreikį ateityje ir investicijų atsiperkamumą, išvengti kaštų, susijusių su nepanaudojamais resursais arba atsiradusiu neplanuotu resursų poreikiu, bei vienodomis sąlygomis yra taikomos visiems ilgalaikių susitarimų su LTG Cargo sudariusiems klientams, nepriklausomai nuo perkamų krovinių vežimo paslaugų apimčių. Tad tokia nauda yra abipusė: LTG Cargo, užsitikrindama galimybę vykdyti ilgalaikių resursų planavimą suvaldo riziką patirti nuostolius dėl suplanuotų resursų nepanaudojimo bei mažina vežimo paslaugoms teikti būtinus kaštus, o šie sutaupymai sudaro galimybę vežimo paslaugos pirkėjams pasiūlyti patrauklesnę vežimo kainą. Taip pat tokiu būdu išvengiama didesnių sąnaudų neplanuotiems pirkimams.

Grūdinių kultūrų kainodaros modelio reglamentavime labai aiškiai numatyta, kad klientui nėra minimalių įvykdytų reikalavimų apimties prasme, kad būtų galima sudaryti ilgalaikę sutartį. Todėl galima teigti, jog jokių dirbtinių kliūčių realizuojant grūdinių kultūrų vežimo apimtis, nėra, taigi, šia prasme, reikštų, kad klientui nėra kliūčių sudaryti ilgalaikę sutartį, ir tai yra visiškasis kliento pasirinkimas. Šiuo aspektu nustatyta tvarka rodo, kad klientų diskriminavimo principas nepažeidžiamas.

Gaudamas nuolaidų pagal ilgalaikį susitarimą klientas turi tam tikrų įsipareigojimų. Jis privalo parengti metinius planus (sutartyse pridedama kaip šių sutarčių priedas) ir jų laikytis. Nustatyta tvarka tokie metiniai planai gali būti peržiūrėti kartą per metus. Šių metinių krovinių vežimo apimčių planų pagrindu LTG Cargo įsipareigoja rezervuoti grūdinių kultūrų vežimo paslaugoms teikti skirtus savo bei viešosios geležinkelio infrastruktūros pajėgumus tokia apimtimi, kokią klientas nurodo prieš prasidedant naujam krovinių vežimo sezonui. Jei būtų nesilaikoma

numatytų įsipareigojimų, LTG Cargo patirtų nuostolius dėl kliento pateikto vežti mažesnio nei planuoto krovinių kiekio, todėl ilgalaikiai susitarimai numato prievolę klientui kompensuoti vežėjo patirtus nuostolius. Nuostoliai susideda iš dviejų dalių. Pirma, numačius krovinių vežimo apimtis, užsakoma AB „LTG Infra“ (toliau – LT Infra) valdomomis geležinkelių linijos. LTG Infra valdytojas numato baudas vežėjui, jei šis nepanaudojo užsakytų pajėgumų. Tai nuostolių viena dedamoji. Kita nuostolių dedamoji – pagal pastovų planuojamą kiekį yra skirstomi lokomotyvai, taigi, tokiu atveju gali būti reikalingas lokomotyvų parko naujas paskirstymas, kad neatsirastų lokomotyvų/vagonų prastova. O tai sąlygoja darbo organizavimo pokyčius, planavimo korekcijas. Taigi, kiekviena įsipareigota, bet nepateikta vežti grūdinių kultūrų tona yra apmokestinama tam tikra nuostolių kompensavimo įmoka, kurią sudaro anksčiau minėtos dvi dedamosios. Ši nuostolių kompensavimo tvarka skatina klientą prisiiinti atsakomybę už pateikto metinio krovinių vežimo plano tikslumą ir atsakingiau identifikuoti planuojamų vežimų apimtis, kas leidžia tiksliau planuoti vežimo paslaugoms teikti būtinus vežėjo pajėgumus. Užmokesčio už minimalųjį prieigos prie viešosios geležinkelių infrastruktūros paketą ir užmokesčio už skirtus, bet nepanaudotus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus apskaičiavimo ir mokėjimo taisyklės (toliau – taisyklės)³⁵ nustato užmokesčio už minimalųjį prieigos prie viešosios geležinkelių infrastruktūros paketą (toliau – užmokestis už MPP) sudedamąsias dalis, šį užmokestį sudarančių įmokų tarifų, mokėtino užmokesčio už MPP ir užmokesčio už skirtus, bet nepanaudotus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus (toliau – pajėgumai) apskaičiavimo ir mokėjimo tvarką. Minėtų taisyklių IV skyrius numato baudas už skirtus, bet nepanaudotus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus, kuriuos vežėjas pasibaigus tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiui privalo sumokėti viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojui, jei vežėjas panaudojo mažiau nei 90 proc. užsakytų pajėgumų. Šios viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojui mokėtinos baudos atsispindi ilgalaikiuose susitarimuose reglamentuotuose vežėjo nuostolių kompensavimo įmokose. Tačiau LTG Cargo savo klientams taikomas privalomas plano įvykdymo procentas, kuriuo nepasiekus atsiranda prievolė padengti patirtus nuostolius, yra mažesnis ir sudaro 80 proc. nuo suplanuoto pateikti vežti krovinių kiekio. Plano įvykdymo paklaidos dydis visiems grūdinių kultūrų vežimo paslaugos pirkėjams yra vienodas. Tai yra patvirtinta Kainodaros komisijos sprendimu (kiekvieno krovinio rūšiai svarstoma atskirai). Grūdams jis didesnis lyginant su kitais kroviniais, nes yra daug objektyvių kriterijų (derliaus gausa, stichinės nelaimės ir pan.).

Apie galimybę sudaryti minėtą ilgalaikį susitarimą dėl grūdinių kultūrų vežimo sąlygų ir mainais už įsipareigojimą prisidėti prie ilgalaikio vežimų planavimo gauti papildomas naudas, esami ar potencialūs kontrahentai yra informuojami raštu (rašte nedetalizuojant susitarimo trukmės pasirinkimo galimybės, konkrečių įsipareigojimų apimties ir galimų papildomų nuolaidų dydžio), šią informaciją paskelbiant viešai LTG Cargo tinklapyje (2021-07-20 pranešimas Nr. SD(CARGO)-3153). Manytina, kad maksimaliam skaidrumui pasiekti kaip papildoma viešinimo priemonė galėtų LTG Cargo tinklapyje būti teikiama informacija apie ilgalaikių sutarčių trukmės pasirinkimo galimybę, nenurodant konkrečių papildomų nuolaidų dydžių ir kitos aktualios informacijos, nes šios informacijos viešas paskelbimas reikšmingai paveiktų LTG Cargo konkurencingumą, nes tokia komerciškai jautri informacija būtų pasiekama ne vien LTG Cargo klientams, bet ir potencialiems LTG Cargo konkurentams, kurie nesunkiai galėtų pasinaudoti šia informacija „persiviliojant“ klientus. Todėl siūlytina viešai skelbti tik galimybę sudaryti ilgalaikes sutartis, kreipiantis LTG Cargo tinklapyje nurodytais kontaktais.

Susitarimų dėl grūdinių kultūrų vežimo sąlygų pasirašymo ypatumų analizė rodo, kad didieji klientai tiek patys kreipiasi į LTG Cargo jiems priskirtus vadybininkus, tiek LTG Cargo vadybininkai kreipiasi į klientus dėl minėtų susitarimų atnaujinimo. Be to, LTG Cargo, išvelgdama konkretaus kliento vykdomų vežimų augimo potencialą, savo iniciatyva kreipiasi į klientą, kuris iki šiol nebuvo sudaręs ilgalaikio susitarimo, dėl ilgalaikio susitarimo sudarymo. Tad vieningo mechanizmo nėra ir remiamasi ilgalaikie bendradarbiavimo praktika, tačiau matyti, kad abi pusės gali veikti iniciatyviai:

³⁵ Užmokesčio už minimalųjį prieigos prie viešosios geležinkelių infrastruktūros paketą ir užmokesčio už skirtus, bet nepanaudotus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus apskaičiavimo ir mokėjimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. 610. Žr. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.233775/asr>

ties iš kliento gali būti iniciatyva sudaryti ilgalaikį susitarimą ir prisiemus tam tikrus įsipareigojimus, susijusius su veiklos planavimu, gauti palankesnes vežimo sąlygas, tiek iš LTG Cargo.

Tiek sudarius ilgalaikį susitarimą tiek vykdant grūdinių kultūrų vežimus be jo, skirtingiems pagal tą patį modelį esant toms pačioms sąlygoms dirbantiems klientams taikoma identiška kainodara. Nuolaidų dydis yra proporcingas pateikiamų vežti krovinių kiekiui ir išlaiko tolygų nuolaidos dydžio augimą priklausomai nuo didėjančių pateiktų vežti krovinių apimčių. Tad realizuojant konkurencingumo principą, galutinę krovinių vežimo kainą lemia klientų gebėjimas pateikti krovinių kieki.

4. Vagonų nuomos paslaugų kainodara

Antroji LTG Cargo grūdinių kultūrų vežimo paslaugų dalis – vagonų nuomos tiekimo paslaugų kainodara, kuri reglamentuota LG Cargo generalinio direktoriaus 2021 m. vasario 19 d. įsakymu Nr. 29 „Dėl vagonų ir konteinerių minimalių nuomos įkainių patvirtinimo“ (toliau – Įsakymas). Šiuo teisės aktu yra patvirtinti visų rūšių vagonų nuomos minimalūs įkainiai. Vagonų, skirtų grūdams vežti nuomos įkainiai išskirti ir sugrupuoti pagal grūdvežio, mineralvežio tipą bei nuomos laikotarpį, išskiriami nuomos laikotarpiai skirstomi į keturias grupes: 1) iki pusės metų; 2) nuo pusės metų iki vienerių metų; 3) nuo vienerių metų iki dviejų metų; 4) daugiau negu dveji metai. Kaina diferencijuojama pagal vagono krovos bei nuomos laikotarpio dydį. Mažesnės nuomos kainos numatytos mažesnės, 65 t., krovos 11-739 / 65 tipo grūdvežiams, nei 70 bei 71 t. krovos grūdvežiams tipo 19-752 / 70 ar mineralvežiams 19-7017 / 71. Aukščiausios nuomos kaina numatytos nuomos trumpesniai laikotarpiui, ilgėjant nuomos laikotarpiui, nuomos kaina mažėja.

Minėto įsakymo nuostatos numato (Įsakymo 2.3 p.), kad kiekvienu konkrečiu atveju nuomos įkainis nustatomas derybų su klientu metu ir negali būti mažesnis už šiame įsakyme nustatytą minimalų nuomos įkainį. Įsakyme yra reglamentuota, kad Sprendimus dėl galimybės išnuomoti vagonus / konteinerius bei dėl sutartinio nuomos įkainio ir kitų nuomos sutarties sąlygų priima LTG Cargo Pardavimų ir klientų aptarnavimo vadovas arba jį pavaduojantis asmuo (Įsakymo 2.4. p.), įvertinęs nuomos savikainą, nuomos objektų paklausą siūlomą metu, numatomą išnuomoti vagonų/konteinerių skaičių, nuomos laikotarpį, kursavimo maršrutus ir kt. Numatytas reikalavimas, kad priimti sprendimai dėl nuomos įkainio neturi diskriminuoti klientų esant panašioms paslaugų teikimo sąlygoms ir nesudarys klientams skirtingų konkurencijos sąlygų (Įsakymo 2.3. p.).

Atlikta vagonų, skirtų grūdiniams kultūroms vežti, nuomos sutarčių įkainių taikymo skirtingiems klientams analizė parodė, kad šių vagonų nuomininkams taikomi vienodi nuomos įkainiai, priklausomai nuo nuomojimo trukmės. Skirtingiems, bet tomis pačiomis sąlygomis nuomojantiems vagonus klientams taikoma identiška kainodara. Taikomų faktinių grūdams vežti skirtų vagonų nuomos įkainių lygis atitinka minėtame Įsakyme nustatytus minimalius nuomos įkainius. Todėl darytina išvada, kad LTG Cargo taikoma grūdams vežti skirtų vagonų nuomos taikomame kainodaros modelyje (faktinėje kainodaroje) atitinka nediskriminacinių kainų taikymo skirtingiems klientams, esant panašioms paslaugų teikimo sąlygoms.

LTG Cargo kas ketvirtį atlieka periodinį nuomos paslaugų kainodaros monitoringą. Jo metu tiriama vagonų nuomos rinka, siekiant nustatyti, ar LTG Cargo taikomi nuomos įkainiai yra konkurencingi ir atitinka rinkos kainas. Ataskaita apie konkrečios vagonų rūšies nuomininkams taikomus paslaugos įkainius ir jų palyginimas su vagonų rinkoje taikomomis kainomis yra teikiama LTG Cargo Pardavimų ir klientų aptarnavimo vadovui.

Iš atliktos veiklos reguliavimo teisės aktų analizės matyti, kad minėtas taikomų nuomos įkainių kontrolės mechanizmas nėra reglamentuotas LTG Cargo vidaus teisės aktuose. Todėl, siekiant didesnio aiškumo ir reglamentavimo pilnos atitikties taikomai praktikai, svarstyti galimybė reglamentuoti vagonų nuomos kainodaros kontrolės mechanizmą Įsakyme ar kituose vidaus teisės aktuose.

5. Grūdvežių nuomos sutarčių analizė

Sutarties šalims sutarus dėl nuomos paslaugų teikimo apimties, t. y. perduodamų valdyti nuomos pagrindais vagonų skaičiaus ir jų nuomos trukmės, sudaroma *Vagonų nuomos sutartis*. 90 proc. viso LTG Cargo valdomo grūdams vežti skirtų vagonų parko yra perduota naudoti klientams ilgalaikių *Vagonų nuomos sutarčių* pagrindu. LTG Cargo yra žinomas kiekvieno jos kliento vagonų poreikis, todėl teikdama komercinį pasiūlymą dėl nuomojamų vagonų pateikimo, LTG Cargo valdo informaciją kokį grūdams vežti skirtų vagonų kiekį ji yra pajėgi pateikti konkrečiam klientui.

Todėl sudarydamos *Vagonų nuomos sutartį* ir joje numatydamos perduodamų nuomai vagonų skaičių, sutarties šalys yra garantuotos, kad šis kiekis ir bus pateiktas, priešingu atveju tokio vagonų kiekio sutartyje nebūtų numatyta. Šių procesinių žingsnių eiliškumą sudarant *Vagonų nuomos sutartis* ir perduodant vagonus klientui reglamentuoja Vagonų nuomos paslaugos proceso standartas, patvirtintas LTG Cargo generalinio direktoriaus 2019 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. ĮS(CARGO)-108 (toliau – Standartas).

Vagonai, kuriuos LTG Cargo *Vagonų nuomos sutarties* pagrindu įsipareigojo perduoti klientui, dažnu atveju gali būti pristatyti klientui ne vienu kartu o atskiromis vagonų grupėmis. Tai yra susiję su vagonų paskirstymu, kuomet užsakytas didelis vagonų kiekis pateikiamas iš kelių skirtingų stočių. Laiko intervalai tarp klientui pateikiamų skirtingų vagonų grupių nėra ilgi ir jie apima tik techninius procesus vagonams atvežti iš skirtingų stočių į perdavimo stotį ir juos perduoti pagal *Vagonų perdavimo-priėmimo aktą*. Atsižvelgiant į tai, sudarytose nagrinėtose sutartyse dėl grūdvežių nuomos 1.3. p. yra numatyta sąlyga „Nuomininkas pareiškia, kad jam yra žinoma, jog Sutarties pasirašymo metu Nuomotojas neturi galimybės perduoti viso Sutarties 2 priede numatyto vagonų skaičiaus vienu metu“. Sutartyse nenurodoma, per kiek laiko LTG Cargo įsipareigoja perduoti, o klientas priimti didžiąją sutartyje nurodytą vagonų dalį, ar iki kada įsipareigojama pateikti/priimti visą sutartą skaičių. Klientai dažnai nėra pajėgūs iškart priimti viso sutarto vagonų skaičiaus, todėl yra leistina jiems patiems įtakoti šį procesą, nurodant, kokį skaičių, kurią dieną jie pageidauja priimti. Kita vertus, LTG Cargo yra parankiau kuo skubiau perduoti vagonus klientui, kadangi vagonų nuomos mokestis yra skaičiuojamas ne nuo *Vagonų nuomos sutarties* sudarymo dienos, o nuo faktinio konkretaus vagono perdavimo klientui momento.

Iš atliktos sutarčių analizės matyti, kad sutartyse stokojama aiškaus vagonų priėmimo-perdavimo proceso trukmės reglamentavimo: nėra identifikuota per kiek laiko LTG Cargo įsipareigoja perduoti, o klientas priimti visą sutartą nuomai perduodamų vagonų skaičių. Turint omenyje, kad dažnu atveju LTG Cargo neturi galimybės vienu kartu perduoti visų vagonų, o klientas – juos priimti, tikslinga sutartyse nusimatyti abejoms šalims priimtina terminą, iki kada vagonų turi būti perduoti-priimti pagal *Vagonų perdavimo-priėmimo aktą*.

II ETAPAS. GRŪDAMS VEŽTI SKIRTŲ VAGONŲ PASKIRSTYMAS IR NUOMOS PASLAUGŲ TEIKIMAS

Grūdinių kultūrų derliaus nuėmimo laikotarpiu ypatingai padidėja grūdvežių, mineralvežių, tinkamų grūdams vežti, paklausa, kuri viršija LTG Cargo disponuojamų vagonų kiekį. LTG Cargo klientai, siekdami operatyviai įgyvendinti piko metu išaugusius grūdų pervežimo poreikius, iš anksto užsitikrina grūdų pervežimo vagonus, sudarydami su LTG Cargo *Vagonų nuomos sutartis*. LTG Cargo, siekdama geriau patenkinti grūdų sektoriaus klientų poreikius teikia ne tik LTG priklausančių vagonų, tinkamų grūdams vežti nuomos paslaugas, bet ir pernuomoja iš privačių užsienio bendrovių išnuomotus vagonus.

LTG Cargo teikiama vagonų, tame tarpe ir grūdvežių, mineralvežių, tinkamų grūdams vežti, nuomos paslaugos teikimo procesas reglamentuotas Standarte. Standarte nurodoma, kad Standarto savininkas yra LTG Cargo Papildomų paslaugų pardavimų vadovas, Standarto funkcinė paskirtis – pardavimas ir marketingas. Analizuojant Standartą, nustatyta, kad Standartą sudaro tik proceso diagrama, kurioje trumpai įvardinti proceso žingsniai. Nors ir Standarto dalis proceso žingsnių yra aiškūs, tačiau daliai žingsnių, nesant konkretaus aprašymo / reglamentavimo, yra paliekama subjektyvumo ir neaiškumo (apie tai plačiau toliau tekste).

a) Antrasis Standarto proceso žingsnis yra „Atlikti kliento analizę“. LTG Cargo Papildomų paslaugų pardavimų darbuotojai atlikdami kliento analizę naudoja standartinės formos paklausimus, kurių pagalba identifikuojami kliento poreikiai. Ši analizė apima pageidaujamo nuomotis vagonų kiekio nustatymą, pageidaujamos nuomos trukmės nustatymą bei kitus su sutarties sudarymu susijusius aktualius klausimus. Klientų analizių duomenys yra saugomi LTG Cargo naudojamoje CMR sistemoje. Praktikoje nusistovėjusi klientų analizės atlikimo eiga yra aiški, tačiau Standarto procese nėra tiksliai įvardinta kokio pobūdžio veiksmus atliekant kliento analizę turi atlikti LTG Cargo Papildomų paslaugų pardavimų darbuotojai, neįvardinta, kokie duomenys renkami, kokie šių duomenų vertinimo kriterijai.

b) Pagal Standartą LTG Cargo nuomos koordinatoriumis (Papildomų paslaugų pardavimų darbuotojas), identifikavęs vagonų nuomos kliento poreikį ir patikrinęs LTG Cargo galimybę patenkinti šį poreikį, inicijuoja tolimesnius veiksmus dėl *Vagonų nuomos sutarties* sudarymo ir šių vagonų perdavimo. Tais atvejais, kuomet LTG Cargo dėl vagonų trūkumo parke nėra pajėgi pilnai patenkinti kliento poreikio, atsakingas darbuotojas susisiekiama su klientu ir pateikęs siūlymą dėl mažesnio (bet didžiausio galimo pateikti) vagonų skaičiaus suderina patikslintą kliento poreikį. Pastaroji aplinkybė atsiranda tada, kai į tą patį ribotą vagonų skaičių pretenduoja ne vienas, o keli klientai. Tada grūdams vežti skirti vagonai paskirstomi proporcingai pagal bendrą susidariusios paklausos ir turimų vagonų santykį, tačiau kiekvienam klientui užtikrinant tokį patį dalinio poreikio patenkinimo procentą. Suvestiniais duomenimis apie tam tikram laikotarpiui susidariusį poreikį bei turimus laisvus grūdvežius disponuoja tik Papildomų paslaugų pardavimų padalinys. Kintant jau išnuomotų vagonų skaičiui bei grūdvežių skaičiui bendro naudojimo parke, kinta ir paklausos – pasiūlos proporcija, todėl būtina užtikrinti savalaikį duomenų apie galimą siūlomų vagonų kiekio atnaujinimą ir tinkamą kontrolę. Pagal susiklosčiusią praktiką vagonų paskirstymo kontrolę vykdo LTG Cargo Papildomų paslaugų pardavimų vadovas ir LTG Cargo Pardavimų ir klientų aptarnavimo vadovas, pasirašydamas *Vagonų nuomos sutartis*.

Iš atliktos analizės matyti, kad nors praktikoje egzistuoja nusistovėjusi klientų analizės atlikimo tvarka, tačiau stokojama šio proceso reglamentavimo ir jo veikimo mechanizmo: vagonų nuomos paslaugos teikimo procese nėra aprašyti veiksmai susiję su kliento analizės atlikimu, šios analizės duomenų vertinimu. Minėtame procese nėra aprašyti reikalavimai, kuriais remiantis vykdomas vagonų paskirstymas ir nėra aprašyto šių veiksmų kontrolės mechanizmo. Nors praktikoje laikomasi aprašyto vagonų paskirstymo proporcingumo principo, tačiau tikslaus reglamentavimo stoka sudaro prielaidas kilti abejonėms dėl šio proceso atitikimo klientų nediskriminavimo.

III ETAPAS. ATSISKAITYMAS UŽ ATLIKTAS PASLAUGAS

Vietinių vežimų, tarptautinių vežimų važtos dokumentais su apskaičiuotais krovinio pervežimo duomenimis yra pildomi ir būna susieti su duomenų sistema „e.Krovinyš“. Pagal sistemoje esamus duomenis automatiškai yra formuojamos PVM sąskaitos faktūros klientams už jiems suteiktas geležinkelio paslaugas. Klientams, kuriems teikiamos tiek vežimo, tiek daug kitų papildomų LTG Cargo teikiamų paslaugų PVM sąskaitos faktūros formuojamos pagal paslaugos rūšį, kitiems klientams į PVM sąskaitas faktūras tiek krovinio vežimo paslaugos, tiek papildomos paslaugos stotyse ar privažiuojamuosiuose keliuose. Pirminiai vagonų nuomos paslaugų apskaitos dokumentai – tai vagonų priėmimo – perdavimo aktai, fiksuojantys vagonų perdavimo klientui laiką bei kliento vagonų grąžinimo laiką, o pagal vagonų nuomos sutarties sąlygas yra apskaičiuojamas nuomos mokestis. LTG Cargo Pardavimų apskaitos ir atsiskaitymų kontrolės darbuotojai sutikrina tiek vežimo tiek kitų paslaugų duomenų bei suformuotos PVM sąskaitos faktūros duomenų teisingumą bei sutartyje numatytų būdu pateikia PVM sąskaitą faktūrą klientui. Atsiskaitymo už suteiktas paslaugas terminai nurodyti sutartyse. LTG Cargo Pardavimų apskaitos ir atsiskaitymų kontrolės darbuotojų darbas reglamentuotas PVM sąskaitų faktūrų formavimo proceso standartu bei Atsiskaitymo kontrolės proceso standartu, kurie nuosekliai bei detalai reglamentuoja darbuotojų veiksmus. Galimų rizikos veiksnių atsiskaitymo už suteiktas vežimo bei nuomos paslaugas veiklos etape nenustatyta.

Atliktos analizės metu nustatyti šie rizikos veiksniai:

Rizikos veiksnių identifikavimas	Galimas pažeidimas	Identifikuota rizika	Rizikos lygis (maža, vidutinė, didelė)
Vidiniai organizaciniai / – aktualios informacijos viešinimo stoka	Klientai nėra viešai informuojami apie galimybę pasirinkti ilgalaikio susitarimo trukmę, ši informacija pateikiama dvišalių susitikimų metu pristatant ir kitas ilgalaikio susitarimo sąlygas.	Gali būti pažeidžiamas klientų lygiateisiškumo principas pilnai žinoti aktualią informaciją apie taikomą grūdinių	Maža

		kultūrų vežimo skatinimo sistemą. Reputacinė rizika	
Vidiniai / organizaciniai darbo proceso – tikslinio teisinio reguliavimo dėl taikomo paslaugų kainų monitoringo ir kontrolės stoka	Taikomų vagonų nuomos kainodaros monitoringas ir kontrolė nėra reglamentuotas LTG Cargo vidaus teisės aktuose.	Ne pilnai sinchronizuoti praktikoje taikomi veiksmai su esamu reglamentavimu. Atitikties rizika	Vidutinė
Vidiniai / organizaciniai – sutarčių nuostatų nevienodo aiškinimo galimybė	Vagonų nuomos sutartyse stokojama aiškaus vagonų priėmimo-perdavimo proceso trukmės reglamentavimo. Dėl to galimas skirtingas sutarčių aiškinimas.	Gali iškilti skirtingo sutarčių aiškinimo atsiradimo galimybė Atitikties rizika	Vidutinė
Vidiniai / organizaciniai - tikslinio teisinio reguliavimo dėl kriterijų, kuriais remiantis vykdomas vagonų paskirstymas bei klientų vertinimo procedūros	Praktikoje laikomasi klientų analizės atlikimo tvarkos ir aprašyto vagonų paskirstymo proporcingumo principo, tačiau standarte nėra aiškiai aprašyti reikalavimai, kuriais remiantis vykdomas vagonų paskirstymas, vagonų nuomos paslaugos teikimo procese nėra aprašyti veiksmai susiję su kliento analizės atlikimu, šios analizės duomenų vertinimu.	Gali būti pažeisti tikslaus veiklos reglamentavimo principai Atitikties rizika	Vidutinė

Atsižvelgiant į atliktą analizę, identifikuotas neatitiktis, nustatytus rizikos veiksnius, identifikuotas galimas rizikas, teikiami siūlymai imtis konkrečių priemonių įgyvendinimo. Jos turėtų būti įgyvendinamos siekiant suvaldyti /minimizuoti jau identifikuotus rizikos veiksnius ir korupcijos rizikos pasireiškimo šalinimui

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	LTG Cargo internetiniame puslapyje pateikti informaciją dėl galimybės klientams pasirinkti sudaromų ilgalaikių susitarimų trukmę	LTG Cargo	2021-12-31	Bus papildyta LTG Cargo internetinis puslapis klientui aktualia informacija dėl ilgalaikių sutarčių sudarymo galimybių
2.	Papildyti / koreguoti teisės aktą, nustatant jame vagonų nuomos kainodaros monitoringo ir kontrolės mechanizmą.	LTG Cargo	2022-03-31	Bus numatytas aiškus monitoringo ir kontrolės mechanizmo reglamentavimas
3.	Papildyti naujų Vagonų nuomos sutarčių nuostatas dėl vagonų priėmimo-perdavimo terminų.	LTG Cargo	2021-12-31	Bus papildytos sutarties nuostatos dėl vagonų priėmimo-perdavimo terminų
4.	Papildyti Standartą nuostatomis dėl atliekamos klientų analizės ir kriterijų nustatymo tvarkos klientams skiriant vagonus.	LTG Cargo	2022-03-31	Bus nustatyta klientų analizės tvarka ir aiškūs vagonų skyrimo kriterijai

LG Objektas (veiklos sritis) – ABLG dukterinės įmonės LTG Infra Infrastruktūros paslaugų Intermodalinių terminalų (toliau – IT) teikiamos paslaugos. Šioje išvadoje pasirinkta nagrinėti šias IT teikiamas paslaugas – prekių ir krovinių sandėliavimą, prekių ir krovinių priėmimą bei išdavimą.

Tikslas – nustatyti esamus ar galimus atsirasti rizikos veiksnius bei aplinkybes, galinčias sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai nurodytų IT paslaugų teikimo srityje, numatyti priemones korupcijos rizikos veiksniams, jei tokie bus nustatyti, valdyti ir (ar) pašalinti.

Analizuotas laikotarpis – IT paslaugų teikimas 2017 – 2020 metais.

Analizė atlikta 2021 m. liepos 1 d. – rugpjūčio 10 d.

Analizė atlikta naujai, iki šiol neanalizuotoje veiklos srityje.

Analizę atliko – AB LG Saugos ir rizikų valdymo Verslo saugos (toliau – SRV VS) darbuotojas, bendradarbiaujant LTG Infra³⁶ IT darbuotojais.

Siekiant nustatyti galimą korupcijos pasireiškimo tikimybę IT teikiamų prekių ir krovinių sandėliavimo, priėmimo ir išdavimo paslaugų srityje, analizuoti šie ES, LR ir lokaliniai LTG Infra teisės aktai, reglamentuojantys minėtų paslaugų teikimą:

1) 1992-12-17 Europos Komisijos reglamentas (EEB) 3649/92 „Dėl supaprastinto administracinio lydraščio, skirto Bendrijos viduje judantiems akcizų apmokestinamiems produktams, kurie išleisti vartojimui išsiuntimo valstybėje narėje“;

2) Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodeksas;

3) LR buhalterinės apskaitos įstatymas (2001 m. lapkričio 6 d. Nr. IX-574);

4) Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. vasario 17 d. nutarimu Nr. 179;

5) Važtaraščių ir kitų krovinių gabenimo dokumentų duomenų teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR finansų ministerijos viršininko 2016 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. VA-36 „Dėl Važtaraščių ir kitų krovinių gabenimo dokumentų duomenų teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklių patvirtinimo“ su 2017 m. vasario 28 d. Nr. VA-21 pakeitimais;

6) AB „Lietuvos geležinkeliai“ Geležinkelių infrastruktūros direkcijos Komercijos departamento IT Konteinerių krovos, sandėliavimo ir kitų paslaugų teikimo taisyklės, patvirtintos AB „Lietuvos geležinkeliai“ generalinio direktoriaus pavaduotojo – Geležinkelių infrastruktūros direkcijos direktoriaus 2017-12-14 įsakymu Nr. Į(DI)-235 (toliau – 2017 m. Taisyklės);

7) LTG Infra Infrastruktūros paslaugų departamento IT krovos, sandėliavimo ir kitų paslaugos teikimo taisyklės, patvirtintos LTG Infra generalinio direktoriaus 2020-05-28 įsakymu Nr. ĮS(LGI)-266 (toliau – Taisyklės);

8) AB „Lietuvos geležinkelių infrastruktūra“ generalinio direktoriaus 2020-05-28 įsakymas Nr. ĮS(LGI)-267 „Dėl IT Krovos, sandėliavimo ir kitų paslaugų teikimo bei muitinės tarpininko paslaugų teikimo sutarčių tipinių formų patvirtinimo“ ir šiuo įsakymu patvirtinta tipinė Krovos, sandėliavimo ir kitų paslaugų teikimo sutartis (toliau – Sutartis);

9) Prekių eksporto, importo bei tranzito procedūrų įforminimo proceso standartas, patvirtintas AB „Lietuvos geležinkelių infrastruktūra“ generalinio direktoriaus 2020-03-30 įsakymu Nr. ĮS(LGI)-162 patvirtintas (toliau – Prekių eksporto, importo bei tranzito procedūrų įforminimo proceso standartas);

10) Užsakymo krovos darbams proceso standartas Nr. PS/FN2/DI/32, Autotransporto krovos proceso standartas Nr. PS/FN2/DI/30, Geležinkelio transporto krovos proceso standartas Nr. PS/FN2/DI/33, Krovinių pakrovimo į konteinerį ir iškrovimo iš konteinerio proceso standartas Nr. PS/FN2/DI/34, Higienos paslaugų teikimo autotransporto vairuotojams proceso standartas Nr. PS/FN2/DI/35, patvirtinti AB „Lietuvos geležinkelių infrastruktūra“ generalinio direktoriaus 2019-09-30 potvarkiu Nr. PO(DI)-161 (toliau – Krovą reglamentuojantys procesai);

11) Sąskaitos išrašymo proceso standartas Nr. PS/FN2/DI/44, Krovinių priėmimo sandėliuoti ir išdavimo iš sandėlio proceso standartas Nr. PS/FN2/DI/45, patvirtinti AB „Lietuvos geležinkelių infrastruktūra“ generalinio direktoriaus 2019 12 11 įsakymu Nr. ĮS(LGI)-27 (toliau – Krovą reglamentuojantys procesai);

³⁶ Iki 2020 m. rugpjūčio 26 d. AB „LTG Infra“ pavadinimas buvo AB „Lietuvos geležinkelių infrastruktūra“.

12) LTG Infra IT vadovo 2021-06-01 potvarkis Nr. PO(LGI)-128 „Dėl intermodalinių terminalų darbo organizavimo instrukcijų patvirtinimo“.

Siekiant identifikuoti galimus korupcijos rizikos veiksnius teikiant prekių ir krovinių sandėliavimo, priėmimo bei išdavimo paslaugas, analizuota, kokie teisės aktai reglamentuoja šią veiklą, atlikta teisės aktų turinio analizė, taip pat analizuota, ar minėtos IT teikiamos paslaugos teikiamos vadovaujantis jas reglamentuojančiais teisės aktais, t. y. įvertinamas atitikties aspektas, išanalizuotas paslaugų teikimas per esminių skaidrumo principų prizmę.

Rengiant išvadą remtasi SRV VS 2020-10-07 tyrimo išvada Nr. LS(LGI)-9998 „Dėl LTG Infra Infrastruktūros paslaugų departamento IT Vilniaus intermodaliniame terminale (toliau – VIT) sandėliuojamų prekių“ bei 2021-05-12 tyrimo išvada Nr. LS(LG)-4355 „Dėl LTG Infra Infrastruktūros paslaugų departamento IT VIT teiktų paslaugų“.

Atliekant analizę naudotas ir interviu metodas - organizuoti nuotoliniai pokalbiai, vykdytas elektroninis susirašinėjimas su IT darbuotojais.

Bendroji situacijos analizė:

Situacijos kontekstas, pagrindiniai teisės aktai

Prekių ir krovinių sandėliavimo, priėmimo ir išdavimo paslaugas LTG Infra teikia du IT struktūroje veikiančys padaliniai – VIT ir Kauno intermodalinis terminalas (toliau – KIT). Šie padaliniai oficialiai atidaryti 2015-05-26. Terminalai teikia šias paslaugas:

1. įvairiarūšio transporto vienetų (toliau – ITV) sąstatų ir vagonų grupių intermodalinė krova ir aptarnavimas;
2. krova ir priežiūra;
3. muitinės sandėlio ir terminalo paslaugos;
4. dokumentų įforminimas;
5. konteinerių remontas;
6. autotransporto naudojimas (konteinerio perkrovimas nuo vienos automobilio platformos ant kitos; terminalo vilkiko nuoma ir kt.);
7. svėrimo darbai;
8. kitos paslaugos (dokumentų plėvelių, senų plombų ir kitų likučių pašalinimas konteinerio išorėje; sausas konteinerio/puspriekabės išvalymas nuo birių likučių ir šiukšlių ir kt.).

Esminė informacija, susijusi su šių paslaugų teikimu – kainodara, tipinės sutarties forma, veiklą reglamentuojantys teisės aktai yra vieši ir prieinami potencialiems paslaugų naudotojams, juos galima rasti LTG Infra tinklapyje <https://ltginfra.lt/konteineriu-terminalu-paslaugos>. Paslaugų kainos visiems klientams taikomos vienodos, tokiu būdu užtikrinamas klientų lygiateisiškumas.

LTG Infra direktoriaus įsakymu patvirtintos Taisyklės yra pagrindinis dokumentas, reglamentuojantis prekių ir krovinių sandėliavimą. Kaip kroviniai priimami sandėliuoti, taip pat kaip kroviniai išduodami iš sandėlio aprašyta ir šios išvados 2.1. punkte nurodytuose Krova reglamentuojančiuose teisės aktuose, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad šie teisės aktai reglamentuoja veiklą tik laikinojo saugojimo ir muitų sąjungos zonose (sandėliuose) – šis aspektas vėliau bus išsamiau vertinamas išvadoje. Prekių ir krovinių eksporto, importo ir tranzito procedūrų tvarka numatyta bei Prekių eksporto, importo bei tranzito procedūrų įforminimo proceso standarte. Iki procesų standartų patvirtinimo, IT teikiant paslaugas vadovautasi išskirtinai Taisyklėmis.

Prekių ir krovinių priėmimas saugoti ir išdavimas iš sandėlio

Prekių saugojimas sandėlyje Taisyklėse apibrėžtas kaip kliento prekių saugojimas IT teritorijoje esančiuose sandėliuose arba IT valdomuose Muitinės sandėliuose (Taisyklių 2.6.6 p.). Prekių sandėliavimo sąvoka neapima galimybės sandėliuoti IT valdomose aikštelėse. Taisyklėse yra numatyta ir krovinių sandėliavimo IT valdomose atvirose aikštelėse paslaugos teikimo galimybė (Taisyklių 2.6.21 p.). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad 2017 m. Taisyklėse buvo numatyta prekių saugojimo sandėliuose ir Muitinės sandėliuose paslauga (2017 m. Taisyklių 2.4.7 p.), tačiau nebuvo numatyta krovinių ir prekių sandėliavimo atvirose aikštelėse paslaugos teikimo galimybė.

IT paslaugos, įskaitant prekių saugojimo paslaugas atvirose aikštelėse, teikiamos IT ir klientui pasirašius Sutartį. Šios sutarties pagrindu klientai teikia paslaugų užsakymus per IT internetinę savitarnos sistemą, o svetainei neveikiant, juos galima pateikti išsiunčiant elektroniniu paštu: VIT – vit@litrail.lt; KIT – kit@litrail.lt. Pažymėtina, kad Taisyklėse numatyta užsakymo forma yra patvirtinta tiek AB LG generalinio direktoriaus pavaduotojo – Geležinkelių infrastruktūros

direkcijos direktoriaus 2017-12-14 įsakymu Nr. Į(DI)-235, kuriuo patvirtintos 2017 m. Taisyklės; LTG Infra generalinio direktoriaus 2020-05-28 įsakymu Nr. ĮS(LGI)-266, kuriuo patvirtintos Taisyklės; bei Užsakymų krovos darbams proceso standartu Nr. PS/FN2/DI/32, ir Krovinių pakrovimo į konteinerį ir iškrovimo iš konteinerio proceso standartu Nr. PS/FN2/DI/34, šios formos pavadinimas - „Paslaugų užsakymo blankas“. Teikiant užsakymą, privaloma kartu ir pateikti šiuos dokumentus: tinkamai užpildytą, pasirašytą ir nuskenuotą paslaugų užsakymo blanką arba el. laiške nurodyti visą Taisyklių 3.2 punkte numatytą informaciją (Taisyklių 2.11 p.). Taisyklių 3.2 punkte nustatyta, kad pateikiant paslaugų užsakymą, privalo būti nurodyti šie duomenys:

1. teikiantis užsakymą klientas;
2. sutarties, kurios pagrindu teikiamas paslaugų užsakymas, numeris ir data;
3. Kliento pareigos, vardas, pavardė, telefono Nr. ir/ ar el. paštas;
4. užsakomų Paslaugų Nr.;
5. geležinkelio Vagono raidinis ir skaitinis indeksas;
6. Konteinerių/ Puspriekabių/ Keičiamų kėbulų raidinis ir skaitinis indeksai;
7. Konteinerių tipas (20-45 pėdų);
8. Konteinerių/ puspriekabių/ keičiamų kėbulų/ vagonų krovinio kiekis;
9. Krautų konteinerių/ puspriekabių/ keičiamų kėbulų/ vagonų krovinyms priskiriamas pavojingam ar nepavojingam, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais;
10. Konteinerių/ puspriekabių/ keičiamų kėbulų/ vagono plombos Nr. (jeigu plombuota);
11. atvykstančios kelių transporto priemonės markė, modelis, valstybinis Nr., jeigu yra ir priekabos valstybinis Nr. (jeigu konteineris/ puspriekabė/ keičiamas kėbulas atvyksta/ išvyksta kelių transporto priemone);
12. atvykstančios kelių transporto priemonės vairuotojo darbovietė, vardas, pavardė, jeigu yra galimybė telefono Nr.;
13. kelių transporto priemonės/ geležinkelio platformos/ vagono atvykimo data ir preliminarus laikas.

Kaip galima matyti iš aukščiau nurodytų dokumentų ir (ar) duomenų, kurie turi būti pateikiami teikiant užsakymą per savitarnos sistemą ar el. paštu, jų apimtis nėra pritaikyta prekių, atvežtų kelių autotransportu, pateikimo sandėliavimui ne konteineriuose užsakymams, nors tokių paslaugų poreikis praktikoje yra. IT darbuotojai taip pat patvirtino, kad per savitarnos sistemą nėra įmanoma pateikti užsakymų dėl prekių ne konteineriuose sandėliavimo paslaugų, savitarnos sistema naudojama tik konteinerių užsakymams pateikti. Atsižvelgiant į tai, kad praktikoje prekių, atvežtų kelių transportu, pateikimas sandėliavimui ne konteineriuose, yra, ir tokios paslaugos jau buvo teikiamos, turi būti aiškiai reglamentuota, kokius dokumentus klientas turėtų pateikti, norėdamas užsakyti IT paslaugas prekių sandėliavimui ne konteineriuose.

Kai numatoma, jog paslaugų užsakymus IT teiks ne klientas, o jo atstovai, klientas įsipareigoja suteikti savo atstovams, kurie nurodomi su klientu sudaromos sutarties priede, teisės aktų reikalavimus atitinkančius įgaliojimus. Patvirtindamas minėtą priedą, klientas įgalioja jame nurodytus asmenis teikti paslaugų užsakymus IT. Klientas ar jo atstovas teikdami paslaugų užsakymus, nurodo visus Taisyklių 3.2 punkte paminėtus duomenis, įskaitant vairuotojo, kuris atvyks kelių transporto priemone, vardą ir pavardę, suteikdami jam (vairuotojui) teisę priimti/ perduoti konteinerius/ puspriekabas/ keičiamus kėbulus bei pasirašyti IT patvirtintos formos priėmimo perdavimo aktą (aktas surašomas tik priimant/ išduodant konteinerius/ puspriekabas/ keičiamus kėbulus atvykstančias/ išvykstančias kelių transporto priemone). Informacija, gauta iš sutarties ar jos priede nurodyto kliento ar jo atstovų el. pašto, laikoma kaip išsiųsta kliento ar jo įgaliotų atstovų ir šis faktas neginčytinas (Taisyklių 3.3 p.). Analogiška nuostata buvo įtvirtinta ir 2017 m. Taisyklių 3.3 p.

Pažymėtina, kad Taisyklėse numatyta priėmimo perdavimo akto forma yra patvirtinta Sąskaitos išrašymo proceso standartu Nr. PS/FN2/DI/44 bei Autotransporto krovos proceso standartu Nr. PS/FN2/DI30, šios formos pavadinimas - „Konteinerių/ puspriekabių atvykstančių/ išvykstančių autotransportu priėmimo-perdavimo aktas“ (forma Nr. KR-115). Kaip matyti pagal formos pavadinimą, ji vėl gi taikytina tik konteineriams ir puspriekabėms (IT patikslinimu, puspriekabėms taikomas tik tada, kai puspriekabės yra kaip krovos vienetas) priimti ir išduoti. Prekės, atvykusios kelių transporto priemone ne konteineriuose į sandėlius ar muitinės sandėliuose, yra priimamos ar

išduodamos važtos dokumentų pagrindu. Tačiau praktikoje duomenys iš važtos dokumentų perkeliama į proceso standarto patvirtintą formą, nepasiliekant važtos dokumento kopijos, dėl ko esant būtinumui neįmanoma pateikti pilnos informacijos valstybinėms kontroliuojančioms institucijoms (mokesčių inspekcija, muitinės departamentas ir kt.).

Nustačius, kad prekių rūšis, kiekis arba kitos charakteristikos neatitinka duomenų, nurodytų muitinės, transporto, prekybos arba kituose prekes lydinčiuose dokumentuose, surašomas prekių trūkumų aktas ir nedelsiant žodžiu ir raštu apie tai pranešama klientui ir kartu su klientu sprendžiama kaip panaikinti neatitikimus (Taisyklių 3.13 p.). Analogiška nuostata buvo įtvirtinta ir 2017 m. Taisyklių 3.14 p. Vertintinų Taisyklių nuostatų analizė suponuoja, kad Taisyklėse yra numatytas atskirų prekių priėmimas sandėliuoti tik į sandėlius, įskaitant muitinės sandėlius, tačiau ne į IT valdomas atviras aikštes. Taip pat Taisyklėse numatyta pareiga patikrinti priimamų sandėliuoti prekių kieki pagal prekes lydinčius dokumentus, o nustačius jų trūkumą – surašomas prekių trūkumų aktas.

Taisyklių 3.14 punkte nustatyta, kad prekės iš sandėlių ar Muitinės sandėlių išduodamos turinčiam teisę jomis disponuoti asmeniui. Iš sandėlių ar muitinės sandėlių kliento prekių likutis išduodamas tik tuo atveju, jeigu Klientas neturi pradelstų įsiskolinimų ir yra atsiskaitęs pagal Sutarties sąlygas (Taisyklių 3.15 p.). Analogiškos nuostatos buvo įtvirtintos ir 2017 m. (Taisyklių atitinkamai 3.15 ir 3.16 p.). IT taip pat turi teisę sustabdyti, iki visiško atsiskaitymo už IT suteiktas paslaugas, kliento perduotų prekių išdavimą iš sandėlių ar muitinės sandėlių, jeigu klientas yra skolingas už šias paslaugas arba už jas bent kartą laiku neatsiskaitė (7.1.5 p.).

Svarbu pažymėti, kad Taisyklių 5.5 punkte nustatyta, kad paslaugos neteikiamos tuo atveju, jeigu paslaugų teikimo vietoje nėra galimybės priimti prekes ar konteinerius/ puspriekabas/ keičiamus kėbulus/ vagonus dėl vietos trūkumų paslaugų teikėjo teritorijoje arba paslaugų teikėjas neturi būtinų leidimų, reikalingų norint teikti paslaugas konkrečios rūšies prekėms. Analogiška nuostata buvo įtvirtinta ir 2017 m. (Taisyklių 5.5 p.). Taip pat IT gali sustabdyti paslaugų teikimą, jei Klientas laiku neatsiskaito už Paslaugas Krovos, sandėliavimo ir kitų paslaugų teikimo sutartyje ar šiose Taisyklėse nustatyta tvarka (Taisyklių 5.6.6. p.), bei nevykdo pagrįstų paslaugų teikėjo nurodymų, būtinų paslaugų teikimo teisėtumui ir saugumui užtikrinti (Taisyklių 5.6.7. p.).

IT teisės aktų nustatyta tvarka atsako už sandėliuose ar muitinės sandėliuose saugomų kliento perduotų prekių praradimą ar sugadinimą ir sutartyje numatytų įsipareigojimų vykdymą (Taisyklių 10.2 p.).

Prekių ir krovinių saugojimas ir plombavimas

IT vidaus teisės aktai nenumato procedūrų dėl plombų naudojimo IT veikloje bei jų apskaitos. VIT atstovai nurodė, kad praktikoje dažniausiai naudojamos kliento plombos, tačiau VIT turi nusipirkę ir savo 50 vnt. Sprut 777 plombų, bet jų beveik nenaudoja. Jei plombos naudojamos, klientui išrašoma PVM sąskaita – faktūra, nurodant šią paslaugą. Sunaudotos plombos nurašomos į gamybą.

KIT atstovai nurodė, kad plombuojami konteineriai saugomi terminale. Terminale visą parą budi apsaugos darbuotojas. Terminalo teritorijoje plombos negali būti pažeistos. KIT atstovai nurodė, kad plombų šiuo metu neturi, už konteinerių plombavimą atsakingas klientas. Jei klientas atvežė puspriekabę be plombų, jos KIT darbuotojų nėra uždedamos, krovinytis lieka neplombuotas.

Pasak VIT darbuotojų, VIT terminalo teritorija yra saugoma apsaugos ištisą parą, taip pat stebima vaizdo kameromis, pastatų signalizacija pridudama į apsaugos pulką. Krovinių plombos tikrinamos priimant ir išduodant krovinius. Į teritoriją neleidžiama eiti pašaliniais asmenimis, nesuderinus su VIT darbuotojais. Terminale įrengta LNAS (lokali transporto priemonių valstybinių numerių atpažinimo sistema), kuri garantuoja tik numatytą iš anksto transporto priemonių patekimą į muitinės teritoriją. Nuskaitomi visų į ir iš terminalo įvažiuojančių/išvažiuojančių automobilių valstybiniai numeriai; klientas nurodo numerius arba elektroniniu paštu iš anksto, arba atvažiuojant automobiliui, kartais atsiunčia SMS su automobilio duomenimis.

Analizės metu identifikuota, kad krovinių ir prekių sandėliavimo laikas ir terminuotų sutarčių kontrolė vidaus teisės aktais nėra reglamentuota, krovinytis aikštelėje saugojamas tiek, kiek toks poreikis kyla iš kliento, o sutartys pratęsimas automatiškai Vidaus teisės aktuose nustatytas tik tas sandėliavimo terminas, kuris yra reglamentuotas Lietuvos Respublikos teisės aktais – nustatyta, kad sandėliavimo laikas laikinojo saugojimo sandėliuose yra 90 dienų ir šis terminas yra nustatytas

Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos. Šiuo atveju informacija apie krovinių sandėliavimą ir sandėliavimo terminus yra saugoma Avildos programoje. Šioje programoje 3 dienos iki termino pabaigos gaunama informacija apie tai, kad sandėliavimo laikas baigiasi ir šio termino pratęsti negalima. Už termino pažeidimą yra nustatytos baudos pagal Administracinių nusižengimų kodeksą. Šį procesą griežtai kontroliuoja Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos. Konteineriams / keičiamam kėbului yra nustatytas nemokamas 30 dienų saugojimo terminas (Taisyklių 2.6.1. p.). Konteinerius galima sandėliuoti ir ilgiau, tik ilgesnis laikas yra apmokestinamas. Išvykstant konteineriui yra paskaičiuojama, ar sandėliavimas yra mokamas, ar ne. Krovinių sandėliavimui (jei kroviny s sandėliuojamas ne konteineryje) sandėliavimo laikas nėra nustatytas, t. y. galima sandėliuoti neterminuotą laiką. Klientui sąskaitos už sandėliavimo paslaugą išrašomos kiekvieną mėnesį.

Sandėliuojamų krovinių ir prekių apskaita

Išnagrinėjus LTG Infra teisės aktus nustatyta, kad juose nėra apibrėžta kaip turi būti priimamos ir apskaitos prekės į IT valdomoje teritorijoje esančius atviro tipo sandėlius ar aikšteles. Į tokias aikšteles priimamų prekių apskaita vykdoma laisvai, savo nuožiūra. Teisės aktai tik numato, kad klientas turi pateikti IT dokumentus ir informaciją, reikalingus sandėlyje ar muitinės sandėliuose saugomų prekių apskaitai vesti ir kitiems sutartiniams įsipareigojimams vykdyti (Taisyklių 6.2.7 p.).

Aiškinantis šią situaciją su KIT, buvo nurodyta, kad pagrindinė terminalo veikla yra konteinerių krova, dėl šios priežasties yra reglamentuota tik konteinerių apskaita. Pokalbių metu buvo išsiaiškinta, kaip vykdoma prekių apskaita praktikoje. Gauta informacija, kad KIT praktikoje iškrauto krovinių dokumentavimą vykdo rankiniu būdu, kai prekės išvežamos dalimis, gali būti sudaromos prekių apskaitos lentelės. Tuo atveju, kai kroviny s išduodamas visas, prie atliktų darbų akto (visi aktai nuo terminalo darbo pradžios saugomi KIT) pridedami tik atvykimo ir išvykimo dokumentai, atskira lentelė nėra vedama. Už apskaitą atsakingas KIT vadybininkas ir vyr. vadybininkas. Mokestis už sandėliavimo paslaugas apskaičiuojamas pagal atvykimo ir išvykimo dokumentus.

VIT saugomų prekių apskaita vykdoma excel lentelėje, kuri sukurta pačių VIT darbuotojų, t. y., jos forma neregamentuota ir ji yra pildoma visų muitinės tarpininkų atstovų (toliau – MTA) pagal pateiktus krovos personalo prekių faktinio priėmimo /iškrovimo aktus. Jei kroviny s tranzitinis, MTA darbuotojai eina pas muitinės pareigūnus, klausia leidimo ar galima kroviny iškrauti į muitinės sandėlį, jei leidimas gautas, vykdoma muitinės procedūra forminama Avildos programoje. Už tai atsakingi muitinės tarpininkai. Kroviny s pilnas ar dalinis išdavimas apskaitomas per iškrovimo/pakrovimo aktų (tiksliau per pranešimus sandėliui apie leistą (pakrovimą/iškrovimą) iš sandėlių) pildymą, kurį pasirašo vairuotojas ir krovą vykde s asmuo. Vėliau visi duomenys sutikrinami su sandėlio excel lentele. Šių aktų formos yra patvirtintos Sąskaitos išrašymo proceso standartu Nr. PS/FN2/DI/44, formos pavadinimas „Perdavimo-priėmimo aktas“ (1 priedas), bei Kroviny s pakrovimo į konteinerį ir iškrovimo iš konteinerio proceso standartu Nr. PS/FN2/DI/34. Vėliau už suteiktas paslaugas yra surašomas suteiktų paslaugų aktas, kuris yra patvirtintas Sąskaitos išrašymo proceso standartu Nr. PS/FN2/DI/44, formos pavadinimas „suteiktų paslaugų aktas (2 priedas)“, bei išrašomos sąskaitos.

VIT taip pat nurodė, kad tokia kaip aprašyta faktinė tvarka taikoma ir priimant sandėliuoti laisvai cirkuliuojančias prekes į atvirą saugomą aikštelę. Pagal datas, registruotas sandėlio excel lentelėje, tvarka buvo taikoma nuo 2017 m.

Identifikuota, kad prekių (krovinių) pakrovą, iškrovą ir sandėliavimo tvarką muitinės ir laikinojo saugojimo sandėliuose reglamentuoja Krovinių priėmimo sandėliuoti ir išdavimo iš sandėlio proceso standartas Nr. PS/FN2/DI/45. Pastebėtina, kad šiame proceso standarte nurodoma, kad procesas taikomas saugant prekes laikinajame sandėlyje, muitinės sandėlyje ar komerciniame sandėlyje, tačiau proceso veiksmų aprašymo veiksmai orientuoti į prekių (krovinių) iškrovimą/saugojimą/iškrovimą laikino saugojimo ir muitinės sandėliuose tvarką ir apskaitą. Proceso veiksmų aprašymo punkte Nr. 7 „Sutvarkyti sandėlio apskaitą“ nurodoma, kad sandėlininkas sutvarko sandėlio apskaitą pagal pakrovimo ar iškrovimo aktus, tačiau kokio tipo apskaita (informacinės sistemos nenaudojamos), kokio tipo sandėliui nenurodoma. Be to pažymima, kad šio proceso standarto priedais įvardinami Kroviny s pakrovimo aktas (1 priedas) ir Kroviny s iškrovimo aktas, bei toliau tiek proceso diagramoje, tiek veiksmų aprašyme naudojamas šis pavadinimas, tačiau prie pačio proceso pridėti priedai pavadinimais „Pranešimas sandėliui apie leistą (pakrovimą) iš

sandėlių“ ir „Pranešimas sandėliui apie leistą (iškrovimą) iš sandėlių“. Taip pat pagal proceso diagramą nurodoma, kad šis procesas vykdomas per Užsakymo krovos darbams proceso standartą Nr. PS/FN2/DI/32 ir Krovinio pakrovimo į konteinerį ir iškrovimo iš konteinerio proceso standartą Nr. PS/FN2/DI/34, kurie nėra pritaikyti prekėms (kroviniams) sandėliuojamoms atvirose aikštelėse.

Išnagrinėjus Taisyklės, Krovinių priėmimo sandėliuoti ir išdavimo iš sandėlio proceso standartą Nr. PS/FN2/DI/45 ir Prekių eksporto, importo bei tranzito procedūrų įforminimo proceso standartą Nr. PS/FN2/LGI/59 nustatyta, kad šiuose norminiuose dokumentuose nėra nustatyta prekių (krovinių) priėmimo, išdavimo ir sandėliavimo tvarka prekėms (kroviniams) atvirojoje aikštelėje ne konteineriuose.

IT teikiamų paslaugų (prekių ir krovinių sandėliavimas, priėmimas bei išdavimas) – atitiktis Taisyklėms ir kitiems teisės aktams

Analizės metu siekta įvertinti, ar LTG Infra IT teikė paslaugas vadovaujantis LR įstatymais, Taisyklėmis, kitais vidiniais teisės aktais. Šis analizės aspektas nagrinėtas remiantis AB „Lietuvos geležinkeliai“ atliktais tyrimais IT veikloje, jų metu surinkta informacija, o būtent – 2020-10-07 tyrimu Nr. LS(LGI)-9998 „Dėl LTG Infra Infrastruktūros paslaugų departamento IT Vilniaus intermodaliniame terminale sandėliuojamų prekių“ bei 2021-05-12 tyrimu Nr. LS(LG)-4355 „Dėl LTG Infra Infrastruktūros paslaugų departamento IT VIT teiktų paslaugų“.

2020-10-07 tyrimas Nr. LS(LGI)-9998

Tyrimas atliktas dėl prekių pakrovimo į VIT sandėlius (atvirą aikštelę), saugojimo ir iškrovimo iš sandėlių pagal 2017-11-17 sudarytą sutartį Nr. XXX tarp IT ir Estijos įmonės (duomenys žinomi). Tyrimo metu nagrinėta tarp šių subjektų sudaryta sutartis, pakrovimo į sandėlius dokumentai, atsiskaitymo dokumentai, IT VIT paslaugų organizavimo tvarka, paslaugų organizavimo atitiktis Taisyklių, Krovos procesų reikalavimams.

Tyrimo metu nustatyta, kad pagal nurodytą sutartį išrašyti pranešimai sandėliui apie leistiną iškrovimą buvo laisvos formos, nereglamentuoti vidaus teisės aktais. Europos Bendrijos supaprastinti administraciniai lydraščiai buvo užpildyti nepilnai, pažeidžiant 1992-12-17 Europos Komisijos reglamentą (EEB) 3649/92. Taip pat pačiuose pranešimuose sandėliui apie leistą iškrovimą į sandėlius nebuvo pridudančio asmens vardo, pavardės parašo. Identifikuota, kad nurodyti laisvos formos prekių išdavimą reglamentuojantys teisės aktai gali būti išrašyti tik prekėms saugomoms laikino saugojimo ar muitinės sandėlyje, bet ne prekėms saugomoms atvirojoje aikštelėje. Kaip jau buvo pažymėta ir šioje analizėje, taip pat ir tyrimo metu nustatyta, kad prekių (krovinių) išdavimas saugomose atvirosiose aikštelėse nėra reglamentuotas vidaus teisės aktais.

Tyrimo metu, analizuojant prekių išdavimo tvarką, atkreiptas dėmesys, kad pagal pasirašytą sutartį prekės buvo išduotos asmeniui, kuris atstovauja prekių siuntėją, bet ne prekių gavėją, o tai pažeidžia Taisyklių 3.14 punkto nuostatas „Prekės iš sandėlio ar muitinės sandėlių išduodamos turinčiam teisę jomis disponuoti asmeniui“. Taip pat identifikuota, kad pagal Pranešimas sandėliui apie leistą (iškrovimą) iš sandėlių neaišku, kur buvo išvežtos akcizinės prekės, nepateikti jokie prekių transportavimo važtaraščiai, kaip to reikalauja Taisyklių 3.13 punktas „<...> Prekės ne Konteineryje į sandėlius ar Muitinės sandėlius yra priimamos ar išduodamos važtos dokumentų pagrindu <...>“.

Vertinant tyrimui pateiktus kasos pajamų orderius, nustatyta, kad kasos pajamų orderiai dėl grynų pinigų priėmimo iš kliento buvo išrašomi pažeidžiant Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. vasario 17 d. nutarimu Nr. 179 nuostatas, kadangi šiuose orderiuose nebuvo nurodyti grynuosius pinigus įnešančios įmonės atstovo vardas, pavardė, taip pat nebuvo tokio asmens parašo.

2021-05-12 tyrimas Nr. LS(LG)-4355

Tyrimas atliktas dėl prekių pakrovimo į VIT sandėlius (atvirą aikštelę), saugojimo ir iškrovimo iš sandėlių pagal 2019-10-09 sudarytą sutartį Nr. XXX tarp IT ir UAB „XXX“, bei 2019-02-15 sudarytą sutartį Nr. XXX tarp IT ir UAB „YYY“. Tyrimui buvo pateiktos sutartys, priėmimo – perdavimo aktai, muitinės tranzito deklaracijos, geležinkelio važtaraščiai. Nagrinėta šių dokumentų atitiktis Taisyklėse, Krovos proceso standarte, bei pasirašytose sutartyse numatytiems reikalavimams.

Nuo 2019-02-18 iki 2020-01-27 VIT muitinės sandėlyje buvo saugomos iš Jungtinių Amerikos valstijų bei Kanados atgabentos naudotos, daužtos lengvosios transporto priemonės, motociklai, keturračiai motociklai. Kroviniai į VIT muitinės sandėlį atgabenti tiek geležinkelio, tiek kelių transporto priemonėmis iš Klaipėdos pagal muitinės tranzito procedūras 7 juridinių asmenų ir

1 fizinio asmens vardu, tačiau tyrimo metu nustatyta, kad 2019-02-15 sandėliavimo sutartis sudaryta tik su vienu juridiniu asmeniu. VIT sutarčių su kitomis įmonėmis bei fiziniu asmeniu nebuvo sudaręs, o šių bendrovių ir fizinio asmens krovinių krovos bei sandėliavimo paslaugos be jokių dokumentų buvo priskirtos mokėti tik vienam juridiniam asmeniui.

Tyrimo metu nustatyta, kad teikiant paslaugas UAB „YYY“ bei UAB „XXX“ buvo nesilaikoma Taisyklių, o būtent – iš kliento buvo nereikalaujami paslaugų užsakymo lapai, nebuvo pildomi nustatytos formos priėmimo – perdavimo aktai. Priimant ar išduodant krovinius iš klientų nereikalauta privalomų važtos dokumentų. VIT darbuotojai, ignoruodami Taisyklių reikalavimu, galėjo sąlygoti bei leisti asmenims, išvežusiems krovinius iš VIT muitinės sandėlio, nesilaikyti Važtaraščių ir kitų krovinių gabenimo dokumentų duomenų teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR finansų ministerijos viršininko 2016 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. VA-36 „Dėl Važtaraščių ir kitų krovinių gabenimo dokumentų duomenų teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklių patvirtinimo“ su 2017 m. vasario 28 d. Nr. VA-21 pakeitimais, o taip pat ir Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso 38 straipsnio reikalavimo dėl krovinio važtaraščio išrašymo, kuomet vežėjas, gabenantis jam priklausančius krovinius savo transporto priemonėmis ir sąskaita, privalo turėti važtaraštį arba kitą dokumentą, įrodantį, kad veža sau priklausančią krovinį. Taip pat nereikalauta, kad prekės iš muitinės sandėlio būtų išduotos turinčiam teisę jomis disponuoti asmeniui, nereikalauta iš klientų padengti įsiskolinimus už suteiktas paslaugas, raštu informuoti apie prekių muitinį statusą, paskirtį ir jų saugojimo muitinės sandėlyje tikslą.

Taigi minėtų tyrimo metu nustatyta, kad prekių (krovinių) priėmimo / išdavimo bei sandėliavimo paslaugos buvo teiktos aplaidžiai, nesilaikant nustatytų Taisyklių, proceso standartų, pasirašytų sutarčių, kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų (pvz.: Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. vasario 17 d. nutarimu Nr. 179; Važtaraščių ir kitų krovinių gabenimo dokumentų duomenų teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2016 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. VA-36 „Dėl Važtaraščių ir kitų krovinių gabenimo dokumentų duomenų teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklių patvirtinimo“), kas indikuoja apie galimas rizikas, susijusias su korupcija. Galimi neteisėti darbuotojų veiksmai tokiu atveju galėtų pasireikšti tiek tyčiniiais, tiek tyčiniiais veiksmais. Netyčiniai veiksmai galėtų būti tokie kaip darbuotojų netinkamas procesų išmanymas, darbuotojų nesupažindinimas su galiojančiais teisės aktais ir procedūromis. Tyčiniai darbuotojų veiksmai galėtų pasireikšti sąmoningai nesilaikant procedūrų ar netinkamai jų laikantis siekiant sau ar kitiems žmonėms naudoti.

Atliktos analizės metu nustatyti šie rizikos veiksniai:

Rizikos veiksnių identifikavimas	Galimas pažeidimas	Identifikuota rizika	Rizikos lygis (maža, vidutinė, didelė)
Vidiniai / organizaciniai / darbo proceso – tikslinio reguliavimo dėl prekių sandėliavimo tvarkos	Taisyklių nuostatos iš esmės yra skirtos konteinerių, puspriekabių ir keičiamų kėbulų saugojimui muitinės ir laikino saugojimo sandėliuose. LTG Infra nėra vidaus tvarkos, reglamentuojančios krovinių ir prekių sandėliavimo paslaugų atviroje terminalo teritorijoje esančioje aikštelėje teikimą. IT nėra vieningos apskaitos tvarkos ir sistemos, dėl to galimi LTG Infra atsakingų darbuotojų piktnaudžiavimo veiksmai	Gali būti pažeisti veiklos skaidrumo principai. Atitikties ir reputacinė rizika.	Didelė
Vidiniai / organizaciniai – Vieningos	Dėl nenustatytos aiškios apskaitos tvarkos, reikalingi dokumentai pildomi netvarkingai,	Gali būti pažeisti veiklos skaidrumo principai.	Didelė

dokumentų apskaitos stoka	nepilnai ir pan., dėl ko kyla darbuotojų aplaidumo ir galimybės piktnaudžiauti rizika	Atitikties ir reputacinė rizika	
Vidiniai / organizaciniai - kompetencijų trūkumas	IT darbuotojams trūksta kompetencijų VIT ir KIT priimant sandėliuoti akcizines prekes, kurios importuotos ne iš trečiųjų šalių, o iš kitos ES valstybės narės, o IT vadovas nesiima priemonių organizuoti tiesioginiam IT darbuotojų darbe reikalingų kompetencijų įgijimą	Atitikties ir reputacinė rizika	Vidutinė

Atsižvelgiant į atliktą analizę, 2 lentelėje teikiami siūlymai dėl rizikos veiksnių panaikinimo ar sumažinimo. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad 2020 metais po atlikto tyrimo, buvo nutrauktos darbo sutartys su IT vadovu, MTA specialistais; 2021 m. buvo nutrauktos darbo sutartys su VIT vadovu, VIT vadybininku. Pastaruoju metu IT komanda tik formuojama: 2020 metais į pareigas paskirtas KIT vadovas, 2021 metais IT ir VIT vadovai, priimti keli MTA specialistai. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad LTG Infra IT vadovo 2021-06-01 potvarkiu Nr. PO(LGI)-128 „Dėl intermodalinių terminalų darbo organizavimo instrukcijų patvirtinimo“ yra orientuotas į prekių (krovinių) priėmimą, išdavimą ir sandėliavimą muitinės ir laikinojo saugojimo sandėliuose, bet ne atvirosiose aikštelėse, kas atitinka Krovinių priėmimo sandėliuoti ir išdavimo iš sandėlio proceso standarto Nr. PS/FN2/DI/45 nuostatomis.

Siūlymai dėl priemonių siekiant suvaldyti / minimizuoti su korupcijos rizika susijusius veiksniai:

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Tobulinti Taisyklių ir Krovinių priėmimo sandėliuoti ir išdavimo iš sandėlio proceso standartą Nr. PS/FN2/DI/45 nuostatas, jose aiškiai reglamentuojant prekių ir krovinių, pateikiamų ne konteineriuose, sandėliavimo paslaugų teikimo tvarką.	LTG Infra	2022-07-01	Bus aiškiai reglamentuota paslaugų teikimo tvarka visų tipų esamuose VIT ir KIT sandėliuose.
2.	Parengti krovinių ir prekių apskaitos terminaluose tvarkos aprašą ir vidaus teisės aktu patvirtinti krovinių ir prekių priėmimo ir jų išdavimo dokumentų formas visų tipų sandėliams (muitinės, laikinojo saugojimo, atvirojo tipo aikštelėms)	LTG Infra	2022-07-01	Aiški tvarka ir apskaita visų tipų sandėliuose.
3.	Reglamentuoti IT savitarnos sistemos naudojimo tvarką ir pritaikyti ją priimant visų klientų, kuriems teikiamos terminalų paslaugos, užsakymams priimti.	LTG Infra	2022-07-01	Visiems IT klientams bus bendra ir aiški tvarka, galimybė identifikuoti iš ko prekės (kroviniai) priimami ir kam išduodami.
4.	Reglamentuoti IT terminaluose priimamų sandėliuoti prekių patikrinimo tvarką, kuri leistų užtikrinti, kad sandėliuoti nebūtų priimamos akcizais apmokestinamos prekės, kurių akcizas nėra sumokėtas, taip pat pavojingos ar laisvoje apyvartoje draudžiamos prekės (pvz., narkotinės medžiagos, ginklai ir pan.).	LTG Infra	2022-07-01	Bus pasiekti prevenciniai tikslai siekiant identifikuoti galimus pažeidimus ar nusikalstamas veikas.

LTSA. Parengta motyvuota išvada, siekiant nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę asmenų prašymų ir skundų LTSA kompetencijos klausimais nagrinėjimo ir reikiamų priemonių iškilusiems klausimams spręsti taikymo srityje.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo sritis pasirinkta atsižvelgiant į jos atitiktį KPI 6 straipsnio 4 dalies 2, 4 punktuose nustatytiems kriterijams.

Analizės laikotarpis: 2020-06-21 – 2021-07-05. Korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę atliko LTSA Teisės ir rizikų valdymo skyriaus darbuotojas.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas;

3. Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 480 „Dėl Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo patvirtinimo“ (toliau – Reikalavimų interneto svetainėms aprašas);

4. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“;

5. Valstybinės geležinkelio inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2015 m. rugpjūčio 28 d. įsakymas Nr. V-173 „Dėl išankstinės asmenų skundų nagrinėjimo ne teisme tvarkos aprašo patvirtinimo“;

6. Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2017 m. gruodžio 1 d. įsakymas Nr. 2BE-221 „Dėl Teisės aktų ir kitos informacijos skelbimo Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos interneto svetainėje taisyklių patvirtinimo“.

7. Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2017 m. gruodžio 14 d. įsakymas Nr. 2BE-234 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, elgesio kodekso patvirtinimo“ (toliau – Administracijos elgesio kodeksas);

8. Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2018 m. balandžio 16 d. įsakymas Nr. 2BE-128 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos nulinės tolerancijos korupcijai politikos patvirtinimo“;

9. Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2019 m. balandžio 10 d. įsakymas Nr. 2BE-105 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos vidaus tvarkos taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Vidaus tvarkos taisyklės);

10. Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2020 m. sausio 16 d. įsakymas Nr. 2BE-22 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos rizikų valdymo politikos patvirtinimo“;

11. Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2020 m. rugsėjo 9 d. įsakymas Nr. 2BE-284 „Dėl Informacijos pagal Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymą teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

12. Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2020 m. rugsėjo 14 d. įsakymas Nr. 2BE-290 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijoje vidiniais informacijos teikimo kanalais gautų pranešimų registravimo ir nagrinėjimo taisyklių patvirtinimo“;

13. Lietuvos transporto saugos administracijos 2021 m. kovo 3 d. įsakymas Nr. 2BE-64 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos vidaus kontrolės politikos patvirtinimo“ (toliau – Vidaus kontrolės politika).

Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimo metu taikytas galiojančių teisės aktų ir skelbiamos informacijos vertinimas. Korupcijos rizikos veiksniai, galintys sudaryti prielaidas pasireikšti korupcijai, vertinti pagal klausimyną, KPR pagrindu.

Asmenų prašymų ir skundų LTSA kompetencijos klausimais nagrinėjimo ir reikiamų priemonių iškilusiems klausimams spręsti veiklos srities vertinimų anksčiau atlikta nebuvo.

Atlikus vertinimą, nustatyta, kad rizika, susijusi su korupcijos pasireiškimo tikimybe asmenų prašymų ir skundų LTSA kompetencijos klausimais nagrinėjimo ir reikiamų priemonių iškilusiems klausimams spręsti taikymo srityje, valdoma gerai, rizikos veiksniai identifikuoti. LTSA laikosi teisės aktų, reglamentuojančių asmenų prašymų ir skundų LTSA kompetencijos klausimais nagrinėjimo ir reikiamų priemonių iškilusiems klausimams spręsti taikymo srityje. Motyvuotos išvados 3.2 p. pateikiami siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos sumažinimo ir šios srities vidaus kontrolės efektyvinimo.

Vertinamuoju laikotarpiu LTSA KPI 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos atvejų nenustatyta. Taip pat nenustatyta kitų tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė.

Vadovaujantis Reikalavimų interneto svetainėms aprašo 19.5 p., LTSA tinklapyje paskelbtos nuasmenintos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių pažymos apie įstaigoje atliktus skundų tyrimus ir informacija apie Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių pasiūlymų (rekomendacijų) nagrinėjimo rezultatus. Vadovaudamiesi Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio nuostatomis Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.

2020 m. rugsėjo 30 d. pažymoje Nr. 4D-2020-1-842-3D-2585 konstatuota, kad pareiškėjo prašymai, skundai LTSA išnagrinėti, dėl pareiškėjo nurodomos problemos (nepatogumų kelionės metu) pateikti paaiškinimai, tyrimo metu nustatyti teisės aktų pažeidimai pripažinti mažareikšmiais (pažymos 10.3.2 p.), todėl vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 4 dalimi pareiškėjo skundo tyrimas nutrauktas ir pateikta rekomendacija LTSA direktoriui – atkreipti dėmesį į pateiktas išvadas, imtis teisinių, administracinių priemonių, kad nagrinėjant prašymus, skundus būtų vadovujamasi galiojančių teisės aktų nuostatomis, institucijoje rengiami dokumentai atitiktų Dokumentų rengimo taisyklėse nustatytus reikalavimus. 2021 m. LTSA reguliariai vykdomi vidiniai raštų rengimo mokymai, todėl laikytina, kad rizika yra valdoma.

2021 m. sausio 7 d. pažymoje Nr. 4D-2020/1-12777 Seimo kontrolierius nusprendė skundo dėl LTSA pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Sąjungos kreipimosi raštus dėl LTSA rengiamo Motorinės transporto priemonės pripažinimo istorine motorine transporto priemone tvarkos aprašo projekto ir neužtikrinus Sąjungai (jos nariams) galimybės dalyvauti su tuo susijusiame teisėkūros procese, tyrimą nutraukti ir pateikė rekomendaciją: *„imtis priemonių, kad ateityje į Lietuvos transporto saugos administracijai adresuotus asmenų kreipimosi raštus būtų atsakoma tinkamai, laikantis Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse nustatytos tvarkos (ypač atkreipiant dėmesį į tai, kad į prašymus būtų atsakoma tokiu būdu, koku pateiktas prašymas, arba tokiu būdu, kuris buvo nurodytas prašyme).“*

LTSA Vidaus tvarkos taisyklių 28 p. įtvirtintos nuostatos: *„28.2. LTSA direktoriui ar kitam įgaliotam darbuotojui teikiama pasirašyti dokumentą turi vizuoti: <...> „darbuotojas, kuriam pareigybės aprašyme numatyta kalbos tvarkymo funkcija, kai pasirašomi teisės aktų registre skelbtini teisės aktų projektai, arba kitais atvejais, kai nusprendžia rengėjas, rengėjo tiesioginis vadovas, pavaduotojas pagal kuruojamą veiklos sritį arba LTSA direktorius taip užtikrindamas dokumentų atitiktį Dokumentų rengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-117 „Dėl Dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“, reikalavimams ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos išaiškinimams; 28.3. rengėjo, rengėjo tiesioginio vadovo, pavaduotojo pagal kuruojamą veiklos sritį arba LTSA direktoriaus sprendimu Teisės skyriaus darbuotojas, kurį dokumento rengėjui el. paštu nurodo Teisės skyriaus vedėjas, kai pasirašomi kiti teisės aktų registre neskelbtini teisės aktų projektai, atsakymai į skundus, prašymus, informacinio pobūdžio raštai bei kiti 28.3.1 ir 28.3.2 papunkčiuose nenurodyti dokumentai;“*, todėl darytina išvada, kad LTSA įtvirtintos pakankamos vidinių rizikos veiksnių dėl tam tikrų nustatytų procedūrų nesilaikymo procesų kontrolės valdymo priemonės, taip užtikrinant rengiamų dokumentų atitiktį teisės aktų reikalavimams, tačiau atsižvelgiant į reikalavimus, kad institucijos interneto svetainėje turi būti skelbiama tik aktuali ir teisiškai galiojanti informacija, ji turi būti atnaujinama pagal keitimosi periodiškumą (bet ne rečiau

kaip kas 3 mėnesius)³⁷, reikia atnaujinti svetainėje paskelbtą informaciją, susijusią su paskutiniaisiais Vidaus tvarkos taisyklių pakeitimais.³⁸

Teisės aktų ir kitos informacijos skelbimo Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos interneto svetainėje taisyklės, patvirtintos Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2017 m. gruodžio 1 d. įsakymu Nr. 2BE-221 „Dėl teisės aktų ir kitos informacijos skelbimo Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos interneto svetainėje taisyklių patvirtinimo“, po LTSA įvykusių struktūrinių pokyčių nebuvo atnaujintos, todėl minėtų taisyklių priede nurodyta informacija tiek dėl svetainės struktūros meniu pavadinimų informacijos skelbimo, tiek dėl už informacijos skelbimą atsakingų struktūrinių padalinių sąrašų neatitinka esamos situacijos ir neužtikrina teisės aktų nustatyta tvarka renkamų ir teikiamų interneto svetainei duomenų tinkamo tvarkymo. Procedūrinės spragos gali lemti, kad už tam tikrus veiksmus ar jų neatlikimą niekas neprisiima atsakomybės ir tai daro įtaką vidinių organizacinių rizikos veiksnių atsiradimui. Minėtas teisės aktas yra įtrauktas į 2021 m. LTSA keistinių teisės aktų sąrašą, todėl rizika yra valdoma.

LTSA asmenų prašymai ir skundai registruojami ir nagrinėjami pagal Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės). Nagrinėjant prašymus ir skundus ir aptarnaujant asmenis Administracijoje Taisyklės taikomos tiek, kiek tų klausimų nereglamentuoja įstatymai, tiesiogiai taikomi Europos Sąjungos teisės aktai ar jų pagrindu priimti teisės aktai.

Nors Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Valstybinėje kelių transporto inspekcijoje prie Susisiekimo ministerijos taisyklės, patvirtintos Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2020 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. 2BE-136 „Dėl Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2009 m. birželio 4 d. įsakymo Nr. 2B-217 „Dėl Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Valstybinėje kelių transporto inspekcijoje prie Susisiekimo ministerijos taisyklių patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios“ pripažintos netekusiomis galios su visais pakeitimais ir papildymais, interneto svetainėje vis dar teikiama nuoroda į šį teisės aktą, kaip reguliuojantį administracinių paslaugų teikimą. Atkreiptinas dėmesys, kad Valstybinės geležinkelio inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2015 m. rugpjūčio 28 d. įsakymas Nr. V-173 „Dėl išankstinės asmenų skundų nagrinėjimo ne teisme tvarkos aprašo patvirtinimo“ yra galiojantis ir paskelbtas teisės aktų registre, tačiau, priešingai, geležinkelių transporto administracinių paslaugų sąraše nuorodos į teisės aktą neteikiamos.

Dokumentų viešumas ir prieinamumas visuomenei yra reikšmingos ir reikalingos priemonės, padedančios šalinti korupcijos atsiradimo prielaidas aptarnaujant asmenis LTSA.

Nagrinėdami prašymus ir skundus, aptarnaudami asmenis LTSA valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, privalo vadovautis LTSA elgesio kodekse³⁹ įtvirtintais principais: pagarbos žmogui ir valstybei, teisingumo, nesavanaudiškumo, padorumo, sąžiningumo, taip pat LR Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintais viešojo administravimo principais, o teikdami asmenims informaciją – teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme nustatytais dokumentų teikimo principais. LTSA savo veikloje vadovaujasi veiklos sričių darbo organizavimą, vykdymą nustatančiais teisės aktais, LTSA bei jos padalinių nuostatais, darbuotojų pareigybių aprašymais. Vidaus kontrolės įgyvendinimą reglamentuojančių dokumentų sąrašas patvirtintas Vidaus kontrolės politikos 1 priede.

Viešojo administravimo įstatyme numatyti privalomi veiksmai nagrinėjant skundą apie viešojo administravimo subjekto veiksmais, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą. Draudžiama persiųsti (perduoti) skundą nagrinėti pareigūnui,

³⁷ Reikalavimų interneto svetainėms aprašo 15 p.

³⁸ Interneto svetainėje nepatikslinta informacija, susijusi su Vidaus tvarkos taisyklių (2020-03-16, reg. Nr. 2BE-94) pakeitimu. Žr. [čia](#)

³⁹ Administracijos elgesio kodekso 6 p.

valstybės tarnautojui, viešojo administravimo subjektui ar jo administracijos padaliniui, kurių veiksmams yra skundžiami.⁴⁰

LTSA Priežiūros departamento nuostatų 4.15 p. priskirta funkcija nustatyta tvarka nagrinėti asmenų prašymus ir skundus, susijusius su departamento veikla, Paslaugų departamento nuostatų 6.14 p., Transporto veiklos skyriaus nuostatų 4.30 p., Civilinės aviacijos skyriaus nuostatų 4.38 p., Jūrų departamento nuostatų 4.26 p. priskirtos funkcijos: „nustatyta tvarka nagrinėja asmenų prašymus, skundus ir pranešimus, pagal kompetenciją imasi reikiamų priemonių iškilusiems klausimams spręsti“. Nurodytos veiklos sritys atitinka KPI 6 str. 4 d. 2 p. (pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas) ir 6 str. 4 d. 4 p. (veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu) nustatytus kriterijus ir yra priskirtinos prie veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė. Skundų, susijusių su to paties padalinio, departamento veikla, nagrinėjimas ir administracinio sprendimo priėmimas galimai sudaro sąlygas atsirasti korupcijos rizikos veiksniams, tačiau LTSA rizika korupcijai atsirasti nagrinėjant asmenų prašymus ir skundus, susijusius su departamentų ar padalinių veikla, laikytina maža, nes LTSA struktūra užtikrina tinkamą ir skaidrų asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimą ir administracinių sprendimų priėmimą. Be to, kai nagrinėjant prašymą yra galimybė gauti duomenis iš registro, dažnu atveju neatitinkant reikalavimų, informacinė sistema, įvertinusi registro gautus duomenis, neleidžia specialistui priimti teigiamo sprendimo ir išduoti dokumento. Taip pat tikslinga numatyti papildomas vidaus kontrolės priemones rizikai dėl šališko skundo (ne) nagrinėjimo.

Vadovaujantis viešojo administravimo įstatymu ir Taisyklėmis bei atsižvelgiant į KPR priedo I dalies 3 punktu, LTSA 2020 m. rugsėjo 14 d. įsakymu Nr. 2BE-290 patvirtintos Vidiniai informacijos teikimo kanalais gautų pranešimų registravimo ir nagrinėjimo taisyklės. Registruojant gautus skundus LTSA, skundai nėra klasifikuojami pagal atitinkamas veiklos sritis, LTSA padalinius ir nėra išsamiau analizuojama su skundais susijusi informacija, pavyzdžiui, atitinkamai kaupiama statistika, kokioje srityje dažniausiai teikiami skundai, skundų pagrindai, juos lemiančios priežastys išsamiau nenagrinėjamos. Skundai LTSA teikiami vieno langelio principu, nurodytais kontaktais institucijos interneto svetainėje. Taip pat prašymus ir skundus asmenys gali pateikti LTSA struktūriniuose padaliniuose, pateiktoje informacijoje nurodytais elektroninio pašto adresais ar atvykę nurodytu adresu.

Prašymai ir skundai, pateikti tiesiogiai ar gauti vieno langelio principu asmenų aptarnavimo padalinyje, atsiųsti paštu ar elektroninėmis priemonėmis, turi būti užregistruojami atitinkamame institucijos dokumentų registre, laikantis Lietuvos vyriausiojo archyvaro priimtų teisės aktų, reglamentuojančių dokumentų valdymą, reikalavimų.⁴¹ Pasitaiko atvejų, kai skundai pateikiami tiek el. paštu ltsa@ltsa.lrv.lt, tiek atskirai struktūriniais padaliniais. Užtikrinant Dokumentų tvarkymo ir valdymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-118 „Dėl Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“, 10 p.⁴² nuostatų vykdymą, Dokumentų valdymo sistemoje (toliau – DVS) yra įdiegtos dokumentų ir (arba) elektroninių pranešimų registravimo kontrolės priemonės, užtikrinančios, kad tas pats elektroninis dokumentas ir (arba) elektroninis pranešimas DVS bus užregistruotas tik vieną kartą⁴³. Atsižvelgiant į struktūrinius pokyčius, įvykusius LTSA, taip pat siekiant, kad teisinis reglamentavimas derėtų su aukštesnės galios teisės aktais, unifikuojami vidiniai teisės aktai, reglamentuojantys LTSA dokumentų (gautų, siunčiamų, vidaus) rengimo, tvarkymo, apskaitos, naudojimo, saugojimo, naikinimo bei kontrolės procedūrų organizavimo reikalavimus, kurie taikomi nepriklausomai nuo šių dokumentų parengimo būdo, formos ir laikmenos. Šiuo metu parengtas LTSA dokumentų valdymo taisyklių projektas derinamas įstaigos viduje, todėl rizika dėl netinkamo dokumentų valdymo LTSA laikytina maža ir valdoma.

⁴⁰ LR viešojo administravimo įstatymo 23 straipsnio 2 d.

⁴¹ Taisyklių 23 p.

⁴² Dokumentų tvarkymo ir valdymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-118 „Dėl dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“, 10 p.: „Dokumentai įstaigoje registruojami vieną kartą – paprastai tą dieną, kai jie gaunami, pasirašomi ar patvirtinami, jei kiti teisės aktai nenustato kitaip. <...>“

⁴³ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos elektroninių dokumentų valdymo taisyklių, patvirtintų Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2010 m. spalio 1 d. įsakymu Nr. 2B-430 „Dėl Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos elektroninių dokumentų valdymo taisyklių patvirtinimo“, 39 p.

SM Centralizuoto vidaus audito skyrius atliko Ūkio subjektų priežiūros kelių ir geležinkelių transporto srityse vidaus auditą. 2021 m. birželio 21 d. vidaus audito ataskaitoje Nr. VA-14 nurodyta, kad vidaus audito metu LTSA paprašyta pateikti informaciją apie gautus skundus kelių transporto srityje, tačiau, kaip minima vidaus audito ataskaitoje, jos pateikimas labai užtruko. Vidaus audito ataskaitoje taip pat pateikta rekomendacija, vadovaujantis Taisyklių 46 p. vykdyti kasmetinį asmens aptarnavimo kokybės vertinimą pagal pasirinktus objektyvaus pobūdžio kriterijus. Atkreiptinas dėmesys, kad Taisyklėse taip pat numatyta kartą per metus atlikti asmenų aptarnavimo taikant vieno langelio principą⁴⁴ kokybės analizę ir šios analizės rezultatus, prireikus, pasiūlymus dėl asmenų aptarnavimo gerinimo pateikti institucijos vadovui. LTSA atsakingas už asmenų aptarnavimo kokybės monitoringo sistemos priežiūrą paskirtas Strateginio planavimo skyrius. Strateginio planavimo skyriaus nuostatų 4.17 p. priskirta funkcija „*analizuoja LTSA klientų poreikius, teikia pasiūlymų LTSA vadovybei dėl LTSA teikiamų paslaugų kokybės gerinimo*“.

LTSA direktoriaus 2020 m. sausio 16 d. įsakymu Nr. 2BE-22 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos rizikų valdymo politikos patvirtinimo“ patvirtinta Rizikų valdymo politika. Rizikų registre identifikuoti korupcijos rizikos veiksniai pagal visus LTSA padalinius ir jiems priskirtas funkcijas, galintys sudaryti prielaidas pasireikšti korupcijai asmenų prašymų ir skundų LTSA kompetencijos klausimais nagrinėjimo ir reikiamų priemonių iškilusiems klausimams spręsti taikymo srityje. Rizikų registre nurodomi konkretūs veiksmai, užtikrinantys rizikos pasireiškimo tikimybės bei poveikio minimizavimą ir / arba eliminavimą, priskiriami atsakingi asmenys, reikalingi išteklių bei priemonių įgyvendinimo terminai.

Vadovaujantis Vidaus kontrolės politikos 14 p., vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekantys darbuotojai prižiūri vidaus kontrolės įgyvendinimą LTSA ir jos atitiktį LTSA direktoriaus nustatytai Vidaus kontrolės politikai, atlikdami nuolatinę stebėseną, apimančią kiekvieną vidaus kontrolės elementą. Teisės ir rizikų valdymo skyriaus darbuotojai užtikrina, kad kiekvienais metais būtų atliekamos LTSA vykdomų procesų analizės rizikingiausiose LTSA veiklos srityse⁴⁵. Atsižvelgiant į tai, kad asmenų prašymų ir skundų LTSA kompetencijos klausimais nagrinėjimo ir reikiamų priemonių iškilusiems klausimams spręsti taikymo sritis identifikuota kaip veiklos sritis, kurioje egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, rekomenduotina įvertinus Rizikų registre identifikuotas reikšmingiausias rizikas, susijusias su administracinių paslaugų ar priežiūrą vykdančių padalinių funkcijomis, įtraukti į kitų metų sudaromą LTSA vykdomų funkcijų peržiūros planą⁴⁶.

3.2. Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Atnaujinti LTSA svetainėje paskelbtą informaciją, susijusią su paskutiniaisiais Vidaus tvarkos taisyklių pakeitimais, ir užtikrinti savalaikę LTSA svetainėje paskelbtos informacijos priežiūrą.	LTSA	2022-12-31	LTSA svetainėje skelbiama suinteresuotiems asmenims aktuali ir viešai prieinama informacija.
2.	Teisės ir rizikų valdymo skyriaus darbuotojams vykdyti nagrinėjamų skundų pagal LR viešojo administravimo įstatymo 3 skyriaus „Administracinės procedūros ypatumai“ nuostatas priimtų	LTSA	2022-12-31	Numatytos papildomos prevencinės priemonės užtikrinant tinkamą

⁴⁴ Taisyklių 42 p. numatyta, kad „*Asmenis aptarnauti institucijose steigiamas vieno langelio asmenų aptarnavimo padalinys. Jei šis padalinys nsteigiamas, jo funkcijas atlieka institucijos vadovo arba jo įgalioto asmens sprendimu paskirtas valstybės tarnautojas, atsakingas už asmenų aptarnavimą*“.

⁴⁵ Vidaus kontrolės politikos 15 p. : „*Teisės ir rizikų valdymo skyriaus darbuotojai užtikrina, kad kiekvienais metais būtų atliekamos Administracijos vykdomų procesų analizės rizikingiausiose Administracijos veiklos srityse, tiria ir vertina vidaus kontrolę ir teikia Administracijos direktoriui ir / ar struktūrinių padalinių vadovams rekomendacijas dėl vidaus kontrolės tobulinimo.*“

⁴⁶ Peržiūros planas tvirtinamas, vadovaujantis Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2018 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 2BE-33 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos vykdomų funkcijų peržiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“.

	administracinių sprendimų nuolatinę priežiūrą ir stebėseną ir esant poreikiui teikti rekomendacijas dėl tinkamo LR viešojo administravimo įstatymo nuostatų įgyvendinimo.			administracinių procedūrų vykdymo kontrolę.
3.	Įvertinus Rizikų registre esančias reikšmingiausias rizikas, atitinkamai identifikuoti rizikingiausias administracines paslaugas ar priežiūrą vykdančių padalinių funkcijas ir jas įtraukti į einamųjų metų LTSA vykdomų funkcijų peržiūros planą.	LTSA	Einamaisiais kalendoriniais metais, bet ne vėliau kaip iki vasario 1 d.	Atliekamos identifikuotų rizikingiausių sričių, susijusių su asmenų prašymų ir skundų administracijos kompetencijos klausimais nagrinėjimo ir reikiamų priemonių iškilusiems klausimams spręsti sritimi, funkcijų peržiūros.

PI. Nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę, analizuojamu objektu pasirinko tinklų projektų, topografinės ir išpildomosios dokumentacijos medžiagos derinimo, techninių sąlygų telekomunikacijų linijų prisijungimui/ iškėlimui/ apsaugojimui rengimo išorės kompanijoms, aukščiau minėtos dokumentacijos derinimo veiklos sritį (toliau – analizuojama sritis).

Analizės tikslas – išanalizuoti ir nustatyti analizuojamos srities atitiktį KPI 6 straipsnio 4 dalyje nustatytiems kriterijams. Analizuotas laikotarpis nuo 2020 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. Korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę atliko PI darbuotojas atsakingas už korupcijos prevenciją.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę analizuoti Lietuvos Respublikos teisės aktai, reglamentuojantys korupcijos prevencijos sritį (KPI), Lietuvos Respublikos teisės aktai, reglamentuojantys PI veiklą analizuojamoje srityje (Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymas, Lietuvos Respublikos geodezijos ir kartografijos įstatymas, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas, Elektroninių ryšių infrastruktūros įrengimo, žymėjimo, priežiūros ir naudojimo taisyklės), vidaus tvarkomieji dokumentai (PI topografinių nuotraukų ir projektų registravimo ir derinimo tvarka, darbo tvarkos taisyklės, darbuotojų pareiginiai nuostatai), kiti susiję teisės aktai.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas atliktas naudojant teisės aktų, vidinių tvarkų lyginamąją, sisteminę dokumentų analizę ir atliekamų procedūrų, vykdant funkcijas analizuojamoje srityje, peržiūrą.

PI analizuojamos srities vertinimų, t. y. STT atliekamų antikorpucinių ir korupcijos rizikos vertinimų, atlikta nebuvo. 2017 m. vienoje iš PI veiklos sričių, t. y. Inžinerijos veikloje ir su ja susijusių techninių konsultacijų, kurių metu yra derinama interesantų parengta ir pateikta informacija: techniniai projektai, techniniai darbo projektai bei topografiniai planai, tikrinant ar planuojama trečiųjų šalių veikla nepažeis PI interesų, atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas. 2017 m. rugsėjo 1 d. raštu Nr. R-332 SM informuota apie atliktą korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą ir gautus rezultatus. Atlikto vertinimo metu pateiktos priemonės, skirtos korupcijos pasireiškimo tikimybės sumažinimui, šiuo metu pasiūlytos priemonės įgyvendinamos ir yra veiksmingos.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo analizė skirta nustatyti analizuojamos srities atitiktį KPI 6 straipsnio 4 dalyje nustatytiems kriterijams. Vertinti kriterijai:

1. Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika

Per analizuojamą laikotarpį PI nebuvo užfiksuota korupcinio pobūdžio nusikalstamų veiku ar kitų teisės pažeidimų, susijusių su analizuojama sritimi, už kuriuos būtų numatyta baudžiamoji ar kito pobūdžio atsakomybė. Analizuojama sritis šio kriterijaus neatitinka.

2. Pagrindinės funkcijos yra kontrolė ar priežiūros vykdymas

PI darbuotojai derindami tinklų projektų, topografinės ir išpildomosios dokumentacijos medžiagą, rengdami technines sąlygas telekomunikacijų linijų prisijungimui/ iškėlimui/ apsaugojimui išorės kompanijoms (toliau – dokumentai), neatlieka priežiūros ar kontrolės funkcijų. PI darbuotojai, derindami aukščiau nurodytus dokumentus, šiems dokumentams ir juose nurodytiems sprendiniams pritaria arba nepitaria (pateikdami pastabas). PI darbuotojai, derindami pateiktus dokumentus, t. y. jiems pritardami arba nepritardami, griežtai laikosi Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimų ir vidiniuose dokumentuose įtvirtintų nuostatų, kuriomis remiantis šis procesas įgyvendinamas. Darbuotojai neatlieka pateikiamų dokumentų tolimesnės priežiūros ir kontrolės, o tiesiog pritaria arba nepitaria dokumentuose pateikiamiems sprendiniams. PI darbuotojai neprižiūri ir nekontroliuoja kaip atliekamos šių dokumentų korekcijos ar tolimesnių veiksmų, kurie atliekami po dokumentų suderinimo. Darytina išvada, kad analizuojama sritis šio kriterijaus neatitinka.

3. Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti

PI darbuotojai, atsakingi už analizuojamos srities vykdymą, supažindinti su jiems priskirtomis darbo funkcijomis ir atsakomybe už netinkamą šių funkcijų vykdymą. Šių darbuotojų darbo funkcijos yra įtvirtintos pareiginiuose nuostatuose su kuriais darbuotojai yra pasirašytinai supažindinami. 2017 m. gruodžio 11 d. direktoriaus įsakymu Nr. V-76 „Įsakymas dėl topografinių nuotraukų ir jų projektų registravimo ir derinimo tvarkos patvirtinimo“ patvirtinta Topografinių nuotraukų ir jų projektų registravimo ir derinimo tvarka, kuria vadovaujantis vykdomas dokumentų derinimo procesas, sprendimų priėmimo tvarka ir atsakomybė už šio proceso netinkamą įgyvendinimą arba vengimą atlikti šioje tvarkoje nurodytus veiksmus. Darbuotojams išduodami įgaliojimai darbui išorinėse dokumentų derinimo sistemose (GIS, TPDRIS, INFOSTATYBA, TIIS ir kt.), kuriuose aiškiai apibrėžtos suteikiamų įgaliojimų ribos bei laikotarpis, kuriam įgaliojimai yra suteikiami. Lietuvos Respublikos teisės aktuose įtvirtintos nuostatos, reguliuojančios analizuojamos srities įgyvendinimą – aiškios ir išsamios. Darbuotojai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, turi galimybę konsultotis su šių veiklų prižiūrinčiomis įmonėmis ir tiesioginiu vadovu. Darytina išvada, kad funkcijos, uždaviniai ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė yra išsamiai reglamentuoti ir analizuojama sritis šio kriterijaus neatitinka.

4. Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu

PI darbuotojai, derindami dokumentus, neišduoda konkrečių leidimų, nesuteikia nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių ar apribojimų. Įgyvendindami darbo funkcijas darbuotojai prižiūri, kad nebūtų pažeisti PI interesai ir dokumentai būtų suderinti laikantis Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nurodytų reikalavimų. Atsižvelgiant į tai, kad darbuotojai, derindami dokumentus, pritaria arba nepitaria šiuose dokumentuose nurodytiems sprendiniams, galima teigti, kad jų vienasmeniškai priimtas sprendimas pritari arba nepritari dokumentuose nurodytiems sprendiniams iš dalies susijęs su leidimų atlikti tam tikrus veiksmus, tam tikroje vietoje išdavimu. Atkreiptinas dėmesys, kad darbuotojams nėra suteikiami įgaliojimai išduoti atskirus ir konkrečius leidimus tam tikrų veiksmų atlikimui, darbuotojai gali tik pritari arba nepritari konkretiems sprendiniams. Atsižvelgiant į tai kas nurodyta aukščiau darytina išvada, kad analizuojama sritis šį kriterijų iš dalies atitinka.

5. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo

PI veiklos kontrolę vykdo SM, atlikdama veiklos ir kitų sričių auditus. PI darbuotojai dokumentuose nurodytiems sprendiniams pritaria / nepitaria ir juos derina išorinėse informacinėse sistemose, kuriuose aiškiai reglamentuoti šių dokumentų derinimo terminai ir tvarka, taip pat dokumentus derinimui interesantai gali pateikti naudodamiesi interneto svetainėje www.placiajuostis.lt įdiegta dokumentų derinimo funkcija. Dokumentai derinami laikantis Lietuvos Respublikos teisės aktuose įtvirtintų terminų ir išorinėse bei vidinėse dokumentų derinimo svetainėje nustatytos tvarkos, dokumentų derinimo eiliškumo ir kt. reikalavimų. Darbuotojai, derindami

dokumentus, sprendimus priima savarankiškai ir jų sprendimams kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo nėra reikalaujama, tačiau sprendimų priėmimo tvarka griežtai reglamentuojama ir periodiškai peržiūrima bei kontroliuojama. Darytina išvada, kad analizuojama sritis šio kriterijaus neatitinka.

6. Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija

Naudojamuose dokumentuose nėra valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančios informacijos. Darytina išvada, kad analizuojama sritis šio kriterijaus neatitinka.

7. Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų

Analizuojama sritis šio kriterijaus neatitinka, nes Specialiųjų tyrimų tarnyba nėra atlikusi korupcijos rizikos analizės PI.

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, darytina išvada, kad egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė iš dalies atitinkanti Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje 4 punkte įtvirtintą kriterijų: *Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.*

Aukščiau nurodyta korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja dėl PI darbuotojų leidimų, susijusių su tam tikrų veiksmų atlikimu, išdavimo. Šių darbo funkcijų įgyvendinimo metu darbuotojai turi teisę vienasmeniškai išduoti tam tikrų veiksmų atlikimui reikalingus leidimus, kurie turi įtakos tolimesnių procesų įgyvendinimui. Pabrėžtina, kad pritardami arba nepritardami dokumentuose nurodytiems sprendiniams PI darbuotojai neišduoda atskirų leidimų, tačiau dokumentų suderinimas tampa savotišku leidimu tolimesniam darbui. Atsižvelgiant į tai, kad sprendimas pritarti arba nepritarti dokumentuose nurodytiems sprendiniams priimamas vienasmeniškai, egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, kadangi vienasmeniškai priimamas sprendimas dėl pritarimo arba nepritarimo dokumentuose nurodytiems sprendiniams gali sudaryti situaciją, kuomet suinteresuoti asmenys, siekdami jiems palankaus ir / arba greito sprendimo priėmimo, mėgintų paveikti už šių sprendimų priėmimą atsakingus darbuotojus, siūlydami jiems kyšius arba atlikdami kitus neteisėtus veiksmus, o darbuotojai mėgintų pasinaudoti gautais pasiūlymais. Vienasmeniškas sprendimų priėmimas kelia didesnę korupcijos atsiradimo tikimybę, kadangi suinteresuotiems asmenims lengviau paveikti už sprendimo priėmimą atsakingą darbuotoją.

Atsižvelgiant į tai, kad darbuotojai neišduoda atskirų leidimų, o tik pritaria arba nepritaria dokumentuose nurodytiems sprendiniams ir šiuos veiksmus atlieka laikydamiesi Lietuvos Respublikos įstatymuose įtvirtintų reikalavimų bei šie veiksmai atliekami išorinėse dokumentų derinimo sistemose, kurių funkcionalumas yra griežtai apibrėžtas, o veiksmai turi būti atliekami griežtai nustatytais terminais bei įvertinus tai, kad šių sprendimų priėmimo teisėtumas periodiškai tikrinamas ir vertinamas, darytina išvada, kad analizuojamoje srityje egzistuojanti korupcijos rizika yra maža.

Nors pagal KPI 6 straipsnio 4 dalyje 4 punkte įtvirtintą vertinimo kriterijų analizuojama sritis iš dalies priskirtina prie korupcijos pasireiškimo tikimybės, tačiau tai nereiškia, kad ši rizika yra nevaldoma.

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Organizuoti korupcijos prevencijos ir antikorpucinio švietimo mokymus darbuotojams, siekiant švieti darbuotojus korupcijos prevencijos srityje ir minimizuoti korupcijos pasireiškimo tikimybės atsiradimą.	PI už korupcijos prevenciją atsakingas darbuotojas	2021-12-31	Darbuotojų korupcinės aplinkos netoleravimas ir siekis išlaikyti nulinę toleranciją korupcijai
2.	Periodinė vidinė tvarkomųjų dokumentų priežiūra ir esant poreikiui šių dokumentų atnaujinimas	PI Teisės ir bendrųjų reikalų skyriaus ir tinklo valdymo tarnybos	2021-12-31	Vidaus tvarkomųjų dokumentų parengimas atsižvelgiant į galiojančius Lietuvos Respublikos teisės

		atsakingi darbuotojai		kitus ir juose įtvirtintus reikalavimus, reguliuojančius analizuojamą sritį.
3.	Vykdyti proaktyvią veiklą ir reaguoti į pranešimus, pateikiamus korupcijos pranešimų kanalais, tirti ir analizuoti pateikiamą informaciją ir ją apibendrinti	PI vadovybė ir už korupcijos prevenciją atsakingas darbuotojas	2021-12-31	Užtikrinti atsakomybės neišvengiamumo principo taikymą
4.	Nuolat bendradarbiauti su Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija ir kitomis institucijomis, siekiant dalintis gerąja veiklos praktika	Teisės ir bendrųjų reikalų skyrius	Nuolat	Tarpinstitucinis bendradarbiavimas siekiant gerinti PI veiklą bei dalintis gerąja praktika

Smiltynės perkėla. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2017-10-09 įsakymu Nr. 3-466, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2021-07-16 įsakymo Nr. 3-345 redakcija, patvirtinta, kad tikslinga Smiltynės perkėla atlikti antikorupcinę analizę, viešųjų ir privačių interesų derinimo valdymo ir deklaratavimo veiklos srityje.

Tikslas – nustatyti rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidų korupcijai pasireikšti Smiltynės perkėla viešųjų ir privačių interesų derinimo valdymo ir deklaratavimo veikloje, pateikti išvadas ir pasiūlymus dėl tinkamo viešųjų ir privačių interesų derinimo valdymo ir deklaratavimo įgyvendinimo.

Korupcijos rizikos analizės laikotarpis: 2020 m. liepos 1 d. – 2021 m. liepos 1 d. Korupcijos rizikos analizę atliko: TEISINIS AUDITAS, MB

Pagrindiniai Smiltynės perkėla teisės aktai reglamentuojantys vertinamą sritį:

1. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas;
3. Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo susisiekimo ministru priskirtose valdymo srityse tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2021 m. kovo 29 d. įsakymas Nr. 3-175;
4. Privačius interesus deklaruojančio asmens pareikšto nusišalinimo nepriėmimo kriterijais, patvirtintais VTEK 2019 m. spalio 30 d. sprendimas Nr. KS-270;
5. Rekomendacija dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo, patvirtinta VTEK 2019 m. lapkričio 13 d. sprendimas Nr. KS-291;
6. Viešojo pirkimo komisijos narių, asmenų, perkančiosios organizacijos vadovo paskirtų atlikti supaprastintus pirkimus, ir viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujančių ekspertų ir viešųjų pirkimų iniciatorių nusišalinimo tvarkos aprašu, patvirtintu VTEK 2019 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. KS-339;
7. Privačių interesų deklaracijų pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklėmis, patvirtintomis VTEK 2020 m. gruodžio 30 d. sprendimu Nr. KS-176;
8. AB „Smiltynės perkėla“ viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašas, patvirtintas generalinio direktoriaus 2021-06-28 įsakymu Nr. 1V-43;
9. 2021 m. liepos 7 d. AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1V-47 dėl viešųjų ir privačių interesų derinimo nuostatų įgyvendinimo;
10. AB „Smiltynės perkėla“ rizikų valdymo tvarka, patvirtinta generalinio direktoriaus 2020-07-31 įsakymu Nr. 1V-62;
11. AB „Smiltynės perkėla“ rizikų valdymo politika, patvirtinta 2020-07-27 valdybos posėdžio protokolu Nr. 12;
12. AB „Smiltynės perkėla“ Valdybos nutarimas patvirtintas 2021-07-09 Nr. 10-1 dėl sutikimo patvirtinti AB „Smiltynės perkėla“ valdymo struktūrą, AB „Smiltynės perkėla“ darbuotojų pareigybes, AB „Smiltynės perkėla“ pareigybių struktūrą (pareigybių lygius);

13. AB „Smiltynės perkėla“ korupcijos prevencijos politikos aprašas patvirtintas generalinio direktoriaus 2017-07-24 įsakymu Nr. 1V-40;

14. AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2017 m. vasario 10 d. įsakymu Nr. 1V-11 patvirtinta AB „Smiltynės perkėla“ skaidrumo politika;

15. AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2017 m. vasario 10 d. įsakymu Nr. 1V-10 patvirtintas Etikos kodeksas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo vertinimas atliktas naudojant duomenų rinkimo ir peržiūros/vertinimo metodus:

1. Teisės aktų ir dokumentų turinio analizė;
2. Teisės aktų praktinio įgyvendinimo analizė;
3. Interviu metodas su darbuotojais;
4. Viešai prieinamos informacijos analizavimas (prisijungimas prie PINREG privačių interesų registro iš VTEK internetinio tinklapio <https://pinreg.vtek.lt>).
5. Kita informacija, viešai prieinama informacija, reikalinga korupcijos rizikos analizei atlikti.

STT nėra atlikusi korupcijos rizikos analizės Smiltynės perkėla.

STT nėra atlikusi korupcijos rizikos analizės Smiltynės perkėla viešųjų ir privačių interesų derinimo valdymo ir deklaravimo srityje.

Korupcijos pasireiškimo vertinimas pagal KPI 6 str. 3 dalyje pateiktus kriterijus Viešųjų ir privačių interesų derinimo valdymo ir deklaravimo srityje	
1. Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika	
1.1. Kaip nustatytas korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos ir / ar kito tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingo teisės pažeidimo, už kurį numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia atsakomybė, Smiltynės perkėla faktas (pvz.: teisėsaugos institucijai pradėjus ikiteisminį tyrimą, remiantis valstybinio audito ar savivaldybės kontrolieriaus, valstybės ar savivaldybės įstaigos vidaus ir / ar privačios audito įmonės audito išvadose, asmenų skunduose, žiniasklaidoje, kita pateikta informacija)?	Per analizuojamąjį laikotarpį Smiltynės perkėla viešųjų ir privačių interesų derinimo valdymo ir deklaravimo srityje nebuvo užfiksuota KPI 2 str. 2 d. nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejų.
1.2. Ar informacija buvo pateikta valstybės tarnautojų ir juridinių asmenų registrams, ar nustatyti faktai buvo pavišinti?	Atsižvelgiant į tai, kad nebuvo nustatyta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, tokio poreikio nėra.
1.3. Ar Smiltynės perkėla sudarytos galimybės įmonės darbuotojams, kitiems asmenims kreiptis ir informuoti (taip pat ir anonimiškai) įmonės vadovus apie galimus korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ir / ar kitų tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės pažeidimų, valstybės ar savivaldybės įstaigoje faktus? Ar buvo gauta tokių pranešimų?	Smiltynės perkėla internetiniame tinklapyje https://www.keltas.lt/apie-mus/korupcijosprevencija/pranesimai-apie-korupcija/ pateikta būtina informacija apie galimybę pranešti, informuoti įmonės vadovybę apie galimus korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ir / ar kitų tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės pažeidimus. Smiltynės perkėla pranešimus gauna ir nagrinėja kompetentingas subjektas – įmonės vidaus auditorius. AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2020 m. kovo 23 d. įsakymu Nr. 1V-25 patvirtintos Vidiniu informacijos kanalu gautų pranešimų apie pažeidimus tvarkymo taisyklės. Per analizės laikotarpį tokių pranešimų negauta.

1.4. Ar Smiltynės perkėla buvo atliktas tyrimas siekiant nustatyti, kokios įmonės veiklą reglamentuojančių teisės aktų spragos, įmonės vidaus kontrolės sistemos trūkumai ir kitos priežastys sudarė prielaidas šias neteisėtas veikas padaryti? Jei taip, kokios tyrimo išvados?	Tyrimas siekiant nustatyti, kokios įmonės veiklą reglamentuojančių teisės aktų spragos, įmonės vidaus kontrolės sistemos trūkumai ir kitos priežastys sudarė prielaidas šias neteisėtas veikas padaryti nebuvo atliktas.
1.5. Ar buvo imtasi priemonių teisinio reglamentavimo spragoms šalinti, įmonės vidaus kontrolės sistemos efektyvumui didinti? Jei taip, kaip vertinate šių priemonių veiksmingumą?	Smiltynės perkėla nuolatos yra atliekamas teisinio reglamentavimo vertimas, esant poreikiui lokaliniai aktai yra atnaujinami, keičiami naujais.
2. Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas	
Analizuojama sritis nėra susijusi su vertinamu kriterijumi.	
3. Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.	
3.1. Ar Smiltynės perkėla priėmė teisės aktus (įmonės padalinių nuostatus, sudaromų komisijų ir pan. darbo reglamentus, darbuotojų pareigybių aprašymus ar nuostatus, kitus teisės aktus), reglamentuojančius atskirų darbuotojų uždavinius, funkcijas, darbo ir sprendimų priėmimo tvarką, principus, kriterijus, terminus ir atsakomybę? Ar įmonės darbuotojai pasirašytinai supažindinti su šiais teisės aktais?	2021-06-28 AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1V-43 patvirtintas AB „Smiltynės perkėla“ viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašas. 2021-07-07 AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus Nr. 1V-47 patvirtintas pareigybių, kurias einantys darbuotojai turi deklaruoti privačius interesus, sąrašas. Darbuotojai supažindinti pasirašytinai su šiais vidaus teisės aktais.
3.2. Ar priimant Smiltynės perkėla teisės aktus, reglamentuojančius atskirų darbuotojų uždavinius, funkcijas, atsižvelgta į teisės aktais nustatytus įmonės (jos padalinio) uždavinius, funkcijas?	Taip, priimant Smiltynės perkėla teisės aktus, reglamentuojančius atskirų darbuotojų uždavinius, funkcijas, atsižvelgta į teisės aktais nustatytus įmonės uždavinius, funkcijas.
3.3. Ar Smiltynės perkėla priimtuose teisės aktuose apibrėžti atskirų darbuotojų uždaviniai ir funkcijos yra pakankami įmonės uždaviniams ir funkcijoms įgyvendinti?	Taip, Smiltynės perkėla priimtuose teisės aktuose apibrėžti atskirų darbuotojų uždaviniai ir funkcijos yra pakankami įstaigos uždaviniams ir funkcijoms įgyvendinti
3.4. Ar Smiltynės perkėla priimti teisės aktai užtikrina aiškų atskirų darbuotojų pavaldumą ir atskaitingumą?	Taip, Smiltynės perkėla priimti teisės aktai užtikrina aiškų atskirų darbuotojų pavaldumą ir atskaitingumą. 2021-07-09 AB „Smiltynės perkėla“ valdybos nutarimu Nr.10-1, patvirtinta valdymo struktūra. Darbuotojų darbo funkcijos ir pavaldumas numatytas darbuotojų pareiginiuose nuostatuose.
3.5. Ar Smiltynės perkėla priimti teisės aktai reglamentuoja darbuotojų veiklos ir sprendimų priėmimo vidaus kontrolės (prevencinės, einamosios, paskesniosios) procedūras? Ar tokia kontrolė yra vykdoma? Ar ji veiksminga?	AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2017 m. vasario 10 d. įsakymu Nr.1V-11 patvirtinta AB „Smiltynės perkėla“ skaidrumo politika. AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2017 m. vasario 10 d. įsakymu Nr. 1V-10 patvirtintas Etikos kodeksas, AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2017 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. 1V-40 patvirtintas Korupcijos prevencijos politikos aprašas. Analizuojamu laikotarpiu generalinio direktoriaus 2021 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1V-43 patvirtintas AB „Smiltynės perkėla“

	viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašas, už kurio įgyvendinimą ir kontrolę AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2021-06-28 įsakymu Nr. 1V-43 paskirti atsakingi asmenys.
3.6. Smiltynės perkėla priimti teisės aktai reglamentuoja darbuotojų veiklos vertinimo tvarką, formas, periodiškumą?	Taip, Smiltynės perkėla priimti teisės aktai reglamentuoja Smiltynės perkėla darbuotojų vykdomos veiklos vertinimo tvarką, formas, periodiškumą. Smiltynės perkėla darbuotojų veiklos vertinimo nuostatai, patvirtinti 2021-06-14 generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1V-37.
3.7. Ar Smiltynės perkėla priimtas darbuotojų etikos / elgesio kodeksas? Jei taip, kaip vykdoma šio kodekso nuostatų įgyvendinimo / laikymosi kontrolė?	AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2017 m. vasario 10 d. įsakymu Nr. 1V-10 patvirtintas Etikos kodeksas. Užtikrinti įsakymo laikymąsi įpareigoti bendrovės administracijos ir struktūrinių padalinių vadovai. 2020 m. lapkričio 17 d. įsakymu „Dėl atsparumo korupcijai dokumentų“ Nr. 1V-93 nustatyta, kad bendrovės darbuotojams tiesiogiai taikomas Darbuotojų elgesio kodeksas, patvirtintas 2020 m. rugsėjo 30 d. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymu Nr. 3-585. Už įgyvendinimą ir kontrolę paskirti atsakingais struktūrinių padalinių vadovai. Generalinio direktoriaus 2017 m. vasario 10 d. įsakymu Nr. 1V-11 patvirtinta Skaidrumo politika. Užtikrinti įsakymo laikymąsi įpareigoti bendrovės administracijos ir struktūrinių padalinių vadovai.
3.8. Ar šie teisės aktai periodiškai peržiūrimi? Ar vykdomas nustatytų teisinio reglamentavimo spragų ar kolizijų taisymas?	Taip, šie teisės aktai periodiškai peržiūrimi. Periodiškumas ir tvarka nustatoma lokaliais teisės aktais.
2. Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu	
Analizuojama sritis nėra susikusi su vertinamu kriterijumi.	
3. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo	
Analizuojama sritis nėra susikusi su vertinamu kriterijumi.	
4. Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija	
Analizuojama sritis nėra susikusi su vertinamu kriterijumi.	
5. Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų	
5.1. Ar Smiltynės perkėla buvo įgyvendintos Specialiųjų tyrimų tarnybos išvadoje dėl korupcijos rizikos analizės pateiktos rekomendacijos ir pasiūlymai?	Ne, nes STT rizikos analizė nebuvo atlikta.
5.2. Ar buvo imtasi priemonių korupcijos rizikos analizės metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ir / ar šalinti?	Ne, nes STT rizikos analizė nebuvo atlikta.

IŠVADA:

Išanalizavus Smiltynės perkėla veiklą viešųjų ir privačių interesų derinimo valdymo ir deklaravimo srityje, darytina išvada, kad šioje srityje korupcijos rizikos veiksniai yra valdomi ir korupcijos pasireiškimo tikimybė minimali, tačiau teikiami pastebėjimai, vertintini kaip galimi korupcijos rizikos veiksniai.

1. Privačių interesų deklaravimas.

Smiltynės perkėla darbuotojų privačiųjų interesų deklaravimas iki 2020-12-28 buvo vykdomas per VMI Elektroninio deklaravimo informacinę sistemą EDS pildant formą „ID001“, vadovaujantis AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2020 m. kovo 23 d. įsakymu Nr. 1V-26 patvirtintu viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašu. Nuo 2021-01-04 deklaracijos teikiamos naudojantis Privačių interesų registru (PINREG), vadovaujantis AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2020 m. kovo 23 d. įsakymu Nr. 1V-26 patvirtintu viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašu.

Vertinimo metu nustatyta, kad Smiltynės perkėla dirba asmenys (neįskaitant Smiltynės perkėla valdybos narių, generalinio direktoriaus, skyrių vadovų), kurie dėl atliekamų darbo pareigų ar funkcijų, vadovaujantis VPIDĮ 2 str. 5 d. ir 4 str.3 d., privalo teikti privačių interesų deklaracijas, t. y. kapitonai, pirkimų komisijų nariai, supaprastintus pirkimus atliekantys asmenys, pirkimų procedūrose dalyvaujantys ekspertai, viešojo pirkimo iniciatoriai.

Pareigybių, kurias einantys darbuotojai turi deklaruoti privačius interesus, sąrašas yra patvirtintas AB „Smiltynės perkėla“ direktoriaus 2021-07-07 įsakymu Nr. 1V-47. Smiltynės perkėla su asmeniu, Smiltynės perkėla atsakingu už privačių interesų deklaravimo kontrolę, taip pat vertinant darbuotojų pateiktus duomenis privačių interesų registre <https://pinreg.vtek.lt>, nustatyta, kad ne visi darbuotojai yra paskelbę deklaracijas PINREG sistemoje.

AB „Smiltynės perkėla“ viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašo, patvirtinto generalinio direktoriaus 2020-06-28 įsakymu Nr. 1V-43, 8 punktą numato, kad naujai priimti ar paskirti į pareigas darbuotojai, kuriems privaloma deklaruoti interesus, deklaracijas turi pateikti nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 30 (trisdešimt) kalendorinių dienų nuo jų paskyrimo į naujas pareigas arba iki dalyvavimo pirkimo procedūrose pradžios. Vyriausioji tarnybinės etikos komisija rekomenduoja, institucijoms (įmonėms, įstaigoms, organizacijoms), kuriose naujai priimti (paskirti, išrinkti) į pareigas asmenys neturi karjeros valstybės tarnautojo ar valstybės pareigūno statuso, tačiau kuriems taikoma pareiga deklaruoti privačius interesus, nedelsiant papildomai apie šią prievolę juos pasirašytinai informuoti raštu.

2. Privačių interesų deklaravimo kontrolė

Vertinant kaip Smiltynės perkėla vykta privačių interesų deklaravimo kontrolė nustatyta, kad AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2021-06-28 įsakymu Nr. 1V-43 yra paskirtas asmuo, atsakingas už privačių interesų deklaravimo kontrolę. Smiltynės perkėla generalinio direktoriaus įsakymu yra pavesta teisininkui vykdyti privačių interesų deklaravimo administravimą, konsultavimą ir kontrolę. Smiltynės perkėla teisininkas atlieka asmenų, kurie turi deklaravimo pareigą, privačių interesų deklaracijų teikimo stebėseną, ne rečiau kaip kartą per metus tikrina šių asmenų privačių interesų deklaracijas. Tačiau susipažinus su darbuotojų pateiktomis deklaracijomis privačių interesų registre, buvo nustatyta, kad dalis darbuotojų privačių interesų deklaracijų yra užpildytos netinkamai (nenurodyti visi duomenys, netinkamai nurodytos pareigos). AB „Smiltynės perkėla“ direktoriaus 2021-07-07 įsakymu Nr. 1V-47 nurodyta asmenims, kurie turi pareigą deklaruoti privačius interesus, peržiūrėti pateiktas deklaracijas ir patikslinti (papildyti, pašalinti perteklinius duomenis) pagal aktualią VPIDĮ redakciją, galiojančią nuo 2020-07-11 ir 2020-12-30 Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos sprendimą dėl privačių interesų deklaracijos formos bei jo pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo Nr. KS-176.

3. Darbuotojų mokymas ir švietimas.

Vertinant darbuotojų švietimą, informavimą ir konsultavimą privačių interesų deklaravimo ir interesų konfliktų valdymo klausimais nustatyta, kad darbuotojai nėra raštu supažindinami, kaip ir kada reikia deklaruoti privačius interesus. Darbuotojams nėra parengti informaciniai pranešimai, apie interesų deklaravimo tvarką kurie būtų pasiekiami Smiltynės perkėla dokumentų valdymo sistemoje arba dalinama kitokia metodine medžiaga.

Siekdami sumažinti korupcijos rizikos veiksnių įtaką viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo valdymo ir deklaravimo srityje, siūlome įgyvendinti šiuos pasiūlymus:

1. Laiku atlikti nuolatinę (prevencinę) deklaruojančių asmenų privačių interesų deklaracijų teikimo ir jų turinio stebėseną, nustatyti planinius (rutininius) visų deklaruojančių asmenų privačių interesų deklaracijų tikrinimo periodus, darbuotojams tinkamai išaiškinti deklaravimo tvarką, Nustatyti poveikio priemones darbuotojams, kurie nepagrįstai pateikia netinkamai užpildytas privačių interesų deklaracijas.

2. Parengti rekomendacijas darbuotojui, kuriam privalomas privačių interesų deklaravimas, apie interesų deklaravimo tvarką, pateikiant informaciją, kaip elgtis nustačius interesų konfliktą (informavimas apie interesų konfliktą, nusišalinimas ar nušalinimas, ir analogiškos situacijos).

3. Darbuotojams surengti mokymus dėl tinkamo privačių interesų deklaravimo, viešųjų ir privačių interesų derinimo užtikrinimą.

4. Nustatyti poveikio priemones darbuotojams, kurie nepagrįstai pateikia netinkamai užpildytas privačių interesų deklaracijas. Užtikrinti kad asmenims, kurie teisės aktų nustatyta tvarka yra pripažinti pažeidę Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo įstatymo nuostatas, būtų taikomos šiame įstatyme nustatytos sankcijos ir ribojimai.

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Organizuoti mokymus darbuotojams viešųjų ir privačių interesų derinimo užtikrinimą, parengti ir teikti rekomendacijas dėl privačių interesų deklaracijų teikimo.	Smiltynės perkėla	2021-12-31	Tinkamas ir savalaikis darbuotojų privačių interesų deklaravimas, padės sumažinantis korupcijos pasireiškimo tikimybę viešųjų ir privačių interesų valdyme

TKA. Atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas ir vertinimas privačių ir viešųjų interesų derinimo srityje.

TKA korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą ir vertinimą (analizę) atliko Administravimo departamento darbuotojas.

Analizuotas laikotarpis – 2020 m. rugpjūčio 4 d. – 2021 m. birželio 30 d. (analizuojamo laikotarpio pradžia pasirinkta atsižvelgiant į tai, kad TKA 2020 m. rugpjūčio 4 d. buvo reorganizuota).

Veiklos sritį reglamentuojantys teisės aktai ir kiti dokumentai:

1. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas (toliau – VPIDĮ);
2. Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos toliau – VTEK) 2020 m. gruodžio 30 d. sprendimas Nr. KS-176 „Dėl Privačių interesų deklaracijos formos bei jos pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“;

3. VTEK 2020 m. kovo 12 d. sprendimas Nr. KS-40 „Dėl Rekomendacinių gairių dėl dovanų ar paslaugų priėmimo apribojimų patvirtinimo“;

4. VTEK 2019 m. gruodžio 19 d. sprendimas Nr. KS-339 „Dėl Perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto vadovų, pirkimo komisijos narių, asmenų, perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto vadovo paskirtų atlikti supaprastintus pirkimus, pirkimų procedūrose dalyvaujančių ekspertų ir pirkimų iniciatorių nusišalinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

5. VTEK 2019 m. spalio 30 d. sprendimas Nr. KS-270 „Dėl Privačius interesus deklaruojančio asmens pareikšto nusišalinimo nepriėmimo kriterijų patvirtinimo“;

6. Viešosios įstaigos Kelių ir transporto tyrimo instituto (2019-01-01 pakeistas pavadinimas į Transporto kompetencijų agentūra) direktoriaus 2017 m. gruodžio 22 d. įsakymą Nr. 2-127 „Dėl viešosios įstaigos Kelių ir transporto tyrimo instituto viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašo“ su visais pakeitimais ir papildymais;

7. TKA direktoriaus 2021 m. sausio 11 d. įsakymas Nr. 2-5 „Dėl Viešųjų ir privačių interesų derinimo viešojoje įstaigoje Transporto kompetencijų agentūroje tvarkos aprašo ir Viešosios įstaigos transporto kompetencijų agentūros pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašo patvirtinimo“;

8. TKA direktoriaus 2020 m. rugpjūčio 31 d. įsakymas Nr. 2-222 „Dėl dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų tvarkymo viešojoje įstaigoje Transporto kompetencijų agentūroje tvarkos aprašo, veiksmų viešojoje įstaigoje Transporto kompetencijų agentūroje gavus neteisėtą atlygį tvarkos aprašo patvirtinimo ir komisijos sudarymo“ (7 ir 8 punkte minimi TKA direktoriaus įsakymai toliau kartu vadinami Tvarkos).

Surašant išvadą buvo atliekama lyginamoji ir sisteminė dokumentų analizė, teisės aktų ir procedūrų peržiūra ir vertinimas, rizikos pasekmių vertinimo analizė, bendraujama su TKA darbuotojais, atliekamas viešai prieinamos informacijos stebėjimas ir analizavimas.

VPIDĮ numato asmenų ratą, kurie privalo deklaruoti privačius interesus bei įtvirtina įstaigų vadovų (jų įgaliotų atstovų) pareigą kontroliuoti kaip laikomasi įstatymo nuostatų.

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. liepos 27 d. įsakymu Nr. 3-430 „Dėl viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros reorganizavimo“ TKA buvo reorganizuota (skaidymo būdu, padalijant į du naujus juridinius asmenis) 2021 m. rugpjūčio 4 d.

TKA darbuotojų vieši ir privatūs interesai buvo deklaruojami vadovaujantis VPIDĮ ir Viešosios įstaigos Kelių ir transporto tyrimo instituto (2019-01-01 pakeistas pavadinimas į Transporto kompetencijų agentūra) direktoriaus 2017 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 2-127 „Dėl viešosios įstaigos Kelių ir transporto tyrimo instituto viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašo“ (su pakeitimais ir papildymais), kuriuo taip pat buvo patvirtintas ir pareigybių, kurias einantys darbuotojai privalo deklaruoti interesus (šis sąrašas buvo pastoviai atnaujinamas).

2020 m. rugsėjo 7 d. TKA paskyrė darbuotoją (vyriausiąjį patarėją), kuriam buvo suteiktas prisijungimas prie Privačių interesų deklaracijų tvarkymo informacinės sistemos (PIDTIS).

Po TKA reorganizacijos, 2017 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. 2-127 buvo panaikintas ir 2021 m. sausio 11 d. patvirtintas naujas TKA direktoriaus įsakymas Nr. 2-5 „Dėl Viešųjų ir privačių interesų derinimo viešojoje įstaigoje Transporto kompetencijų agentūroje tvarkos aprašo ir Viešosios įstaigos transporto kompetencijų agentūros pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašo patvirtinimo“ (toliau – Įsakymas). Įsakyme nurodyta privačių interesų deklaravimo tvarka, numatytos tiesioginių vadovų ir atitikties pareigūno pareigos ir atsakomybė, nustatyta pareigos nusišalinti tvarka bei nustatytas pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti interesus, sąrašas. Su Įsakymu buvo patvirtintos šios dokumentų formos: pasižadėjimas saugoti asmens duomenų paslaptį, pranešimas apie nusišalinimą, sprendimas apie nusišalinimą, pranešimas dėl interesų derinimo pradėjus dirbti arba atsiradus pareigai deklaruoti. Atitikties pareigūnu buvo paskirtas TKA vyriausiasis patarėjas. Su šiuo Įsakymu buvo supažindinti TKA darbuotojai (per DVS).

2021 m. vasario 19 ir 22 dienomis TKA darbuotojams buvo organizuoti vidiniai mokymai dėl privačių interesų deklaravimo tvarkos ir naujo VTEK privačių interesų registro (PINREG) (per kurią iki kovo 1 d. reikėjo deklaruoti privačius interesus). Mokymų metu buvo priminti reikalavimai deklaracijų pildymui, aptartos nusišalinimo aplinkybės / tvarka bei PINREG pildymas.

TKA direktoriaus 2020 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. 2-222 „Dėl dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų tvarkymo viešojoje įstaigoje Transporto kompetencijų agentūroje tvarkos aprašo, veiksmų viešojoje įstaigoje Transporto kompetencijų agentūroje gavus neteisėtą atlygį tvarkos aprašo patvirtinimo ir komisijos sudarymo“ yra patvirtintos gautų dovanų bei veiksmų gavus neteisėtą atlygį tvarkos. TKA taikoma Nulinė dovanų politika, t. y. nepriimamos jokios kitos dovanos, išskyrus VPIDĮ numatytas išimtis, ir visos darbuotojų gautos dovanos yra įvertinamos ir registruojamos, nepriklausomai nuo jų vertės. Darbuotojas, gavęs dovaną, nedelsdamas privalo apie tai informuoti TKA vyriausiąjį patarėją. Vyriausiojo patarėjo atliekami veiksmai gavus informaciją apie gautą dovaną aprašomi minimoje tvarkoje. Darbuotojo elgesys ir veiksmai gavus neteisėtą atlygį yra nustatyti veiksmų gavus neteisėtą atlygį tvarkoje. Apie siūlytą, siūlomą, žadamą duoti ar duotą (paliktą, rastą, atsiūtą, perduotą per kitą asmenį) neteisėtą atlygį darbuotojai visais atvejais privalo žodžiu, raštu, telefonu ar elektroniniu būdu nedelsdami pranešti TKA vyriausiajam patarėjui. Vyriausiojo patarėjo atliekami veiksmai gavus informaciją apie neteisėtą atlygį taip pat aprašyti minimoje tvarkoje.

Su šiais tvarkų aprašais TKA darbuotojai supažindinti per DVS.

2020 m. gruodžio 29 d. buvo organizuoti mokymai, kurių metu buvo aptarti prieš tai darbuotojams pateiktų skirtingų situacijų atvejai, į kuriuos darbuotojai buvo atsakę raštu. Su darbuotojais dar kartą buvo apžvelgtos situacijos ir nagrinėjami gauti atsakymai. Taip buvo pakartota TKA taikoma viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarka, aptarti dovanų politikos aspektai, korupcijos prevencijos politikos principai jų bei jų taikymas praktikoje.

Iš to, kas aprašyta aukščiau, galima daryti išvadą, kad TKA korupcijos pasireiškimo tikimybė viešų ir privačių interesų derinimo srityje yra minimali, nes patvirtintos Tvarkos, nustato viešų ir privačių interesų derinimo, gautų dovanų bei veiksmų gavus neteisėtą atlygį taisykles, tačiau tikslinga stiprinti Tvarkų laikymosi kontrolės mechanizmą ir užtikrinti visų Tvarkose nustatytų reikalavimų vykdymą.

2021 m. vasario 15 d. Susisiekimo ministro įsakymu Nr. 3-86 „Dėl Viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros struktūros, struktūros schemas ir pareigybių sąrašo patvirtinimo“ (toliau – SM įsakymas) nuo 2021 m. kovo 1 d. buvo pakeista TKA struktūra ir panaikinta vyriausiojo patarėjo pareigybė.

Viešų ir privačių interesų derinimo srityje nustatyti rizikos veiksniai:

1. nepaskirtas naujas Atitikties pareigūnas (SM įsakymu panaikinus vyriausiojo patarėjo pareigybę ir jį atleidus);
2. neatnaujintas TKA pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas (SM įsakymu patvirtinus naują struktūrą ir pareigybių sąrašą);
3. nepaskirtas naujas darbuotojas, kuriam būtų suteiktas prisijungimas prie VTEK privačių interesų registro (PINREG);
4. nevykdoma nuolatinė Privačių interesų deklaracijų turinio stebėseną ir kontrolė;
5. panaikinus vyriausiojo patarėjo pareigybę nepakeistas TKA direktoriaus 2020 m. rugpjūčio 31 d. įsakymas Nr. 2-222 „Dėl dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų tvarkymo viešojoje įstaigoje Transporto kompetencijų agentūroje tvarkos aprašo, veiksmų viešojoje įstaigoje Transporto kompetencijų agentūroje gavus neteisėtą atlygį tvarkos aprašo patvirtinimo ir komisijos sudarymo“.

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Pakeisti 2021 m. sausio 11 d. TKA direktoriaus įsakymą Nr. 2-5 „Dėl Viešųjų ir privačių interesų derinimo viešojoje įstaigoje Transporto kompetencijų agentūroje tvarkos aprašo ir Viešosios įstaigos transporto kompetencijų agentūros pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašo patvirtinimo” ir paskirti darbuotoją Atitikties pareigūnu.	TKA	2021-12-31	Paskirtas asmuo atsakingas už atitikties pareigūnui pavedamas funkcijas
2.	Pakeisti 2021 m. sausio 11 d. TKA direktoriaus įsakymu Nr. 2-5 patvirtintą Viešosios įstaigos transporto kompetencijų agentūros pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą	TKA	2021-12-31	TKA pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas atitiks esamai TKA struktūrai ir pareigybių sąrašui
3.	Paskirti darbuotoją, kuriam būtų suteiktas prisijungimas prie VTEK privačių interesų registro (PINREG)	TKA	2021-12-31	Paskirtas darbuotojas, kuris turės prisijungimą prie PINREG
4.	Siekiant užtikrinti išankstinę interesų konfliktų prevenciją, vykdyti privačių interesų deklaracijų ir juose pateiktų duomenų peržiūrą.	TKA	Nuolat	Periodiškai vykdoma privačių interesų deklaracijų ir juose pateiktų duomenų peržiūra.
5.	Pakeisti TKA direktoriaus 2020 m. rugpjūčio 31 d. įsakymą Nr. 2-222 „Dėl dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų tvarkymo viešojoje įstaigoje Transporto kompetencijų agentūroje tvarkos aprašo, veiksmų viešojoje įstaigoje Transporto kompetencijų agentūroje gavus neteisėtą atlygį tvarkos aprašo patvirtinimo ir komisijos sudarymo”, kur vietoje vyriausiojo patarėjo numatyti kitą darbuotoją / pareigybę	TKA	2021-12-31	Paskirtas asmuo atsakingas už įsakyme vyriausiajam patarėjui numatytas vykdyti funkcijas

VIAMATIKA. Analizės objektas – šiais metais buvo pasirinkta bendrovės veiklos sritis – *Laboratoriniai bandymai* (pasirinkta pagal KPI 6 straipsnio 4 dalies 1 ir 2 kriterijus).

Analizės tikslas – ištirti laboratorijos veiklą, identifikuoti konkrečias situacijas, kuriose egzistuoja didžiausia korupcijos pasireiškimo tikimybė ir aptarti priemones, kurių dar papildomai galima būtų imtis, siekiant sumažinti korupcijos pasireiškimo riziką.

Analizės laikotarpis – 2020 m. sausio 1 d. – 2021 m. liepos 20 d.

Analizę atliko – VIAMATIKA Bendrųjų reikalų ir personalo skyriaus darbuotojas.

– Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas (2021 m. birželio 29 d. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-471);

– VIAMATIKA korupcijos prevencijos politikos aprašas (2017 m. rugpjūčio 31 d. bendrovės direktoriaus įsakymu Nr. 1-479 patvirtintas AB „Problematika“ korupcijos prevencijos politikos aprašas);

- VIAMATIKA korupcijos prevencijos ir jos kontrolės vykdymo komisijos nuostatai (2017 m. rugsėjo 4 d. bendrovės direktoriaus įsakymu Nr. 1-326/1 patvirtinti AB „Problematika“ korupcijos prevencijos ir jos kontrolės vykdymo komisijos nuostatai);

- Nešališkumo deklaracija („Kokybės vadovo B dalies – Laboratorijos kokybės vadovas“, patvirtinto 2021 m. spalio 1 d. laboratorijos vadovo, priedas)

- Laboratorijos darbuotojų pareiginiai nuostatai; (2019 m. kovo 29 d. bendrovės direktoriaus įsakymu Nr. 1-122 patvirtinti laboratorijos vadovo pareiginiai nuostatai; 2019 m. kovo 29 d. bendrovės direktoriaus įsakymu Nr. 1-122 patvirtinti laboratorijos vyriausiojo metrologo pareiginiai nuostatai; 2020 m. kovo 26 d. bendrovės direktoriaus įsakymu Nr. 1-0200 patvirtinti laboratorijos skyriaus vadovo pareiginiai nuostatai; 2020 m. kovo 26 d. bendrovės direktoriaus įsakymu Nr. 1-0200 patvirtinti laboratorijos vyresniojo inžinieriaus pareiginiai nuostatai; 2020 m. kovo 26 d. bendrovės direktoriaus įsakymu Nr. 1-0200 patvirtinti laboratorijos inžinieriaus pareiginiai nuostatai; 2020 m. kovo 26 d. bendrovės direktoriaus įsakymu Nr. 1-0200 patvirtinti laboratorijos techniko pareiginiai nuostatai);

- Kokybės vadovo B dalis – Laboratorijos kokybės vadovas (Patvirtintas 2021 m. spalio 1 d. laboratorijos vadovo);

- Kokybės ir aplinkos apsaugos politika („Kokybės vadovo A dalies - Kokybės ir aplinkos apsaugos vadybos sistemos vadovas“, 2021m. rugsėjo 1 d. patvirtinto bendrovės direktoriaus įsakymu Nr. 1-0290, priedas);

- DE.1 Laboratorijos atliekamų darbų sąrašas ir atlikėjai 2021 m. (Patvirtinta 2021 m. kovo 16 d. bendrovės direktoriaus įsakymu Nr. 1-0105);

- DE.2 Laboratorijos darbuotojų pareigų, įgaliojimų, atsakomybių ir pavadavimo sąrašas (Patvirtinta 2021 m. kovo 16 d. bendrovės direktoriaus įsakymu Nr. 1-0105);

- Atsitiktinis kontrolinis jau atliktų tyrimų ir bandymų pakartotinis ištyrimas (Instrukcija SAN-1) (2020 m. birželio 29 d. patvirtinta AB „VIAMATIKA“ laboratorijos vadovo);

- Atsitiktinių bandymų vietų parinkimas (Instrukcija SAN-3) (2020 m. liepos 1 d. patvirtinta AB „VIAMATIKA“ laboratorijos vadovo).

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas dokumentiniu ir žodiniu būdais, naudojant formalųjį, lyginamąjį, sisteminių metodus: buvo analizuojami teisės aktai, darbuotojų pareiginiai nuostatai, kiti bendrovės vidaus dokumentai, reglamentuojantys analizuojamos srities veiklą. Taip pat kalbėtasi su atsakingais už analizuojamą sritį darbuotojais.

Analizės atlikimo metu buvo vertinama, ar nustatyta sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri ir ar nėra tikimybės korupcijos apraiškos, ar aiškiai apibrėžti sprendimus priimančios asmenys, ar tinkamai paskirstyti įgaliojimai ir atsakomybės, ar atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos, ar nustatyta darbo tvarka yra pakankama, konkrečiai apibrėžta, ar ji nesuteikia per daug įgaliojimų atsakingiems asmenims veikti savo nuožiūra.

Korupcijos rizikos veiksniai, galintys sudaryti prielaidas pasireikšti korupcijai, vertinti pagal klausimyną, patvirtintą KPR.

Vertintu laikotarpiu analizuojamoje veiklos srityje pasitaikė viena iš KPI 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų. Su tuo tiesiogiai susidūrę darbuotojai pasielgė tinkamai, atvejis užfiksuotas ir perduotas Specialiųjų tyrimų tarnybos tyrimui, kuris dar vyksta.

Išanalizavus teisės aktus ir atsižvelgiant į tai, kad nuo 2022 m. sausio 1 d. įsigalios Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 pakeitimo įstatymas, pastebėta, kad VIAMATIKA direktoriaus 2017 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. 1-479 patvirtintą Korupcijos prevencijos politikos aprašą bei 2017 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. 1-326/1 patvirtintus Korupcijos prevencijos ir jos kontrolės vykdymo komisijos nuostatus reikėtų atnaujinti.

Išanalizavus darbuotojų pareiginius nuostatus bei dokumentus „DE.1 Laboratorijos atliekamų darbų sąrašas ir atlikėjai 2021 m.“ ir „DE.2 Laboratorijos darbuotojų pareigų, įgaliojimų, atsakomybių ir pavadavimo sąrašas“ padaryta išvada, kad darbuotojų, susijusių su vertinama veikla, funkcijos, uždaviniai ir darbo tvarka yra pakankamai išsamiai reglamentuoti, o jiems suteikti įgaliojimai aiškiai apibrėžti ir nėra pertekliniai.

Analizuojamu laikotarpiu buvo atlikti patobulinimai, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė laboratorijos srityje būtų kuo labiau sumažinta:

✓ Sukurta kompiuterinė sistema, leidžianti sekti duomenų įvedimą ir/arba įvestų duomenų keitimą (matoma, kada koks konkrečiai darbuotojas įvedinėjo informaciją ir/arba ją keitė). Ši informacija kartą per dieną yra peržiūrima laboratorijos skyrių vadovų;

✓ Ėminių ėmimo ir matavimų vietos nustatomos ne objekte, o, iš karto gavus užsakymą, pagal algoritmą, aprašytą VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos parengtų ir 2015 m. balandžio 14 d. direktoriaus įsakymu Nr. V(E)-5 patvirtintų Automobilių kelių dangos konstrukcijos sluoksnių storio nustatymo metodinių nurodymų MN SSN 15 2-e priede, yra parenkamos atsitiktine tvarka (tam naudojamos specialiai šiam tikslui sukurtos Excel makrokomandų pagrindu veikiančios skaičiuoklės). Tai atlieka su laboratorija visiškai nesusijusios Veiklos administravimo grupės darbuotojai. Ėminio imti vykstantiems darbuotojams nusiunčiamos parinktos vietos koordinatės. Šiomis priemonėmis siekiama maksimaliai sumažinti užsakovo galimybes galimai bandyti padaryti įtaką į objektą atvykusiems bendrovės darbuotojams;

✓ Visi laboratorijos darbuotojai, prieš pradėdami dirbti, pasirašo nešališkumo deklaraciją, kuri juos įpareigoja nesiimti jokios veiklos, prieštaraujančios laboratorijos sprendimų nepriklausomumui ar sąžiningumui bei nepasiduoti jokiam spaudimui paveikti laboratorijos atliekamų bandymų ar atitikties vertinimo rezultatus;

✓ VIAMATIKA Kokybės ir aplinkos apsaugos politika, su kuria yra supažindinami visi darbuotojai, įpareigoja bendrovę užtikrinti, kad darbuotojai nepatirtų vidinio ir išorinio spaudimo bei įtakos, galinčios paveikti darbų kokybę ar sprendimų priėmimą.

Tačiau, pasikalbėjus su laboratorijos darbuotojais padaryta išvada, kad jiems nėra aišku, jog įmonėje yra paskirtas vienas konkretus už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo, į kurį reikia kreiptis įvykus galimam korupcinio pobūdžio nusikaltimui arba pastebėjus kitą asmenį galimai vykdant korupcinio pobūdžio nusikaltimą. Taip pat buvo nustatyta, kad ėminių (bandinių) priėmimo vietoje (surinkdami ėminius) laboratorijos darbuotojai turi galimybę susidurti su užsakovu, o tai reiškia, kad užsakovui atsiranda galimybė pamėginti padaryti įtaką/poveikį laboratorijos darbuotojui dėl ėminių sukeitimo ar gautų faktinių bandymo rezultatų pakeitimo. Taip pat buvo apsvaistyta situacija, kad, niekam nematant, užsakovas mėginčius gali pamėginti sukeisti pats.

Vertinamoje srityje tikimybė pasireikšti korupcijai egzistuoja, tačiau ji yra minimali ir ją galima dar labiau sumažinti, įgyvendinus nustatytus pasiūlymus.

Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

1. Vidinis rizikos veiksnys – neaiškumas, į ką konkrečiai turi būti kreipiamasi ar kaip turi būti elgiamasi susidūrus su korupcinio pobūdžio nusikaltimu;

2. Išorinis rizikos veiksnys – užsakovų suinteresuotumas dėl laboratorinių bandymų rezultatų (kurie galimai gali būti susiję su užsakovo materialine ar kitokia nauda) ir siekimas daryti įtaką/poveikį laboratorijos darbuotojams.

Tyrimo metu pritaikytos priemonės

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Pravesti mokymai visų laboratorijos skyrių darbuotojams, pristatant jiems už korupcijos prevenciją bendrovėje atsakingą asmenį ir supažindinant su jų darbinėje veikloje galinčiomis pasitaikyti korupcinėmis situacijomis bei informuojant, kaip konkrečiai tose situacijose reikėtų elgtis	Bendrųjų reikalų ir personalo skyriaus darbuotojas	Įvykdyta	Darbuotojų sąmoningumo ir suvokimo didinimas. Tikslas – pasiekti, kad laboratorijos darbuotojai, galimai atsidūrę tam tikrose situacijose nepasimestų, o tiksliai žinotų, kaip reikia elgtis ar kam konkrečiai pranešti. Visiems laboratorijos skyriams atskirai buvo pravesti mokymai, suteikta galimybė diskutuoti ir užduoti klausimus. Mokymų metu pristatytos galimos situacijos buvo sumodeliuotos tariantis ir diskutuojant su laboratorijos vadovu, laboratorijos skyrių vadovais ir kokybės sistemos vadove. Po mokymų visiems laboratorijos darbuotojams buvo išsiųsta trumpa apklausa su tikslu patikrinti, kaip buvo įsisavinta pateikta informacija. Gauti apklausos rezultatai parodė, kad mokymų tikslas pasiteisino.

Planuojamos pritaikyti priemonės

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Įrengti vaizdo kamerą ėminių (bandinių) priėmimo vietoje	Turto valdymo ir priežiūros skyriaus vadovas	2021-12-31	Eliminuoti užsakovo galimybes bandyti daryti įtaką/poveikį laboratorijos darbuotojams arba imtis savivalės
2.	Sukurti informacines vizualines priemones ir jas pakabinti laboratorijos patalpose, ėminių priėmimo vietose, laboratorijos darbuotojų transporto priemonėse (lipdukai, plakatai)	Bendrųjų reikalų ir personalo skyriaus darbuotojas	2022-03-31	Dar platesnis visuomenės informavimas apie Bendrovės požiūrį į korupciją. Nuolatinis priminimas darbuotojams, kad korupcija Bendrovėje yra griežtai netoleruojama
3.	Atnaujinti Bendrovės direktoriaus 2017 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. 1-479 patvirtintą Korupcijos prevencijos politikos aprašą	Bendrųjų reikalų ir personalo skyriaus darbuotojas	2022-03-31	Naujo korupcijos prevencijos įstatymo pritaikymas, efektyvesnis dokumento pritaikymas kasdienėje darbinėje veikloje
4.	Atnaujinti 2017 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. 1-326/1 patvirtinta Korupcijos prevencijos ir jos kontrolės	Bendrųjų reikalų ir personalo skyriaus darbuotojas	2022-03-31	Naujo korupcijos prevencijos įstatymo pritaikymas, efektyvesnis dokumento pritaikymas kasdienėje darbinėje veikloje

	vykdymo komisijos nuostatus			
--	--------------------------------	--	--	--